B 5
5
665
BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE - FIRENZE

Digitized by Google

Digitized by Google

3

Digitized by Google

PHÆDRI
AUGUSTI LIBERTI,
E T
FL. AVIANI
FABULÆ
CUM ADNOTATIONIBUS

AD UTRUMQUE.

ACCEDUNT FABULÆ GRÆCÆ

LATINIS RESPONDENTES,

ET HOMERI

BATRACHOMYOMACHIA

In uſum Scholarum Seminarii Patavini.

BASSANI, MDCCLXXV.

SED PROSTANT

VENETIIS APUD REMONDINI.

SUPERIORUM PERMISSU.

B°5. 5.665.

AD SEMINARII PATAVINI ADOLESCENTES

J. F.

PLATO, qui ob inſignem multarum, magnarumque rerum ſcientiam, divinus eſt appellatus, in ſecundo de Republica Dialogo matres nutriceſque monet, ut quemadmodum corpora manibus, ita puerorum ſuorum animos fabellis informent. Quod ego tanti viri monitum non ita anguſtis regionibus circumſcribi puto, ut cum nucibus & prima pueritia dediſci poſſit: quippe tota ferme adoleſcentia medicinæ impatiens, per blanda & jucunda duci debet ad ſanitatem. Hæc jamdiu animo imbiberam, ſed adhuc condere oportuit; quia cum acceſſi ad provinciam hanc, multa inſuper mihi præſtanda fuerunt, quæ majore feſtinatione indigebant. Nunc partem quoque iſtam ſuſcipio, fabulaſque vobis elegantiſſimas offero, quas Phædrus Latine ſcripſit, non ille quidem Romanus homo, ſed qui tamen & Romæ vixit, & Auguſti ævo, & in ipſa Auguſti domo, Muſarum ſede, ac domicilio. Quamvis autem carminis menſura liberior in Criticorum offenſionem incurrerit, at-

tamen locutio ipſa omnium judicio recta eſt, nitida, illuſtris, veſtraque imitatione digniſſima. Ut autem illas non in ſchola ſolum, præeunte Magiſtro, ſed etiam ipſi per vos legere poſſitis, omnibusque horis in manibus habere, perſpicuas Hoogſtratani adnotationes addendas curavi, quæ plane veſtris ingeniis, veſtræque ætati conveniunt. His accedit auctarii loco Aviani liber, non eodem carminis genere, nec eadem elegantia ſcriptus; ſed ita tamen, ut Phædrum ſequi poſſit, nec longiſſimo intervallo ſequi. Vixit Avianus inclinatis jam Romanis literis, hoc eſt ineunte ſæculo Chriſtianorum tertio: ſed in ea tamen tempora incidit, quibus bonarum artium ſtudia reſpirabant, ipſe vero ingenio ſuo tempora etiam ſuperavit. Quia porro libenter in veſtris exercitationibus Græca Latinis conjungitis, operæ pretium duxi ipſos Æſopi, & aliorum Græcorum Apologos adjicere, unde Phædrus, & Avianus ſumſere. Agmen claudit Fabularum omnium princeps Homeri βατραχομυομαχία, de cujus pulchritudine nihil dicam, & quia vobis familiariſſima eſt, & quia nomine ipſo parentis ſupra omnem eloquentiæ conatum commendatur. Habete igitur (quod bono veſtro fiat) multiplicem hanc exercendi ſtili ſegetem: ſed in primis perpendite ſalubria vitæ regendæ conſilia, & pro ſuo quiſque inſtituto in uſum veſtrum convertite. Valete.

INDEX
FABULARUM PHÆDRI.

Numerus prior Librum, alter Fabulam, g. Gudianas Fabulas indicat.

Æsopus ad garrulum 3. 19.
Æſopus ludens 3. 14.
Æſopus interpres teſtamenti 4. 4.
Æſopus & petulans 3. 5.
Æſopus & ruſticus 3. 3.
Agnus a capellis nutritus 3. 15.
Anus ad amphoram 3. 1.
Apes & fuci veſpa judice 3. 13.
Aquila, cornix & teſtudo 2. 6.
Aquila, feles & aper 2. 4.
Arbores in deorum tutela 3. 17.
Aſinus egregie cordatus 1. 15.
Aſinus & Galli 3. 20.
Aſinus & leo venantes 1. 11.
Aſinus irridens aprum 1. 29.

Cæſar ad atrienſem 2. 5.
Calvus & muſca 5. 3.
Calvus repente 2. 2.
Calvi duo 5. 6.
Canes famelici 1. 20.
Canes legati ad Jovem 4. 17.
Canis & crocodilus 1. 25.
Canis & lupus 3. 7.
Canis fidelis 1. 23.
Canis natans 1. 4.
Canis parturiens 1. 19.
Canis, & theſaurus & vulturius 1. 27.
Capellæ & hirci 4. 15.
Cervus & boves 2. 8.
Cicada & noctua 3. 16.

Demetrius & Menander 5. 1.

Epilogus ad Eutychium 4. 25.
Equus & aper 4. 3.
Eunuchus ad improbum 3. 11.

Formica & Muſca 4. 23.
Frater & ſoror 3. 8.
Fur aram compilans 4. 10.

Graculus ſuperbus 1. 3.
Gubernator & nautæ 4. 16.

Hercules & Plutus 4. 11.
Homo & aſinus 5. 4.
Homo & canis 2. 3.
Homo & colubra 4. 18.
Homo & arbores g. 5.

Invidia virtutum comes 2. 9.

Leo regnans 4. 12.
Leo ſapiens 2. 1.
Leo ſenio confectus 1. 21.
Leo & mus g. 4.
Lepores vitæ pertæſi g. 2.
Lupus & agnus 1. 1.
Lupus & grus 1. 8.
Lupus & vulpes judice ſimio 1. 10.

Margarita in ſterquilinio 3. 12.
Milvus & columbæ 1. 31.
Milvus ægrotans g. 1.
Mons parturiens 4. 22.
Mulier parturiens 1. 18.
Muli & latrones 2. 7.
Muſca & mula 3. 6.
Muſtela & homo 1. 22.
Muſtela & mures 4. 1.

Occaſio depicta 5. 8.
Ovis, canis & lupus 1. 17.
Ovis & cervus 1. 16.

Panthera & paſtores 3. 2.
Paſſer & lepus 1. 9.
Pavo ad Junonem 3. 18.
Pera 4. 9.
Phædrus de fabulis 4. 20.
Phædrus in fabularum cenſores 4. 6.
Princeps tibicen 5. 6.
Pugna murium & muſtelarum 4. 5.

Ra.

Rana rupta 1. 24.
Ranæ ad ſolem 1. 6.
Ranæ metuentes taurorum prælia 1. 30.
Ranæ regem poſtulantes 1. 2.
Res geſta ſub Auguſto 3. 10.

Scurra & ruſticus 5. 5.
Simii caput 3. 4.
Simonides a diis ſervatus 4. 24.
Simonidis naufragium 4. 21.
Socratis dictum 3. 9.
Sutor medicus 1. 14.

Taurus & vitulus 5. 9.

Vacca, capella, ovis & leo 1. 5.
Venator & canis 5. 10.
Viatores & latro 5. 2.
Vipera & lima 4. 7.
Vulpes & aquila 1. 27.
Vulpes & ciconia 1. 26.
Vulpes & corvus 1. 13.
Vulpes & draco 4. 19.
Vulpes & hircus 4. 8.
Vulpes & uva 4. 2.
Vulpes ad perſonam tragicam 1. 7.
Vulpes & Jupiter 5. 3.

INDEX
FABULARUM AVIANI.

Abies & dumus Fab. 19.
Anſer & ruſticus 33.
Aquila & teſtudo 2.
Aſinus leonis pelle indutus 5.

Boreas & Phœbus 4.

Camelus & Jupiter 8.
Cancri 3.
Canis & ruſticus 7.
Canis & leo 37.
Cornix & urna 27.

Eques calvus 10.

Formica & cicada 34.

Grus & pavo 15.

Invidus & avarus 22.
Juvenci & leo 18.

Leo & capella 26.
Lupus & hœdus 42.

Miles & lituus 39.
Mus & bos 31.

Nimbus & teſta 41.

Olla ærea & lutea 11.

Pardus & vulpes 40.
Piſcator & piſcis 20.
Piſcis fluviatilis & marinus 38.
Puer & fur 25.

Quercus & arundo 16.

Rana & vulpes 6.
Ruſtica & lupus 1.
Ruſticus, qui theſaurum invenerat 12.
Ruſticus & avis 21.
Ruſticus & juvencus 28.
Ruſticus & ſus 30.
Ruſticus & Hercules 32.

Satyrus & viator 29.
Simia & Jupiter 14.
Simia & gnati 35.
Statuarius 23.

Taurus & leo 13.
Tigris & venator 17.

Venator & leo 24.
Viatores & urſa 9.
Vitulus & bos 36.

PHÆ-

PHÆDRI AUGUSTI LIBERTI FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER PRIMUS.

PROLOGUS.

Æſopus auctor quam materiam repperit,
Hanc ego polivi verſibus ſenariis.

Du-

AD TITULUM.

P*Hædri*) Phædrus natione Thrax, Auguſti Libertus floruit præſertim ſub Tiberio, eoque imperante, ſcripſit fabulas has, vel harum plures, in quibus Sejani mores carpit. Hactenus *Hoogſtratanus*. Sed Cannegieter in Diſſert. ad Avianum c. 10. contendit, Phædrum ſcripſiſſe, Imperante Claudio, quod ejus Fabulæ notæ non fuerint Senecæ, ut colligitur ex Conſolat. ad Polyb. c. 27. Porro Sejani nomine in Prol. l. 3. intelligit hominem moribus Sejano ſimilem, & fortaſſe Narciſſum.

Auguſti Liberti) Liberti aliqua ſcientia clari nomen Domini ſui, a quo manumiſſi eſſent, ſemper apud antiquos operibus ſuis præfigebant, eoque ſe gratos erga Dominos reddebant.

Æſopiarum) Omnes fabulæ communiter dictæ Æſopiæ, quoniam in conventibus frequenter fabulis uti ſolebat Æſopus, Theo Sophiſta Αἰσωπείυς λόγυς dixit, & Aphthonius Αἰσώπειον μῦθον. *Hoogſtratanus*. Præter Fabulas Æſopias fuere Cypriæ, Libycæ, Sybariticæ. V. Aphthonium init. Progymn. & Iſid. l. 1. Orig. c. 9.

AD PROLOGUM.

1. *Æſopus*) Fabulator e Phrygia, a quo aliorum fabulæ etiam nomen acceperunt. Quo ſpectant Phædri verba prol. lib. v.

Duplex libelli dos eſt : quod riſum movet ,
Et quod prudenti vitam conſilio monet .
Calumniari ſi quis autem voluerit ,

Quod

Quas Æſopias , non Æſopi nomino .

Auctor) Ordo verborum : *Ego polivi materiam hanc , quam Æſopus auctor repperit* , i. e. Æſopus , qui auctor eſt , & quaſi conditor materiæ fabularis .

Repperit) Excogitavit , diligenti meditatione adinvenit . Sic eſt *repertor Medicinæ* apud Virg. lib. 7. Æn. & *repertor pœnæ* apud Ovid. lib. 3. Triſt. Eleg. 11. qui & ipſe τῷ *Invenire* ſic utitur in Metam. lib. 1.

Inventum Medicina meum eſt ,

Plautus Captiv. ipſo fine ,

Hujuſmodi paucas poetæ reperiunt comœdias .

2. *Polivi*) Abſolvi , perfeci , & ex Græco in Latinum tranſtuli . Locutio eſt deſumta ab arte fullonica , ſeu a fullonibus , qui poliendo diligenter vetera quæque , ea mutant in novam ſpeciem , & pannis novam formam inducunt . Caſpar Barthius , Vir doctiſſimus , deducit a re ædificatoria .

Senariis) Jambicis ſenariis , ideſt , trimetris , qui ſunt ſex pedum . Eorum conſtitutio poteſt videri in Proſodia .

3. *Dos*) Metaphora . Nam *dos* proprie dicitur , quod marito cum uxore datur . Sumitur præterea *dos* pro eo , quod alicui datum eſt vel a natura , vel ab hominibus : unde dotes animi dicuntur , & librorum , aliarumque rerum , quæ utilitatem afferunt . Legunt alii vel *mos eſt* , vel *os eſt* . Sed quin *dos* quoque dicatur in ſingulari pro utilitate , fructu , ornamento , nemo dubitabit , qui apud Ovidium legerit *dotem oris* pro eloquentia .

Riſum movet) Voluntatem excitat . *Movet . . . . monet* figura eſt , quæ dicitur ἀντανάκλασις . Sic lib. 4. Fab. 3.

Impune potius lædi quam dedi alteri .

Et lib. 1. Fab. 4. *Et quem tenebat , nec quem petebat* . Tale quoque eſt Fab. 16. *Rem expedire , ſed videre expedit* .

4. *Vitam*) Homines vitam degentes .

Monet) Monet ut quiſque degat ex præſcripto honeſti . Hæc ſcilicet Poetarum laus eſt , quod

Et jucunda ſimul dicant , & idonea vitæ .

5. *Calumniari*) Siniſtre , malitioſe interpretari .

6. *Ar-*

Quod arbores loquantur, non tantum feræ,
Fictis jocari nos meminerit fabulis.

6. *Arbores*) Pluſcula Phædri noſtri intercidiſſe jam olim recte conjecerunt Viri docti: quod deinceps probavit Vir Illuſtriſſimus Marquardus Gudius, qui in notis ſuis ad hunc auctorem non ſolum fabulam de Arboribus loquentibus profert, ſed & alias e tenebris eruit.

7. *Fictis*) Non inepte vox illa *fictis* additur. *Fabula* enim ex earum vocum numero eſt, quæ verum & falſum ſignificant. Unde infra legitur, *vera fabella* lib. 2. fab. 5. Et apud Græcos μῦθος pro fabula falſa & vera uſurpatur, inter quos apud Homerum pro vero ſermone ſumitur. Quare proverbium, quod apud Terentium eſt, *Lupus in fabula*, apud Plautum ſic concipitur, *Lupus in ſermone*. Cicero Accuſ. 3. in Verrem c. 78. *Non me fugit, Judices, vetera exempla pro fictis fabulis jam audiri atque haberi*. Sed & idem in l. de Officiis, & alibi fictas & commentitias fabulas dixit.

Jocari) Sic *Phædri joci* apud Martialem. Ipſe Phædrus l. 3. prol.

Calumniamque fictis eluſit jocis.

Et lib. 4. fab. 6.

Et hoc jocorum legere faſtidis genus.

FABULA I.

LUPUS & AGNUS.

Ad rivum eundem Lupus & Agnus venerant,
Siti compulſi: ſuperior ſtabat Lupus,
Longeque inferior Agnus: tunc fauce improba
Latro incitatus jurgii cauſam intulit.

Cur,

AD FABULAM I.

1. *Lupus & Agnus*) Quibus ſortito obtigiſſe diſcordiam ait Horatius.

2. *Superior*) Propius fontem, unde aqua ſcaturiebat.

3. *Inferior*) Remotius a fonte.

4. *Latro*) Lupus ita dictus, quia latrociniis & ferarum dilaniationibus gaudet. Virgil. *raptorem* nominavit. Sic noſter infra *raptorem* milvum, *calumniatorem* canem vocat.

Jur-

Cur, inquit, turbulentam feciſti mihi
Iſtam bibenti? Laniger contra timens,
Qui poſſum, quæſo, facere quod quereris, Lupe?
A te decurrit ad meos hauſtus liquor.
Repulſus ille veritatis viribus,
Ante hos ſex menſes male, ait, dixiſti mihi.
Re-

Jurgii cauſam) *Jurgii cauſa* eſt pro jurgio, ut *res cibi* infra pro cibo. Sic *res voluptatum* apud Plaut. pro voluptatibus. *Inferre jurgium*, dicitur ut inferre litem apud Ciceronem. Hoc vult, lupum aliquam cauſam vel prætextum commentum eſſe, ut agno jurgium inferret.

Intulit) Movit materiam rixæ; rixam affectavit.

6. *Iſtam*) Aquam nempe, demonſtrative. Sic loquebantur veteres. Ter. Heaut. 3. 1. *Luceſcit hoc jam*. *Hoc* ita ſumtum cælum ſignificat.

Bibenti) Quaſi diceret, nunc maxime, cum videres me bibere. Debuiſſes ſaltem expectare, donec bibiſſem.

Laniger) Agnus, quod lanam gerat. Ita ſolent loqui poetæ. Avianus *auritus* dixit pro lepore. Sic noſter *auritulus* etiam pro aſino, *latrans* pro cane, *barbatus* pro hirco. Apud alios *cornuti* vel *mugientes* eſt pro bobus: *volantes* pro avibus: *balantes* pro ovibus: *natantes* vel *ſquamigeri* pro piſcibus. Quæ omnia longum eſſet recenſere.

7. *Qui poſſum*) Quo pacto ego aquam tibi turbulentam reddere poſſum?

Quod quereris) Queri aliquam rem dicitur cum aliquo, de aliquo, & apud aliquem.

8. *Ad meos hauſtus*) Ad me haurientem.

9. *Viribus*) Vi, efficacia, robore veritatis, quæ ſe ſola ſatis abſque teſtimonio alieno tuetur.

10. *Hos*) Hos proxime præcedentes. Ad eundem modum Terent. Eun. 2. 3. 39.

Illum, liquet mihi dejerare, his menſibus
Sex ſeptem prorſum non vidiſſe proximis:

Male, ait, dixiſti) Tmeſis elegans. Catullus Epigram. XCIII.

Lesbia mi dicit ſemper male, nec tacet unquam
De me.

Et ſic frequenter apud alios poetas. Ter. Andr. 1.1.36.

Cum quibus erat cumque una.

Virg. 1. Æneid.

Arida circum
Nutrimenta dedit.

No-

Reſpondit Agnus: Equidem natus non eram.
Pater hercule tuus, inquit, maledixit mihi.
Atque ita correptum lacerat injuſta nece.
Hæc propter illos ſcripta eſt homines fabula,
Qui fictis cauſis innocentes opprimunt.

Noſter lib. 1. Fab. 27. *Quem ſtans Vulturius ſuper*, pro, *cui ſuperſtans*. Sic & *benedicere* modo conjunctim uſurpatur, modo diviſim. Plaut. *Bene quæſo inter eos dicite, & mi abſenti tamen*. Ceterum *maledicere* eſt convitiis injuriam facere.

11. *Natus non eram*) Ante ſex menſes nondum eram natus.

12. *Hercule*) Formula jurandi per Herculem, viris tantum, non fœminis conveniens. Ita vult Gellius. Sed eam legem tranſgreditur Apulejus, Scriptor profecto non vilis. Qui & initio Apologiæ ſuæ habet, quæ facere huc poſſunt.

13. *Atque ita correptum*) Sic & finit hanc fabulam Camerarius. Quem vide fab. 174.

14. *Injuſta nece*) Nece aliquem perire dicitur de eo, qui ſine vulnere interfectus aut fame, aut veneno perit, ut docet Feſtus in *Neci datus*. Verum Phædrus hoc loco tamen uſus eſt hac voce, ut & cædem & vulnus ſignificet.

15. *Fictis*) *illatis*, ſupra verſ. 4. Eſt autem Ellipſis præpoſitionis *de*: pro *fictis de cauſis*, i. e. fictas ob cauſas, ut ſæpiſſime. *Cauſas fingere* autem eſt contra veritatem aliquid ſimulare.

Cauſis) Cauſæ hic ſunt crimina.

FABULA II.

RANÆ REGEM PETENTES.

Athenæ cum florerent æquis legibus,

Pro-

AD FAB. II.

1. *Athenæ*) Urbs erat Græciæ ſpectatiſſima, & magni nominis, utpote quæ erat ſedes potentiſſimæ Reip. ac præſtantiſſimarum quarumcumque artium parens. Hic pro Athenienſibus per Metonymiam.

Florerent) Clareſcerent. *Florere* eſt hic elegans verbum ad indicandum ſtatus publici vigorem, probita-

Procax libertas civitatem miſcuit,
Frenumque ſolvit priſtinum licentia.
Hinc conſpiratis factionum partibus,
Arcem tyrannus occupat Piſiſtratus.

Quum

---

bitatem, pulchritudinem; quæ ſalva eſſe non po ſunt fractis legibus. Senſus itaque eſt, cum Ath narum Reſp. eſſet libera.

Æquis) A Solone ſapiente latis, quivus cives rant æquales, & æquali jure continebantur, ut Democratia ſolet fieri.

Legibus) Hoc Reip. magis convenit, quam i perio Regio. Nam apud Reges arbitria principu pro legibus ſunt, ut eſt in Juſtino 1. 2.

2. *Procax*) Petax. Talis enim libertas non co tenta ſuo ac præſenti, ſemper plura expetit, & liena, nec umquam ſatiatur.

Civitatem) Cives.

Miſcuit) *Miſcere* recte uſurpatur de mixtu partium inconvenienti per turbas & ſeditiones. V let ergo, Remp. conturbavit. Nepos Pauſania, *Pl rima miſcere cœpit*, i. e. ſeditioſe moliri. Livi l. 35. *Ætoli agitandum aliquid miſcendumque rati*

3. *Frenumque ſolvit*) Metaphorica locutio. Co trarium eſt impediri freno, hoc eſt, coërceri.

Licentia) Intelligit immodicum libertatis uſu ad impunitatem eorum etiam, quæ iniqua ſunt inhoneſta.

4. *Conſpiratis*) Paſſive ſumitur, & intelligit de iis, qui in unum collecti & conflati ſunt. Vi Voſſ. de Arte Grammat. lib. 4. cap. 13. Nam *con ſpirare* proprie eſt in ſpiram colligere. Metaphor ducta a ſerpentibus, qui in ſpiram & circulum concludunt. Atque ita & pro conſentire ſumitur.

5. *Arcem*) Non tantum ἀκρόπολιν, ſed Remp invadebat. *Arx* igitur hoc loco ſignificat domina tionem, per Metonymiam. Scilicet quod qui Remp tyrannus invadebat, ante omnia arcem occuparet hinc factum eſt ut arcem occupare pro remp. inva dere dixerint.

Tyrannus) In bonam partem quandoque vox iſt ſumitur pro Rege, qui figit leges, & populis juſt præeſt. Plerumque vero ad illos principes refertur qui libidine dominandi duro imperio ſibi ſubdito tenent; ut hoc loco Phædri.

Piſiſtratus) Hippocratis fuit filius, qui ex civ privato Athenis ſummam poteſtatem invaſerat Vide Juſt. 2. 8. 6.

6. *Tri-*

Quum triſtem ſervitutem flerent Attici,
Non quia crudelis ille, ſed quoniam grave
Omne inſuetis onus, & cœpiſſent queri;
Æſopus talem tum fabellam retulit.
¶ *Ranæ vagantes liberis paludibus,*
Clamore magno regem petiere a Jove.
Pater Deorum riſit, atque illis dedit
Parvum tigillum, miſſum quod ſubito vadi
Motu ſonoque terruit pavidum genus.
Hoc merſum limo quum jaceret diutius,
Forte una tacite profert e ſtagno caput,
Et explorato rege cunctas evocat.
Illæ timore poſito certatim adnatant,
Lignumque ſupra turba petulans inſilit:

---

6. *Triſtem*) Gravem. Sic Fab. 3. verſ. 11.
A quo repulſæ triſtem ſuſtinuit notam.
Attici) Athenienſes.
Cœpiſſent queri) Queſti eſſent. Sic infra hac fab. *Corripere cœpit ſingulas*. Et fab. 3. verſ. 10.
Redire mœrens cœpit ad proprium genus.
10. *Ranæ*) Refert ex Æſopo hanc fabulam Servius ad Virg. 1. Georg. verſ. 378.
Et veterem in limo ranæ cecinere querelam.
Sic & poſt Servium Taubmannus. Quos vide.
Liberis) In liberis. Ellipſis. Liberæ paludes appellantur hic, alluſione quapiam ad liberas civitates, eæ, in quas nemo habet imperium, & ubi quiſque pari cum cæteris jure vivit.
12. *Pater*) Quem modo *Jovem* dixit, ſummum apud eas gentes Deum.
13. *Parvum tigillum*) Ut rem minimam minorem faceret, addidit parvum. Ita Terent. in Andr. *minutos* dixit *piſciculos*, & Cæſar *parvam naviculam*. Gellius quoque *aviculam parvulam*.
Miſſum) Subito conjectum in ſtagna ſeu aquas paludis.
Vadi) Tigillum ſubito delapſum commovit aquas, & in iis edidit ſonum, atque ita ranas terruit motu vadi.
14. *Motu ſonoque*) Motu ſonoro.
15. *Merſum*) Demerſum.
Limo) Vadi ſcil.
17. *Explorato*) Cum cura inſpecto & examinato.
Rege) Ligneo ſcil.
18. *Poſito*) Depoſito.

Quod quum inquinaſſent omni contumelia,
Alium rogantes regem miſere ad Jovem,
Qui diſſolutos mores vi compeſceret,
Inutilis quoniam eſſet qui fuerat datus.
Tum miſit illis Hydrum, qui dente aſpero
Corripere cœpit ſingulas. Fruſtra necem
Fugitant inertes; vocem præcludit metus.
Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Jovem,
Adflictis ut ſuccurrat. Tunc contra Deus;
Quia noluiſtis veſtrum ferre, inquit, bonum,
Malum perferte. Vos quoque, o cives, ait,
Hoc ſuſtinete, majus ne eveniat malum.

---

20. *Omni*) Omnis generis, verborum ſcil. & rerum.

Contumelia) Cum contumelioſe in id conſpuiſſent & concacaſſent.

21. *Miſere*) Ablegarunt aliquas, quæ hanc petitionem earum deferrent ad Jovem.

22. *Diſſolutos*) Laxos. Sic *mores ſoluti* ap. Juſt. 3. 3. 10.

Vi) Pro poteſtate atque imperio. Hunc verum eſſe hujus verſus locum vidit primus Rigaltius, quem ſecutus eſt Barthius: quorum ſententiam in textu conſtituendo non veriti ſumus amplecti.

23. *Inutilis*) Invalidus, impotens, qui uſui ipſis eſſe non poſſet.

24. *Tum miſit*) Sic fere Camerarius, quem vide Fab. 701.

Aſpero) Serrato.

25. *Corripere*) Fab. 1.

Atque ita correptum lacerat injuſta nece.

Ibi de lupo, hic proprie de ſerpente. Propert. lib. 3.

Ille ſibi admotas a virgine corripit eſcas.

Singulas corripere, id eſt omnes devorare.

26. *Inertes*) Invalidæ, imbelles.

Vocem) Ter. Eun. 5. 6. 7. *Lingua hæret metu.* Noſter infra fab. 23. *linguam præcludere*. Virg. 3. Æn. verſ. 48.

Vox faucibus hæſit.

27. *Furtim*) Occulte, ne intelligere hydrus poſſit, ac veluti rebelles ac cupidos rerum novarum ſupplicio afficere.

Mercurio) Jovis & Majæ filio, deorum legato. Recte ergo ranæ Mercurio dant mandata ad Jovem.

28. *Deus*) Jupiter pater deorum.

29. *Bonum*) Intelligi poteſt neutraliter, vel in maſculino, ſcil. regem.

30. *Ait*) Æſopus videlicet ad Athenienſes.

FABULA III.

GRACULUS SUPERBUS, & PAVO.

NE gloriari libeat alienis bonis,
Suoque potius habitu vitam degere,
Æſopus nobis hoc exemplum prodidit.
¶ Tumens inani Graculus ſuperbia
Pennas, Pavoni quæ deciderant, ſuſtulit,
Seque exornavit: deinde contemnens ſuos,
Formoſo ſe Pavonum immiſcuit gregi.
Illi impudenti pennas eripiunt avi,
Fugantque roſtris. Male mulcatus Graculus
Redire mœrens cœpit ad proprium genus;
A quo repulſæ triſtem ſuſtinuit notam.
Tum quidam ex illis, quos prius deſpexerat:
Con-

AD FAB. III.

1. *Libeat*) Abſolute, pro ne quis ſit, cui lubitum ſit, qui velit hoc facere.

2. *Habitu*) Habitus deſignat hic ſtatum, ſeu vivendi ordinem & modum.

3. *Æſopus nobis*) Neſcio quomodo magis placet, *Nobis Æſopus* &c. Videant, qui habent aures poeticas.

4. *Tumens*) Hinc natum proverbium, *alienis plumis ſe exornare*. Horat. Epiſt. lib. 1. Ep. 3.

Ne, ſi forte ſuas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula riſum
Furtivis nudata coloribus.

9. *Male mulcatus*) Contumelioſe exceptus. Terent. Eun. 4. 7. 4. *Male mulcabo ipſam*.

10. *Redire*) Reverſus eſt, rediit.

Ad proprium genus) Ad ſuum ordinem, ad ſui generis aves.

11. *Repulſæ*) Ita legit Jac. Tollius, cui non poſſumus non aſſentiri, præcipue cum non refragentur ductus literarum. *Repulſæ* enim facile abire potuit in *repulſus*: quod ſi retineatur, nihil opus eſt addi *triſtem notam*. Significantius multo *nota repulſæ*: quod & confirmatur verſu ultimo, ubi eadem vox:

Nec hanc repulſam tua ſentires calamitas.

Triſtem) Gravem. Sic Fab. 2.

Su-

Contentus noſtris ſi fuiſſes ſedibus,
Et quod natura dederat voluiſſes pati,
Nec illam expertus eſſes contumeliam,
Nec hanc repulſam tua ſentiret calamitas.

Suſtinuit) Suſtulit, pati coactus fuit. Graculi reliqui eum variis & acerbis contumeliis proſciderunt.

Notam) Ignominiam. Locutio eſt deducta a notis cenſorum, quia cenſores olim luſtrabant omnium civium vitas. Si jam alicujus vitam parum honeſtam inveniebant, ad nomen ejus notam faciebant. Hinc quia nota hæc ſignum erat infamiæ, nota pro ipſa infamia poſita eſt. Inde eſt, notam alicui inurere, pro infamare.

14. *Pati*) Contentus eſſe eo, quod natura dederat.

16. *Calamitas*) Tu jam calamitoſus, ſeu calamitatem paſſus. Sic Fab. 5. *Improbitas* ſumitur pro improbo.

F A B U L A IV.

CANIS PER FLUVIUM CARNEM FERENS.

Amittit merito proprium, qui alienum adpetit.
¶ *Canis, per flumen carnem dum ferret natans,*
Lympharum in ſpeculo vidit ſimulacrum ſuum:
Aliam-

AD FAB. IV.

1. *Proprium*) Bonum, vel ſimile quid.

2. *Canis*) Tale exemplum videri poteſt in Perdicca, duas ſimul uxores quærente: unde neutram obtinuit. Adi Juſtinum l. 13. c. 6. & vide quid idem referat de Demetrio Syriæ rege. Huc quoque pertinet fabula de Camelo, qui cornua affectans, etiam aures perdidit. Sed & Cures (ut ad hiſtorias revertamur) Pacinacorum princeps Moſcorum ducem Stoſlaum inſidiis exceptum interfecit, & ex cranio ejus poculum fieri curavit, cui hæc verba inſcripta fuere: QUÆRENDO ALIENA, PROPRIA AMISIT. Vid. & Camerar. fab. 171. & Faernum Edition. Amſtel. p. 105.

3. *Lympharum*) Aquarum imagines repræſentantium.

Si-

Aliamque prædam ab alio ferri putans,
Eripere voluit: verum decepta aviditas,
Et, quem tenebat ore, demiſit cibum,
Nec quem petebat adeo potuit adtingere.

Simulacrum) Umbram, effigiem.

4. *Aliamque*) Si verſus ſic conſtituatur, m in *prædam* non eliditur. Nec video, cur ſit ſollicitandus, cum vetuſtiſſimi poetæ ita fecerint. Ennius x. Ann.

Inſignita fere tum millia militum octo.

Et ſic alii.

5. *Eripere*) Scilicet illi alii. Ellipſis notanda, quia caſus alius ſubaudiendus, quam qui præcedit. Ita ſupra.

Illi impudenti pennas eripiunt avi,
Fugantque roſtris.

ſcil. avem, non avi, quod præceſſit.

Decepta) Canis aviditate deceptus. Metonymia.

6. *Ore demiſit*) Idem eſt, ac miſit de ore. Sivit cadere eſcam, quam portabat.

7. *Nec quem*) Multi, etiam elegantis ingenii homines, non vident dimenſionem hujus verſus. Mihi res plana videtur, ſi tertia ſede ſit anapæſtus. Nempe in voce *adeo* Synecphoneſis eſt vel Synizeſis: qualis in Virgiliano verſu.

Seu lento fuerint alvearia vimine texta.

ubi *alvearia* quatuor eſt ſyllabarum. Ita apud eundem *eodem* vox eſt diſſyllaba:

Uno eodemque tulit partu, paribuſque revinxit
Serpentum ſpiris.

Adeo ut non audiamus hic Barthium putantem *potuit* eſſe diſſyllabum.

FABULA V.

VACCA & CAPELLA, OVIS & LEO.

Numquam eſt fidelis cum potente ſocietas.
Te-

AD FAB. V.

1. *Numquam*) Vid. Faerni fab. p. 4. & quæ congeſſit Axenius. Et ſi exempla cupis, quæ ex uſu ſint, adi Mich. Piccartum Decad. 13. cap. 9.

2. *Pro-*

Teſtatur hæc fabella propoſitum meum.
¶ *Vacca & Capella, & patiens Ovis injuriæ,*
Socii fuere cum Leone in ſaltibus.
Hi quum cepiſſent cervum vaſti corporis,
Sic eſt locutus partibus factis Leo:
Ego primam tollo, nominor quia Leo;
Secundam, quia ſum fortis, tribuetis mihi:
Tum, quia plus valeo, me ſequetur tertia:
Malo

---

1. *Propoſitum*) Propoſitionem: ut enunciatio & enunciatum idem valent.

3. *Patiens*) Patiens *injuriæ* & *patiens injuriam* ſic diſtinguunt Grammatici, ut *patiens injuriam* ſit, qui jam patitur, *patiens injuriæ*, qui pati adſuevit. Vide Voſſ. de Arte Gramm. lib. 7. cap. 9.

4. *Saltibus*) Locis venationi aptis, in quibus paſcuntur feræ.

5. *Vaſti corporis*) Cervum ingentis magnitudinis.

6. *Partibus factis*) Portionibus diviſis.

7. *Nominor quia leo*) Temere producitur ultima in *quia*, quæ natura brevis eſt, quam Phædri licentiam mirari ſubit. Corripit certe mox bis,

Secundam, quia ſum fortis, tribuetis mihi:

&

Tum, quia plus valeo, me ſequetur tertia.

Sic & hujus libri fab. II.

Non quia crudelis ille, ſed quoniam grave.

Iterum fab. XXII.

Nunc quia laboras ut fruaris reliquiis.

Lib. 2. fab. VIII.

Et quia corruptos viderat nuper boves.

Lib. 3. fab. X.

Hippolytus obiit, quia novercæ creditum eſt:
Caſſandræ quia non creditum eſt, ruit Ilium.

Illuſtriſſimus Gudius ut verſui tam fœde contra auctoris morem luxato opem ferat, multa molitur, quæ videri merentur.

9. *Plus valeo*) Valentior ſum cæteris.

Me ſequetur) Mea erit. Res ſequi nos dicitur ad nos pertinens, quæ nullo labore aut moleſtia noſtra ſeſe voluntati noſtræ ſit accommodatura. Ita exponit Barthius hanc loquendi formulam, & credit translatam eſſe a materia qualibet facili tractatu, non lenta aut moroſa, quomodo Cæcilius dixerit de cera, eam *facilem ſequi digitos*, & Lucanus *ſequi ſoleni*. Sed & in malam partem ſumit Seneca in Hippolyto:

Caſſan

Malo adfligetur, ſi quis quartam tetigerit.
Sic totam prædam ſola improbitas abſtulit.

Caſtor ſequitur
Mala paupertas.

10. *Malo*) Damno, pœna. Male mulcabitur. Sic enim ſupra locutus eſt Fab. 3.

11. *Prædam*) Proprie de eo, quod venatione capitur.

Improbitas) Sic præcedenti fabula eſt *aviditas*. Metonymia. Improbitas porro eſt nimietas, ut ſic dicam, & inſatiabilitas cupiditatis. Confer Fab. Faerni p. 5. & Camerarii Fab. 190.

FABULA VI.

RANÆ AD SOLEM.

Vicini furis celebres vidit nuptias
Æſopus, & continuo narrare incipit:
¶ Uxorem quondam Sol cum vellet ducere,
Clamorem Ranæ ſuſtulere ad ſidera.
Convicio permotus quærit Jupiter
Cauſam querelæ: quædam tum ſtagni incola,
Nunc,

AD FAB. VI.

1. *Vicini*) Illud *Vicini* dicitur reſpectu ad Æſopum, cujus erat vicinus, & ob furta infamis.

Celebres) Ad quas multi convivæ & vocati erant & convenerant. Nam *celebres* ſignificat *celebratas*, i. e. frequentatas. Et *celebrare* eſt frequenter adire. Sic *celebris via*, quæ frequenter a multis teritur & frequentatur, & *celebris locus*, pro quo & *celebritas*.

2. *Continuo*) Statim: Simulac vidiſſet multitudinem hominum illuc euntium.

Narrare) Apologum comminiſci. Sic *Narratio* etiam ſumitur pro Fabula. Vid. lib. hujus fab. 12. & lib. 5. fab. 2.

5. *Convicio*) Vociferatione, vel clamore, quod præceſſit. *Convicium*, quod ſecundam producit, dicitur a conjunctione vocum.

Jupiter) Pater Deorum, de quo variis locis fit mentio.

6. *Querelæ*) Ante dixit *clamorem* & *convicium*. *Sta-*

Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus,
Cogitque miſeras arida ſede emori:
Quidnam futurum eſt, ſi crearit liberos?

Stagni incola) Rana, ab incolendo ſtagno.
7. *Unus*) Solus, etſi plures non extent. Refertur ad ſolem.
Exurit) Exſiccat per calorem ſuum.
8. *Arida*) Abſumto per calorem omni humore paludis.
Sede) Sedem vocat paludem, quaſi locum commorationis, ubi degunt.
Emori) Sic ut nulla reliqua maneat. Belgice *uitſterven*.
9. *Crearit*) Procrearit. Optima locutio. Sic Ovid. de Peleo, lib. 8. Metam.
Magnique creator Achillei.
Flor. l. 1. c. 6. *Quamvis matre ſerva creatum.*
Huc mire facit quod ex Stobæo ad hanc Fab. refert Freinshemius de Lydo quodam. Sed ipſum adi. Vide & Camerarii Fabulam 161.

FABULA VII.

VULPES AD PERSONAM TRAGICAM.

Perſonam tragicam forte Vulpes viderat.
O quanta ſpecies, inquit, cerebrum non habet!
¶ *Hoc illis dictum eſt, quibus honorem & gloriam*
Fortuna tribuit, ſenſum communem abſtulit.

FA-

AD FAB. VII.

1. *Perſonam*) Larvam, qua actores in ſcena vultum & caput obtegebant, ut ſic melius perſonam quamlibet ſuſtinerent.
2. *Forte*) Caſu quodam.
3. *Dictum eſt*) Hoc illis applicari debet.
Honorem) Dignitatem.
4. *Tribuit*) Sic & *tribuere præmium* apud Nepot. Miltiade c. 6. *Cujus victoriæ non alienum videtur quale præmium Miltiadi ſit tributum docere.*
Senſum) Judicium, intellectum, qualem communiter de rebus homines habere ſolent, quo qui deſti-

deſtituti ſunt, ſtupidi vocantur. Confer quod habet Camerarius Fab. XI. & Faernus p. 131. præterea legi meretur, quod Ulyſſes ait apud Homer. Odyſſ. l. VIII. verſ. 176.

Ὣς ϗ σοὶ εἶδος μὲν ἀριπρεπὲς, οὐδέ κεν ἄλλος
Οὐδὲ θεὸς τεύξειε. νόον δ' ἀποφώλιός ἐστι.

Et cætera, quæ ibi præcedunt.

FABULA VIII.

LUPUS & GRUIS.

Qui pretium meriti ab improbis deſiderat,
Bis peccat: primum quoniam indignos adjuvat:
Impune deinde abire quia jam non poteſt.
¶ Os devoratum fauce cum hæreret Lupi,
Magno dolore victus, cœpit ſingulos
Inlicere pretio, ut illud extraherent malum.
Tandem perſuaſa eſt jurejurando Gruis,
Gulæque credens colli longitudinem,

Peri-

AD FAB. VIII.

1. *Meriti*) Abſolute meritum pro bene merito, id eſt, beneficio.

2. *Peccat*) Male facit, imprudenter facit.

3. *Impune*) Sine detrimento, noxa, damno.

4. *Fauce*) *fauce* eſt pro *fauci*.

5. *Victus*) Motus, actus.

Singulos) Omnes.

6. *Pretio*) Præmio. Ter. Andr. *Ego pretium ob ſtultitiam fero.* Ideo mox noſter, *cum flagitaret præmium.*

Malum) Os devoratum, quod eleganter ſic appellat, propter incommoda ex eo & dolores.

7. *Perſuaſa*) Adducta eſt. Fidem juranti habuit.

8. *Credens*) Committens, & immittens.

Longitudinem) Sic ſæpe loquitur Phædrus. *Colli longitudinem* pro longum collum. Helleniſmus eſt, ut apud Euripid. Πριάμοιο δέμας, pro Priamo: Θησείας κάρα, pro Theſeo. Cujus apud Poetas Latinos exempla ſunt non pauca. Sic infra *Cornicis ſtupor* pro corvo ſtupido, & ſimilia alibi habemus.

 9. *Pe-*

Periculoſam fecit medicinam Lupo.
Pro quo quum pactum flagitaret præmium;
Ingrata es, inquit, ore quæ noſtro caput
Incolume abſtuleris, & mercedem poſtules.

---

9. *Periculoſam*) Maxime grui, cui erat periculum ne devoraretur a lupo. Quod & ex ſequentibus apparet. Addit enim Lupus, *Ingrata es, ore quæ noſtro caput incolume abſtuleris.*

10. *Pactum*) Hoc lib. fab. 14. dixit *poſitum præmium*, & lib. 5. Fab. 5. verſ. 5. *propoſitum præmium.*

11. *Inquit*) Lupus videlicet, qui nunc grui reſpondet.

Ore) Pro *ex* vel *abs ore*, cui ſc. immiſeras. Præpoſitionem omittit ob verbum ſubſequens *abſtuleris*, cui vis ejus ineſt.

Noſtro) Meo, Synecdoche.

12. *Incolume abſtuleris*) Hoc eſt, quod Apulejus dixit in Apologia, *Sine noxæ periculo*. Ad quæ verba Pricæus dicit hunc & præcedentem Phædri verſum expreſſum eſſe ex hiſtoria Crocodili apud Philen, cujus hæc ſunt verba:

Καὶ τήνγε κεφαλὴν ἀντὶ μισθοῦ λαμβάνει,
Μηδὲν κακὸν παθοῦσαν ἐκ τοῦ θηρίου.

Quæ ex verſione Gregorii Berſmanni fere ſic ſonant;

Indemne præmii loco caput refert,
A bellua nil regulus paſſus mali.

Poſtules) Senſus eſt: Tu pro hoc meo beneficio non ingrata ſolum es, non laudando videlicet raram hanc & ſingularem meam clementiam, ſed inſuper & mercedem poſtulas, quaſi non ſatis ſit mercedis, quod vitam tibi conceſſerim. Vid. Camerar. f. 143. & Faernum p. 111.

FABULA IX.

PASSER & LEPUS.

Sibi non cavere, & aliis conſilium dare,
Stul-

AD FAB. IX.

1. *Cavere*) Providere. Imitatur Terent. Heaut. 5. 1. 49.

Non-

Stultum eſſe, paucis oſtendamus verſibus.

¶ *Oppreſſum ab Aquila fletus edentem graves*
Leporem objurgabat Paſſer: Ubi pernicitas
Nota, inquit, illa eſt? Quid ita ceſſarunt pedes?
Dum loquitur, ipſum Accipiter nec opinum rapit,
Queſtuque vano clamitantem interficit.
Lepus ſemianimus mortis in ſolatio:
Qui modo ſecurus noſtra inridebas mala,
Simili querela fata deploras tua.

Nonne id flagitium eſt, te aliis conſilium dare,
Foris ſapere, tibi non poſſe te auxiliarier?

Cavere autem proprium verbum de eo, qui conſilio inſtruit, ſicut Juriſconſulti clientes ſuos. Cic. lib. 3. Ep. 1. *L. Valerium Juriſconſultum valde tibi commendo; ſed ita etiam, ſi non eſt jureconſultus. Melius enim ei cavere volo, quam ipſe aliis ſolet.* Ovid. de Arte amandi:

Illo ſæpe loco capitur conſultus amore,
Quique aliis cavit, non cavet ipſe ſibi.

3. *Fletus*) Pro *& fletus edentem*. Aſyndeton. *Edentem*) Sic *edere vocem* eſt Fab. 12.

4. *Ubi*) Elegantiſſimus eſt uſus particulæ *ubi* in exprobrationibus, & irriſionibus.

5. *Quid ita*) Locutio elliptica, pro, *ob quid ita*, hoc eſt, ob quam cauſam. Terent. *Lætus eſt neſcio quid*, ubi *propter* deeſt.

Ceſſarunt) Pigri & tardi facti ſunt, non fecerunt officium.

6. *Nec opinum*) *Nec opinantem*. *Nec*, ut ſæpe, hoc loco *non* eſt.

8. *Semianimus*) Pro *Semianimis*. Sic *anguis ſemianimus* apud Ennium.

In ſolatio) Quidam volunt *In ſolatium*, quaſi *ad ſolatium*. Sed commoda eſt vulgata lectio. Eſt enim ſenſus, Viſo, quod in ſolatio vel pro ſolatio eſſet: accepto hoc levamento doloris, quod videbat inſultantem modo ſibi, eadem clade periſe, dixit: *Qui modo ſecurus noſtra*, &c.

9. *Noſtra*) Noſtrum infortunium.

10. *Fata*) Mortem.

FABULA X.

LUPUS & VULPES, JUDICE SIMIO.

Quicunque turpi fraude ſemel innotuit,
Etiamſi verum dicit, amittit fidem.
Hoc adteſtatur brevis Æſopi fabula.
¶ *Lupus arguebat Vulpem furti crimine;*
Negabat illa, ſe eſſe culpæ proximam.
Tunc judex inter illos ſedit Simius.
Uterque cauſam cum peroraſſent ſuam,
Dixiſſe fertur Simius ſententiam:
Tu non videris perdidiſſe quod petis:
Te credo ſurripuiſſe quod pulcre negas.

AD FAB. X.

1. *Turpi fraude*) Ablativus eſt, Pro, propter turpem fraudem. Quicunque ſemel impoſtura deprehenſus & convictus eſt.

5. *Proximam*) Propinquam, id eſt, ream. Cicero ſic & *affinem culpæ* poſuit.

6. *Sedit*) Locutio eſt petita a rebus forenſibus. Patroni dicebantur ſtare pro eo, cujus cauſam tuebantur; unde eſt apud Ovidium,

Pro Troja ſtabat Apollo:

quia ſtantes cauſam dicere ſolebant. Judices vero ſententiam ferebant ſedentes. Unde *ſedere in aliquem* eſt, alicujus eſſe judicem. Ovidius in ſimili negotio, Metam. lib. 13. *Conſedere duces*.

7. *Peroraſſent*) Oratione deduxiſſent ad finem, ac quantum neceſſe videbatur propoſuiſſent.

9. *Videris*) *Videri* vel *non videri* erat formula antiqua in ſententiis judicum.

10. *Pulcre*) Specioſe, callide, ſcite. Vid. Camerar. Fab. 212.

FABULA XI.

ASINUS & LEO VENANTES.

VIrtutis expers verbis jactans gloriam
Ignotos fallit, notis eſt deriſui.
¶ Venari Aſello comite cum vellet Leo,
Contexit illum frutice, & admonuit ſimul
Ut inſueta voce terreret feras,
Fugientes ipſe exciperet. Hic auritulus
Clamorem ſubitum totis tollit viribus:
Novoque turbat beſtias miraculo:
Quæ

AD FAB. XI.

1. *Virtutis*) Virium, roboris, fortitudinis. Synecdoche.
Verbis jactans) jactans glorioſa verba.
2. *Ignotos*) Hic active accipitur de iis, qui non noſcunt.
4. *Contexit*) Occuluit, ut non poſſet conſpici. Virgilius,

Caput glauco contexit amictu.

5. *Inſueta*) Quadriſyllaba ut hæc vox ſit, metrum exigit. Sic & fab. 2.

Omne inſuetis onus, & cœpiſſent queri.

6. *Excipere*) Verbum proprium venatorum. Virg. Ecl. 3.

Non ego te vidi Damonis, peſſime, caprum
Excipere inſidiis, multum latrante Lyciſca?

Auritulus) Aſinus, ab auribus longiuſculis. Sic *laniger* pro ove à lana, fab. 1. Ubi vide notas. Vulgo legunt, *Hic auriculas*

Clamore ſubito tollis totis viribus.

Quam lectionem retinuiſſe miror Petrum Danetum, qui hunc auctorem edidit in uſum Sereniſſimi Delphini, cum potuerit ſcire ex Tanaquillo Fabro, quem, in concinnandis ſuis notis, ſemper ante oculos habuit, turpiter ſic verſum conſtitui. Niſi forte inter eos ſit, qui putant Phædrum nullis rei metricæ legibus teneri. Certe quid de hoc carminis genere ſenſerit, patet ex eo, quod ſcribit ad prologum lib. 1. hos verſus, quibus Phædrus eſt uſus, maxime eſſe uſitatos. Eodem modo corrumpit ultimum hujus fabulæ verſum. Et tamen narrat Fabrum carminis ratione adductum aliter ſcribere.

 9. *Exi-*

Quæ dum paventes, exitus notos petunt,
Leonis adfliguntur horrendo impetu:
Qui poſtquam cæde feſſus eſt, Aſinum evocat,
Jubetque vocem premere. Tunc ille inſolens,
Qualis videtur opera tibi vocis meæ?
Inſignis, inquit, ſic ut niſi noſſem tuum
Animum, genuſque, ſimili fugiſſem metu.

---

9. *Exitus*) Vias elabendi. Sic & Cicero uſurpavit. C. Nepos in vita Hannibalis, *Cum omnes exitus occupatos offendiſſet.*

Notos) Frequentatos. Huc & illud Juvenalis Sat. 1. ſpectat:

Nota magis nulli domus eſt ſua, quam mihi lucus Martis.

Domus enim ſua alicui eſt nota, quia ab eo frequentatur. Sic Virg. Ecl. 1. *inter flumina nota*. Et noſter lib. 2. fab. 5. *Inde notis flexibus*. Virg. iterum l. 7. Æn. 500.

Saucius at quadrupes nota intra tecta refugit.

10. *Adfliguntur*) Alliduntur terræ.

11. *Evocat*) Ex fruticibus, ſub quibus tectus & reconditus erat.

12. *Premere*) Comprimere, ideſt, tacere, quomodo apud Virgil.

Sic memorat, vocemque premit.

Inſolens) Inflatus, tumidus, ſuperbus.

13. *Opera*) Labor & auxilium, quomodo Nepos de Alcibiade, in ejus vita cap. 4. *Ejuſdem opera Joniam a ſocietate averterunt Athenienſium.*

FABULA XII.

CERVUS AD FONTEM.

Laudatis utiliora quæ contempſeris
Sæpe inveniri, hæc exerit narratio.

¶ Ad

AD FAB. XII.

1. *Laudatis*) Locus obſcurior propter ellipſin. Ordo ſic ſe habet: *Narratio hæc exerit, ea, quæ contempſeris, inveniri ſæpe utiliora laudatis*, hoc eſt, quam ea, quæ laudantur.

2. *Exerit*) Prodit, aperit, notum facit.

Nar-

¶ *Ad fontem cervus quum bibiſſet, reſtitit,*
Et in liquore vidit effigiem ſuam.
Ibi dum ramoſa mirans laudat cornua,
Crurumque nimiam tenuitatem vituperat,
Venantum ſubito vocibus conterritus,
Per campum fugere cœpit, & curſu levi
Canes eluſit. Sylva tum excepit ferum,
In qua retentis impeditus cornibus,
Lacerari cœpit morſibus ſævis canum.
Tunc moriens, vocem hanc edidiſſe dicitur:
O me infelicem, qui nunc demum intelligo,
Ut illa mihi profuerint, quæ deſpexeram,
Et quæ laudaram, quantum luctus habuerint!

Narratio) Fabula, argumentum, exemplum. Sic & lib. 5. fab. 2.

3. *Ad fontem*) *Ad* loci deſignat propinquitatem. *Reſtitit*) Stetit. Sic & lib. 3. fab. 7. & 14.

4. *Et in liquore*) Idem fere eſt Fab. 4. de Cane. *Liquor* etiam pro aqua fab. 1.

Effigiem) *Simulacrum ſuum*, eadem Fab. 4.

5. *Ramoſa*) Cornua ramis ſimilia.

7. *Venantum*) Hoc eſt venatorum.

Vocibus) Conſueto clamore, quo hortantur Canes.

8. *Fugere cœpit*) Fugit. Sic mox, *Lacerari cœpit*. Locutio Phædro familiaris. Quod in harum fabularum ultima digito monſtrabimus.

Curſu levi) Facili, celeri.

9. *Eluſit*) Elegantiſſime de illis flexibus, circuitibuſque implicitis, & in ſe redeuntibus, quales faciunt in fuga, & ſic inſequentes canes fallunt. Valet, effugit, evaſit.

Sylva) In ſylvam ſe contulit cervus.

Ferum) Cervum. Sic & infra lib. 2. fab. 8. verſ. 14. de Cervo etiam, *Tum gaudens ferus* &c. Sic vocabant antiqui omnes animantes rationis expertes. Virg. de equo Trojano lib. 2. Æneid.

In latus, inque feri curvam compagibus alvum

Martialis etiam de Formica:

Implicuit tenuem ſuccina gutta feram.

Mitto alia, quæ in frequenti uſu.

10. *Retentis*) Al. *retentus impeditis*. Non male. Cæſar de bello civ. lib. 3. 77. *impeditiſſima* dixit *itinera*. Alibi *impeditas ripas*. Nec aliter non uno loco Hirtius.

14. *Ut illa*) *Ut* eſt *quantum*. Itaque mox ſequitur, *quantum luctus*, id eſt, quantum damni.

FABULA XIII.

VULPES & CORVUS.

Qui ſe laudari gaudent verbis ſubdolis,
Seræ dant pœnas turpes pœnitentiæ.
¶ *Cum de feneſtra Corvus raptum caſeum*
Comeſſe vellet, celſa reſidens arbore,
Hunc vidit Vulpis, dehinc ſic occœpit loqui:
O qui tuarum, Corve, pennarum eſt nitor!
Quantum decoris corpore & vultu geris!
Si vocem haberes, nulla prior ales foret.

At

AD FAB. XIII.

Alludit ad hanc fabulam Antonius Codrus ſer. 12. p. 125. quanquam tunc temporis Phædrus nondum extabat publice. Sed potuit hauſiſſe ex Apuleji floridis: nam & iſtic legitur. Vid. & Camerar. Fab. 160. & Faern. p. 39.

1. *Subdolis*) Dolo formatis & compoſitis ad voluntatem audientis.

2. *Dant pœnas*) Pœnas dant, qui pœnis digna perpetrarunt. Dicimus enim pendere, dependere, ſolvere, perſolvere, luere pœnas: & iſta quidem patientis ſunt. Agentis autem, exigere, poſcere, repetere, capere, infligere, irrogare pœnas.

Turpes) Ob aliorum riſus, quibus ſunt expoſiti. Hoc ſenſu dicimus, *dare ſe turpiter*, ideſt, ſe riſui aliorum exponere.

3. *Feneſtra*) Poteſt accipi de quocunque foramine in muro aut pariete.

4. *Reſidens*) Sedens. Sic ſupra *Reſtitit* pro ſtetit.

5. *Occœpit*) Plautinum eſt. Phædrus aliis in locis *cœpit*. Græciſmo ipſi familiariſſimo, ut jam oſtendimus, & deinceps latius oſtendemus.

6. *Qui*) Qualis, quam magnus, atque admirabilis.

Nitor) Splendorem intelligit, quamvis paulo minus ſit nitor, quam ſplendor: cum hic quaſi radios emittat, nitor minime.

7. *Geris*) Habes. Terent. *infirmum animum gerunt*, id eſt, habent.

8. *Prior*) Puta *te*, quod intelligendum. *Prior* autem eſt, melior, ſeu potior.

9. *Oſten-*

At ille ſtultus, dum vult vocem oſtendere,
Emiſit ore caſeum, quem celeriter
Doloſa Vulpes avidis rapuit dentibus.
Tum demum ingemuit Corvi deceptus ſtupor:
Virtuti ſemper prævalet ſapientia.

---

9. *Oſtendere*) Significare, ſibi non deeſſe vocem.
10. *Emiſit*) Fab. 4. *Quem tenebat ore demiſit cibum.*
12. *Tum demum*) Notat judicii tarditatem. Ter. Heaut. 2. 3.
Vah, nunc demum intelligo.
Ingemuit) Cum gemitu dixit.
Stupor) *Corvus ſtupidus*. Sic *error Herculis*, id-eſt, Hercules errans, Virg. Æn. lib. XI. 376.
Talibus exarſit dictis violentia Turni.
i. e. Turnus violentus. Hom. l. VIII. Odyſſ. μένος Ἡφαίστοιο. *Robur Vulcani*. i. e. Vulcanus robuſtus. Vid. Fab. VIII.

FABULA XIV.

EX SUTORE MEDICUS.

Malus quum Sutor inopia deperditus
Medicinam ignoto facere cœpiſſet loco,
Et venditaret falſo antidotum nomine,
Verboſis adquiſivit ſibi famam ſtrophis.

Hic

AD FAB. XIV.

1. *Malus*) Artis ſuæ imperitus.
Deperditus) Cujus facultates omnes ſic erant exhauſtæ, ut jam ſutor eſſe diutius non poſſet.
2. *Ignoto*) Peregrino, ubi nemo eum noverat.
Facere) Artem medicam exercere. Ita Græci, ποιεῖν τὴν ἰατρικήν.
3. *Falſo*) Falſi nominis antidotum, id eſt, quod falſo habebat hoc nomen. *Antidotum* medicamentum eſt, quod ad venena datur.
4. *Strophis*) Cicero laqueos verborum appellavit pro Cæcin. Ut ſunt *Strophæ* proprie laquei decipiendis feris.

Hic cum jaceret morbo confectus gravi
Rex urbis, ejus experiendi gratia,
Scyphum popoſcit: fuſa dein ſimulans aqua
Miſcere illius antidoto ſe toxicum,
Hoc bibere juſſit ipſum, poſito præmio.
Timore mortis ille tum confeſſus eſt,
Non artis ulla Medicæ ſe prudentia,
Verum ſtupore vulgi factum nobilem.
Rex advocata concione hæc edidit:
Quantæ putatis eſſe vos dementiæ,
Qui capita veſtra non dubitatis credere,
Cui calceandos nemo commiſit pedes?

¶ *Hoc*

---

5. *Hic*) Tunc, eo tempore. Virg. 3. Æneid. 533,

Hic Priamus quamquam in media jam morte tenetur,
Non tamen abſtinuit.

Ubi Servius, *Hic*, ideſt *tunc*.

Jaceret) Decumberet præ ægritudine.

Confectus) Viribus ex vi morbi proſtratis.

7. *Rex*) *Rex* hic eſt, qui ſummam tenet Reip. Atque ſic antiquitus appellabantur ſingularum quoque urbium moderatores.

Urbis) In qua exercebat hic ſutor medicinam.

Ejus experiendi) Ut ipſum tentaret, ut periculum faceret in arte medica, quam ille profitebatur.

8. *Miſcere*) Dicitur de veneno. Ovid. Met. l. 1.

Lurida terribiles miſcent aconita novercæ.

Toxicum) Antiquitus *taxicum* ab arbore *taxo peſtifera*.

9. *Poſito*) Propoſito. Sic Virg. l. 5. Æn. 292.

Invitat pretiis animos, & præmia ponit.

10. *Mortis*) Imminentis ex hauſtu poculi venenati, ſicut credebat.

11. *Prudentia*) Scientia, peritia. Ita plane Ovidius in Epiſt. Œnones.

Deficior prudens artis ab arte mea.

12. *Nobilem*) Refertur ad claritatem famæ. Nam præcedit: *acquiſivit ſibi famam*.

13. *Advocata concione*) Poſtquam populum advocaſſet.

15. *Capita*) Pro *vita* aut *ſalute* ſumitur.

Non dubitatis) Audetis, ſuſtinetis, nihil veremini.

16. *Calceandos*) Calceis inſtruendos, muniendos.

Commiſit) Appoſite. Cato apud Gellium l. 15.

Ita-

¶ *Hoc pertinere vere ad illos dixerim,*
Quorum ſtultitia quæſtus impudentiæ eſt.

Itaque auditis, non auſcultatis, tanquam Pharmacopolam: nam ejus verba audiuntur: verum ei ſe nemo committit, ſi æger eſt.

18. *Quorum*) E quorum hominum ſtultitia, i. e. ſimplicitate quæſtum facere poſſint improbi & impudentes, qualis hic ſutor fuiſſe deſcribitur.

FABULA XV.

ASINUS AD SENEM PASTOREM.

IN principatu commutando civium,
Nil præter domini nomen mutant pauperes.
Id eſſe verum parva hæc fabella indicat.
¶ *Aſellum in prato timidus paſcebat Senex:*
Is hoſtium clamore ſubito territus,
Suadebat Aſino fugere, ne poſſent capi.
At ille lentus, Quæſo, num binas mihi
Clitellas impoſiturum victorem putas?
Senex negavit. Ergo, quid refert mea
Cui ſerviam, clitellas dum portem meas?

AD FAB. XV.

1. *Principatu*) Generatim ſic appellat quodvis imperium. Vide huic loco convenientia in Ciceronis Ep. ad Att. lib. xv. Ep. 4. Et in iiſdem paſſim.

2. *Pauperes*) Intelligit eos, qui quacunque ex cauſa ſubeſſe aliis coguntur, nullo ſpeciali reſpectu ad inopiam nummorum.

4. *Timidus*) *Timidi* proprie dicuntur ſenes.

6. *Fugere*) *Fugam*, Græca conſuetudine.

7. *At ille*) Supple, dixit. Venuſta formula. Sic fab. 13. *At ille ſtultus* &c.

8. *Clitellas*) Inſtrumenta lignea, in quibus colligatæ ſarcinæ imponuntur aſinis vel equis.

9. *Negavit*) Dixit non impoſiturum.

Ergo) Sc. *dixit Aſinus.*

10. *Dum portem*) Si tamen quotidie mihi portandæ ſunt meæ clitellæ. Vide Camerarii Fabulam 294. de Aſino & Vetulo.

FABULA XVI.

CERVUS & OVIS.

Fraudator nomen quum locat ſponſu improbo,
Non rem expedire, ſed mala videre expetit.
¶ Ovem rogabat Cervus modium tritici
Lupo ſponſore: at illa præmetuens doli:
Rapere atque abire ſemper adſuevit Lupus,
Tu de conſpectu fugere veloci impetu:
Ubi vos requiram, quum dies advenerit?

AD FAB. XVI.

1. *Fraudator*) Qui in fraudem creditorum, & eorum fraudandorum cauſa quid fecit, geſſitve, fraudator dicitur.

Nomen) Debitor dicebatur *locare nomen*. *Nomen facere* dicebatur creditor, cum in tabulis accepti & expenſi nomen ejus, cui pecuniam dabat, ſcribebat.

Improbo) Quia ille ſponſor ſolvendo non eſt.

4. *Præmetuens doli*) Statim & in anteceſſum metuens. Optima & Phædro digna locutio. Sic *metuentior undæ*, Ovid. Epiſt. Herus. Idem Faſt. VI.

Quo non metuentius ullum
Numinis ingenium terra Sabina tulit.

quomodo & *metuens pericli* apud Maron. Æn. V. Sic & alii poetæ. Cæterum hic verbum *inquit* omittitur, ut ſupra fab. 9. Nam ovis verba ſunt quæ ſequuntur.

5. *Abire*) Poſt factam rapinam.

6. *De conſpectu*) *E conſpectu*. Ter. Eun.

7. *Dies*) Solemniter, pro die ſolutioni præſtituta. Atque ita optimi Scriptores. C. Nepos Attico c. 9. *Cum illa fundum ſecunda fortuna emiſſet in diem*. Vide huic fabulæ convenientia apud Homerum Odyſſ. l. VIII. v. 347. & ſeq.

FABULA XVII.

OVIS, CANIS, & LUPUS.

Solent mendaces luere pœnas malefici.
Calumniator ab Ove quum peteret Canis,
Quem commodaſſe panem ſe contenderet;
Lupus citatus teſtis, non unum modo
Deberi dixit, verum affirmavit decem.
Ovis damnata falſo teſtimonio,
Quod non debebat, ſolvit. Poſt paucos dies
Bidens jacentem in fovea proſpexit Lupum.
Hæc, inquit, merces fraudis a Superis datur.

AD FAB. XVII.

1. *Luere*) Puniri ob maleficia.

2. *Calumniator*) Adjective hic, qui calumnias exercet. Ordo eſt turbatior. Simplicior ita ſe habet: Canis calumniator cum peteret panem ab ove, quem ſc. panem contenderet ſe commodaſſe, ſc. ovi.

3. *Commodaſſe*) Alii *commendaſſe*, pro depoſuiſſe. Stant tamen plerique pro vulgata, quam & Lupi teſtimonium firmare videtur: nempe ut canis in rei cibariæ inopia ovem aliquoties ſuſtentaverit, commodatis, quibus veſceretur, panibus.

Contenderet) Crebro & conſtanter affirmaret.

4. *Teſtis*) Quaſi miniſter & aſſeſſor furis judicis.

8. *Bidens*) *Bidentes* pro ovibus, paſſim apud poetas.

Jacentem) Delapſum atque captum. Solebant enim capi olim quoque foveis. Unde Horat.

Cautus enim metuit foveam lupus.

Atque talis fovea captandis lupis dolo ſtructa hic eſt intelligenda. Confer ſimile exemplum in Cam. fab. 189.

FABULA XVIII.

MULIER PARTURIENS.

Nemo libenter recolit, qui læſit, locum.
¶ Inſtante partu, mulier actis menſibus,
Humi jacebat flebiles gemitus ciens;
Vir eſt hortatus, corpus lecto reciperet,
Onus naturæ melius quo deponeret.
Minime, inquit illa, poſſe confido loco
Malum finiri, quo conceptum eſt initio.

AD FAB. XVIII.

1. *Recolit*) Denuo & ſæpius ad eum venit, repetit eum, reviſit.

Qui læſit) In quo loco aliquis læſus eſt.

2. *Actis*) Circumactis, exactis, finitis novem menſibus, & decimo inchoato. Cicero Accuſ. 1. in Verrem cap. 18. *Latonam ex longo errore & fuga, gravidam & jam ad pariendum vicinam, exactis temporibus, confugiſſe Delum.* Aſconius: *menſibus exactis*.

3. *Ciens*) Edens. Sic Virg. *mugitus ciere*.

4. *Vir*) Maritus. Sic Ter. Heaut. 4. 1. 9. *Ehem mi vir*, ex perſona Soſtratæ uxoris.

Corpus) Ut ſe in lectum reciperet.

5. *Onus*) Fœtum deponeret; ut fab. ſeq. Sic & lib. 2. fab. 4. Cæterum fœtus in utero antiquitus ſarcinæ & onera vocabantur. Nec multum abludit locutio, qua Belgæ uti ſolemus de gravida, *Zy heeft een pakje te dragen;* & deinde de puerpera, *Zy heeft haar pakje geloſt*, &c.

Deponeret) *Deponere* dicitur de eo, quod nos gravat.

7. *Conceptum*) Acceptum. Proprie dictum. Sermo enim eſt de gravida.

FABULA XIX.

CANIS PARTURIENS.

Habent inſidias hominis blanditiæ mali,
Quas

AD FAB. XIX.

1. *Habent*) Continent in ſe.

Blan-

Quas ut vitemus, verſus ſubjecti monent.
¶ *Canis parturiens, quum rogaſſet alteram,*
Ut fœtum in ejus tugurio deponeret,
Facile impetravit: dein repoſcenti locum,
Preces admovit, tempus exorans breve,
Dum firmiores catulos poſſet ducere.
Hoc quoque conſumpto, flagitare validius
Cubile cœpit: Si mihi, & turbæ meæ
Par, inquit, eſſe potueris, cedam loco.

Blanditiæ) Adulationes.
3. *Canis*) Extat hæc Fabula apud Juſtin. l. 43. c. 4.
Alteram) Hic ponitur pro *aliam*.
4. *Fœtum*) *Onus naturæ* dixit Fab. præced.
Deponeret) Deponere liceret, Vide Fab. præced.
6. *Admovit*) Sic & infra loquitur lib. 3. fab. 16, & lib. 4. fab. 25.
Exorans) Orando impetrans.
7. *Dum*) *Dum* hic eſt donec. Sic Virg. 3. Æn. 16.
Dum fortuna fuit.
Ducere) Abigere catulos robuſtiores, vel educere e tugurio.
8. *Conſumpto*) Finito, tranſacto.
9. *Cubile*) *Tugurium*, ut v. 4.
Turbæ) Catulis meis, pullis.
10. *Par*) Reſiſtere potueris.
Cedam) Faciam tibi locum.

FABULA XX.

CANES FAMELICI.

Stultum conſilium non modo effectu caret,
Sed ad perniciem quoque mortales devocat.
¶ *Corium depreſſum in fluvio viderunt canes.*
Id

AD FAB. XX.

1. *Effectu caret*) Nequit effici: quomodo *culpa caret*, pro nequit culpari.
2. *Devocat*) In ruinam homines ducit. Infra lib. 3. fab. 5.
Succeſſus ad perniciem multos devocat.
3. *Depreſſum*) Merſum. Sic *deprimere Naves* apud Nepotem.

4. *Co-*

Id ut comeſſe extractum poſſent facilius,
Aquam cœpere bibere: ſed rupti prius
Periere, quam quod petierant, contingerent.

4. *Comeſſe*) Comedere. Nam *eſſe* eſt edere.
5. *Rupti*) Diſrupti, nimio ſc. aquæ potu.

FABULA XXI.

LEO SENEX, APER, TAURUS, & ASINUS.

Quicunque amiſit dignitatem priſtinam,
Ignavis etiam jocus eſt in caſu gravi.
¶ *Defectus annis, & deſertus viribus*
Leo quum jaceret, ſpiritum extremum trahens,
Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
Et vindicavit ictu veterem injuriam.
Infeſtis taurus mox confodit cornibus
Hoſtile corpus. Aſinus ut vidit ferum
Impune lædi, calcibus frontem exterit.

AD FAB. XXI.

2. *Ignavis*) Imbellibus, timidis deriſui eſt & contemtui. Sic *noris eſt deriſui*, Fab. XI.

3. *Defectus*) Qui deficiebat propter annos. Legunt ſic viri ſummi Schefferus, Heinſius, Faber, Rigaltius, Meurſius, Gudius. *Quin & defecta corporis viribus* Sibylla dicitur Servio ad VI. Æn. 321. Al. *confectus*. Sed & ſic Florus, quem vide 3. 12. 6. Camerarius quoque Fab. 197. *Leo confectus ſenio*, quem vide.

Viribus) Subintelligitur *a*.

4. *Trahens*) Significatur difficultas, & quaſi ultimi conatus vivendi.

5. *Fulmineis*) Qui inſtar fulminis ſternunt & proterunt obvia quæque; vel propter candorem inter nigras ſetas. Ovid. l. 10. Metam. v. 550.

Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.

6. *Ictu*) Morſu. Nam de dentibus locutus eſt.

Veterem) Olim illatam.

9. *Exterit*) Comminuit, terendo & calcitrando confringit. Gudius, *extudit*.

10. *In-*

At ille expirans: Fortes indigne tuli
Mihi inſultare: te, naturæ dedecus,
Quod ferre certe cogor, bis videor mori.

---

10. *Indigne*) Cum indignatione, memor priſtinarum virium.

11. *Naturæ dedecus*) Te, aſine, naturæ dedecus. Infra in fine lib. 2.

Siniſtra quos in lucem natura extulit.

12. *Bis*) Semel per vim, iterum per infamiam ex auctore ejus, cum fama bona ſit velut altera vita, & ob id vitæ æquiparetur. Confer Andr. Alciati Emblema LVII.

FABULA XXII.

MUSTELLA & HOMO.

Muſtella ab homine prenſa, quum inſtantem necem
Effugere vellet: quæſo, inquit, parcas mihi,
Quæ tibi moleſtis muribus purgo domum.
Reſpondit ille: Faceres ſi cauſa mea,
Gratum eſſet, & dediſſem veniam ſupplici:
Nunc,

AD FAB. XXII.

1. *Ab homine*) Ignoto & incerto.

Inſtantem) Lib. 2. fab. VIII.

Ut venatorum fugeret inſtantem necem.

3. *Quæ tibi*) Ordo eſt: *Quæ purgo domum muribus moleſtis tibi*: niſi *tibi* hic ornatus cauſa addatur orationi, ut ſæpe fit. Ter. Phorm. 5. 8. 21.

Qui mi, ubi ad uxores ventum eſt, tum fiunt ſenes.

Horat. lib. 1. epiſt. 1.

Quid mihi Celſus agit?

Moleſtis) A moleſtis.

4. *Faceres ſi*) *Si hæc tua opera mihi daretur*, ut habet Camerarius fab. 213.

5. *Gratum*) Acciperes pro ea opera vicem, ſi mea cauſa faceres.

Supplici) Motus tuis precibus, & quia ſuppliciter oras.

6. *La-*

Nunc, quia laboras, ut fruaris reliquis,
Quæ ſunt roſuri, ſimul & ipſos devores,
Noli imputare vanum beneficium mihi.
Atque ita locutus, improbam leto dedit.
Hoc in ſe dictum debent illi agnoſcere,
Quorum privata ſervit utilitas ſibi,
Et meritum inane jactat imprudentibus.

---

6. *Laboras*) Laboras propterea, ut &c. *Laborare* hic eſt quoquo modo negotioſum eſſe, operam dare capiendis muribus, ut abſumas ſemeſa eorum fruſta, eoſque devores.

Reliquis) Cœnarum, qualia decidunt ex pane, aliiſque cibis in terram, muribuſque cedunt. Alii non admittunt vocem *reliquis*, quod putent ſic laborare verſum, & pro eo *reliquiis* reponunt. Sed nihil periculi eſt. *Reliquis* enim vel eſt quadriſyllabum, vel *Relliquis* poteſt ſcribi, ut prima ſyllaba producatur. Vide Gudium.

8. *Imputare*) Noli jactare & venditare, quod mihi pro beneficio dederis.

Vanum) Quod habet ſpeciem exterius, ſed intus nihil eſt.

9. *Atque ita*) Sic ſupra Fab. 1.

Atque ita correptum lacerat injuſta nece.

Improbam) Crudelem & avaram, ut liquet ex ſuperioribus. Ad eumdem modum lib. 2. fab. 1. *Et improbum rejecit.*

Leto) Sic infra l. 3. fab. 16.

10. *In ſe*) Contra ſe. Ter. Adelph. *Nolo in illum gravius dicere*. Sup. fab. 7. *Hoc illis dictum eſt*.

11. *Quorum*) Qui quicquid agunt, id ſua cauſa agunt, & tamen venditant credulis & imperitis pro beneficiis.

12. *Jactat*) *Jactare* eſt iterum atque iterum repetere. Virg. 2. Æn. 588. *Talia jactabam*.

Imprudentibus) Apud imprudentes, ideſt, ſimplices, quibus volunt imponere pompa verborum. Contrario ſenſu vocat *peritos*, fab. ſeq. & *cautos* fab. 25.

FA-

FABULA XXIII.

CANIS FIDELIS.

Repente liberalis, ſtultis gratus eſt:
Verum peritis irritos tendit dolos.
¶ Nocturnus quum fur panem miſiſſet Cani,
Objecto tentans an cibo poſſet capi:
Heus, ſi, inquit, linguam vis meam præcludere,
Ne latrem pro re domini, multum falleris.
Namque iſta ſubita me jubet benignitas
Vigilare, facias ne mea culpa lucrum.

AD FAB. XXIII.

1. *Repente*) Ex improviſo, & præter ſpem, quia præter conſuetudinem ejus.

2. *Tendit*) A venatione deſumtum: nam tendi retia dicuntur feris, cum captantur. Sic *tendere inſidias* dixit Saluſt. in Catil.

Dolos) Hinc Laocoon apud Virg. 2. Æn. arguit, Danaos debere eſſe ſuſpectos, quod dona ferant.

3. *Nocturnus*) Noctu furari ſolitus. Sic *nocturni advocati*, qui noctu vocantur. Vide quomodo hæc Fabula ſe habeat apud Camerarium, fab. 203.

Panem) Panem objeciſſet, proprie. Sic lib. 3. fab. 7. noſter hoc vocat *fruſta jactare*.

6. *Pro re*) Cuſtodienda ſcil. & conſervanda. Cæterum rei appellatio generalis eſt, & extenditur ad omnia bona, quæ quis poſſidet.

7. *Subita*) Repentina liberalitas. Nam in principio fabulæ eſt,

Repente liberalis ſtultis gratus eſt.

FABULA XXIV.

RANA RUPTA & BOS.

Inops, potentem dum vult imitari, perit.
¶ In

AD FAB. XXIV.

1. *Potentem*) Divitem. Sed Fabula 30. de proceribus dicitur.

3. *Ta-*

¶ *In prato quædam Rana conſpexit Bovem,*
Et tacta invidia tantæ magnitudinis,
Rugoſam inflavit pellem : tum natos ſuos
Interrogavit, an Bove eſſet latior.
Illi negarunt. Rurſus intendit cutem
Majore niſu, & ſimili quæſivit modo,
Quis major eſſet. Illi dixerunt Bovem.
Noviſſime indignata, dum vult validius
Inflare ſeſe, rupto jacuit corpore.

---

3. *Tacta*) Correpta, commota, & incenſa.
Invidia) Senſu activo, qua illi invidebat.
4. *Natos*) *Nati* hic de Ranis. De pullis apri lib. 2. fab. 4.
5. *Latior*) Major, altior.
6. *Negarunt*) Reſponderunt non eſſe tam latam.
7. *Niſu*) Opera, labore, conatu.
8. *Quis*) *Quis* hic valet *uter*. Virg. 12. Æn. v. 657.

Muſſat Rex ipſe Latinus,
Quos generos vocet, aut quæ ſeſe ad fœdera flectat.

Ubi Servius, *Quos* pro *utros*. Sic & Græci. Vide Pricæum ad Matth. pag. 105.
9. *Noviſſime*) Ultimo.
10. *Jacuit*) Hoc verbum addidit, ut contemtum ranæ ſuperbæ exprimat. Fab. 27. *O canis, merito jaces.*

FABULA XXV.

CANIS & CROCODILUS.

Conſilia qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam, & deridentur turpiter.
¶ *Canes currentes bibere in Nilo flumine,*
A Crocodilis ne rapiantur, traditum eſt.

Igi-

AD FAB. XXV.

3. *Currentes*) Hinc natum prov. *Tanquam canis e Nilo.*
Nilo) Fluvio Africæ maximo & notiſſimo.
4. *Crocodilis*) Crocodilus Ægypti animal quadrupes.

5. Co-

Igitur quum currens bibere cœpiſſet Canis,
Sic Crocodilus: quam libet lambe, otio
Pota, atque accede Nilo temere, de dolo
Noli vereri. At ille: Facerem mehercule,
Niſi eſſe ſcirem carnis te cupidum meæ.

---

5. *Canis*) Canis quidam.
6. *Quam libet*) Quantum libet.
Otio) Sine metu. Belg. *Op uvv gemak.* Ter. dixit, *Otium ad potandum habere.*
7. *Temere*) Audacter, ſine periculi metu. Ut enim hoc loco Crocodilus, ſic plane lib. 2. fab. 2. Leo viatorem invitat æque timidum.

Non eſt quod timeas, ait,
Et quæ debetur pars tuæ modeſtiæ,
Audacter tolle.

Ubi Leo dicit *Audacter*, quod Crocodilus *Temere.* Sic apud optimos Scriptores *Temeritas* pro audacia ſumitur.
8. *Mehercule*) Formula jurantis elliptica, ut fere fit in talibus. Tota eſt: *Ita me Hercule juva.*

FABULA XXVI.

VULPES & CICONIA.

N*Ulli nocendum: ſi quis vero læſerit,*
Mulcandum ſimili jure, fabella admonet.
¶ *Vulpes ad cœnam dicitur Ciconiam*
Prior invitaſſe; & illi in patena liquidam
Poſuiſſe ſorbitionem, quam nullo modo
Gu-

AD FAB. XXVI.

2. *Mulcandum*) Scilicet, eum eſſe. *Mulcandus* autem pro puniendus quovis modo.
3. *Vulpes*) Licet ſcribamus paſſim *Vulpis*, cum optimis libris: tamen revocandum hoc loco *Vulpes*, ne exitium ſit verſui. Qui tamen non inconcinnius ſic poterat conſtrui:

At cœnam Vulpis dicitur Ciconiam.

Sed qua auctoritate id faciemus?
5. *Poſuiſſe*) Proprie de ferculis. id eſt, appoſuiſſe.
Sorbitionem) Juſculum aliquod. Vide Camerar. fab. 209.

7. Re-

Guſtare eſuriens potuerit Ciconia.
Quæ Vulpem quum revocaſſet, intrito cibo
Plenam lagenam poſuit: huic roſtrum inſerens
Satiatur ipſa: torquet convivam fame:
Quæ quum lagenæ fruſtra collum lamberet;
Peregrinam ſic locutam volucrem accepimus:
Sua quiſque exempla debet æquo animo pati.

---

7. *Revocaſſet*) Viciſſim vocaſſet, iterum vocaſſet.
Intrito) Comminuto. Panis intritus & friatus in aquam & vinum. Huc refer illud Ter. Phorm. 2. 1. 4.

Tute hoc intriſti, tibi omne eſt exedendum.

9. *Torquet*) *Torquere* hic eſt, ægre alicui facere.
10. *Collum*) Petronius Satyrico *Amphorarum cervices* dixit.
11. *Peregrinam*) Ciconiam, quæ quotannis peregre abire ac reverti ſolet. Publius Syrus apud Petronium.

Ciconia etiam grata peregrina hoſpita.

12. *Sua quiſque*) Active. Exempla, quæ quis ſtatuit in alios, quæ aliis fecit.

F A B U L A XXVII.

CANIS & THESAURUS & VULTURIUS.

HÆc res avaris eſſe conveniens poteſt,
Et qui humiles nati dici locupletes ſtudent.
¶ *Humana effodiens oſſa, theſaurum Canis*
In-

A D F A B. XXVII.

Cum hac Fabula confer, quod Horatius narrat de Opimio ægrotante, Serm. lib. 2. Sat. 3.
1. *Res*) Fabulam, fabellam, narrationem, argumentum, & jocum alias vocat.
Eſſe conveniens) Convenire poteſt.
2. *Humiles*) Humiles opponuntur hic locupletibus, nati in humili & tenui fortuna, pauperes.
Student) Terent. Hec. 2. 1. *Ut omnes mulieres æque eadem ſtudeant*
3. *Effodiens*) Cibi ſcil. gratia: oſſibus enim delectantur.

4. Ma-

quisque patitur
suos manes

Invenit: & violarat quia Manes Deos,
Injecta eſt illi divitiarum cupiditas,
Pœnas ut ſanctæ religioni penderet.
Itaque aurum dum cuſtodit, oblitus cibi
Fame eſt conſumptus: quem ſtans Vulturius ſuper
Fertur locutus: O Canis, merito jaces,
Qui concupiſti ſubito regales opes,
Trivio conceptus, & educatus ſtercore.

---

4. *Manes*) Per Deos Manes intelliguntur oſſa & cineres. Hinc monumentis inſcribi ſolitum D. M. vel D. M. S. *Diis Manibus Sacrum*.

5. *Injecta*) Velut a diis, & in reſpectu ad ultionem.

6. *Religioni*) Violatæ religioni ſepulcrorum. Antiquitus enim grande erat piaculum violare religionem ſepulcrorum, & ſævire in mortuos. Ita Cic. de Leg. *Deorum Manium jura ſancta ſunto*. Et Virg. 3. Æneid.

Quid miſerum, Enea, laceras? jam parce ſepulto,
Parce pias ſcelerare manus.

Cæterum *Religio* dicitur de omnibus iis, quæ religioſe debent obſervari, & cuſtodiri. Sic etiam de jurejurando, de judice, de ſacris, & ceremoniis, de portentis, prodigiis, & teſtamentis.

8. *Vulturius*) Antique pro *vultur*.

9. *Jaces*) De contemptu dicitur, ut ſupra fab. 24. Hujus libri fabula ultima eſt: *Merito plectimur*. Et in Append. Fabular. *Merito cædimur*.

10. *Qui concupiſti*) Vide Muretum in Obſervationibus juris cap. 5.

Regales) Majores quam privatas & tibi competentes, maximas. Juſt. 2. 15. *Caſtra referta regalis opulentiæ*.

11. *Trivio*) In trivio. Sic infra Fab. ſeq. poſuit *nido*, pro in nido. *Trivium* hic ſignificat viam in genere. Alias eſt ubi tres viæ concurrunt.

Educatus) Nutritus ſordibus. In triviis enim omnes ſordes & purgamenta abjiciebantur. Vid. lib. 4. fab. 17.

FABULA XXVIII.

VULPES & AQUILA.

Quamvis ſublimes debent humiles metuere,
Vindicta docili quia patet ſolertiæ.
¶ Vulpinos catulos Aquila quondam ſuſtulit,
Nidoque poſuit pullis eſcam ut carperent.
Hanc perſecuta mater, orare incipit,
Ne tantum miſeræ luctum importaret ſibi.
Contempſit illa, tuta quippe ipſo loco.
Vulpes ab ara rapuit ardentem facem,
Totamque flammis arborem circumdedit,

Hoſti

AD FAB. XXVIII.

1. *Quamvis*) Licet ſint ſublimes aliqui, tamen debent humiles metuere.

2. *Vindicta*) Quia ſolertes, quantumvis humiles, ſuo tempore ſciunt vindictam ſumere.

3. *Suſtulit*) Secum vexit in ſublime.

4. *Nidoque*) Pullis ſuis appoſuit.

Eſcam) Ut illis catuli veſcerentur. *Carpere* enim pro diſcerpere de cibis dicitur.

5. *Perſecuta*) Hoc verbum notat ſollicitudinem & feſtinationem.

6. *Importaret*) Afferret. Ita Cicero dixit *ægritudines importare*. Liv. lib. XXIV. *Diſcordia civilis quas importet clades*. Idem lib. XXIX. *Ne quid conjurationes fraudis occultæ aut periculi importarent*. Ita Cæſar, & alii paſſim.

7. *Loco*) Sublimi arbore.

8. *Vulpes*) Hic iterum retinendum *Vulpes*, non *Vulpis*, verſus cauſa, ut fab. 16.

Ardentem) Non otioſum eſt *ardentem*. Sic enim Virgilius locutus fuerat:

Ardentem dare viſa facem.

Neque aliter veteres. Homerus in fine lib. 3. Odyſſ.

Τῷ δ' ἄρ' ἅμ' αἰθομένας δαΐδας φέρε.

Fax enim proprie eſt fruſtum e disjecta arbore picei generis, quod alendo igni inſerviebat. His facibus, ſive fruſtis picei ligni exſtruebatur vulgo, & alebatur ignis, tam in aris deorum, quam in privatorum focis.

10. Do-

Hoſti dolorem damno miſcens ſanguinis.
Aquila, ut periclo mortis eriperet ſuos,
Incolumes natos ſupplex Vulpi tradidit.

10. *Dolorem*) Et dolore hoſtem affecit & damno. *Sanguinis*) Prolis, pullorum. Ita Anchiſes apud Virg. lib. 6. vocat Æneam *ſanguinem ſuum*.

Projice tela manu ſanguis meus.

Uti & Horat. in carmine ſæculari:

Clarus Anchiſæ Venerisque ſanguis.

Aliter hanc Fabulam narrat Camerar. Vide eum fab. 1. & cum eo facientem Faernum p. 119. Vide & Æſop. fab. 1.

FABULA XXIX.

ASINUS IRRIDENS APRUM.

Plerumque ſtulti riſum dum captant levem,
Gravi deſtringunt alios contumelia,
Et ſibi nocivum concitant periculum.
¶ *Aſellus Apro cum fuiſſet obvius;*
Salve, inquit, frater. Ille indignans, repudiat
Officium, & quærit, cur ſic mentiri velit.
Aſinus demiſſo pene: Si ſimilem negas
Tibi

AD FAB. XXIX.

1. *Levem*) Exiguum, parvum.

2. *Deſtringunt*) Sic lib. 4. fab. 6. *Naſute ſcripta deſtringis mea.* Et Ovid. 2. Triſt.

Non ego mordaci deſtrinxi carmine quenquam.

3. *Nocivum*) Nocens, noxium, damnoſum. Infra, *miſericordiam nocivam.*

6. *Officium*) Humanitatem, civilitatem, officium ſalutationis.

6. *Cur ſic*) Cur tam impudenter mentiatur. Veteris elegantiæ locutio eſt a tironibus animadvertenda. Valer. Max. l. 7. 3. *Ne cum univerſa Romanorum acie confligere vellent.*

7. *Demiſſo*) *Demittere* hic eſt promittere, exertum ſcil.

Tibi me eſſe, certe ſimile eſt hoc roſtro tuo.
Aper cum vellet facere generoſum impetum,
Repreſſit iram: &, Facilis vindicta eſt mihi:
Sed inquinari nolo ignavo ſanguine.

---

8. *Hoc*) *Hoc*, id eſt, penis. *Roſtro* autem, propter eminentiam glandis. Illud *hoc* cum ſono eſt pronunciandum, nam habet vim demonſtrantis, & velut digitum intendentis: ut apud Terent. Heaut. *Luceſcit hoc jam.*

9. *Generoſum*) Dignum genere ſuo.

10. *Repreſſit*) Sic Terent. Adelph. *Reprime iracundiam.*

Facilis) Facillime poſſem vindictam de te ſumere. Subaudiendum *reſpondebat*. Sic Fab. ſeq. *Eſt ſtatio ſeparata*, & imprimis ſimilis locus lib. 4. fab. 23.

Quid horum ſimile tibi contigit, ruſtica?
Eſt glorioſus ſane convictus Deum.

Quorum priori verſu adhuc interrogat muſca, poſteriori reſpondere incipit formica.

Vindictam) Appoſite Virg. Æneid. lib. 11. 406. ubi Drances a Turno hoc reſponſum accipit:

Numquam animam talem dextra hac (abſiſte moveri)
Amittes: habitet tecum, & ſit pectore in iſto.

Ubi vide Serv. Vide & Martial. Epigr. XXIII. & alia ejuſdem de Lepore & Leone.

11. *Ignavo*) Ignavi animantis ſanguine. *Ignavus* hic eſt imbellis, invalidus. Caſtior hoc loco eſt Faernus, quem vide p. 107. Uti & Camerarius f. 192.

FABULA XXX.

RANÆ METUENTES TAURORUM PRÆLIA.

H*umiles laborant, ubi potentes diſſident.*
¶ *Ra-*

AD FAB. XXX.

1. *Humiles*) Cives. Sic fab. 15. *pauperes*. *Laborant*) Affliguntur, ſunt in periculo. *Po-*

¶ *Rana in palude pugnam Taurorum intuens ;*
Heu quanta nobis inſtat pernicies ! ait.
Interrogata ab alia, cur hoc diceret,
De principatu quum decertarent gregis,
Longeque ab illis degerent vitam Boves :
Eſt ſtatio ſeparata, ac diverſum genus :
Sed pulſus regno nemoris qui profugerit,
Paludis in ſecreta veniet latibula,
Et proculcatas obteret duro pede :
Caput ita ad noſtrum furor illorum pertinet.

Potentes) Proceres qui imperium habent in reliquos.

5. *Gregis*) *Grex* hic eſt pro armento, per catachreſin.

7. *Eſt*) ſcil. *Reſpondebat altera*.

Statio) *Eſt ſtatio ſeparata*, quaſi dicat, illi quidem (nam hæc particula *quidem* ſic ſupplenda eſt, *Eſt ſtatio quidem ſeparata* &c. cui reſpondet mox, *Sed pulſus*) nemora, & campos, nos ſtagna & paludes incolimus. Hinc ſupra fab. 6. Phædrus vocat lacus ſedem ranarum. Scilicet unicuique animalium ſpeciei ſua ſedes eſt & ſtatio. Sic Virg. 5. Æn.

Statio gratiſſima mergis.

Hinc quoque explicanda illa ſapientis Graculi ad ſuperbientem fratrem ſuum reſponſio, quæ eſt Fab. 3.

Contentus noſtris ſi fuiſſes ſedibus.

8. *Pulſus*) Eſt hic pro *expulſus*.

Nemoris) *Nemus* proprie ſylva pecori alendo.

10. *Proculcatas*) Nos proculcatas.

11. *Caput*) Ab eorum pugna & certamine noſtra ſalus pendet.

Ita) Hoc modo, hac ratione reſpicit priorem interrogationem, quare ſcil. ac quomodo ipſis tantum malum poſſit imminere.

FABULA XXXI.

MILVUS & COLUMBÆ.

Qui *ſe committit homini tutandum improbo,*
Au-

AD FAB. XXXI.

1. *Tutandum*) Qui ſe hominis improbi tutelæ committit.

Auxilia dum requirit, exitium invenit.
¶ *Columbæ ſæpe cum fugiſſent Milvium,*
Et celeritate pennæ vitaſſent necem,
Conſilium raptor vertit ad fallaciam,
Et genus inerme tali decēpit dolo:
Quare ſollicitum potius ævum ducitis,
Quam regem me creatis icto fœdere,
Qui vos ab omnî tutas præſtem injuria?
Illæ credentes, tradunt ſeſe Milvio,
Qui regnum adeptus, cœpit veſci ſingulas,
Et exercere imperium ſævis unguibus.
De reliquis tunc una: Merito plectimur.

---

3. *Columbæ*) Aliter Camerarius, quem vide fab. 202.

4. *Pennæ*) Singularis pro plurali, per Synecdoch. Alas intelligit. Seneca Œdipo: *Levis penna ſecat alta cœli*.

5. *Conſilium*) Vim ingenii.

Vertit) Eo convertit, intendit, dirigit.

7. *Ducitis*) Vitam degitis. Quare potius in perpetua anxietate, ſollicitudine, & cura vivitis?

8. *Icto*) Inito fœdere. *Icere* vero dicitur, ut *ferire fœdus*. Quia olim in confirmandis fœderibus victimæ cædebantur, ut porca, de quo Virg.

Cæſa jungebant fœdera porca.

11. *Singulas*) Unam poſt alteram. Vulgo *veſci aliqua re*. Sed & accuſativus invenitur apud Tacitum, Virgilium, Terentium, alioſque.

13. *De reliquis*) Columba ex reliquis ſuperſtes.

Merito) Vox eſt culpam agnoſcentis.

Plectimur) Punimur, pœnas damus.

EXPLICIT LIB. I.

Explicit) Solebant veteres in fine librorum ſcribere *Explicit*, ſignificare volentes, perventum eſſe ad finem voluminis, quod plane explicatum eſſet, & evolutum. Hieronym. ad Marcellam: *Solemus completis opuſculis ad diſtinctionem rei alterius ſequentis medium interponere* Explicit, *aut* Feliciter, *aut aliquid hujuſmodi*. Formula autem hac videtur eſſe decurtata ab *explicitus*, vel *explicitum*. Sic enim Martial. lib. XIV. Epigr.

Verſibus explicitum eſt omne duobus opus.

Quin imo veteres elegantioris notæ Codices adſcriptum habent: *Explicitus eſt liber*, &c.

PHÆ-

PHÆDRI FABULARUM

LIBER SECUNDUS.

AUCTOR.

Exemplis continetur Æſopi genus,
Nec aliud quicquam per fabellas quæritur,
Quam corrigatur error ut mortalium,
Acuatque ſeſe diligens induſtria.
Quicunque fuerit ergo narrantis jocus,
Dum capiat aurem, & ſervet propoſitum ſuum,
Re commendatur, non auctoris nomine.
Equidem omni cura morem ſervabo ſenis:
Sed ſi libuerit aliquid interponere,

Di-

AD PHÆDRI FAB. LIB. II.

PROLOG.

1. *Genus*) Pro *genere mortalium* ſumitur, ut ordo talis ſit: Genus mortalium continetur exemplis Æſopi. Exempla vocat, quæ mox fabulas. *Continetur* autem abſolute, pro continetur in officio, coercetur, docetur: quod proprie eſt magiſtrorum.

4. *Acuatque*) id eſt, *Exerceatque*.

5. *Jocus*) Hoc vult: Qualiſcunque fuerit jocus, qualiſcunque fabula, a quocunque conficta, commendatur ea bonitate rei ac ſalubritate præceptorum pertinentium ad vitam, moreſque, non celebritate auctoris. Prol. lib. 3.

Calumniamque fictis eluſit jocis.

id eſt, Fabulis.

6. *Capiat*) Delectet, teneat, admittatur auribus.

7. *Re*) Ipſa inſita auctoritate.

8. *Morem*) Conſuetudinem.

Senis) Æſopi, qui honoris cauſa ſic nominatur, ut infra lib. 3. fab. 3. *Naris emunctæ ſenex.*

10. *Di-*

Dictorum ſenſus ut delectet varietas,
Bonas in partes, lector, accipias velim.
Sic iſta tibi rependet brevitas gratiam,
Cujus verboſa ne ſit commendatio.

---

10. *Dictorum*) Facetiarum, jocorum, fabularum. Senſus eſt, velle ſe quidem eas perſequi, quas habet Æſopus, aliquando tamen etiam inſerere, quas ipſe invenerit.

Ut delectet) Ut ſimilitudo faſtidium gignit, ſic varietas delectationem affert in quovis rerum genere. Juſtinus præfatione, *Varietate & novitate operis delectatus.*

FABULA I.

JUVENCUS, LEO, & PRÆDATOR.

Attende cur negare cupidis debeas,
Modeſtis etiam offerre quod non petierint.
Super Juvencum ſtabat dejectum Leo.
Prædator intervenit, partem poſtulans:
Darem, inquit, niſi ſoleres per te ſumere:
Et improbum rejecit. Forte innoxius
Viator eſt deductus in eundem locum,
Fe-

AD FABULAM I.

Feſtivum eſt, quod ad hanc fabulam narrat Freinſhemius de Ludovico XI. Galliarum Rege.

2. *Modeſtis*) Opponuntur hic modeſti *cupidis* petacibuſque, atque intelliguntur tales, qui modicis ſunt contenti.

3. *Stabat*) Inſtar victoris.

4. *Dejectum*) Victum & proſtratum. C. Nepos Thraſ. cap. 3. *In ſecundo prælio cecidit Critias. Hoc dejecto, Pauſanias venit Atticis auxilio.*

6. *Rejecit*) Ei negavit, quod petierat, cum contemtu & aſpernatione.

Innoxius) Active ſumitur pro eo, qui nemini nocet, ut opponatur *improbo*, id eſt, violento.

7. *Eſt deductus*) Incidit forte fortuna in eundem locum.

8. *Fe-*

Feroque viſo rettulit retro pedem.
Cui placidus ille: Non eſt quod timeas, ait,
Et quæ debetur pars tuæ modeſtiæ,
Audacter tolle. Tunc diviſo tergore,
Sylvas petivit, homini ut acceſſum daret.
¶ *Exemplum egregium prorſus & laudabile;*
Verum eſt aviditas dives, & pauper pudor.

---

8. *Feroque*) Leone viſo.

Rettulit retro) Receſſit. Geminatio hæc (nam *retulit* ſufficiebat) bonis auctoribus eſt familiaris. Virg. Æn. lib. 9.

> *Haud aliter retro dubius veſtigia Turnus*
> *Improperata refert.*

Idem 2. Æneid.

> *Ex illo fluere & retro ſublapſa referri.*

Non eſt) Non eſt quicquam in cauſa, propter quod. Ellipſis.

10. *Et quæ*) Senſus eſt: Non eſt quicquam quod timeas: potius hic ex præda pars eſt aliqua, quæ debetur modeſtiæ tuæ; eam tolle.

11. *Audacter*) Abſque timore, aut perturbatione, confidenter, libere.

Tergore) Corpore juvenci diviſo.

14. *Verum*) Hoc vult: Licet ſit laudabile præſens exemplum, pauci tamen id ſequuntur, nempe quia paupertas cum pudore juncta eſt: at qui avidi ſunt, divitias, & cum iis cætera conſequuntur.

FABULA III.

ANUS DILIGENS VIRUM ÆTATIS MEDIÆ, ITEM PUELLA.

A *Fœminis utcunque ſpoliari viros,*
Ament,

AD FAB. II.

1. *Utcunque*) Quovis modo, prout poteſt fieri. Ter. Andr. 4. 3. 20.

> *Tu ut ſubſervias*
> *Orationi, utcunque opus ſit, verbis, vide.*

Ament, amentur, nempe exemplis diſcimus.
¶ *Ætatis mediæ quendam mulier non rudis*
Tenebat, annos celans elegantia;
Animoſque ejuſdem pulchra juvenis ceperat. 5
Ambæ videri dum volunt illi pares,
Capillos homini legere cœpere invicem:
Quum ſe putaret fingi cura mulierum,
Cal-

Spoliari) Proprie. Sic vetula Terentiana hortatur & monet meretriculam,

Ne cujuſquam miſereat,
Quia ſpoliet, mutilet, laceret quenque nacta ſit.

Hecyr. 1. 1. 7.

2. *Ament, amentur*) Omiſſa eſt propoſitio *Sive*.
3. *Ætatis mediæ*) Inter juvenilem & ſenilem.
4. *Tenebat*) *Tenere* hoc loco eſt *poſſidere*, in ſua poteſtate habere, ut apud Virg. Æn.

Genitor tum Belus opimam
Vaſtabat Cyprum, & victor ditione tenebat.

Nepos Miltiade cap. 1. *Nam tum Thraces eas regiones tenebant, cum quibus armis erat dimicandum.* Eleganter vero & proprie illud verbum de meretriciis amoribus uſurpatur. Senſus eſt: Mulier non rudis (ſive, ut Naſo lib. 2. Amorum, Eleg. 2.

Jucundo non ruſtica cognita furto)

tenebat quendam, ſcil. amore obſtrictum ſibi, velut vinculis. Virg. Ecl. 1.

Cum me Galatea tenebat.

Plura exempla adferre nihil attinet, cum ubivis ſint in promtu.

Elegantia) Cultus & ornatus.

5. *Animoſque*) & ipſe diligebat puellam.

Juvenis) Juvencula, puella.

6. *Pares*) Similes. Refertur ad externam ſpeciem vel ætatem.
7. *Legere*) Cœperunt ſeligere una canos, altera nigros evellendos.
8. *Fingi*) Ornari. Alii legunt *pingi*, & exponunt quoque *ornari*. Certe infra eſt, *picte ſcribere*, id eſt ornate. Nec videtur multum abludere noſter Belgice loquendi modus: *Het is zoo net, of 't geſchildert was*. Et conſtat canos colorari ſolitos a veteribus. Quod præſtant hoc etiam tempore pectines plumbei, quibus uſus quoque eſſe dicitur, cum jam ad ſenium vergens novam ſibi conditionem quæreret, Muſarum illud delicium, & ornamentum

quon-

Calvus repente factus eſt; nam funditus
Canos puella, nigros anus evellerat.

---

quondam Leidenſis Academiæ Dominicus Baudius. Poſſunt ea de re videri Epigrammata Petri Scriverii in *Amoribus Baudii*, ab Scriverio editis.

Curæ) *Cura* eleganter dicitur de capillis, cum aliquis in iis ornandis diligens eſt. Ubi contra de negligente *Incuria*. Apulejus in Apologia. *Capillus prorſus inenodabilis diutina incuria*.

FABULA III.

HOMO & CANIS.

Laceratus quidam morſu vehementis Canis,
Tinctum cruore panem miſit malefico,
Audierat eſſe quod remedium vulneris.
Tunc ſic Æſopus. Noli coram pluribus
Hoc facere canibus, ne nos vivos devorent,
Quum ſcierint eſſe tale culpæ præmium.
¶ *Succeſſus improborum plures allicit.*

AD FAB. III.

1. *Laceratus*) Confer Æſopi fab. 25.

Vehementis) Ira concitati. Miror Ritershuſium, quem ſequitur Petrus Danetus, hic advocare Synizeſin, ideſt duarum ſyllabarum contractionem in unam, cum nihil ſit neceſſe. Hic verſus quarta ſede recipit dactylum, qualis primus hujus libelli:

Æſopus auctor quam materiam repperit.

Niſi quis velit *materiam* facere trium ſyllabarum, quod ridiculum. Aliter res ſe habet in locis Horatii, & Catulli, quæ adferuntur ab interpretibus. Quod ſciunt qui callent artem metricam.

2. *Miſit*) Projecit ipſi. Ita ſup. lib. 1. 23. 1.

Nocturnus quum fur panem miſiſſet cani.

Et lib. 3. 2. 5.

Perituræ quippe, quamvis nemo læderet,
Miſere panem, ut ſuſtineret ſpiritum.

Malefico) Qui malum fecerat, qui morſu læſerat.

6. *Tale*) Tam bonum magnumque præmium culpæ eſſe.

7. *Succeſſus*) Appoſite Livius lib. 22. 12. *Quæ peſſima ars nimis proſperis multorum ſucceſſibus crevit.*

FABULA IV.

AQUILA, FELES, & APER.

AQuila in ſublimi quercu nidum fecerat:
Feles cavernam nacta in media pepererat:
Sus nemoricultrix fœtum ad imam poſuerat.
Tum fortuitum feles contubernium
Fraude, & ſceleſta ſic evertit malitia.

Ad

AD FAB. IV.

1. *In ſublimi*) In ſublimitate quercus, in ſummo ejus. Sic & mox ſequitur, *In media quercu*, quod ſimiliter eſt in medietate ejus. Mox etiam, *ad imam*, ideſt, ima arboris parte. Sic loquuntur Auctores. Terent. Prolog. Adelph. v. 9. *prima fabula*, & Heaut. 5. 1. 29. *ultimis ædibus*. Plaut. Curc. 4. 1. 14. *in foro infimo*, & Ciſtell. Act. 5. in fine: *poſtrema comœdia*.

2. *Cavernam*) Caverna arboris, cavum, rima, foramen.

3. *Nemoricultrix*) Cultrix nemoris. Sic eſt *genus altivolantium* apud Ennium. *Pietaticultrix*, *gracilipes* apud P. Syrum. Veteres enim in hujuſmodi nominum compoſitione ſibi mire placebant, imitati Græcorum libertatem. Sic invenias, *pennipotentum*, *caprigenum*, *noctivaga*, *veſticontubernium*, *pudoricolorem*, & alia ejus generis.

Fortuitum) Statuunt quidam tertiam hujus vocis ſyllabam eſſe ancipitem, alii etiam brevem; ſed falluntur. Horat. Odar. lib. 2. 15.

Nec fortuitum cernere ceſpitem
Leges ſinebant.

Cum eo faciunt duo excellentiſſima noſtri temporis ingenia, quæ ipſi antiquitati liceat opponere (quod illis dictum ſit, qui putant omnem Poeticæ venuſtatem & munditiem cum veteribus intercidiſſe) Dominicus Baudius, & Jacobus Wallius. Baudius quidem Jambicorum lib. IV.

Ut fortuita voce proditum vides
Suumque crimen, dedecuſque virginis.

Wallius autem Lyricor. lib. 2. Od. 1.

Quid intereſt, ut frigus, & ſparſas nives,
Solemque, & imbres arceas,

Do-

Ad nidum ſcandit volucris? Pernicies, ait,
Tibi paratur, forſan & miſeræ mihi.
Nam fodere terram quod vides quotidie
Aprum inſidioſam, quercum vult evertere,
Ut

Domumne ceſpes fortuitus exſtruat,
An gentis alienæ lapis?

Et quod videtur interdum eſſe brevis, id nihil eſt. In iſtiuſmodi enim locis attendendum eſt ad craſin, qua hæc vox fit trium ſyllabarum. Idem obſervandum eſt in *gratuitus*. Statius quidem tertiam hujus vocis corripuit, atque ita quidem, ut contractio non poſſit admitti. In noto Phalæcio, lib. 1. Sylvar.

Largis gratuitum cadit rapinis.

Sed ille multa ſibi permiſit, quæ non temere reperias in optimi ævi poetis. Melius idem Baudius Jambicor. lib. 3. ad Joannem Hotomannum:

Laudes profundunt gratuitas, ſed meras
Laudes.

Vide Janſ. Douſ. Præcid. ad Petron. lib. 2. c. 16. Torrentium & Cruquium ad memoratum Horatii locum, & Gerard. Joan. Voſſium in de Arte Gramm. l. 2. c. 37.

6. *Volucris*) id eſt, Aquilæ.

7. *Miſeræ*) Infauſtæ, infelici.

8. *Fodere terram*) Dicitur hoc de animalibus terram roſtro, aut pedibus effodientibus. Sic lib. 1. fab. 27. *Humana effodiens oſſa*.

Quotidie) Brevem eſſe ait Danetus ſecundam in hac voce ſyllabam, at aliquando produci. Hoc loco longam eſſe patet ex dimenſione: uti & in fine l. 4.

Nam vita morti propior eſt quotidie.

Et lib. 3. fab. 8. v. 14.

Quotidie, inquit, ſpeculo vos uti volo.

Cæteroquin eſt anceps, ut patet in *quotidianus*, pro quo Catullus, ut primam produceret, dixit *cottidianus*, carm. lxix. ad Manlium v. 139.

Conjugis in culpa flagravit cottidiana.

Hic ſecunda eſt correpta, quam Martialis longam facit lib. x. Epigr. 65.

Levis dropace tu quotidiano.

Et lib. xi. Epigr. 1.

Cultus ſindone non quotidiana.

9. *Aprum inſidioſum*) Neſcio cur hoc epitheton ſollicitet Danetum, præferentem *inſidioſam*, cum ſermo ſit de ſue fœmina. Hoc nomen eſt ex iis, quæ maribus & fœminis ſine diſcrimine ſexus con-

Ut noſtram in plano facile progeniem opprimat.
Terrore offuſo, & perturbatis ſenſibus,
Derepit ad cubile ſetoſæ ſuis;
Magno, inquit, in periclo ſunt nati tui:
Nam ſimul exieris paſtum cum tenero grege,
Aquila eſt parata rapere porcellos tibi.
Hunc quoque timore poſtquam complevit locum,
Doloſa tuto condidit ſeſe cavo.

Inde

venientia, Epicœna vocantur, & unum tantum habent genus, quod cognoſcitur ex regula de terminatione: ut *hic paſſer*, *hæc vulpis*. Talia ſunt *liberi*, *catulus*, & alia multa. Itaque de filiabus dicimus, *Liberos noſtros*, non *noſtras*: ac fœmellam catulum, *egregium catulum*, non *egregiam*, & ſic in aliis.

Quercum) Elliptica oratio ex conſuetudine metuentium. Integra ſic haberet: Per id, quod vides fodere, vult evertere, id eſt, hoc eſt propoſitum hujus negotii, quod vides eum ſuſcepiſſe: per eam foſſionem vult quercum evertere.

10. *In plano*) Humi dejectam progeniem. Nam *in plano*, eſt in ſolo.

Progeniem) Fœtum, catulos, pullos.

11. *Offuſo*) Verba hæc non felem reſpiciunt, ſed aquilam, ut ſit ſenſus: Poſtquam ita Feles Aquilæ offudiſſet terrorem, ejuſque perturbaſſet ſenſus, derepit &c. *Offundere terrorem* elegantiſſime dicuntur, qui ex improviſo terrorem ingentem afferunt.

12. *Derepit*) Inde repit ab aquila deorſum. Sic *degredi* pro deſcendere dicitur.

Cubile) *Cubile* eſt pro luſtro. Sic lib. 1. 19.

Flagitare validius
Cubile cœpit.

Et lib. 3. fab. 2. 11.

Et in cubile concito properat gradu.

13. *Nati*) Catuli. Sic & Virg. de iiſdem dixit l. 3.

Albi circum ubera nati.

14. *Simul*) Statim, ſimulatque exieris.

Tenero grege) Teneris tuis catulis, porcellis, ut mox.

16. *Locum*) Cubile ſuis intelligit.

17. *Condidit*) Abscondidit. Ita Fab. 6. hujus libri verſ. 6. *condita*; & Fab. 8. v. 4. *Se cubili condidit*.

Ca-

Inde evagata noctu ſuſpenſo pede,
Ubi eſca ſe replevit, & prolem ſuam,
Pavorem ſimulans proſpicit toto die.
Ruinam metuens Aquila ramis deſidet:
Aper rapinam vitans non prodit foras.
Quid multa? inedia ſunt conſumpti cum ſuis:
Feliſque catulis largam præbuerunt dapem.
¶ *Quantum homo bilinguis ſæpe concinnet mali,*
Documentum habere ſtulta credulitas poteſt.

Cavo) Supra dixit *cavernam*.

18. *Suſpenſo*) Leni, tacito, ut ambulans non poſſet exaudiri. Sic *Suſpenſo gradu placide ire* dixit Ter. Phorm. 5. 6.

20. *Proſpicit*) Circumſpectat, ac ſi & ipſa non auderet egredi, atque obſervaret molitiones ſcrophæ.

21. *Deſidet*) Jugiter conſidet. Metum notat hæc vox.

23. *Quid multa?*) Formula uſurpari ſolita, cum rem in pauca conferimus. Sic & illa: *Quid verbis opus eſt? Quid multis opus eſt? Quid tibi multa dicam?* &c.

25. *Bilinguis*) Fallax, duplex, fraudulentus. Virg. 1. Æn. *Tyrioſque bilingues*. Plaut. Pœn. 5. 2. *Biſulci lingua*.

26. *Credulitas*) Locutio noſtro familiaris. Homines ſtulte creduli.

F A B U L A V.

CÆSAR AD ATRIENSEM.

E*ſt ardelionum quædam Romæ natio,*
Tre-

A D F A B. V.

1. *Ardelionum*) Hi ſunt, qui ſe omnibus negotiis immiſcent, ab *ardendo* dicti, quod pro *feſtinando* uſurparunt veteres. Itaque cum ſint avidi negotiorum, inquietique, ſemper curſitent, feſtinentque, tanquam magni aliquid habeant agendum, arde-

Trepide concurſans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi moleſta, & aliis odioſiſſima.
Hanc emendare, ſi tamen poſſum, volo
Vera fabella: pretium eſt operæ attendere.
¶ *Cæſar Tiberius, quum petens Neapolim,*
In Miſenenſem villam veniſſet ſuam,
Quæ monte ſummo poſita Luculli manu,
Proſpectat Siculum, & proſpicit Tuſcum mare,

Ex

---

ardeliones nominantur. Sunt qui dictos exiſtimant ab Ardea avi, quia avis hujus inſtar huc & illuc volitant, & circumcurſant, dum omnibus ſe negotiis ſtudent immiſcere. Vide Voſſ. Etymologic.

Natio) Genus quoddam hominum. Sic fere Teren. Eun. 2. 2. 17.

2. *Trepide*) Cum dubitatione, & incertitudine cauſæ ac propoſiti.

Concurſans) Huc illuc curſitans.

3. *Gratis anhelans*) *Anhelans* hic negotioſum, occupatumque denotat, qui ob diſcurſationes crebras ſpiritum ægre ducit. *Gratis* autem *fruſtra* eſt, vel nullo cum fructu, nullo cum effectu, *nihil agens*, ut mox ſequitur.

6. *Vera fabella*) Vide quid dictum ſit ad præfat. lib. 1. ubi *fictæ fabulæ*.

Attendere) Attendere ad eam animum.

7. *Petens*) Proficiſcens ad urbem Neapolim.

Neapolim) Urbem Campaniæ maritimam, regni Neapolitani caput, ac totius Italiæ clariſſimam, prius Parthenopen dictam.

8. *Miſenenſem*) Domum ſuam ruſticam, a Miſeno Æneæ ſocio ſic dictam. In hac Tiberius etiam mortuus eſt.

9. *Monte*) In monte ſummo, in ſumma montis parte. V. fab. IV.

Poſita) Extructa, ædificata. Eleganter de ædificantibus. Sic lib. 3. fab. 9.

Quæſo tam anguſtam talis vir ponis domum?

Luculli) Summi & fortunatiſſimi Romanorum legati.

10. *Proſpectat*) Ex alto eminens nec totum ſpectat. Quædam frequentativa rei difficultatem exprimunt.

Siculum) Quod a Sicilia Cretam uſque excurrit.

Tuſcum) Vulgo, *Mer de Toſcane*.

11. *Al-*

Ex alticinctis unus atrienſibus,
Cui tunica ab humeris linteo Peluſio
Erat deſtricta, cirris dependentibus,
Perambulante læta Domino viridia,
Alveolo cœpit ligneo conſpergere
Humum æſtuantem, come officium jactitans:
Sed deridetur: inde notis flexibus
Præcurrit alium in xyſtum, ſedans pulverem.
Agnoſcit hominem Cæſar, remque intelligit.
Id ut putavit eſſe neſcio quid boni,

Heus,

---

11. *Alticinctis*) Negotioſos intelligit. Tales namque cingere veſtes alte ſolent, ne impediantur inter diſcurrendum. Horat. lib. 2.

Puer alte cinctus acerram
Gauſape purpureo menſam perterſit.

Conſule Ferrarium de re veſtiaria, 3. 7. Pign. de Servis pag. 271. & ad ea quæ ſequuntur pag. 461.

Atrienſibus) Qui ſtabant in atrio domus, limenque cuſtodiebant. Vide T. Pomp. de operis ſervor. p. 36.

12. *Peluſio*) Peluſium erat oſtium Nili & civitas Ægypti feraciſſima lini, ex quo conficiebantur lintea.

13. *Deſtricta*) Colligata, & quaſi conſuta.

Cirris) Hos cirros ſunt qui accipiant de plicis tunicæ. Alii putant eſſe fimbrias, oris extremis veſtium ſolitas aſſui. Vide Pignorium de ſervis p. 461. Sed vide & Ferrar. de re veſtiaria par. 2. lib. 1. p. 39.

14. *Viridia*) Loca arboribus virentibus, herbis, & graminibus conſita.

15. *Alveolo*) Ligneo vaſe, ex uno caudice excavato.

16. *Officium*) Miniſterium. Jactans officii ſui elegantiam munditiamque.

17. *Flexibus*) Compendiis viarum, notis divortiis. Virg. Æneid. 9.

Objiciunt equites ſeſe ad divortia nota.

18. *Xyſtum*) Locum deambulationibus faciendis adornatum, conſitis utrinque platanis. Dicitur & neutro genere *Xyſtum*.

Sedans) Aqua conſperſa, ne pulvere fœdaretur.

19. *Hominem*) Hominis vanitatem negotioſam perſpicit.

Remque) Animum, conſilium ardelionis, qui hoc faſtitabat gratiæ, & libertatis obtinendæ cauſa.

21. *Do-*

Heus, inquit Dominus. Ille enimvero adſilit :
Donationis, alapæ certe, gaudio.
Tum ſic jocata eſt tanti majeſtas Ducis:
Non multum egiſti, & opera nequicquam periit :
Multo majoris alapæ mecum veneunt.

---

21. *Dominus*) Tiberius. Sic Imperatores nominabant.

23. *Ducis*) *Domini*, ut paulo ante.

24. *Opera*) Laborem inutilem præſtitiſti, fruſtra ſudaſti.

Periit) Notum eſt illud de ave quadam ad Auguſtum Cæſarem: *Opera & impenſa periit*. Cæterum ut metri ratio hic collocetur in tuto, contractio eſt adhibenda, quo τὸ periit ſit diſſyllabum. Pro quo *perit* habent Meurſius, & Freinſhemius. Melius ſcripſiſſent *perit*.

25. *Alapæ*) *Alapæ* pro libertate. Apud veteres enim, quando aliquem manumittebant, alapa percuſſum circumagebant, & liberum confirmabant apud prætorem. Et ſic patebit ſenſus verſus 22.

Donationis, alapæ certe, gaudio.

Ubi *alapa* per Metonymiam libertatem deſignat. *Certe* vero, quod ibi ſequitur, ſignificat *ad minimum*, Belg. *ten minſte, voor het minſte*. Quomodo apud Ter. Andr. 4. 1. 16.

Atque aliquis dicat, Nibil promoveris.
Multum, moleſtus certe ei fuero.

Mecum) Domi meæ. Hoc dicit: Meæ domus ea diſciplina eſt, ut non tam facile, tamque parvo ſervi manumittantur.

Veneunt) Venduntur. Libertas tam exiguo pretio a me non venditur.

FABULA VI.

AQUILA, CORNIX, & TESTUDO.

Contra potentes nemo eſt munitus ſatis:
Si

AD FAB. VI.

2. *Si vero*) Ter. Andr. 1. 2. 18.

Si quis magiſtrum cepit ad eam rem improbum.
Quod

Si vero acceſſit conſiliator maleficus,
Vis, & nequitia quicquid oppugnant, ruit.
¶ *Aquila in ſublime ſuſtulit Teſtudinem,*
Quæ quum abdidiſſet cornea corpus domo,
Nec ullo pacto lædi poſſet condita,
Venit per auras cornix, & propter volans:
Opimam ſane prædam rapuiſti unguibus,
Sed niſi monſtraro, quid ſit faciendum tibi,
Gravi nequicquam te laſſabis pondere.
Promiſſa parte, ſuadet ut ſcopulum ſuper
Altis ab aſtris duram inlidat corticem,
Qua comminuta facile veſcatur cibo.
Inducta verbis Aquila monitis paruit.
Simul & magiſtræ large diviſit dapem.

Sic

Quod idem eſt. Nam infra cornicem vocat etiam *Magiſtram*.

Acceſſit) Ad illos potentes.

3. *Vis*) Quicquid eſt, quod vis & nequitia oppugnant, id ruit, ſi acceſſerit ad potentem conſiliator maleficus. Jungit auctor potentem, & conſiliatorem maleficum. Huic nequitiam, illi vim tribuit. Conjuncta iſta ait ſi oppugnent, quicquid ſit, quamvis tutum ſe putet, ruere.

4. *Aquila*) Aliter refert Camerarius fab. 196.

5. *Domo*) Ponitur *domus* pro teſta cornea, qua teſtudines muniuntur.

6. *Condita*) *Tuta*, ut infra. Abſcondita. Sic libri hujus fab. 8. *condidit*.

7. *Per auras*) Per aera.

Propter) Scil. aquilam, id eſt, juxta, in vicinia, in propinquo. Sic utuntur melioris ævi poetæ. Virg. in Ecl.

Propter aquæ rivum.

Volans) Scilicet, *dixit*: vel, *ſic aquilam allocuta eſt*.

8. *Opimam*) Pinguem, delicatam.

10. *Nequicquam*) Fruſtra, abſque fructu. Sic ſup. fab. 5.

12. *Altis ab aſtris*) Poetice, pro, e ſublimi, ex ſumma parte aeris.

Corticem) Abuſive pro teſta. Supra *corneam domum*.

14. *Inducta*) Scil. ad credendum. C. Nepos Conone cap. 3. *Nec facile ad credendum inducebatur*.

15. *Magiſtræ*) Cornici, quæ tanquam magiſtra

eam

Sic tuta quæ naturæ fuerat munere,
Impar duabus occidit triſti nece.

---

eam docuerat, qua ratione eſca ſua poſſet veſci. Vide notam ad verſum 1.

Diviſit) Partes promiſſas dedit. Vide Gronov. ad Statii Silvas cap. 13. pag. 71.

16. *Sic tuta*) Sic *quæ nullo pacto lædi poſſet condita*, ut eſt verſ. 6.

Triſti) Gravi. Sic fab. 2. lib. 1. & fab. 3. v. 11.

FABULA VII.

MULI & LATRONES.

Muli gravati ſarcinis ibant duo.
Unus ferebat fiſcos cum pecunia,
Alter tumentes multo ſaccos hordeo.
Ille onere dives, celſa cervice eminens,
Clarumque collo jactans tintinnabulum:
Comes quieto ſequitur, & placido gradu.
Subito latrones ex inſidiis advolant.
In-

AD FAB. VII.

1. *Muli*) Muli antiquis temporibus frequenter adhibiti ad hoc opus, ut ferrent onera in dorſo. Vide Scheffer. de re vehiculari lib. 1. cap. 8.

2. *Fiſcos*) Corbes ſparteos, in quibus recondebant Romani pecuniam publicam & imperatoriam.

4. *Celſa*) Sublata in altum, ut fit a ſuperbientibus.

5. *Collo*) Solebant ſuſpendere tintinnabula ex collis mulorum, ut occurſum eorum evitare poſſent equi. Hic mulus unum habet tintinnabulum; Apuleji ille plura, præter cætera ornamenta. Audi ſic loquentem lib. 10. *Me phaleris aureis, & fucatis ephippiis, & purpureis tapetis, & frenis argenteis, & pictilibus baltheis, & tintinnabulis perargutis exornat.*

6. *Comes*) Alter ille mulus, cum hordeo.

Quieto) Sine agitatione multa pedum ac tumultu.

7. *Latrones*) Fures pecorum, ita dicti, quod a latere adoriuntur, vel latenter inſidiantur.

8. *In-*

Interque cædem ferro mulum truſitant,
Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.
Spoliatus igitur caſus quum fleret ſuos,
Equidem, inquit alter, me contemtum gaudeo.
Nam nihil amiſi, nec ſum læſus vulnere.
¶ Hoc argumento tuta eſt hominum tenuitas,
Magno periclo ſunt opes obnoxiæ.

---

8. *Interque*) Vult primum factam cædem eorum, qui ducebant mulos, velut reſiſtentium.

Truſitant) Vox obſoleta. Vulnerant: quod patet ex verſu 12.

Nam nihil amiſi, nec ſum læſus vulnere.

Hoc *truſitant* minus probat Danetus, quod tamen in textum recepit, & præferre videtur *tuditant*, Meurſium ſecutus, repugnante metri ratione.

13. *Hoc argumento*) Hac fabula demonſtratur pauperes vitam tutam agere.

FABULA VIII.

CERVUS & BOVES.

Cervus nemoroſis excitatus latibulis,
Ut venatorum fugeret inſtantem necem,
Cæco timore proximam villam petit,
Et opportuno ſe bubili condidit.
Heic bos latenti: Quidnam voluiſti tibi,
In-

AD FAB. VIII.

1. *Nemoroſis*) In nemore.

Excitatus) Proprie de venatione dicitur.

2. *Venatorum*) Necem a venatoribus inferendam.

3. *Cæco*) *Cæcum faciente*, per Metonymiam effecti, qua & Mors pallida dicitur, quia facit homines pallidos.

4. *Opportuno*) Quod ſe commode offerebat.

Bubili) Dicitur a *bubus*, contracte pro bovibus; eſtque Adjectivum, in quo ſubauditur *Stabulum*. Vide Voſſ. de Anal. 1. 21.

5. *Quidnam*) Quidnam mali voluiſti tibi parare? Arguendi aliquem formula. Ter. Eun. 3. 5. 31. *Quid tibi vis? Satin' ſanus?* Virg. Ecl. 2. 58.

Eheu

Infelix, ultro qui ad necem cucurreris,
Hominumque tecto ſpiritum commiſeris?
At ille ſupplex: Vos modo, inquit, parcite,
Occaſione rurſus erumpam data.
Spatium diei noctis excipiunt vices.
Frondem bubulcus adfert, nec ideo videt.
Eunt ſubinde & redeunt omnes ruſtici,
Nemo animadvertit: tranſit etiam villicus,
Nec ille quicquam ſentit. Tum gaudens ferus
Bubus quietis agere cœpit gratias,
Hoſpitium adverſo quod præſtiterint tempore.
Reſpondit unus: Salvum te cupimus quidem;
Sed ille, qui oculos centum habet, ſi venerit,
Magno in periclo vita verſatur tua.
Hæc inter ipſe dominus a cœna redit:
Et quia corruptos viderat nuper boves,
Accedit ad præſepe: Cur frondis parum eſt?
Stra-

Eheu quid volui miſero mihi?

8. *Parcite*) Vitam mihi ſervate, ne me prodite.

9. *Occaſione*) Cum occaſio fuerit data.

10. *Spatium*) Nox venit, die exacto.

Excipiunt) Succedunt diei.

11. *Frondem*) Pabulum bubus, quod apud veteres plerumque habebant ex frondibus.

Nec ideo) Dicit, etiamſi attulerit, dederitque frondem in ſtabulo bubus, tamen non vidiſſe.

12. *Omnes*) Colonos intelligit, & familiam ejus villæ.

13. *Animadvertit*) Cervum ibi latitantem.

Villicus) Qui totius villæ habet curam, caput ruſticæ familiæ. Vide Pign. de ſervis pag. 540. & Pomp. de oper. ſerv. pag. 33.

14. *Sentit*) Animadvertit, ut verſu præced.

15. *Quietis*) *Quietis* adjectivum eſt, non ſubſtantivum, conveniens cum bubus. *Quietos* vocat, quod non prodidiſſent latitantem.

16. *Hoſpitium*) Quod ſecuritatem hoſpitii præſtiterint.

18. *Qui oculos*) Herum ipſum ea notat periphraſis, quæ eleganter curam ejus, ac perſpicaciam depingit, alluſione ad Argum, cui centum erant oculi.

19. *Verſatur*) Conſtituta erit.

21. *Corruptos*) Male habitos, macie perditos.

23. *Aranea*) Telas intelligit. Nempe *araneus*, *a*, *um*, adjectivum eſt. Hinc *araneum* neutraliter & ab-

Stramenta deſunt. Tollere hæc aranea
Quanti eſt laboris? Dum ſcrutatur ſingula,
Cervi quoque alta eſt conſpicatus cornua,
Quem convocata jubet occidi familia,
Prædamque tollit. ¶ Hæc ſignificat fabula,
Dominum videre plurimum in rebus ſuis.

& abſolute, opus aranearum, ſubaudito *textum vel rete*. Sic Petronius dixit, *araneis oleo madentibus*, id eſt telis aranearum.

24. *Quanti*) Quanta veſtra negligentia eſt! minimo labore ſuſtuliſſetis has aranearum ſordes.

Dum ſcrutatur) Camerarius fab. 223. *Inter hanc curam & attentionem apparent cornua cervi, & ipſe latens intra ſtramenta a gaudente patrefamilias cæditur.*

26. *Familia*) Servis ruſticis.

E P I L O G U S.

Æſopi ingenio ſtatuam poſuere Attici,
Servumque collocarunt æterna in baſi,
Patere honoris ſcirent ut cuncti viam,
Nec generi tribui, ſed virtuti, gloriam.

Quo-

AD EPILOGUM.

1. *Ingenio*) Præfat. lib. 3.

Æternam famam condere ingenio ſuo.

Poſuere) Erexere. Eleganter de ſtatuis.

Attici) Athenienſes. Attica eſt regio Achajæ, in qua Athenæ.

2. *Servumque*) Licet foret ſervus, nempe quia his conceſſus iſte honor non fuit.

Æterna) Reſpectu voluntatis & propoſiti Athenienſium. Erant enim baſes illæ ex ſaxo, forma quadrata, vel rotunda. *Æterna* ergo eſt, ægre deſtruenda aut ſolvenda; & ſic quam diutiſſime duratura. Statius de baſi ſtatuæ Coloſſeæ Domitiani lib. 1. Silv. v. 58.

Teneat quamvis æterna crepido,
Quæ ſuperingeſti portaret culmina montis.

5. *Qu-*

Quoniam occuparat alter, ne primus forem,
Ne ſolus eſſet, ſtudui, quod ſuperfuit.
Neque hæc invidia, verum eſt æmulatio.
Quod ſi labori faverit Latium meo,
Plures habebit quos opponat Græciæ.
Si livor obtrectare voluerit, curam
Non tamen eripiet laudis conſcientiam.
Si noſtrum ſtudium ad aures pervenit tuas;
Et

---

5. *Quoniam*) Ordo eſt: Studui ne alter eſſet ſolus (fabulator) quoniam occuparat (id eſt, anteverterat me) ne forem primus: quod (unum mihi) ſuperfuit, id eſt, relictum erat, vel proximum erat. Hæc enim eſt ſententia: Quia Attici facto ſuo docuerunt, cunctis cujuſcunque ſortis aditum patere ad honorem: ego quoque conſequi eum ſtudui exemplo Æſopi. Suſpicatur nobiliſſimus Heinſius Phædrum hic loqui de Cn. ſive C. Meliſſo, Poeta vetere. De quo vide quænam congeſſerit in notis ad Epiſt. Pont. Ovid. l. 4. epiſt. 16. v. 30. Vide & eundem ejuſdem Operis to. 2. p. 465.

7. *Æmulatio*) Hæc vox proprie de diſcipulis dicitur, qui præceptorem imitantur. Ita quidem hic ſumitur. Cæterum hæc vox duplicem habet ſignificationem, alteram ad laudem, alteram ad culpam. Cic. de ea lib. 4. Tuſc. cap. 8. *Dupliciter illa quidem dicitur, ut & in laude, & in vitio nomen hoc ſit: nam & imitatio virtutis, æmulatio dicitur: & eſt æmulatio ægritudo, ſi eo, quod quis concupierit, alius potiatur, ipſe careat.* Æmulatio itaque degenerans nil niſi invidia eſt.

8. *Latium*) Latini. Meton. ſubjecti. *Latium* porro regio Italiæ notiſſima inter Hetruriam & Campaniam, a latendo dicta, quod ibi Saturnus latitarit.

9. *Plures*) Qui ſimilia facient, incitati exemplo meo.

Opponat) Tanquam tales, qui, quod ibi Græce alii, ipſi Latine compoſuerint, æquali ingenio, præſtantiaque.

10. *Curam*) Hoc opus, quod cum cura, ſtudioque elaboravi.

11. *Eripiet*) Mihi ſcilicet, quippe qui me iſta ſic ſcripſiſſe ſcio, ut promeritus ſim laudem.

12. *Pervenit*) Cicero, *accidere ad aures*, dicere amat.

13. *Sen-*

Et arte fictas animus ſentit fabulas,
Omnem querelam ſubmovet felicitas.
Sin autem & illis doctus occurrit labor,
Siniſtra quos in lucem natura extulit,
Nec quicquam poſſunt niſi meliores carpere,
Fatale exitium corde durato feram,
Donec fortunam criminis pudeat ſui.

EXPLICIT LIB. II.

13. *Sentit*) Si experiris, ſcriptas eſſe has fabulas non inepte, ſed arte ſingulari.

14. *Submovet*) Tam felix ſum, ut nihil habeam quod querar.

Felicitas) Qua talem inveni lectorem, qui & intelligit artem, & ex ea capit delectationem.

15. *Occurrit*) Ad aures, ad manus eorum pervenit, qui maligni ſunt.

16. *Siniſtra*) Infauſta, adverſa, inimica, velut in pœnas & ſupplicia aliorum.

Extulit) Protulit, edidit.

17. *Nec quicquam*) Deeſt *qui*; nam diverſus caſus præceſſit.

18. *Fatale*) Malum, quod auctorem habet fatum, non culpam noſtram.

Exitium) Calumniam, injuriam.

Durato) Obfirmato a me, atque obdurato adverſus talia.

19. *Criminis*) Quippe quæ ſic afflixerit innocentem. Ita ſæpe veteres. Vide Barthium ad Statium t. 2. p. 68. Gevartium ad Statii Silv. lib. 1. c. 31.

PHÆ-

PHÆDRI FABULARUM

LIBER TERTIUS.

PROLOGUS AD EUTYCHUM.

Phædri libellos legere ſi deſideras,
Vacet oportet, Eutyche, a negotiis,
Ut liber animus ſentiat vim carminis.
Verum, inquis, tanti non eſt ingenium tuum,
Momentum ut horæ pereat officii mei.

Non

AD PHÆDRI FAB. LIB. III.

PROLOG.

1. *Phædri*) Meos. Sic loquuntur in primis Poetæ. Pyrrhus apud Virg. 2. Æn. expreſſo ſuo ipſius nomine ad Priamum regem:

Illi mea triſtia facta,
Degeneremque Neoptolemum narrare memento.

9. Æn. Mater Euryali,

Nec te, ſub tanta pericula miſſum,
Adſari extremum miſeræ data copia matri.

id eſt, mihi.

Apud Terent. Hec. 5. 4. 37. Parmeno etiam de ſe,

An
Temere quidquam Parmenonem prætereat,
quod facto uſu' ſit?

Apud eumdem Phorm. 5. 8. 38. Phormio,

Sic dabo: age nunc, Phormionem qui volet,
laceſſito.

2. *Negotiis*) Curis publici officii: unde etiam *negotioſa vita*, quæ opponitur privatæ & otioſæ, & contemplationi literiſque deditæ.

3. *Liber*) Idem eſt, quod *vacans a negotiis*.

4. *Ingenium*) Scripta tua. Metonymia.

5. *Momentum*) Minimum temporis, horæve punctum, quæ hora, vel quod tempus officio eſt de-

ſtina-

Non ergo cauſſa eſt manibus id tangi tuis,
Quod occupatis auribus non convenit.
Fortaſſe dices: Aliquæ venient feriæ,
Quæ me ſoluto pectore ad ſtudium vocent.
Legeſne, quæſo, potius viles nenias,
Impendas curam quam rei domeſticæ,
Reddas amicis tempora, uxori vaces,
Animum relaxes, otium des corpori,
Ut

ſtinatum. Itaque *officium* de munere publico accipitur, quod ſuſtinebat Eutychus, forſan in aula principali, audiens ſollicitantium preces, & ad Principem deferens.

6. *Non ergo*) Reſpondet poeta objectioni, quam ipſe finxit.

7. *Quod occupatis*) Quod minime decet aures impeditas, & negotiis diſtractas.

8. *Fortaſſe*) Nova prolepſis.

Feriæ) Dies, quibus nihil agere erat licitum.

9. *Soluto*) Libero a curis. *Libero animo*, ut paulo ante.

10. *Legeſne*) Reſponſio per interrogationem: q.d. Quidvis potius facturus es, quam lecturus fabulas meas.

Nenias) Ineptias, fabulas inutiles. *Nenia*, carmen, quo mulcentur aures puerorum.

11. *Impendas*) Des operam rei familiari.

12. *Reddas*) Velut ex debito mutui officii. Nam *reddere* eſt tributum ſibi ſuiſque negotiis ab aliis, iiſdem retribuere, ac pariter vacare aliis.

Uxori vaces) Fabuleris cum uxore, feria & jocos miſceas, agas, quæ quoquo modo ei eſſe poſſunt grata, & jucunda, quod nempe non potes diebus aliis, occupatus negotiis. Thomas Morus, æternum Angliæ decus, ad hanc rem convenienter in Præfat. Utopiæ ad Petrum Ægidium: *Dum foris totum ferme diem aliis impertior, reliquum meis, relinquo mihi, hoc eſt, litteris, nihil. Nempe reverſo domum, cum uxore fabulandum eſt, garriendum cum liberis, colloquendum cum miniſtris. Quæ ego omnia inter negotia numero, quando fieri neceſſe eſt, (neceſſe eſt autem, niſi velis eſſe domi tuæ peregrinus) & danda omnino opera eſt, ut quos vitæ tuæ comites aut natura providit, aut fecit caſus, aut ipſe delegiſti, his ut te quam jucundiſſimum compares*, & quæ ibi ſequuntur.

13. *Otium*) Cures corpus, & reficias honeſta remiſſione.

Ut adſuetam fortius præſtes vicem?
Mutandum tibi propoſitum eſt & vitæ genus,
Intrare ſi Muſarum limen cogitas.
Ego, quem Pierio mater enixa eſt jugo,
In quo Tonanti ſancta Mnemoſyne Jovi
Fœcunda novies Artium peperit chorum,
Quam-

---

14. *Adſuetam*) Quadriſyllabum eſt, exigente ſic verſu, ut ſupra.

Præſtes vicem) *Vicem* pro munere. *Præſtare* eſt peragere. Sic Cicero, *munus ſuum præſtare*.

15. *Propoſitum*) Ratio, inſtitutum. Ita hæc vox uſurpatur ab auctoribus. Juſtinus lib. VI. c. 8. de Epaminonda, *Neque ab hoc vitæ propoſito mortis ratio diſſenſit*. Seneca Epiſt. 68. *Aliud propoſito tuo nomen impone*. Ubi *propoſitum* vocat inſtitutum Lucilii in receſſu vivendi.

17. *Pierio*) Pierius mons Theſſaliæ, in Macedoniæ confinio, Muſis ſacer, quæ ex eo Pierides dictæ ſunt.

18. *Tonanti*) Epitheton eſt Jovis, qui & abſolute *Tonans* dicitur. Ovid. Epiſtola Dejaniræ.

Velit hoc Germana Tonantis;

i. e. Juno.

Mnemoſyne) Nympha Pieria, quæ habuit ex Jove novem Muſas. Vox Græca eſt μνημοσύνη, quæ memoriam ſignificat. Poetæ hanc Muſarum matrem finxere, quia omnium ſcientiarum theſaurus beneficio memoriæ acquiritur & conſervatur. Habet vero nomen novem litteras pro numero filiarum.

Fœcunda novies) Quæ novem fœtus edidit uno partu.

Artium) Muſarum, quæ artes invenerunt.

Chorum) Chorus proprie eſt coævorum cantus & ſaltatio in tragœdiis aut comœdiis. Accipitur vero improprie pro quovis perſonarum numero, & hic pro novem Muſis, quæ dicuntur artes inveniſſe. Prima vocabatur Clio, hiſtoriæ parens: Secunda Melpomene, Tragœdiæ: Tertia Thalia, Comœdiæ: Quarta Euterpe, fiſtularum: Quinta Terpſichore, Citharæ: Sexta Erato, Lyræ: Septima Calliope, verſuum heroicorum: Octava Urania, Aſtrologiæ: Nona Polyhymnia, Eloquentiæ. Quæ omnes hoc Auſonii carmine comprehendi ſolent:

CLIO geſta canens, tranſactis tempora reddit.
MELPOMENE tragico proclamat mœſta boatu.
Co-

Quamvis in ipſa pene ſim natus ſchola ,
Curamque habendi penitus corde eraſerim ,
Et laude multa vitam in hanc incubuerim ,
Fa-

Comica laſcivo gaudet ſermone THALIA.
Dulciloquis calamos EUTERPE flatibus urget.
TERPSICHORE affectus citharis movet, impe-rat, auget.
Plectra gerens ERATO ſaltat pede, carmine, vultu.
Carmina CALLIOPE libris Heroica mandat.
URANIE cœli motus ſcrutatur & aſtra.
Signat cuncta manu, loquitur POLYHYMNIA geſtu.

20. *Quamvis*) Ita eſt hujus verſus lectio conſtituenda, & ſic metrum conſervandum : quod vidit primus Nobiliſſimus Heinſius. Omnes editiones præferunt ;

Quamvis in ipſa natus ſim pene ſchola.

Ad quæ tacent interpretes, ſecuri ſcilicet poſitionis qualiſcunque, qua ultima in *pene*, quæ brevis eſt, producatur. Cujuſmodi exempla, fateor, & alibi in his libellis occurrunt. Sed conſulant aures ſuas, qui Muſas nacti ſunt faventes.

Natus) De Epaminonda ſic dixit Juſtinus, *fuiſſe hominem inter literas natum.*

Habendi) Suppl. rem, pecunias. *Amor habendi* apud Ovidium, pro avaritia.

Tempore crevit amor, qui nunc eſt ſummus, habendi.

Et Horat. 1. Ep. 7.

Amore ſeneſcit habendi.

22. *Laude multa*) Hoc dicit poeta : Quamvis ergo in hoc ſtudiorum genere multam laudem ſim aſſecutus, ægre tamen, & non niſi quodam cum faſtidio, recipior in Muſarum cœtum. *Laus multa* hic autem eſt, non quidem magna, ſed multa, ſive multorum hominum : quod modeſtius eſt, quam ſi dixiſſet, magna laude. Multam enim laudem a multis mereri facilius eſt, quam a magnis magnam. Sic Horat. de Arte Poetica :

Succeſſit vetus his Comœdia non ſine multa Laude.

Paſſim autem Phædrus ſibi laudem tribuit. Sic epilogo libri præcedentis :

Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudis conſcientiam.

Faſtidioſe tamen in cœtum recipior.
Quid credis illi accidere, qui magnas opes
Exaggerare quærit omni vigilia,
Docto labori dulce præponens lucrum?
Sed jam, quodcumque fuerit (ut dixit Sinon,
Ad regem quum Dardaniæ perductus foret)
Librum exarabo tertium Æſopi ſtilo,

Ho-

Et in fine hujus præfationis:
Quoniam mihi ſolemnis debetur gloria.
Iterum in Præfatione libri 5.
Mihi parta laus eſt.

Vitam) Scil. Scholaſticam. Conſtituimus hanc lectionem ex præſcripto Praſchii, pro *in hanc vitam* reponentis *vitam in hanc*. Quo fit ut opus non ſit tam variis argumentis ſollicitare τὸ *incubuerim*. Optime enim ſic verſus ſtat.

23. *Faſtidioſe*) Ægre, difficulter, & quaſi cum faſtidio & dedignatione ejus, qui tantopere ambit.

In cœtum) Muſarum. Senſus eſt: Etiamſi omnia poſthabeam literis ac doctrinæ, ut opes & gloriam, tamen ad eam veram ſolidamque non niſi difficulter ac ſero pervenio.

24. *Quid credis illi*) Quomodo putas illum poſſe evadere doctum, qui opibus coacervandis ſtudet?

25. *Omni vigilia*) Omni cura & ſollicitudine.

26. *Dulce*) Jucundum, propter varias cupiditates ex pecunia.

27. *Ut dixit*) Sinonis oratio apud Virg. 2. Æn. ſic incipit:
Cuncta equidem tibi Rex, fuerit quodcunque, fatebor.
Cæterum hic Sinon fuit filius Siſyphi, nepoſque Autolyci, Græcus verſipellis & veterator, qui obſeſſa Troja a Trojanis ſe capiendum obtulit, & ad Priamum Regem deductus, ipſi perſuaſit abiiſſe Græcos, atque equum illum ingentem in urbem ducendum.

28. *Regem*) Priamum Regem Trojanorum, qui vocati ſunt Dardanii a Dardano filio Jovis & Electræ, qui Regnum Trojanum condidit, unde & ipſa regio Dardania dicta eſt. Poſtea urbs provinciæ caput dicta fuit Troja, & populus Trojani, a Troe atavo Priami.

29. *Exarabo*) *Exarabo ſtilo*. Hæ voces ſunt conjungendæ, *Exarare ſtilo* eſt ſcribere.

30. *Ha-*

Honori & meritis dedicans illum tuis:
Quem ſi leges, lætabor; ſin autem minus,
Habebunt certe quo ſe oblectent poſteri.
Nunc Fabularum cur ſit inventum genus,
Brevi docebo. Servitus obnoxia
Quia quæ volebat non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas tranſtulit,
Calumniamque fictis eluſit jocis.
Æſopi illius ſemita feci viam,
Et cogitavi plura quam reliquerat,
In calamitatem deligens quædam meam.
Quod ſi accuſator alius Sejano foret,

Si

---

30. *Honori & meritis*) Ex veteri formula, quæ in Inſcriptionibus frequens.

33. *Fabularum*) Cur fabulæ ſint inventæ. Sic *piſcium genus* apud Horat. lib. 1. Od. 2. pro piſcibus.

Piſcium & ſumma genus hæſit ulmo.

34. *Servitus*) Æſopus ſervus. Servivit enim is Xantho Philoſopho.

Obnoxia) Arbitrio ac poteſtati alienæ ſubjecta.

36. *Affectus*) Non intelligit perturbationes, ſed res, quæ accidebant ipſi, quæ eum afficiebant. Hoc vult, omnes caſus, qui venerant, omnem injuriam, qua afficiebatur, ultum eſſe fabula.

37. *Eluſit*) Evitavit. Sic lib. 1. fab. 12.

Jocis) Fabulis. Prol. lib. 2. *narrantis jocos*.

38. *Semita*) *Semitam* & *viam* conjunxit & Cicero Accuſ. 2. in Verr. cap. 23. *Attendite. Jam intelligetis hanc pecuniam, quæ via modo viſa eſt exire ab iſto, eadem ſemita revertiſſe. Semita* autem eſt quid minus tritum quam via. Primus Æſopus materiam fabularum reperit, quam ego polivi verſibus. Sic effeci, ut illius ſemita, quam primus triverat, evaderet via. Semita enim fit via, cum a plurimis frequentatur, & ſic vulgatur magis.

39. *Cogitavi*) Excogitavi. Sic C. Nepos vita Datamis 6. *Quod ad ſuam perniciem fuerat cogitatum*, id eſt, excogitatum.

40. *In calamitatem*) In quibus fabulis alluſi paucis ad fortunam meam adverſam, quam paſſus ſum ſub Sejano.

41. *Alius Sejano*) Præpoſitio omiſſa, pro *a Sejano*, hoc eſt, quam Sejanus. Vide de hac conſtructione Gerard. Jo. Voſſium de Conſtruct. cap. 14.

 Se-

Si teſtis alius, judex alius denique,
Dignum faterer eſſe me tantis malis,
Nec his dolorem delenirem remediis.
Suſpicione ſi quis errabit ſua,
Et rapiet ad ſe quod erit commune omnium,
Stulte nudabit animi conſcientiam.
Huic excuſatum me velim nihilominus;
Neque enim notare ſingulos mens eſt mihi,
Verum ipſam vitam & mores hominum oſtendere.
Rem me profeſſum dicet fors aliquis gravem.
Si Phryx Æſopus potuit, Anacharſis Scytha,
Æter-

Sejanus pro arbitrio cuncta geſſit ſub Tiberio, ſuamque latiſſime exercuit poteſtatem. In ejus odium incidit Phædrus, qui ab eo variis criminibus accuſatus vix evaſit incolumis; cum ille eſſet & accuſator, & judex. Genus loquendi a Græcis ſumtum.

42. *Judex*) Vox *Judicis* vim Sejani innuit.

44. *Nec his*) Nec hæc ſolatia mihi conquirerem.

45. *Suſpicione*) Si quis ſuſpicabitur ſe his tangi. Cic. pro Lege Manilia cap. 13. *Veſtra admurmuratio facit, Quirites, ut agnoſcere videamini, qui hæc fecerint. Ego autem neminem nomino. Quare iraſci mihi nemo poterit, niſi qui ante de ſe voluerit confiteri.*

Et rapiet ad ſe) Dicet ſe tactum & exagitatum hac illave fabula.

Quod erit commune) Quod dicitur omnibus, quod tangit omnes.

47. *Nudabit*) Nudabit ille conſcientiam quidem, nihilominus tamen ego velim me excuſatum ei, quia non propterea ſcripſi, ut ſic hic & ille ſe nudaret. Cæterum *nudare* eſt hic omnibus conſpiciendam præbere.

49. *Notare*) Hujus vel illius vitam reprehendere.

50. *Oſtendere*) Quales nempe ſunt in vita communi.

51. *Fors*) Forſan, forſitan, adverbialiter.

52. *Phryx*) In Phrygia natus, quæ eſt regio Aſiæ minoris.

Anacharſis) Pro *& Anacharſis*. Sic fab. 9. lib. 1. *Oppreſſum ab Aquila, fletus edentem graves*; pro *& fletus edentem*. Anacharſis fuit Philoſophus Scythicus multa ſapientia & doctrina præditus, qui ſumma uſus eſt libertate in carpendis hominum moribus, multaque præclare dicta poſteritati reliquit.

53. *Con-*

Æternam famam condere ingenio ſuo:
Ego literatæ qui ſum propior Græciæ,
Cur ſomno inerti deſeram patriæ decus?
Threiſſa cum gens numeret auctores ſuos,
Linoque Apollo ſit parens, Muſa Orpheo,
Qui ſaxa cantu movit, & domuit feras,
Hebrique tenuit impetus dulci mora.
Ergo hinc abeſto, Livor, ne fruſtra gemas:
Quoniam mihi ſolemnis debetur gloria.

In-

---

53. *Condere*) Extruere, parare famam.

54. *Literatæ*) Merito: vel ob ſolas Athenas, omnium artium inventrices, quas & doctas vocavit Propertius,

Magnum iter ad doctas proficiſci cogor Athenas.

55. *Somno*) Ignavia, pigritia.

Deſeram) Omittam ornare ac promovere, cum poſſim.

56. *Threiſſa*) Thracia. Indicat verò Phædrus ſe gente Thracem eſſe, ideoque Græciæ, eruditionis parenti, propiorem, quam erat vel Æſopus Phryx, vel Anacharſis Scytha.

Numeret) Multos habeat auctores.

57. *Linoque*) Linus filius Apollinis & Terpſichoræ, aut, ut alii volunt, Mercurii & Uraniæ. Fuit Muſicus & Poeta Thebanus.

Orpheo) Is fuit genere Thrax, filius Apollinis & Calliopes, quem a Mercurio, aut a patre Apolline ferunt accepiſſe lyram, qua tantum valuit, ut cantu ſilvas & ſaxa moverit, reduxeritque uxorem ſuam Eurydicem ab inferis. Fuit occiſus a Mænadibus juxta Hebrum fluvium.

58. *Qui ſaxa*) Horatius in Arte Poetica de eo & Amphione.

Silveſtres homines ſacer, interpreſque deorum,
Cædibus & victu fœdo deterruit Orpheus,
Dictus ob hoc lenire tigres, rabidoſque leones.
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa movere ſono teſtudinis, & prece blanda
Ducere quo vellet.

59. *Hebrique*) Hebrus fluvius Thraciæ ex Hæmo monte oriens, & in Ægeum mare exiens.

Tenuit) Moratus eſt dulcedine carminis.

60. *Gemas*) Ob felicitatem alienam. Proprie de livore.

61. *Solemnis*) Solita. Reſpicit exempla Lini, &.

Induxi te ad legendum: ſincerum mihi
Candore noto reddas judicium peto.

Orphei, qui tametſi Thraces fuerint, tamen tantam obtinuerunt gloriam.

62. *Induxi*) Hic ſenſus eſt: Scio, me his compuliſſe te ut legas. Pro hac mea opera, ſi ex ea jucundum aliquid tibi accidet, hoc unum peto ut reddas judicium.

63. *Noto*) Quem conſtat in te eſſe ſitum.

Judicium) Judices candide & ſincere de his libellis.

FABULA I.

ANUS AD AMPHORAM.

Anus jacere vidit epotam amphoram,
Adhuc Falerna fæce, e teſta nobili
Odorem quæ jucundum late ſpargeret.
Hunc

AD FAB. I.

1. *Anus*) Proverbium vetus eſt, *Anus ad armillum redit*, id eſt, ad vas vinarium. Conſtructio talis eſt: Anus vidit amphoram epotam (id eſt, exhauſtam) jacere, adhuc Falerna fæce, quæ late ſpargeret jucundum odorem e teſta nobili.

Amphoram) Vinarium vas octo & quadraginta ſextarios continens. In his vaſis vinum Falernum ſervabatur.

2. *Falerna fæce*) Falerni vini fæce. Falernus mons & ager erat Campaniæ: ager frumenti, mons vini generoſiſſimi ferax. Horat. 2. Sat. 2.

Surrentina vafer qui miſcet ſæce Falerna
Vina, columbino limum bene colligit ovo.

Apud Prudentium 1. hymn. 126. eſt *Muſtum Falernum*.

Nobili) Quia inſcriptum habebat titulum tam celebrati vini. Solebant enim inſcribere iſtis amphoris nomen vini, ubi & quando eſſet natum, in quibus condebatur. Nobilis quoque dici poteſt ob materiam, e qua erat conflata.

4. Tra-

Hunc poſtquam totis avida traxit naribus:
O ſuavis anima, quale in te dicam bonum
Antehac fuiſſe, tales cum ſint reliquiæ?
¶ *Hoc quo pertineat, dicet qui me noverit.*

---

4. *Traxit*) Quantum poterat attraxit. Videtur hoc verbum aviditatem aliquam ſignificare, etiamſi non addidiſſet poeta τὸ *avida*. Horat. Epod. XIV.

Pocula Lethæos ut ſi ducentia ſomnos
Arente fauce traxerim.

5. *Anima*) Alloquitur amphoram, eamque anus vinolenta rerum omnium cariſſimam ducens, & delicium ſuum faciens, blande ſuavem animam appellat; ſcilicet ut Cicero cariſſimis ſuis ſcribens, *Vos animæ meæ*, inquit. Sic devota vino vetula amphoram veluti corculum amplexa, o ſuave olens animula, inquit: quales delicias, quale in te bonum antehac fuiſſe dicam, in qua tales ſunt reliquiæ, & fæces ipſæ quendam odorem ſpirant! Vid. elegantem locum de muliere vini avida apud Plaut. Curcul. Act. 1. ſc. 2.

6. *Tales*) Ex proverbio, quo boni vini etiam fæces bonæ eſſe perhibentur.

7. *Hoc quo pertineat*) Senectutem ſuam conſolatur Phædrus. Vult ex hoc ultimæ ſenectutis, quæ eſt quaſi fæx vitæ, opuſculo fabularum poſſe colligi, qualis fuerit integra adhuc ætate. Meminit & alibi ſenectutis ſuæ, ut infra lib. 4. fab. 25. & l. 5. fab. 10.

FABULA II.

PANTHERA & PASTORES.

Solet a deſpectis par referri gratia.
¶ *Panthera imprudens olim in foveam decidit;*
Vi-

AD FAB. II.

1. *Deſpectis*) Qui deſpecti erant.
2. *Imprudens*) Improvida, non providens.

In foveam) *In foſſam eſt delapſa*. Camerar. quem vide Fab. 226.

 3. *Con-*

Videre agreſtes: alii fuſtes congerunt,
Alii onerant ſaxis; quidam contra miſeriti,
Perituræ quippe, quamvis nemo læderet,
Miſere panem, ut ſuſtineret ſpiritum.
Nox inſecuta eſt, abeunt ſecuri domum,
Quaſi inventuri mortuam poſtridie.
At illa vires ut refecit languidas,
Veloci ſaltu fovea ſe ſe liberat,
Et in cubile concito properat gradu.
Paucis diebus interpoſitis, provolat,
Pecus trucidat, ipſos Paſtores necat,
Et cuncta vaſtans, ſævit irato impetu.
Tum ſibi timentes, qui feræ pepercerant,
Damnum haud recuſant, tantum pro vita rogant.
At illa, Memini qui me ſaxo petierint,
Qui panem dederint; vos timere abſiſtite,
Illis

---

3. *Congerunt*) In eam verberantes.
4. *Alii*) In dimetiendo hoc verſu *Ali* eſt pro *alii*: ut ſæpe *ingeni* pro *ingenii*, aliaque ejuſmodi. Nulla enim alia ratione conſtabit.
Onerant) Petunt, mulcant lapidibus. Sic eſt *onerare injuriis* apud Teren. Andr.
6. *Miſere*) Objecere illi panem.
Suſtineret) Servaret vitam. Nam *ſuſtinere* eſt tenere, ne ſc. diſcedat.
9. *Refecit*) Pane ſcil. & quiete. Sic *reficere jumenta* dixit Nepos Eumene cap. 9.
10. *Fovea*) A fovea. Ellipſis. In foveis feræ capiebantur. Sup. lib. 1. fab. 17.
Seſe liberat) Seſe liberat, id eſt, exſilit.
11. *Concito*) Feſtino, celeri.
12. *Provolat*) Cubili ſcil. Vox communis hominibus, feris, & avibus.
16. *Haud recuſant*) *Haud recuſare* non eſt velle, ſed æquo animo ſubire, majoris boni gratia. C. Nepos Epamin. c. 8. *Neque recuſavit, quominus legis pœnam ſubiret*. Ergo hi calamitatem in pecore amittendo non deprecantur, ſed ſuæ tamen vitæ ut parcat rogant. Vide hic Græv. ad Lactant. de Mortibus Perſecutorum p. 133.
17. *Memini*) Subintellige *illorum*.
18. *Abſiſtite*) Deſiſtite. Sic optimi auctores. Virg. 8. Æn. v. 403.

Abſiſte precando
Viribus indubitare tuis.

Idem

Illis revertor hoſtis, qui me læſerant.

Idem lib. 6. *Abſiſte moveri*. Columell. 12. 19. *Nec abſiſtat id facere*.

19. *Revertor hoſtis*) Revertor ad eos hoſtiliter perſequendos, qui in me congeſſere fuſtes & lapides.

FABULA III.

ÆSOPUS & RUSTICUS.

Uſu peritus hariolo velocior
Vulgo eſſe fertur, cauſa ſed non dicitur:
Noteſcet quæ nunc primum fabella mea.
¶ *Habenti cuidam pecora pepererunt oves*
Agnos humano capite: monſtro exterritus
Ad conſulendos currit mærens hariolos.
Hic pertinere ad domini reſpondet caput,

Et

AD FAB. III.

1. *Uſu*) Homo multæ experientiæ ingenioſior, & velocior ingenio eſt quam vates.

Velocior) Ad conjectandum ſcil. *Velox* de ingenii acumine dicitur, & plane idem eſt, quod Belg. *gaeu*, quod aliquando celeritatem notat, plerumque vero de callidis & acuti ingenii hominibus intelligitur. Contrarium *veloci* eſt *tardus*, quod ſtupidum denotat. Ter. Heaut. 4. 4. *Hui quam tardus es!*

2. *Cauſa*) Non quare ſit velocior, id enim in ſequentibus non agitur, ſed unde natum ſit hoc vulgi dictum.

3. *Noteſcet*) Nota fiet, cum fuerit hactenus occulta.

6. *Hariolos*) Harioli futurorum conjectores dicebantur, quaſi *farioli* a *fari*, vel *fando*, ut *hædus*, *fædus*. Sed vide Etymologicon magn. Voſſii.

7. *Hic*) Scil. hariolus.

Caput) Vitam, ſalutem. Vid. lib. 1. fab. 14.
Qui capita veſtra non dubitatis credere,
Cui calceandos nemo commiſit pedes.

 8. *V*-

Et avertendum victima periculum.
Ille autem affirmat conjugem eſſe adulteram,
Et inſitivos ſignificari liberos:
Sed expiari poſſe majori hoſtia.
Quid multa? variis diſſident ſententiis,
Hominiſque curam cura majore aggravant.
Æſopus ibi ſtans, naris emunctæ ſenex,
Natura numquam verba cui potuit dare:
Si procurare vis oſtentum, Ruſtice,

Uxo-

---

8. *Victima*) Intelligitur taurus. Hoc enim proprie victima veteribus. Mox:

Expiari poſſe majori hoſtia.

Solebant enim monſtra, & prodigia hoſtiis procurari, idque ex conſilio & præſcripto augurum & aruſpicum, Quindecimque virorum, qui libros Sibyllinos ſuper hac re adibant & inſpiciebant; ut ſcil. averruncaretur malum, quod illa minabantur. Neque tantum in portentis ac prodigiis, ſed etiam in ſomniis paulo triſtioribus procurandis expiandiſque mire ſuperſtitioſi erant.

10. *Inſitivos*) Alienæ familiæ per dolum inſitos, id eſt, nothos. Metaph.

11. *Expiari*) Victima piaculari averti ac declinari.

13. *Cura majore*) Propter diſſenſum & incertitudinem interpretationis, ac propterea remedii quoque.

Aggravant) Ex incerto ac ſollicito dimittunt multo incertiorem, ac ſollicitiorem. Simile eſt illud Terent. Phorm. 2. 3.

Feciſtis probe,
Incertior ſum multo quam dudum.

14. *Naris emunctæ*) Horatianum eſt de iis, qui rem poſſunt ſubodorari, hoc eſt, occultum indagare, atque intelligere.

Senex) Honoris cauſa dictum. Sic *Lucilius ſenex* apud Horatium.

16. *Natura*) Subaudi *rerum*, ideſt, Natura omnium rerum numquam Æſopum latuit.

Verba) Quem natura non potuit externa ſpecie decipere. Vult, intime ſciviſſe rationem rerum naturalium.

16. *Procurare*) Solemnis vox augurum eſt, ſignificatque avertere, & a cervicibus noſtris depellere. Vid. Hieron. Magii Miſcellan. lib. 1. cap. 20. & Prob. ad Virgil. 1. Georg. p. 134.

17. *Uxo-*

Uxores, inquit, da tuis paſtoribus.

17. *Uxores*) Abuſive, pro contubernalibus, conjunctis, concubinis. Sic enim proprie dicebantur, quæ conjunctæ erant ſervis.
Paſtoribus) Famulis tuis, qui pecus tuum curant.

FABULA IV.

SIMII CAPUT.

Pendere ad Lanium quidam vidit Simium,
Inter reliquas merces atque opſonia.
Quæſivit quidnam ſaperet; tum Lanius jocans:
Quale, inquit, caput eſt, talis præſtatur ſapor.
¶ *Ridicule magis hoc dictum quam vere æſtimo,*
Quando & formoſos ſæpe inveni peſſimos,
Et turpi facie multos cognovi optimos.

AD FAB. IV.

1. *Pendere*) Proprie de rebus venalibus.
Ad Lanium) Apud Lanium. Plaut. *ad forum*, pro apud forum: *ad exercitum*, pro apud exercitum.
2. *Reliquas*) Si verſus ratio habeatur, quatuor ſyllabarum erit hæc vox. Sed Heinſius bono ſenſu, & meliore verſu ſcribit *relictas*. Aliquæ ſcilicet merces jam erant venditæ, remanſerat cum aliis ſimius.
5. *Ridicule*) In gratiam Æſopi hoc dicitur.
Æſtimo) Exiſtimo, puto.
7. *Optimos*) Exemplo eſt ipſe Æſopus, quem corpore deformem fuiſſe accepimus.

FABULA V.

ÆSOPUS & PETULANS.

Succeſſus ad perniciem multos devocat.
¶ *Æſopo quidam petulans lapidem impegerat;*
Tanto, inquit, melior: aſſem deinde illi dedit,
Sic proſecutus: Plus non habeo mehercule,
Sed unde accipere poſſis, monſtrabo tibi.
Venit ecce dives & potens: huic ſimiliter
Impinge lapidem, & dignum accipies præmium.
Perſuaſus ille, fecit quod monitus fuit:
Sed ſpes fefellit impudentem audaciam,
Comprehenſus namque pœnas perſolvit cruce.

AD FAB. V.

1. *Devocat*) Pellicit ac trahit ſenſim, quoniam a bonis eſt deſcenſus veluti ad mala.
2. *Petulans*) Uſurpatur de eo, qui gaudet lædere alios; idque ſine cauſa.
Tanto melior) Laudandi atque approbandi apud veteres formula, contra autem, *Tanto nequior*.
Aſſem) Intellige nummum æneum.
Sic proſecutus) Sic pergens loqui.
6. *Potens*) Qui poteſt melius quam ego dare.
9. *Impudentem audaciam*) Terent. Heaut. 2. 3. *O hominis impudentem audaciam!*
10. *Cruce*) Crux ſupplicii genus, quod in uſu fuit ad tempora Conſtantini Imperatoris.

FABULA VI.

MUSCA & MULA.

Muſca in temone ſedit, & Mulam increpans,
Quam

AD FAB. VI.

1. *Muſca in temone ſedit*) Faernus in Fabula de Muſca & Quadrigis p. 89.
Muſca advolans temoni earum inſederat.
Mulam) Mularum uſus quondam fuit in vehiculis celeberrimus.

2. *Non*

Quam tarda es, inquit: non vis citius progredi?
Vide, ne dolone collum compungam tibi.
Reſpondit illa: Verbis non moveor tuis,
Sed iſtum timeo, ſella qui prima ſedens,
Jugum flagello temperat lento meum,
Et lora frenis continet ſpumantibus.
Quapropter aufer frivolam inſolentiam:
Namque ubi ſtrigandum eſt, & ubi curren-
dum, ſcio.
¶ *Hac derideri fabula merito poteſt,*
Qui ſine virtute vanas exercet minas.

---

2. *Non vis*) Notum ſchema interrogando jubere. Terent. Eun. 5. 1.

Non tu iſtuc dictura aperte es quicquid eſt?

Ita hic, *Non vis citius progredi*? Quod Belgice ſic fere ſolet efferri, *Zult gy voortgaan of niet?*

3. *Dolone*) Per faſtum de aculeo ſuo ſic loquitur. Nam *dolon* proprie gladius, aut cuſpis ferrea in baculo recondita. Et ſolet muſca ſuum aculeum ſic abdere. Virgil. Æn. lib. 7. verſ. 664.

Pila manu, ſævoſque gerunt in bella dolones.

Ubi vide Interpretes.

5. *Qui prima*) Aurigam intelligit. *Prima ſella* eſt ſcamnum equis proximum, in quo proprie ſedes aurigarum.

6. *Temperat*) Regit, moderatur, ne tardius, aut celerius incedam, quam oportet.

Lento) Facto quippe ex loris. Sic *verbera lenta* apud Virg. *Lentum* eſt flexibile. Hinc apud eundem Maronem eſt & *lenta ſalix*, *lentum vimen*, & *lentum flagellum*, quod hic habemus.

7. *Spumantibus*) Ita tenet ut ſpument. Vult reddere rationem, quare non poſſit celerius incedere. Non tantum, ait, tenet, ſed tenet tam valide, meque cohibet, ut & frena ſpument, hoc eſt, ſpuma ex labore oppleantur.

8. *Aufer*) Omitte inſolentiam.

Frivolam) Vanam, cui nullæ ſubſunt vires.

9. *Strigandum*) Quando oporteat morari. *Strigare* enim eſt interquieſcere, diciturque proprie de equis aut mulis in ſtrigam collocatis. Sic uſus auctor parodiæ in Ventidium Baſſum mulionem, quæ extat in Catalectis Virgilianis:

Et inde tot per orbitoſa millia
Jugum tuliſſe, læva ſive dextera:
Strigare mula, ſive utrumque cœperat.

11. *Virtute*) Viribus, fortitudine. Synecdoche.

FA-

FABULA VII.

CANIS & LUPUS.

QUam dulcis ſit libertas, breviter proloquar.
Cani perpaſto, macie confectus Lupus,
Forte occurrit: ſalutantes dein invicem
Ut reſtiterunt: Unde ſic, quæſo, nites,
Aut quo cibo feciſti tantum corporis?
Ego, qui ſum longe fortior, pereo fame.
Canis ſimpliciter: Eadem eſt conditio tibi,
Præſtare domino ſi par officium potes.
Quod? inquit ille. Cuſtos ut ſis liminis,
A furibus tuearis & noctu domum.
Ego vero ſum paratus: nunc patior nives,
Im-

AD FAB. VII.

1. *Quam dulcis*) Camerarius Fab. 220.
Breviter proloquar) Paucis oſtendam.
2. *Perpaſto*) Valde pingui.
Macie confectus) Cujus vires macie plane diminutæ erant.
4. *Ut reſtiterunt*) Sic ſup. lib. 1. fab. IV.
Ad fontem cervus cum bibiſſet, reſtitit.
Unde ſic) Verba Lupi ad Canem.
Nites) Eos proprie ſignificat, quorum pellis ex ſagina diſtenta ſplendet. Locus hic eleganter formatus ex illo paraſiti Gnathonis apud Terent. Eun. 2. 2.
Qui color, nitor, veſtitus, quæ habitudo eſt corporis?
Hinc *equi nitidi* apud Virg. i. e. pinguedine diſtenti. Nepos Eumene 5. *Jumenta nitida* dixit, id eſt, bene habita. Sic *juvenca nitens* apud Ovid. Metam. lib. 1.
5. *Feciſti tantum corporis*) Obeſum te reddidiſti. Contrarium eſt, *corpus amittere*, id eſt, macrum fieri.
7. *Simpliciter*) Aperte, abſque diſſimulatione.
Eadem eſt conditio) Tibi erit fortuna ſimilis.
10. *Et noctu*) Ordo verborum paulo hic turbatior eſt. Sic autem ſe habet: *Ut ſis cuſtos liminis, & tuearis domum noctu a furibus.*

11. *Ego*

Imbreſque, in ſylvis aſperam vitam trahens:
Quanto eſt facilius mihi ſub tecto vivere,
Et otioſum largo ſatiari cibo?
Veni ergo mecum. Dum procedunt, aſpicit
Lupus a catena collum detritum Canis.
Unde hoc, amice? nihil eſt. Dic, quæſo, tamen.
Quia videor acer, alligant me interdiu,
Luce

---

11. *Ego vero*) Particula elegantiſſima, quæ hic promtitudinem indicat. Verba ipſa Lupi ſunt ad Canem reſponſoria.

Patior) Expoſitus ſum & nudus ad omnes cœli injurias, & duram admodum vitam ago. Florus poeta,

Scythicas pati pruinas.

Et Cicero II. Catil. cap. x. *Pruinas ac nives perferre*. Sic Claudian.

Frigora ſæva pati, gravibus non cedere nimbis.

12. *Vitam trahens*) Virgiliana phraſis ex Æneid. 2.

Afflictus vitam in tenebris luctuque trahebam.

Æneid. 3.

Quum vitam in ſylvis inter deſerta ferarum
Luſtra domoſque traho.

15. *Veni ergo*) Verba Canis ad Lupum.

16. *Detritum*) Proprie de Cane. Seneca Hippol. verſ. 33.

Et pugnaces tendant Creſſæ
Fortia trito vincula collo.

17. *Nihil eſt*) Canis loquitur. Formula eſt illorum, qui præcidunt ſermonem de re ſibi parum grata. Imitatur Terent. Andr. 2. 6.

SIMO. *Quidnam eſt?* DA. *Puerile eſt*. SI. *Quid eſt?* DA.

Nihil. SI. *Quin dic, quid eſt?*

Et Phormione 5. 8.

PH. *Abi: tange: ſi non totus friget, me enica.*
CHR. *Nihil eſt.*

Dic quæſo) Lupus loquitur, cui mox reſpondet Canis: *Quia videor acer* &c.

18. *Acer*) Lib. 2. fab. 3. eſt *canis vehemens*. Sed quid *acer* & *vehemens* differant, docet Vavaſſor in libello de vi & uſu quorundam verborum; ubi *acer* idem dicit eſſe quod *aſperior*, *intractatus*, *ferocior*, *inquietus*. Vide Cic. pro Roſc. Amerin. cap. 20.

20. *Cre-*

Luce ut quieſcam, & vigilem, nox quum venerit:
Crepuſculo ſolutus, qua viſum eſt, vagor.
Affertur ultro panis; de menſa ſua
Dat oſſa dominus, fruſta jactat familia,
Et, quod faſtidit quiſque, pulmentarium:
Sic ſine labore venter impletur meus.
Age, ſi quo abire eſt animus, eſt licentia?
Non plane eſt, inquit. Fruere, quæ laudas, Canis.
Regnare nolo, liber ut non ſim mihi.

---

20. *Crepuſculo*) Crepuſculum eſt lux dubia, quæ fit ante ſolis ortum & occaſum.

Qua viſum eſt) Errant Grammatici, qui hanc voculam *qua* inter adverbia numerant. Semper ſubſtantivum ſubauditur. Sic *hac*, *illac*, *iſtac*, ſubaudi via.

21. *Ultro*) Me non rogante.

22. *Fruſta*) Edulii cujuſcunque.

Jactat) Jacit, objicit. *Mittit* eſt fab. 2.

23. *Quod faſtidit quiſque*) Hinc lib. IV. fab. XVII. Canum querelæ ad Jovem orantium:

Ut ſeſe eripiat hominum contumeliis,
Furfuribus ſibi conſperſum qui panem darent.

Pulmentarium) Quicquid ad panem datur. Proprie tamen dicitur puls vel cibus in modum pultis factus.

25. *Eſt licentia*) Licitumne tibi eſt? Verba ſunt Lupi ad Canem, quibus Canis reſpondet mox: *Non plane eſt*.

26. *Fruere, quæ laudas, Canis*) Fruere iis, quæ laudas. Sunt autem hæc Lupi verba. Eſt vox remittendi alteri, quod ipſi non deſideramus, quaſi dicat: Habe tua bona ſine rivali. Sic fere Cæſar Auguſtus Pollioni apud Senecam de ira lib. 3. cap. 23. *Fruere, inquit, mi Pollio, fruere*.

27. *Ut non ſim*) Hac lege & conditione ut non ſim liber mihi.

FABULA VIII.

FRATER & SOROR.

Præcepto monitus, ſæpe te conſidera.
¶ Habebat quidam filiam turpiſſimam,
Itidemque inſigni & pulcra facie filium.
Hi, ſpeculum in cathedra matris ut poſitum fuit,
Pueriliter ludentes, forte inſpexerant.
Hic ſe formoſum jactat, illa iraſcitur,
Nec gloriantis ſuſtinet fratris jocos,
Accipiens (quid enim?) cuncta in contumeliam.
Ergo ad patrem cucurrit, læſura invicem,
Magnaque invidia criminatur filium,
Vir natus quod rem fœminarum tetigerit.
Am-

AD FAB. VIII.

1. *Præcepto*) Ubi bona præcepta accepiſti, ubi monitus es.

Te conſidera) Deſcende in te, examina te.

2. *Turpiſſimam*) Turpitudo, ut & honeſtas, proprie quidem de animo hominis; ſæpe tamen etiam de corporis forma dicitur, ex qua interdum cognoſcitur animus, quamvis admodum fallaci indicio. Sic infra lib. 4. fab. 4. *turpiſſimam* vocat, quam mox *deformem*.

3. *Pulchra facie*) Honeſta: nam opponitur *turpiſſimæ*. Ter. Eun. 3. 2. 21.

Ita me Dii ament, honeſtus eſt.

4. *Cathedra*) Sellam geſtatoriam intelligit, qua vehebantur mulieres in publico. Vid. Pignor. de ſerv. p. 434.

7. *Suſtinet*) Suſtinere vel ferre poteſt.

8. *Accipiens*) Siniſtre omnia interpretans ad ſui contemtum. Terent. Adelph. 4. 3. 15.

Ad contumeliam omnia accipiunt magis.

Quid enim) Poteſt ita ſuppleri: *Quid enim potius acciperet in contumeliam?*

10. *Criminatur*) Odioſa criminatione defert fratrem ſuum.

11. *Vir natus*) Cum vir ſit natus, cum virilis ſit ſexus.

Rem fœminarum) Supellectilem muliebrem: id, quod ad fœminas pertinet.

12. *Cir-*

Amplexus utrumque ille, & carpens oſcula,
Dulcemque in ambos caritatem partiens:
Quotidie, inquit, ſpeculo vos uti volo,
Tu formam ne corrumpas nequitiæ malis,
Tu faciem ut iſtam moribus vincas bonis.

12. *Carpens oſcula*) Ovid. Epiſt. 2. Heroid.
Non ſuper incubui, non oſcula frigida carpſi.
13. *Dulcemque*) Sic infra lib. 3. fab. 15. *dulcem benevolentiam*. Dicitur hic reſpectu liberorum, qui dulces paſſim vocantur. Lucret. lib. 3.
Nec dulces occurrent oſcula nati.
Virg. 4. Æneid.
Nec dulces natos, Veneris nec præmia noris.
Horat. Epod. 2.
Domum atque dulces liberos.
Partiens) Tribuens cuique partem amoris ſui.
15. *Tu*) Tu fili.
16. *Tu*) Tu filia hoc agas, ut ne appareat ex turpitudo faciei præ morum pulcritudine. Vide huic loco convenientia apud Piccart. Dec. 9. c. 5. Menag. ad Laertium edition. Wetſtenianæ pag. 88. 89.

FABULA IX.

SOCRATES AD AMICOS.

Vulgare amici nomen, ſed rara eſt fides.
¶ Quum parvas ædes ſibi fundaſſet Socrates,
(Cujus non fugio mortem, ſi famam adſequar,
Et cedo invidiæ, dummodo abſolvar cinis)
E po-

AD FAB. IX.

1. *Vulgare*) Vulgaris res eſt habere amicum, ſed rariſſima invenire fidelem.
2. *Quum*) Hæc hiſtoria eſt, non fabula; ut & ſequens narratio.
Sibi) Suos & privatos in uſus.
Socrates) Philoſophus Athenienſis, magni nominis.
3. *Non fugio*) Non recuſo ſubire mortem Socratis, qui hauſta cicuta periit.
4. *Et cedo invidiæ*) Facile patior me circumveniri, & vel damnari atque occidi ab invidis, ut
ille,

E populo ſic neſcio quis, ut fieri ſolet:
Quæſo tam anguſtam talis vir ponis domum?
Utinam, inquit, veris hanc amicis impleam!

---

ille, dummodo poſt mortem judicer innocens fuiſſe. *Invidia* hic eſt pro invidis, ut Epil. l. 2. *Livor*, pro lividis,

Si livor obtrectare curam voluerit.

Cinis) Poſtquam cinis factus fuero: poſt mortem meam. Alludit ad morem antiquum, quo cadavera rogo injecta in cineres redigebantur. Ovid. 2. Amor.

Jamque cinis vivis fratribus Hector erat.

Vid. Kirchmann. de Funerib. l. 1. c. 1.

5. *E populo ſic neſcio quis*) Formula loquentium de ignotis. Cic. de Amicitia, *Qualem fuiſſe Athenis Timonem neſcio quem accepimus.* Ovidius dixit 1. Triſt.

ſi quis, ut in populo.

Virg. Eclog. 3.

Neſcio quis teneros oculus mihi faſcinat agnos.

Ut fieri ſolet) Inter ædificandum. Nam de ſtructura nova quilibet vult ferre cenſuram. Belgicum proverbium eſt: *Dic aan den weg timmert, heeft veel berecht.*

6. *Tam anguſtam*) Tam parvam, tam exiguam.

Talis) In laudem Socratis dicitur, q. d. *Vir tantæ virtutis & famæ*. Ter. Eun. 1. 2. 80.

Et iſtam nunc times
Quæ adducta eſt, ne illum talem præripiat tibi.

C. Nepos Alcibiade 6. *Itaque & Siciliæ amiſſum & Lacedæmoniorum victorias culpæ ſuæ tribuebant, quod talem virum e civitate expuliſſent.* Cic. Epiſt. Fam. lib. 16. 21. ad Tironem: *Quare da operam, ut hunc talem, tam jucundum, tam excellentem virum videas.* Sulla apud Salluſtium in Bello Jugur. ad Bocchum Regem: *Rex Bocche, magna lætitia nobis eſt, cum te, talem virum dii monuere, uti aliquando pacem, quam bellum, malles.*

7. *Inquit*) Reſpondet nempe Socrates.

Veris) Recte Plutarchus in Apopht. dixit, nullas divitias fidelibus amicis æquiparari poſſe.

FABULA X.

POETA DE CREDERE & NON CREDERE.

Periculoſum eſt credere, & non credere.
Utriuſque exemplum breviter exponam rei.
Hippolytus obiit, quia novercæ creditum eſt;
Caſ-

AD FAB. X.

3. *Hippolytus*) Theſei & Hippolytæ Amazonis filius, qui cum conſtanti animo ſperneret mulierum congreſſum, a Phædra noverca, abſente patre, amatus eſt. Sed repulſam ſæpius paſſa impudica mulier inſimulavit ſtupri Hippolytum apud Theſeum. Ille credulus, filio, qui jam domum impudicam fugerat, mortem imprecatur. Quod votum ratum fecit Neptunus, emiſſo tauro marino, qui equos Hippolyti conſternavit, unde per vepres & ſaxa diſtractus periit. Quod ubi reſcivit male ſibi conſcia mulier, ſcelus ſuum confeſſa apud maritum, gladio ſe confodit.

Quia novercæ) Occurrit hic bis vocula *quia*, e natura ſua correpta. Quod me monet eorum, quæ notata ſunt ad fab. 5. lib. 1.

Ego primam tollo, nominor quia leo.

Certe omnibus locis excuſſis, in quibus occurrit, invenio nuſquam impegiſſe præterea Phædrum. Tu ipſe vide, Lector, & commemoratis jam lib. 1. verſibus adde ſequentes. Lib 1. fab. VIII.

Impune abire deinde quia jam non poteſt.

Lib. 1. fab. 27.

Invenit: & violarat quia manes deos.

Ibid. fab. 28.

Vindicta docili quia patet ſolertiæ.

Lib. 3. Prol.

Quia quæ volebat non audebat dicere.

Lib. 3. fab. 7.

Quia videor acer, alligant me interdiu.

Ibid. fab. 11.

Integritatis teſtes quia deſunt mihi.

Ibid. fab. 16.

Dormire quia me non ſinunt cantus tui.

Lib. 4. fab. 6.

Falſoque dictum; longe quia vetuſtior.

Ibid. fab. 11.

Quia

Caſſandræ quia non creditum, ruit Ilium.
Ergo exploranda eſt veritas multum prius,
Quam ſtulta prave judicet ſententia.
Sed fabuloſa ne hæc vetuſtate elevem,
Narrabo tibi memoria quod factum eſt mea.
¶ *Maritus quidam quum diligeret conjugem,*
Togamque puram jam pararet filio,

Se-

Quia dives arca veram laudem intercipit.
Et paulo poſt.
Odi, inquit, illum, quia malis amicus eſt.
Ibid. fab. 16.
Totam quia vitam miſcet dolor & gaudium.
Ibid. fab. 21.
Quia plures onere degravati perierunt.
Lib. 5. fab. 3.
Quia non fuiſſe mentem lædendi ſcio.
Ibid. fab. 5.
Sed in priore quia nil compererant, latent.
Tamen produxit etiam Auſonius in Profeſſ. Burdig. Carm. VIII.
Sed quia noſtro docuere in ævo.
Verum hoc exemplum addendum eſt pluribus aliis, in quibus ſibi nimium indulſit Auſonius: quod ſciunt eruditi. Non dubitabat itaque Nobiliſſ. Broukhuſius, a me rogatus ſententiam, quin iſtud *nominor quia Leo* eſſet corruptum, ut Phædro plane indignum: adeoque cenſebat, omnino reponendam fuiſſe Gudii lectionem.

4. *Caſſandræ*) Priami Regis Trojanorum filiæ, quæ ſæpius exitium Trojæ prædixerat: ſed a Trojanis fides ei non fuit habita, diis ita volentibus.
Ilium) Troja. Cujus ruinæ deſcriptio eſt apud Virgilium 2. Æneid.

5. *Multum*) Veritas multum ante eſt exploranda.

6. *Sententia*) Animus, judicium, id eſt, quam homines ſtolide ſententiam ferant.

7. *Elevem*) Hoc loco eſt, *minuam*. Senſus eſt: Ne id, quod proxime dixi de exploranda veritate, elevem allatis exemplis, quæ propter vetuſtatem ſuam poſſent videri fabuloſa, propterea id narrabo, quod eſt factum mea memoria, id eſt, meo tempore.

10. *Togamque puram*) Qua utebantur viri, primumque induebantur poſt expletos adoleſcentiæ annos. Erat autem dicta *pura*, quia nullam prætextam habebat purpuram, ut toga puerorum.

11. *Se-*

Seductus in ſecretum a liberto ſuo,
Sperante hæredem ſuffici ſe proximum.
Qui dum de puero multa mentitus foret,
Et plura de flagitiis caſtæ mulieris,
Adjecit id, quod ſentiebat maxime
Doliturum amanti, ventitare adulterum,
Stuproque turpi pollui famam domus.
Incenſus ille falſo uxoris crimine,
Simulavit iter ad villam, clamque in oppido
Subſedit: deinde noctu ſubito januam
Intravit, recta cubiculum uxoris petens,
In quo dormire mater natum juſſerat,
Ætatem adultam ſervans diligentius.
Dum quærunt lumen, dum concurſat familia,
Iræ furentis impetum non ſuſtinens,
Ad lectum accedit, tentat in tenebris caput.
Ut ſentit tonſum, gladio pectus tranſigit,
Nihil reſpiciens, dum dolorem vindicet.

Lu-

---

11. *Seductus*) Seorſum ductus in locum ſolitarium. Intellige *eſt*.

12. *Suffici*) Suffectum iri, vel ſufficiendum eſſe.

Proximum) A filio videlicet. Alias dicitur ſecundus, id eſt, ſubſtitutus.

14. *Mulieris*) Uxoris, conjugis hujus mariti. Penultima merito corripitur in hac voce, ut ſemper. De quo conſule Voſſ. de Art. Gramm. l. 2. c. 37. Quod non attendit iſte Martialis, ut vocant, Britannicus Epigr. l. 4. 118.

Emiſit coſtam, cauſa mulieris, Adamus.

Sed nec attendit alia: quod non vident amore cæci, qui eum aſſidua manu verſant.

16. *Doliturum*) Dolorem allaturum marito conjugem ſuam diligenti.

20. *Subſedit*) Subſtitit, commoratus eſt.

Januam) Per januam in ædes.

23. *Ætatem*) Filium adultum. Metonymia.

Servans) obſervans, cuſtodiens.

24. *Familia*) Multitudo ſervorum.

25. *Non ſuſtinens*) Non ferens. Sic *ſuſtinere jocos* l. 2. f. 8.

26. *Tentat*) Explorat manu.

27. *Tonſum*) Nempe, ſicut viri conſueverant.

Tranſigit) Trajicit, tranſverberat pectus adoleſcentis.

28. *Reſpiciens*) Attendens, curans, omnia iræ ſuæ poſthabens.

29. *Si-*

Lucerna adlata, ſimul adſpexit filium,
Sanctamque uxorem dormientem cubiculo,
Sopita primo quæ nil ſomno ſenſerat:
Repræſentavit in ſe pœnam facinoris,
Et ferro incubuit, quod credulitas ſtrinxerat.
Accuſatores poſtularunt mulierem,
Romamque pertraxerunt ad centumviros.
Maligna inſontem deprimit ſuſpicio,
Quod bona poſſideat. Stant patroni fortiter
Cauſam tuentes innocentis fœminæ.
A Divo Auguſto tunc petiere judices,

Ut

---

29. *Simul*) Simulac, ſimulut, ſimulatque. Hæc omnia enim in uſu ſunt.

30. *Sanctamque*) Innocentem. *Caſtam* dixit ante.

31. *Primo*) Recens cœpto, qui arctiſſimus eſſe ſolet.

32. *Repræſentavit*) Statim pœnam de ſe ipſe ſumſit.

33. *Ferro*) Gladio. Meton. materiæ.

Credulitas) Quia liberto temere crediderat.

34. *Poſtularunt*) Accuſarunt eam.

35. *Centumviros*) Centumviri judices erant apud Romanos, apud quos agebantur & diſceptabantur cauſæ graviores, quæ & centumvirales inde appellatæ. Erant hi centum & quinque viri, ex trigintaquinque tribubus ſelecti, ex ſingulis tres: ſed ob numeri rotunditatem appellantur Centumviri.

36. *Suſpicio*) Mavult Gudius *Suſpectio*, quod & probavit Salmaſius, præcipue metri cauſa. Sed antepenultimam etiam in *Suſpicio* produci, jam olim docuit Voſſius, quem vide Art. Gramm. lib. 4. cap. 32.

37. *Quod bona poſſideat*) Ob id quod. Sic ferme ſenſus eſt, ſuſpicatos pleroſque, commiſiſſe id facinus, ut poſt obitum mariti & filii ſola poſſideret bona & hæreditatem, idque ex eo, quia tenebat illa bona.

Stant) Fortiter tuentur mulieris cauſam.

39. *Divo*) Auguſto Cæſare, qui vivus nomen Divi conſecutus eſt. Vid. pluribus locis Ovidium.

Auguſto) Ita dicti ſunt omnes Imperatores Romani, non ab *augendo*, ut volunt quidam, ac ſi eſſent, ut Belgicus jam Imperatorum titulus eſt, *Vermeerderaars des Rix*, ſed ab *augur*. Ut enim a *robur* eſt *robuſtus*, ita ab *augur*, *auguſtus*. Quod

E ſigni-

Ut adjuvaret jurisjurandi fidem,
Quod ipſos error implicuiſſet criminis.
Qui poſtquam tenebras diſpulit calumniæ,
Certumque fontem veritatis repperit,
Luat, inquit, pœnas cauſa libertus mali:
Namque orbam nato ſimul & privatam viro,
Miſerandam potius, quam damnandam exiſtimo.
Quod ſi damnanda perſcrutatus crimina
Paterfamilias eſſet, ſi mendacium
Subtiliter limaſſet, a radicibus
Non evertiſſet ſcelere funeſto domum.
¶ *Nil ſpernat auris, nec tamen credat ſtatim:*
Quandoquidem & illi peccant, quos minime putes:
Et qui non peccant, impugnantur fraudibus.
¶ *Hoc admonere ſimplices etiam poteſt.*

Opi-

ſignificat *ſanctum*, Belg. *geheiligt*, *gewyd*; velut *templum auguſtum*, & *loca auguſta*, i. e. ſacroſancta. Ovid. 1. Triſt.

Ignoſcant auguſta mihi loca, Dique locorum.

40. *Jurisjurandi fidem*) *Fidem* eſt pro iis, qui eam dederant jurejurando, id eſt, judicibus. Quibus in cauſa obſcura ſolemne fuit juramentum, *Sibi non liquere*. Quo liberabantur, judicio ad Imperatorem devoluto. Ita ſenſus erit: Petierunt ut juvaret ſe, atque a pronunciatione ſententiæ liberaret, quia feciſſent fidem jurejurando, ſe litis hujus deciſionem non invenire.

41. *Error*) Ambiguitas, incertitudo, obſcuritas. *Implicuiſſet*) Incertos & dubios feciſſet.

42. *Qui poſtquam*) Poſtquam detexerat quæ cauſa ipſos compulerat ad tantis calumniæ erroribus fidem habendam.

44. *Luat pœnas*) Vide notas lib. 1. fab. 13.

49. *Limaſſet*) Examinaſſet, diligentius perſpexiſſet. *Limare* eſt pro *elimare*.

A radicibus) Conjungendum cum *evertiſſet*, ut ſit, radicitus, funditus. Nepos dixit Hannibal. cap. 7. *a fundamentis disjicere domum*.

51. *Nil ſpernat auris*) Vid. Interpretes C. Nepotis ad XIV. 9. 2. Cic. 1. ad Att. 19. & Piccart. Decad. 5. cap. 5.

52. *Quos minime putes*) Quos ſanctos & innocentes habemus.

55. *Opi-*

Opinione alterius ne quid ponderent.
Ambitio namque diſſidens mortalium
Aut gratiæ ſubſcribit, aut odio ſuo.
Erit ille notus, quem per te cognoveris.
¶ *Hæc executus ſum propterea pluribus,*
Brevitate nimia quoniam quoſdam offendimus.

---

55. *Opinione*) Ne res vel negotia æſtiment ex opinione vel dictis aliorum.
57. *Diſſidens*) Contraria, adverſa ſemper aliis.
58. *Subſcribit*) Dicuntur ſubſcribere, qui ſequuntur alios, eorumque ſententiam acceſſione ſua firmant.
59. *Erit ille*) Eſſe debet, ſit.
Per te) Tuo ſtudio proprio, non ex relatione aliorum exploraveris.
60. *Executus*) Expoſui, narravi, dixi prolixius & verboſius.
Quoniam) Quoniam multis diſplicuit nos tam breves eſſe in enarrandis fabellis.

FABULA XI.

EUNUCHUS AD IMPROBUM.

Eunuchus litigabat cum quodam improbo,
Qui ſuper obſcœna dicta, & petulans jurgium,
Damnum inſectatus eſt amiſſi corporis.
En, ait, hoc unum eſt, cur laborem validius
Integritatis teſtes quia deſunt mihi.
Sed quid fortunæ ſtulte delictum arguis?
Id demum eſt homini turpe, quod meruit pati.

AD FAB. XI.

2. *Super*) *Super* hic valet *præter*.
Dicta) Jocos, facetias.
Petulans) Alterius exagitandi cauſa inſtitutum.
3. *Inſectatus*) Per cavillationem traduxit, ei objecit.
Corporis) Virilitatis. Totum pro parte.
4. *Laborem*) Ut hanc, ſi qua eſt, ignominiam virtute tegam atque ſuperem.
7. *Turpe*) Flagitioſum. Ovid.
Quæ venit ex merito pœna, dolenda venit.

FABULA XII.

PULLUS AD MARGARITAM.

In ſterquilinio pullus gallinaceus
Dum quærit eſcam, margaritam repperit.
Jaces indigno, quanta res, inquit, loco!
O ſi quis pretii cupidus vidiſſet tui!
Olim rediſſes ad ſplendorem maximum.
Ego qui te inveni, potior cui multo eſt cibus?
Nec tibi prodeſſe, nec mihi quicquam potes.

¶ Hoc

NAZIONALE CENTRALE FIRENZE BIBLIOTECA

AD FAB. XII.

3. *Jaces*) Neglecta & contemta. Venuſte hoc expreſſit, & longe quidem venuſtius, quam ſi in tertia perſona dixiſſet: *Jacet indigno quanta res loco!* Eodem modo ſe res habet hujus libri Fab. 9. verſ. 6.

Quæſo tam anguſtam talis vir ponis domum?

Et hinc puto lib. 1. fab. 7. legendum fuiſſe:

O quanta ſpecies, inquit, cerebrum non habes?

q. d. *Tu non habes cerebrum, cum tanta ſis ſpecies?* quod vulpis ibi loquentis admirationem auget. Hanc lectionem parabam dicto loco in textum recipere. Sed cohibebant me Æſopi verba, Ω̃ οἵα κεφαλὴ, καὶ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει. Quæ Phædrus videtur expreſſiſſe. Imitatus quoque eſt Andr. Alciatus Embl. 48.

Hoc quale caput eſt! ſed cerebrum non habet.

Schefferus alioqui tentabat,

O quanta ſpecies, & cerebrum non habes!

Et Brouckhuſius meus jam olim,

O quanta ſpecies, inquit, cerebrum non habes!

Quanta res) Quanti pretii & dignationis.

5. *Rediſſes*) Facta eſſes ſplendida, ut olim, quæ nunc fimo conſpurcata jaces tanto tempore.

6. *Ego qui te inveni*) Oratio eſt cum admiratione interrogantis. Qui ego te inveni? Qui factum eſt, ut ego te invenerim? Nam *qui* eſt quomodo, ut lib. 1. fab. 1.

Qui poſſum, quæſo, facere quod quereris, lupe?

q. d. Fruſtra te inveni: nam nec ego tibi poſſum, nec tu mihi potes prodeſſe. Tollius ad Auſonium legit:

Ego quod te inveni, potior cui multo eſt cibus.

Nec

¶ *Hoc illis narro, qui me non intelligunt.*

Nec tibi prodeſſe, nec mihi quicquam poteſt. Quod non improbandum.

8. *Hoc illis narro*) Hoc illis ſcribo, *Hoc illis dictum eſt*, ut ſupra.

Qui me non intelligunt) Qui neſciunt quid lateat ſub fabulis meis; quoniam ſunt inſtar galli hujus, cui nihil profuit reperta margarita.

FABULA XIII.

APÉS & FUCI VESPA JUDICE.

Apes in alta quercu fecerant favos:
Hos fuci inertes eſſe dicebant ſuos.
Lis ad forum deducta eſt, Veſpa judice:
Quæ

AD FAB. XIII.

1. *Favos*) Apum domos, ſeu cellulas.

2. *Inertes*) Proprie, *artis ejus imperiti*. Hoc vult, non potuiſſe ipſos facere ſibi, propterea mendacio quærere voluiſſe alienos. *Fucos* vocat *ignavos* Virg. lib. 4. Georg. verſ. 168. ubi de apibus.

Ignavum fucos pecus a præſepibus arcent.

Heſiodus in Theog. de Apibus & Fucis,

Αἱ μὲν τε πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Ἠμάτιαι σπεύδουσι τιθεῖσί τε κηρία λευκά,
Οἱ δ' ἔντοσθε μένοντες ἐπηρεφέας κατὰ σίμβλους,
Ἀλλότριον κάματον σφετέρην ἐς γαστέρ' ἀμῶνται.

Ariſtoteles docet: *Veſci tum eos, tum eorum pullos melle, quod Apes fecerint*. Cæterum inimicitiæ Apum cum *Fucis* apud omnes celebrantur. Ariſtoteles cap. 40. de Apibus: *Fucos interimunt, quando non ſatis loci operibus eſt*. In eodem, *Deprehenſi a bonis apibus occiduntur*. Plin. cap. 11. *Tardantes* (fucos) *ſine clementia puniunt*. Idem cap. 17. *Certum eſt ab apibus fucos interfici*. Varro, *Infeſtantes a ſe ejiciunt fucos*. Vid. porro Ælian. lib. 1. cap. 10.

 Ad

Quæ genus utrumque noſſet cum pulcherrime,
Legem duabus hanc propoſuit partibus :
Non inconveniens corpus , & par eſt color ,
In dubium plane res ut merito venerit :
Sed ne religio peccet imprudens mea ,
Alveos accipite , & ceris opus infundite ,
Ut ex ſapore mellis , & forma favi ,
De quis nunc agitur , auctor horum appareat .
Fuci recuſant , Apibus conditio placet .
Tunc illa talem ſuſtulit ſententiam :
Aper-

Ad forum) Ad judicium , ad judicem .

4. *Pulcherrime*) optime , Phædrus extremo hoc opere .

Hoc cur , Philete , ſcripſerim , pulchre vides .

Et lib. 4. fab. 20.

Quid judicare cogitet livor , modo
Licet diſſimulet , pulchre tamen intelligo .

Ibid. fab. 25.

Dum ſanitas conſtabit , pulcre meminero .

5. *Legem*) Conditionem , uti mox appellat .

Partibus) Ita proprie , qui litigant inter ſe , vocantur .

6. *Non inconveniens*) Non male convenit , ſi externam ſpeciem ſpectes .

7. *Plane*) Omnino : Vult , omnino ac plane fuiſſe cauſam juſtæ dubitationis , propter illam ſimilitudinem .

8. *Religio*) Judicibus religio tribuitur , propter jusjurandum , quo tenebantur . Vide Fab. 10.

Peccet) In judicando errorem committat .

Imprudens) Per imprudentiam : ſi minus omnia providero .

9. *Alveos*) Domicilia apum .

Opus) Per *opus* mel intelligit , & per *ceras* mellis receptacula .

11. *Auctor*) Ita debet ſcribi hoc vocabulum , non *autor* , vel *author* , ut plerique faciunt . Diciturque *auctor* proprie is , qui primus aliquid invenit , inſtituit , & fecit : qui conditor , & quaſi parens eſt alicujus rei , a verbo *augeo* , quod & ipſum creare & efficere notat ; quo ſenſu uſus eſt Lucretius & alii . V. Vorſt. de Latin. merito ſuſp. c. 25.

12. *Tunc illa*) Scil. Veſpa . Sic fere lib. 1. fab. 10.

Uterque cauſam cum peroraſſet ſuam ,

Di-

Apertum eſt quis non poſſit, aut quis fecerit.
Quapropter Apibus fructum reſtituo ſuum.
¶ *Hanc præteriiſſem fabulam ſilentio,*
Si pactam fuci non recuſaſſent fidem.

Dixiſſe fertur Simius ſententiam.

14. *Apertum eſt*) Jam patet, conſtat.

15. *Apibus*) Tanquam veris auctoribus.

17. *Fuci*) Vani homines, qui verſus meos ſibi vindicarunt. V. Freinshemium ad hanc fabulam de verſibus Virgilii, quos fucus aliquis ſibi arrogaverat.

FABULA XIV.

ÆSOPUS LUDENS.

Puerorum in turba quidam ludentem Atticus
Æſopum nucibus quum vidiſſet, reſtitit,
Et quaſi delirum riſit. Quod ſenſit ſimul
Deriſor potius quam deridendus ſenex,
Arcum retenſum poſuit in media via:
Heus, inquit, ſapiens, expedi quid fecerim.
Concurrit populus; ille ſe torquet diu,
Nec quæſtionis poſitæ cauſam intelligit.

No-

AD FAB. XIV.

1. *Quidam*) Sic loquebantur de ignotis. C. Nepos Pauſania, *Interim Argilius quidam* &c.

Atticus) Unus ex Athenienſibus.

2. *Reſtitit*) Subſtitit. Sic ſup. lib. 1. fab. 12.

3. *Simul*) Simulac: ut infra lib. 3. fab. 16. lib. 4. 8. & 14. lib. 5. 5. & 7. exemplo Ciceronis, Horatii, aliorumque optimi ævi Scriptorum.

4. *Deriſor*) Qui ridere ſtultitiam hominum ſoleret. Sic ſup. lib. 3. fab. 3.

Naris emunctæ ſenex,
Natura nunquam verba cui potuit dare.

5. *Retenſum*) Brevitatis Phædri hoc eſt indicium. Pro eo enim dicere debuerat, arcum tendit retenditque.

6. *Sapiens*) Philoſophe, per ironiam.

Expedi) Expone, quid innuam hoc facto.

8. *Poſitæ*) Ab Æſopo propoſitæ.

Noviſſime ſuccumbit. Tum victor ſophus:
Cito rumpes arcum, ſemper ſi tenſum habueris;
At ſi laxaris, quum voles, erit utilis.
¶ *Sic ludus animo debet aliquando dari,*
Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

---

9. *Noviſſime*) Ultimo, tandem.

Succumbit) Superatur, velut in certamine, dum cauſam dicere non poteſt. Belg. *Hy geeft het op.*

Victor) Æſopus, qui victor dicitur, quia quod ipſe poſuerat, alter interpretari non poterat.

Sophus) Vox Græca. Latinitate donata, ſignificat *ſapiens*.

10. *Cito rumpes*) Ovid. Heroid. 4. 91.

Arcus & arma tuæ tibi ſunt imitanda Dianæ.
Si numquam ceſſes tendere, mollis erit.

11. *Erit utilis*) Eo uti poteris.

13. *Melior*) Promptior, aptior, utilior ad aliquid meditandum. Videtur hanc fabulam ſcripſiſſe Phædrus in defenſionem Divi Auguſti, patroni ſui, contra quoſdam auſteros cenſores. Refert enim Suet. in ejus vita, cap. 13. *Animi laxandi cauſa modo piſcabatur hamo, modo talis, aut ocellatis nucibuſque ludebat cum pueris.* Seneca de Tranq. Anim. cap. XVI. *Nec in eadem intentione æqualiter retinenda mens eſt, ſed ad jocos revocanda. Cum pueris Socrates ludere non erubeſcebat: & Cato vino laxabat animum, curis publicis fatigatum: & Scipio triumphale illud & militare corpus movit ad numeros* &c.

FABULA XV.

CANIS AD AGNUM.

Inter Capellas Agno balanti Canis,
Stulte, inquit, erras, non eſt hic mater tua.
Ove-

AD FAB. XV.

1. *Balanti*) Matris deſiderio.
2. *Stulte*) Objurgantis eſt.

Hic) Hoc loco, inter capras puta.

3. *Se-*

Oveſque ſegregatas oſtendit procul.
Non illam quæro, quæ, quum libitum eſt,
concipit,
Dein portat onus ignotum certis menſibus,
Noviſſime prolapſam effundit ſarcinam:
Verum illam, quæ me nutrit admoto ubere,
Fraudatque natos lacte, ne deſit mihi.
Tamen illa eſt potior, quæ te peperit. Non ita eſt.
Unde illa ſcivit niger an albus naſcerer?
Age porro ſciſſet: quum crearer maſculus,
Fe-

---

3. *Segregatas*) Ab grege capellarum ſejunctas, ſeparatas.

4. *Non illam quæro*) Verba Agni ſunt ad Canem.

5. *Portat onus*) Sic ſupra in ſimili negotio habuimus *onus deponere* lib. 1. fab. 18.

Ignotum) Reconditum, nec viſum.

6. *Prolapſam*) *Cadere* & *labi* verba ſunt de partione uſurpata.

Effundit) Juvenalis Sat. 2.

Patruo ſimiles effunderet offas.

Sarcinam) Vid. quæ notavimus lib. 1. ad fab. 18.

7. *Admoto ubere*) Præbito, porrecto ubere. Florus, *uber admovit infantibus*. Et Virgilius.

Hyrcanæque admorunt ubera tigres.

8. *Fraudatque*) Subducit eis aliquid, privat eos lacte.

Natos) Pullos. Sic lib. 1. fab. 28. & alibi.

9. *Tamen*) Incipit nunc Canis rurſum loqui.

Potior) Juris reſpectu. Vult enim plus deberi iis, a quibus naſcimur, quam a quibus alimur.

Non ita eſt) Verba Agni refutantis ſententiam Canis.

10. *Niger an albus*) Catullus.

Nec ſcire utrum ſis albus an ater homo:

ex proverbio, *albus an ater ſit neſcio*.

11. *Sciſſet*) Sciviſſet. Eſt Syncope. *Sciſſet* eſt conceſſivum. Demus, faciamus ſciviſſe. Etiamſi ſciviſſet, quid ex eo ad me commodi?

Maſculus) Maſculos parare in cibum, fœminas autem ad augendam prolem vivas ſervare ſolebant, ſicut hodieque receptum eſt. Adde quod homines, qui deliciis ſtudent, in eligendis maſculis etiam cujuſcumque generis animalibus, palato ſuo conſulunt, nihil ſibi rei eſſe cupientes cum ſexu ſequiore.

Beneficium magnum ſane natali dedit,
Ut expectarem lanium in horas ſingulas.
Cujus poteſtas nulla in gignendo fuit,
Cur hac ſit potior, quæ jacentis miſerita eſt,
Dulcemque ſponte præſtat benevolentiam?
Facit parentes bonitas, non neceſſitas.
¶ *His demonſtrare voluit auctor verſibus*
Obſiſtere homines legibus, meritis capi.

---

12. *Beneficium*) Ironia. Nam quod mas genitus eſſet Agnus, inde illi periculum a lanio.

13. *Lanium*) Mortem a lanio ſingulis momentis mihi inferendam.

14. *Cujus poteſtas*) Ordo eſt: Cur ea, poteſtas cujus fuit nulla in gignendo, ſit potior hac, quæ eſt miſerita jacentis? Adhuc ſunt Agni verba. Poteſtas nulla in gignendo ejus eſſe dicitur hoc loco, quæ in gignendo poteſtatem nullam ſibi habet reliſtam, ſed cogitur ſimpliciter facere, quod id negotium requirit. Quæ non poteſt non gignere, quando ſemel partum concepit.

15. *Jacentis*) Agni a matre deſerti. Quaſi diceret, Mater mea dedit mihi vitam, ſed ut eriperet iterum per crudeliſſimam ſuam negligentiam, dum jacentem me ne reſpicit quidem.

16. *Dulcemque*) Nimirum a mamma lac ſugendum præbuit.

17. *Facit parentes*) Illi vere dici poſſunt patres, qui non neceſſitate quadam naturæ procreant liberos, ſed qui procreatis vitam ſuſtinent alimentis, & conſiliis juvant.

Neceſſitas) Ordo naturæ. Statius II. Sylv. I.

Natos genuiſſe neceſſe eſt,
At legiſſe juvat.

Ad quæ vide Barthium. Porro hic commentarii loco eſſe poteſt Buchneri Orat. 10. T. 2. p. 268.

19. *Obſiſtere*) Repugnare, adverſari. *Leges* juſſa ſunt & imperia qualiacunque, quæ quid exigunt a nobis fieri, vel non fieri; ut, ſanguine junctos parentes & liberos amare ſe mutuo, non odio perſequi debere.

Meritis) Bene meritis, ideſt, beneficiis. Sic lib. I. fab. 8.

Capi) Trahi in obſequium & amorem.

FABULA XVI.

CICADA & NOCTUA.

Humanitati qui ſe non accommodat,
Plerumque pœnas oppetit ſuperbiæ.
¶ Cicada acerbum noctuæ convicium
Faciebat, ſolitæ victum in tenebris quærere,
Cavoque ramo capere ſomnum interdiu.
Rogata eſt, ut taceret: multo validius
Clamare cœpit; rurſus admota prece,
Accenſa magis eſt. Noctua ut vidit ſibi
Nullum eſſe auxilium, & verba contemni ſua,
Hac eſt adgreſſa garrulam fallacia:
Dormire quia me non ſinunt cantus tui,
So-

AD FAB. XVI.

1. *Humanitati*) Qui non facit quod omnes humanos, & comes decet.

Accommodat) *Accommodare ſe humanitati* dictum, ut apud Ciceronem, *Accommodare orationem auribus multitudinis*, pro ex voluntate humanitatis vitam, moreſque ſuos regere. *Humanitas* eſt ea amabilitas, qua ſtudemus ad ſocietatem mutuam ſervandam alter alteri placere.

2. *Oppetit*) Subit, quomodo oppetere mortem dicimus.

3. *Acerbum*) Cohæret cum *noctuæ*: id eſt, quod acerbum fuit noctuæ. *Acerbum*, eſt moleſtum, ingratum, amarum. Sic Cic. dixit Lælio cap. 16. *Acerbius in aliquem invehi, inſectarique vehementius*.

Convicium faciebat) Inſectabatur, calumniabatur, clamore obſtrepebat.

5. *Cavoque ramo*) Repetendum *in* ex præcedentibus. *Cavo* eſt in parte arboris excavata.

7. *Admota prece*) Eadem phraſis eſt lib. 1. fab. 19. & lib. 4. fab. 25.

8. *Accenſa magis eſt*) Irritata, concitata ad cantandum.

Sibi nullum eſſe auxilium) Nihil ſibi eſſe ſubſidii in oratione ſua, contra clamorem Cicadæ.

10. *Garrulam*) Allocuta eſt Cicadam ſibi moleſtam,

Sonare cithara quos putes Apollinis,
Potare eſt animus nectar, quod Pallas mihi
Nuper donavit: ſi non faſtidis, veni;
Una bibamus. Illa, quæ ardebat ſiti,
Simul cognovit vocem laudari ſuam,
Cupide advolavit. Noctua egreſſa e cavo
Trepidantem conſectata eſt, & leto dedit.
Sic viva quod negarat, tribuit mortua.

---

12. *Sonare*) Qui ſunt tam egregii, ut quis putet ab ipſo Apolline cani.

Putes) Eſt pro *quis putet*. Nec enim Cicada ipſa ſic potuit putare de cantu proprio. Dicit, cantus ejus eſſe tam elegantes, ut poſſint componi cum cantibus Apollinis.

13. *Potare*) Bibere largius, per hilaritatem animi ex cantu.

Nectar) Potum deorum. Pallas dederat Noctuæ nectar, quia avis eſt ipſi ſacra.

Pallas) Dea ſapientiæ, Jovis filia, nata ex ipſius cerebro, ut vulgatum eſt. Vid. Fab. ſeq.

14. *Si non faſtidis*) Si non contemnis nectar illud. Formula humanitatis & civilis elegantiæ.

15. *Una bibamus*) Horatius.

Una ſimus, ait.

Illa quæ ardebat) *Quæ ardebat*. Sic recte, non *quia*, ut nonnulla præferunt exemplaria, ut valeat *illa, ut quæ ardebat* &c. Sic hujus lib. fab. 19.

Senſit profecto ſe hominem non viſum ſeni,
Intempeſtive qui occupato alluſerit.

Ardebat) Vehementer ſitiebat.

16. *Simul*) *Simulac*, ut jam ante monuimus.

17. *E cavo*) *E cavo ramo*, ut ſupra.

18. *Leto*) Ita lib. 1. fab. 22.

Improbam leto dedit.

FABULA XVII.

ARBORES IN DEORUM TUTELA.

Olim quas vellent eſſe in tutela ſua,
Divi legerunt arbores. Quercus Jovi,
Et Myrtus Veneri placuit, Phœbo Laurea,
Pi-

AD FAB. XVII.

Extat hæc fabula totidem verbis apud Perottum Cornucop. p. 1042. quam ille dicit ſe adoleſcentem in fabellas ſuas ex Aviano tranſtuliſſe. Quo argumento motus Petrus Scriverius Not. in Martial. p. 88. eo inclinare videtur, ut arbitretur has omnes fabulas eſſe Perotto adſcribendas, ipſumque adeo Phædrum auctorem eſſe ſuppoſititium. Malum vero Perotti dolum ac ſubleſtam fidem merito inſectatur, & Phædro ſuppetias venit Caſp. Barthius, lib. 36. Adv. cap. 21. ubi & de Camerarii & Faerni Fabulis, quæ hodie quoque circumferuntur, nonnihil. Vid. Ludov. de la Cerda ad Virg. Ecl. VII. p. 142. (quem miror tacere ibi de Phædro, cum & Faerni & Perotti fabulam ex Phædro deſumptam enarret: Præcipue cum aliis in locis toties Phædrum citet) & de Faerno quidem Thuanum ad An. CIↃ IↃ LXI. Gudium quoque in notis ad hunc auctorem p. 250.

1. *Quas vellent*) Quas volebant ſibi ſacras eſſe.

2. *Legerunt*) Sibi elegerunt.

Quercus Jovi) Cum Saturni tempore ante Jovem homines carnibus humanis veſcerentur, Jupiter vetuit, ne quis eo cibo uteretur, & a carnibus ad glandes convertit, quæ arbor ab eo primum monſtrata, ſacra idcirco illi creditur. Andr. Alciatus lib. 2. Embl. XXXII.

Grata Jovi eſt quercus, qui nos ſervatque fovetque.
Servanti civem querna corona datur.

3. *Myrtus Veneri*) Quia hæc arbor naſcitur in litore maris, ubi Venus nata eſt. Quidam vero volunt idcirco Myrtum eſſe ſacram Veneri, quod Venus Myrto eſſet ornata, cum Judicio Paridis diſceſſit pulcrior Junone & Pallade. Virg. Ecl. VII.

Pæ-

Pinus Cybebæ, Populus celſa Herculi.
Minerva admirans, quare ſteriles ſumerent,
Interrogavit. Cauſam dixit Jupiter:

Ho-

Populus Alcidæ gratiſſima, vitis Iaccho,
Formoſæ Myrtus Veneri, ſua laurea Phœbo.

Idem lib. 2. Georg.

Solido Paphiæ de robore Myrtus.

ubi vid. Servium. Rurſus de Ænea lib. 5. Æneid.

Sic fatus velat materna tempora myrto.

Et Ovid. lib. 4. Faſt. verſ. 15.

Mota Cytheriaca leviter mea tempora myrto
Contigit.

Laurea) Laurus. Placuit hæc arbor Phœbo, quia Daphnen ab eo amatam in hanc mutatam ferunt.

4. *Pinus Cybebæ*) Huic Deæ Pinus arbor ſacrata fuit, quod Atys, quem deperibat, fuerit in hanc mutatus, ut ait Ovid. lib. 10. Metam.

Et ſuccincta comas hirſutaque vertice Pinus,
Grata Deum matri, ſiquidem Cybeleius Attis
Exuit hac hominem, truncoque induruit illo.

Seneca Troad. Act. 1.

Secuitque fretum pinus matri
Sacra Cybebæ

Nam ſic ibi legendum eſſe, patet ex eo, quod diſſerit Gudius ad hujus libri fabul. ultimam. Confirmat & Urſinus ad Virg. Æneid. lib. 10. verſ. 220.

Cybebæ) Dicta eſt Deorum mater, & per eam terra intelligebatur.

Populus celſa Herculi) Quia Hercules populo erat ornatus, cum deſcendit ad inferos, educturus canem Cerberum. Virg. in Eclogis, ut jam vidimus.

Populus Alcidæ gratiſſima.

Idem in Georg. lib. 2. verſ. 66.

Herculeæque arbos umbroſa coronæ.

Et lib. 8. Æneid. verſ. 276.

Herculea bicolor cum populus umbra.

Quod & imitatus eſt Alciatus lib. 1. Embl. xlı.

Herculeos crines bicolor quod populus ornet.

Ovid. Heroid. Epiſt. 9. verſ. 64.

Aptior Herculeæ populus alba comæ.

Theocr. in Pharmac. λεύκαν, id eſt, *populum*, dicit eſſe Ἡρακλέος ἱερὸν ἔρνος, *Herculis ſacram plantam*. Quin nulla alia ratio eſt, cur magni Heroes populeas geſtarent coronas, quam ad imitationem fortiſſimi Herculis. Sic apud Horatium.

Teucer Salamina patremque

Cum

Honore fructum ne videamur vendere.
At mehercule narrabit, quod quis voluerit,
Oliva nobis propter fructum eſt gratior.
Tunc ſic Deorum genitor atque hominum ſator:
O nata, merito ſapiens dicere omnibus:
Niſi utile eſt quod facimus, ſtulta eſt gloria.

Nihil

Cum fugeret, tamen uda Lyæo
Tempora populea fertur cinxiſſe corona.

Aliæ tamen arbores & ſacræ Herculi. Tertull. lib. de coronis: *Hercules nunc Populum capite præfert, nunc Oleaſtrum, nunc Apium.*

7. *Honore*) Elegimus arbores nullos ferentes fructus, ne videamur, ſi quando homines nos colunt, vendere fructum illarum arborum pro honore nobis præſtito. Alii legunt, *Honorem fructu* &c. nempe dando hominibus fructum pro honore, quo nos afficiunt.

8. *At mehercule*) Verba ſunt Minervæ refutantis Jovem. Obſervandum eſt in hac affirmandi vel jurandi formula inductam hic Minervam humano ore loquentem, quia per Deos jurare hominum eſt: præterea hoc juramenti genus, quod hic affingitur Minervæ, virile eſſe proprie, non fœmineum. Aul. Gell. XI. 6. *Nuſquam ſcriptum invenire eſt apud idoneos quidem ſcriptores, aut Mehercule fœminam dicere, aut Mecaſtor virum.* Vide autem quid notaverimus ad fab. 1. lib. 1. v. 12.

Narrabit) Quiſque narret quod volet. Proverbialis locutio. Sic nos fere Bel. *Men mag zeggen, wat men wil.*

9. *Oliva*) Pallas olivæ plantationem invenit. Arnobius adverſus Gentes lib. 1. *Sin enim vos Liberum, quod uſum repereris vini, ſi Minervam, quod Oleæ, divorum retuliſtis in cœtum,* &c. *Oliva* dicitur proprie de fructu, *olea* de arbore. Hic vero de arbore *oliva* dicitur.

10. *Tunc ſic*) Tum ſic Deorum pater locutus eſt.

Sator) Creator hominum Jupiter. Virg. l. 1. Æn.

Olli ſubridens hominum ſator atque Deorum
Oſcula libavit natæ.

11. *Dicere*) Diceris, haberis ab omnibus. Minerva enim Dea ſapientiæ.

12. *Niſi utile eſt*) Hanc ſententiam

NISI. UTILE. EST. QUOD. FACIMUS.
STULTA. EST. GLORIA.

iiſdem verbis conceptam Zamoſcius, narrante Gudio,

Nihil agere, quod non proſit, fabella admonet.

dio, in lapide invenit. Quam deinde Gruterus recepit in corpus Inſcriptionum.

13. *Nihil agere*) Ne faciamus quippiam quod non ſit utile. Eſt & hic verſus lib. 4. fab. 23. Sed cum dubitent eruditi, an Phædri ſit, optimas editiones ſecuti eum omiſimus.

FABULA XVIII.

PAVO AD JUNONEM.

P*Avo ad Junonem* [illegible] *indigne ferens,*
Cantus luſcinii [illegible] *tribuerit:*
Illum eſſe [illegible] *bilem,*
Se deriderі [illegible]
Tunc conſo[illegible] 5
Sed form[illegible]
Nitor ſma[illegible]
Pi-

[illegible] III.

[illegible] fab. 225.

[illegible] tela.

[illegible] Gu-[illegible] *vibus.* [illegible] putat [illegible] *ac* hic [illegible] nunquam ſit, non [illegible] tam ex[illegible] enim ter[illegible] ſede erit troc[illegible] carmi[illegible]is leges. Quod miror [illegible] egregie me[illegible]ito de hoc Auctore. Add[illegible] eminem omnibus horis ſapere.

Miſerit) Emiſerit, ediderit.

5. *Conſolandi gratia*) Ut illum conſoletur.

6. *Sed forma vincis*) Luſcinius valet quidem cantu, ſed tu forma & magnitudine eum vincis.

7. *Smaragdi*) Qualis eſt in ſmaragdo. Collum tuum inſtar ſmaragdi fulget.

8. Gem-

Pictiſque plumis gemmeam caudam explicas.
Quo mi, inquit, mutam ſpeciem, ſi vincor ſono?
Fatorum arbitrio partes ſunt vobis datæ:
Tibi forma, vires aquilæ, luſcinio melos,
Augurium corvo, læva cornici omina,
Omneſque propriis ſunt contentæ dotibus.
¶ *Noli adfectare quod tibi non eſt datum,*
De-

---

8. *Gemmeam caudam*) Quaſi plenam gemmarum. Significat: Caudam quoties expandis, habes diverſicoloribus plumis gemmantem, & quaſi gemmis lucentem. Ovid. Met. l. 1. v. 723. de oculis Argi:

Excipit hos, volucriſque ſuæ Saturnia pennis
Collocat: & gemmis caudam ſtellantibus implet.

9. *Quo mi*) Supple [illegible] vel [illegible] *dederunt*. Illud *quo* integre eſt [illegible] *mihi*, *cui uſui mihi*. Hor.

Quo mihi [illegible] *itur uti?*

10. *Fator*[illegible] Ait, debere ipſam [illegible] um.

Partes [illegible] rem tributam eſſ[illegible] micis, ubi partes cuique [illegible] am principis, al[illegible]

Vobis) Scil. [illegible]

11. *M*[illegible] cis modulatio[illegible]

12. *Læva*) [illegible] Cicer. d[illegible] *corn*[illegible] dextr[illegible]

R[illegible]
runt a[illegible]
Picus & [illegible] *nix*
dexte[illegible]

13. *Dotib*[illegible] Ut enim vox recte dicatur [illegible] vo, & Cornice, quid ea ad Aquilam, quam [illegible] us præditam dicit? *Dos* eſt naturalis quædam bon[illegible]s, quæ huic illive eſt ingenita. Ovid. de Art.

Si vox eſt, canta, ſi mollia brachia, ſalta,
Et quacumque potes dote placere, place.

14. *Noli adfectare*) Quia, ut ait Phædrus in fabula Canis,

Amit-

Deluſa ne ſpes ad querelam recidat .

Amittit merito proprium qui alienum adpetit: ut etiam Camelus in fabulis , qui poſcens cornua , auribus quoque privatus eſt .

Adfectare) Ambire , quærere .

15. *Deluſa*) Quia , ut infra eſt lib. 5. fab. 6. *Quem ſpes deluſit , huic querela convenit .* Eſt itaque ſenſus : ne deſtituaris ſpe tua , & ita redigaris ad querelas .

Recidat) Prima ſyllaba hic producitur . V. Giſan. ad Lucret. ind. & Scal. Lect. Auſon. lib. 2. cap. 21.

FABULA XIX.

ÆSOPUS AD GARRULUM.

Æſopus domino ſolus cum eſſet familia ,
Parare cœnam juſſus eſt maturius .
Ignem ergo quærens , aliquot luſtravit domos ;
Tandemque invenit , ubi lucernam accenderet .
Tum circumeunti fuerat quod iter longius ,
Effecit brevius : namque recta per forum

Cæ-

AD FAB. XIX.

1. *Cum eſſet*) Cum ei eſſet unicus ſervulus : nam alias unicus ſervus non facit familiam , ut Cic. inquit . Videtur ergo ironice hoc Phædrum dixiſſe . V. Pignor. de ſervis pag. 21.

Familia) Familiæ appellatione omnes , qui in ſervitio ſunt , continentur , inquit Ulpianus .

2. *Maturius*) Ocyus , celerius ſcilicet , quam pro conſuetudine .

3. *Ignem*) Ignem non ſemper veteres domi ſuæ excitabant , ſed a vicinis plerumque petebant : neque enim facile negare petenti licebat . Videbatur enim hoc valde alienum eſſe ab ipſa humanitate , & vita hominum atque natura , quæ aqua & igni carere non poteſt .

6. *Effecit brevius*) Per compendia ivit .

7. *Cæ*

Cœpit redire ; & quidam e turba garrulus ,
Æſope , medio ſole quid cum lumine ?
Hominem , inquit , quæro ; & abiit feſtinans
domum .

¶ *Hoc ſi moleſtus ille ad animum rettulit ,*
Senſit profecto , ſe hominem non viſum ſeni ,
Intempeſtive qui occupato adluſerit .

---

7. *Cœpit redire*) De hac formula jam locuti ſumus l. I. fab. 2. & 12. & alibi . C. Nepos IV. 4. *Tanto magis Pauſanias orare cœpit* . Petron. *Curſim Aſcylton perſequi cœpi* . Et ſic Græci quoque . Matth. Evang. XXVI. 37. Ἤρξατο λυπεῖσθαι ϗ ἀδημονεῖν , *cœpit contriſtari & mæſtus eſſe* . Et ſic alii .

8. *Medio ſole*) Meridie , medio die ; ut apud Stat. 5. Theb. Sic Hor. lib. 1. Ep. 5. *Supremo ſole* , pro veſpere.

Quid) *Quid facis* ? elliptice .

9. *Hominem , inquit , quæro*) Ita Diogenes olim Cynicus luce clara per forum turba confertum cum lumine diſcurrebat , aliquid requirenti ſimilis . Interrogatus ergo , quid ſibi vellet ; Hominem , inquit , quæro . Significans plurimos occurrere , qui formam haberent hominis , mentem non haberent .

10. *Moleſtus*) Garrulus ille .

Rettulit) Conſideravit , examinavit animo , intellexit , ſibi applicuit .

11. *Seni*) Sic in aliis etiam locis Æſopum vocari vidimus . Neque enim ſemper decrepitum , annis gravem , vel ætate confectum ſignificare videtur , ſed nonnunquam eſſe blandius nomen , honoris & reverentiæ cauſa quod ſit inditum . Sic γέροντες apud Græcos appellati viri graves .

12. *Adluſerit*) Jocari voluerit , & otioſe garrire cum occupato . Terent. Eun. 3. 1. 34.

Forte habui ſcortum : cœpit ad id alludere .

FÆ-

FABULA XX.

ASINUS & GALLI.

Qui natus eſt infelix, non vitam modo
Triſtem decurrit; verum poſt obitum quoque
Perſequitur illum dura fati miſeria.
¶ *Galli Cybebes circum in quæſtus ducere*
Aſinum ſolebant, bajulantem ſarcinas.
Is quum labore & plagis eſſet mortuus,
Detracta pelle ſibi fecerunt tympana.
Rogati mox a quodam, delicio ſuo,

Quid-

AD FAB. XX.

2. *Triſtem*) Propter varias calamitates, laborioſam, ærumnoſam.

Decurrit) Tranſigit miſeram vitam. Ter. Adel. 5. 4. *Prope jam decurſo ſpatio.*

3. *Dura*) Ex ſententia communi moratarum gentium, apud quas pœnæ ac ſupplicia habentur, quæ fiunt in corporibus defunctorum contra conſuetudinem.

4. *Galli*) Sacerdotes caſtrati, Galli dicti, a Gallo fluvio Phrygiæ.

Cybebes) *Cybebe* eſt Iſis, Terra Mater, Mater magna Deum. Dicitur & *Cybele* media ſyllaba correpta, quæ ſemper producitur in *Cybebe*. Nam Græcis eſt Κυβήβη & Κυβέλη. Vide hujus lib. fab. 17.

Circum in quæſtus) *Circum in quæſtus ducere* dicitur eleganti tmeſi, pro circumducere ad quæſtus faciendos. Sic fab. 1. lib. 1. *male, ait, dixiſti mihi*, pro *maledixiſti mihi*. Alii volunt eſſe *circumducere quæſtus*; pro *quæſtus gratia*, ellipſi Græciſſante. Gronovius pater præfert *circum cœtus ducere*, id eſt, oppida, fora, conciliabula.

5. *Aſinum*) Solemnem ad talia eorum miniſtrum atque bajulum. Apul. Met. l. IX. *Ad iſtum modum vitato duplici periculo, die ſequenti rurſum divinis exuviis onuſtus, cum crotalis, & cymbalis circumforaneum mendicabulum producor ad vitam.*

7. *Tympana*) Quibus ſolemniter utebantur. Sic apud Schoonhovium Embl. LXV. fiſtulæ fiunt ex aſini mortui oſſibus.

8. *Delicio*) *Delicium* vocabant puerum, quem

in

Quidnam feciſſent, hoc locuti ſunt modo:
Putabat ſe poſt mortem ſecurum fore,
Ecce aliæ plagæ congeruntur mortuo.

EXPLICIT LIB. III.

in amoribus habebant. Adeo enim hoc uſitatum erat Græcis, ut etiam turpe eſſet puero, amatorem nullum reperire. Vide C. Nepotis præfat. Apul. in Apologia.

Et Critias mea delicia, & lux alma Charine.

Græci παίγνια vocabant. Plut. in Anton. παιδάρια παιγνίων ἃ Ῥωμαῖοι: Δελίκια καλοῦσι.

9. *Hoc locuti ſunt modo*) Sup. lib. 5. fab. 5.

Sic eſt locutus, partibus faſtis, leo.

Item Fab. 27.

Quem ſtans Vulturius ſuper
Fertur locutus.

Et ſic alibi.

10. *Securum*) Liberum ab omni labore & plagis.

11. *Plagæ*) Plagarum meminit Phædrus, quia hæc tympana aliquando virgula percutiebantur, aliquando manu impellebantur. Ovid. lib. 4. Met.

Femineæ voces, impulſaque tympana palmis.

Sed vide de iſtiuſmodi tympanis Pignor. de Servis pag. 172.

Mortuo) Dativus eſt, pro *in mortuum*:

PHÆDRI FABULARUM
LIBER QUARTUS.

FABULA I.

MUSTELA & MURES.

Joculare tibi videtur; & ſane leve,
Dum nihil habemus majus, calamo ludimus;
Sed diligenter intuere has nenias,
Quantam ſub illis utilitatem reperies?
Non ſemper ea ſunt, quæ videntur; decipit
Frons prima multos: rara mens intelligit,
Quod interiore condidit cura angulo.
Hoc ne locutus ſine mercede exiſtimer,

Fa-

AD LIB. IV. FAB. I.

1. *Joculare*) Sic *jocari fabulis* hoc vocat lib. 1. fab. 1.

2. *Calamo ludimus*) Scriptis jocamur.

3. *Nenias*) Fabulas reſpicit. Vide lib. 3. prol. ad Eutychum.

4. *Utilitatem*) Poetæ, ut ait Satyricus,
Et jucunda ſimul dicunt & idonea vitæ.

5. *Quæ videntur*) Quæ videntur, non ea ſemper ſunt, videlicet quæ videntur, ſæpe meliora, ſæpe deteriora, quam primo intuitu comparent.

6. *Frons prima*) Prima ſpecies multos fallit. Idem Romanus Satyricus ſat. 2.
Fronti nulla fides.

Rara mens) Non obvia uniuſcujuſque mens, ſed provida & perſpicax, qualis eſſe ſolet rara.

7. *Quod interiore*) Quod auctoris induſtria occultavit, & quaſi involvit fabularum involucris.

8. *Sine mercede*) Ne videar fruſtra & gratis dixiſſe, non intelligi a quovis, quid fabulis ſubſit eruditionis ſapientiæque, en vobis aliquam de muſtela.

Fabellam adjiciam de Muſtela & Muribus.

Muſtela quum annis & ſenecta debilis,
Mures veloces non valeret adſequi,
Involvit ſe farina, & obſcuro loco
Abjecit negligenter. Mus, eſcam putans,
Adſiluit, & compreſſus occubuit neci.
Alter ſimiliter, deinde periit tertius.
Aliquot ſecutis, venit & retorridus,
Qui ſæpe laqueos & muſcipula effugerat,
Proculque inſidias cernens hoſtis callidi:
Sic valeas, inquit, ut farina es, quæ jaces.

ſtela & muribus, in qua poteſtis experiri vires veſtras, & oſtendere quid innuat.

10. *Muſtela*) Sic fere orditur hanc fabulam Camerarius. Sed in fine facit mures ab ea devorari. V. ejus fab. 279. Apud Faernum Muſtela aut Feles alio dolo utitur, ſed fruſtra, caventibus ſibi, ut hic retorridus iſte, muribus. Vide eum pag. 117.

Annis & ſenecta debilis) Lib. 1. fab. 21. de Leone:

Defectus annis, & deſertus viribus.

11. *Adſequi*) Attingere curſu.

12. *Involvit ſe*) Volvit ſe in farina, & volutando in ea, ſic opplevit exterius, ut tota farina videretur.

13. *Abjecit*) Scil. *Se*; velut rem vilem, quam & idcirco abjectam appellamus.

14. *Compreſſus*) Oppreſſus. Al. *Comprenſus*.

Occubuit neci) Sic *occumbere morti* eſt apud Virg. Æn. 2.

16. *Retorridus*) *Retorridus* idem eſt, quod *recoctus*, id eſt, exercitatus, & multarum rerum uſu peritus.

19. *Sic valeas*) Formula, qua oſtendit ſe non habere fidem jacenti. Sic mus ille apud Æſopum ad felem, ſe mortuam ſimulantem: *Heus tu, etſi ſaccus fieres, non te adibo*. Eſt itaque, Valeas, velut intelligo te farinam non eſſe. Antonius apud Sueton. ad Auguſtum: *Ita valeas uti tu, hanc epiſtolam cum legeris, non inieris*.

Quæ jaces) Reſpicit ſuperius, *abjecit ſe*, quaſi diceret: Simulas te jacere immobilem, farinæ inſtar, verum ſi accederem propius, fieres animata, mobiliſque, meque arriperes.

FA-

FABULA II.

VULPIS & UVA.

Fame coacta Vulpis alta in vinea
Uvam adpetebat ſummis ſaliens viribus:
Quam tangere ut non potuit, diſcedens ait:
Nondum matura eſt, nolo acerbam ſumere.
¶ *Qui facere quæ non poſſunt, verbis elevant,*
Adſcribere hoc debebunt exemplum ſibi.

AD FAB. II.

1. *Fame coacta Vulpis*) Vide Faernum hexametris hanc fabulam complexum, fab. 19. & Camerar. fab. 159.

Alta) Ad perticas ligata & erecta.

2. *Summis*) Quantis poterat. *Totis viribus* eſt l. 1. fab. 11.

3. *Ut non potuit*) Poſtquam non potuit.

4. *Acerbam*) Immaturam, nondum percoctam. Contrarium eſt *mitis*. Virg. Ecl. 1.

Sunt nobis mitia poma.

5. *Elevant*) Levia & vilia eſſe dicunt, contemnunt.

6. *Adſcribere*) Applicare, attribuere ſibi; Sibi dictum putent. Sic lib. 1. fab. 7.

Exemplum) Fabulam, narrationem. Sic enim alibi.

FABULA III.

EQUUS & APER.

Equus ſedare ſolitus quo fuerat ſitim,
Dum

AD FAB. III.

1. *Quo*) Refertur ad ſequens *vadum*, pro *in quo*, omiſſa præpoſitione. Ordo eſt: *Aper turbavit vadum, quo equus fuerat ſolitus ſedare ſitim, dum volutat ſe ſe.*

2. *Va-*

Dum ſeſe Aper volutat, turbavit vadum.
Hinc orta lis eſt: ſonipes iratus fero,
Auxilium petiit hominis, quem dorſo levans
Rediit ad hoſtem. Jactis hunc telis eques
Poſtquam interfecit, ſic locutus traditur:
Lætor tuliſſe auxilium me precibus tuis:
Nam prædam cepi, & didici quam ſis utilis.
Atque ita coegit frenos invitum pati.
Tum mœſtus ille: Parvæ vindictam rei
Dum quæro demens, ſervitutem repperi.
¶ *Hæc iracundos admonebit fabula,*
Impune potius lædi, quam dedi alteri.

FA-

---

2. *Volutat*) *Porcus de luto, in quo volutabatur* &c. Camerar. fab. 31?.

Vadum) *Vadum*, aqua, quæ poteſt vadari.

3. *Sonipes*) Sic equus paſſim apud Poetas. Virg. lib. 4. Æn.

Stat ſonipes, & frena ferox ſpumantia mandit.
Statius lib. 9.

Turbatus ſonipes.

& ſæpe alibi apud eundem. Sed vix intelligo, quomodo huic loco poſſit convenire, cum pateat eſſe ſermonem de equo nondum ſoleis ferreis munito, unde pedes ſonum ſolent edere, quales ſunt, qui nondum jugum ſunt paſſi. Expendant doctiores.

Fero) Adjective hic pro *apro* uſurpatur. Sic lib. 1. fab. 12. de Cervo. Quem locum adi.

4. *Levans*) Tollens e terra, dum in ſe recipit ſeſſorem.

5. *Hunc.*) Nempe aprum.

Eques) Homo, qui ſic fiebat eques. Non capio quid velit Gudius ſic diſponens hunc locum:

Petit auxilium hominis, quem dorſo levans redit
Ad hoſtem lætus; jactis hunc telis eques &c.

7. *Precibus tuis*) Tibi precanti, & auxilium meum petenti.

11. *Servitutem repperi*) Incidi in ſervitutem. Horat. Epiſt. lib. 1. 10. de Equo & Cervo:

Cervus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis, frenumque recepit.
Sed poſtquam victor violens diſceſſit ab hoſte,
Non equitem dorſo, non frenum depulit ore.

13. *Potius lædi*) *Potius*, id eſt, melius eſſe, *lædi impune*, hoc eſt nulla ſequente pœna læſionem

eam, quam vindicandi cauſa in alterius poteſtatem venire.

Lædi, quam dedi) Παρονομασία, & ἀνταναπλαστις elegans.

FABULA IV.

POETA.

Plus eſſe in uno ſæpe, quam in turba boni,
Narratione poſteris tradam brevi.
Quidam decedens tres reliquit filias,
Unam formoſam, & oculis venantem viros;
At

AD FAB. IV.

1. *In uno*) Homine. Vide Juſtin. 5. 4. 12. C. Nepot. 2. 5. 3. & 15. 10. 4. & ibi Interpretes. Cic. pro Lege Manil. c. 11. 12. His adde Mich. Piccart. Dec. 3. cap. 7. & Dominicum Baudium in Trochaicis ſic canentem:

Sæpe nam majora facta præſtat unius viri
Pectus acre, quam phalanges conglobatæ militum.

Turba) Hominum multitudine.

2. *Poſteris*) Immortalitatem ſperavit ſuis ſcriptis Phædrus, ut non modo ex his verbis colligi poteſt, ſed & aliunde intelligitur. Supra Prol. lib. 3.

Habebunt certe, quo ſe oblectent poſteri.

Prol. lib. 5.

Longaque dignum judicatis memoria.

Infra lib. 5. fab. 5.

Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis.

Sed hoc illi commune eſt cum antiquiſſimis etiam poetis, Ennio, Nævio, Horatio, Ovidio, & aliis, quos referre mora eſt.

Tradam) Docebo. Proprie dicitur de Scriptoribus.

3. *Decedens*) Proprie dicitur de mortuis lege naturali. Nepos Attic. 2. *Pater mature deceſſit*.

4. *Oculis venantem viros*) Venari dicitur mulier, quæ captat & vulnerat oculis. Ovid.

Oculis venatur amorem.

Plautus dixit, *Oculis venaturam facere*. Talem dixit

At alteram lanificam, frugi & ruſticam;
Devotam vino tertiam, & turpiſſimam.
Harum autem matrem fecit hæredem ſenex,
Sub conditione, totam ut fortunam tribus
Æqualiter diſtribuat: ſed tali modo,
Ne data poſſideant aut fruantur; tum ſimul
Habere res deſierint, quas acceperint,
Centena matri conferant ſeſtertia.
Athenas rumor implet, mater ſedula
Juriſperitos conſulit: nemo expedit
Quo pacto non poſſideant, quod fuerit datum,
Fructumve capiant; deinde, quæ tulerint nihil,
Quanam ratione conferant pecuniam.
Poſtquam conſumta eſt temporis longi mora,
Nec teſtamenti potuit ſenſus colligi,

Fi-

---

xit Apul. Apol. *Juvenum circum ſpectatricem*. Seneca Decl. 6. *puellari lenocinio oculos circumdare*. Prudentius, *vagari oculis*. D. Ambroſ. de Virg. 3. *Ludere oculis, rotare cervicem*. E Græcis Lucianus, ἐπιβάλλειν τοῖς νέοις τοὺς ὀφθαλμούς.

5. *Lanificam*) *Lanæ deditam*, infra.

Frugi) Antiquus nominativus hujus vocis eſt *frux*. Vide de ea Sanctii Minerv. lib. 4. de Ellipſi, & ibi doctiſſimum Perizonium.

6. *Devotam*) Deditam, ut paulo poſt *Lanæ deditam*.

7. *Sub conditione*) Hac lege, hac limitatione.

Fortunam) Rem familiarem, bona hæreditaria. Magis uſu receptum eſt hoc ſenſu in plurali numero dicere *fortunas*.

10. *Aut fruantur*) Aut iis fruantur. Caſus enim hic eſt diverſus, niſi antique ſumas, *frui data*, ut apud Ciceronem, *Mea bona utantur*.

12. *Centena*) Hoc eſt centum ſingulæ: duos mille & quingentos coronatos. Vide Gron. de Seſtertiis.

13. *Athenas rumor implet*) Per totam urbem rumor ſpargitur tale teſtamentum eſſe compoſitum.

14. *Conſulit*) Proprie de peritis juris, unde & *conſulti* nominantur.

Expedit) Explicat, exponit rem.

16. *Fructumve capiant*) Repetenda eſt negatio ex ſuperiore verſu.

Tulerint) Nihil acceperint.

19. *Colligi*) Percipi, intelligi, expediri.

Fidem advocavit, jure neglecto, parens:
Seponit mœchæ veſtem, mundum muliebrem,
Lavationem argenteam, eunuchos glabros:
Lanificæ agellos, pecora, villam, operarios,
Boves, jumenta, & inſtrumentum ruſticum:
Potrici, plenam antiquis apothecam cadis,
Domum politam, & delicatos hortulos.
Sic deſtinata dare cum vellet ſingulis,
Et adprobaret populus, qui illas noverat,
Æſopus media ſubito in turba conſtitit:
O ſi maneret condito ſenſus patri,

Quam

20. *Fidem advocavit*) Eleganter & proprie. Advocantur enim, a quibus jus exquiritur. Cæterum quia qui ſuggerere jus debuerant, non poterant id explicare, ideo hic *fidem* advocat. Intelligit autem fidem bonam, ex qua teſtamento ſtudet ſatiſfacere, quando ex jure non poteſt.

21. *Veſtem, mundum muliebrem*) Conjunxit & Terent. Heaut. 4. 4. *Aurum, atque veſtem*. Nam aurum ibi eſt, quod hic, *mundus muliebris*.

22. *Lavationem*) Vas ingens lotioni deſtinatum. *Glabros*) Leves, imberbes, depiles propter ætatem, natura differentes ab Eunuchis.

24. *Jumenta*) Equos intelligit, atque ſic a bovibus diſtinguit. Nepos Eumene, cap. 5. *Ut Jumenta æque nitida ex caſtello educeret*.

25. *Potrici*) Ter. Andr. 1. 4. *compotricem* dixit. *Apothecam*) Cellam, ubi diſponebant, & cuſtodiebant cados.

Cadis) *Cadus* eſt vas vinarium ingens, capiens vini libras centum. Addit *antiquis*, quia tales pretioſiores.

26. *Politam*) Perfectam, abſolutamque omni ratione.

Delicatos) *Venuſtos*, ut mox. Martial.
Ruris bibliotheca delicati.
Rus enim iſtic eſt hortus.

Hortulos) V. Demſter. ad Roſin. l. 1. c. 11. Lipſ. de Conſtantia l. 2. c. 1. 2. 3. & Antiq. Lect. l. 3.

30. *O ſi maneret*) Subintellige, conſtitit, & ſic locutus eſt. Si poſſet conditus ſepultuſque nunc videre, quam male vos intelligatis ſuam voluntatem. Notandum, veteres, quia dubitabant, an ſenſus rerum humanarum ad defunctos pertingeret, creberrime his uſos eſſe & ſimilibus formulis: *Si quis*

ma-

Quam graviter ferret, quod voluntatem ſuam
Interpretari non potuiſſent Attici!
Rogatus deinde, ſolvit errorem omnium.
Domum & ornamenta, cum venuſtis hortulis,
Et vina vetera date lanificæ ruſticæ:
Veſtem, uniones, pediſequos, & cætera
Illi adſignate, vitam quæ luxu trahit:
Agros, villas, & pecora cum paſtoribus
Donate mœchæ: Nulla poterit perpeti,
Ut moribus quid teneat alienum ſuis.
Deformis cultum vendet, ut vinum paret;
Agros

---

manium ſenſus eſt; ſi quis in morte ſenſus eſt; ſi quis etiam inferis ſenſus; ſi quis defuncti ſenſus eſt; ſi quid inferi ſentiunt; ſi quis poſt funera ſenſus; ſi quid habet ſenſus umbra; ſi manes poſt fata aliquid ſentiunt. Propert. lib. 4.

Nigras ſi quid ſapit inter arenas.

Nemeſian. Ecl. 1.

Si ſentire datur poſt fata quietis.

31. *Voluntatem ſuam*) Teſtamentum; eſt enim voluntas ultima.

33. *Solvit*) Eleganter, quia eo tenebantur, velut vincti; quod apparet ſup. ver. 14. *Nemo expedit*.

35. *Vina vetera*) *Plenam antiquis apothecam cadis*.

36. *Veſtem, uniones*) Supra verſ. 21. *veſtem, mundum muliebrem*.

Pediſequos) Omnino ſic ſcribendum eſt, ut verſus ſtet, non *pediſſequos*.

37. *Luxu*) Luxus, qui alias latius patet, hic ſtricte accipitur pro ebrietate ſeu temulentia. Significat ergo, quæ tam luxurioſe vivit, ut in convivia & compotationes multos ſumtus impendat & profundat.

Trahit) Velut reluctantem & invitam, quando vita ebrioſorum morti ſimilior eſt quam vitæ.

39. *Perpeti*) Ferre, ſuſtinere, pati. Ter. Heaut. 4. 4.

Non poſſum pati,
Quin tibi caput demulceam.

40. *Moribus*) Non regi hunc ablativum ab *alienus*, ſed a ſubintellecta præpoſitione *a*, docet Voſſius de Conſtruction. cap. 14.

Teneat) Retineat quid, quod non conveniat cum moribus ſuis.

Agros abjiciet mœcha, ut ornatum paret:
At illa gaudens pecore, & lanæ dedita,
Quacumque ſumma tradet luxuriæ domum.
Sic nulla poſſidebit quod fuerit datum,
Et dictam matri conferent pecuniam,
Ex pretio rerum, quas vendiderint ſingulæ.
Ita quod multorum fugit imprudentiam,
Unius hominis repperit ſolertia.

---

42. *Abjiciet*) Vili pretio vendet. Quod Belgice exprimimus: *Voor etn leur en een zeur ver Koopen.* Plaut. Moſtell. 3. 3.

Numquam ædepol me ſcio
Vidiſſe uſquam abjectas ædes, niſi modo haſce.

Quod recte exponit Lambinus, vili pretio venditas, & pro nihilo traditas. Sic Seneca *abjicere beneficium* pro cum contemtu & faſtidio dare, lib. 1. de benefic. cap. 1. Nec aliter Terentius.

Paret) Comparet ſibi pecunia, emat. Sic Terent. Heaut. 4. 4. *Aurum atque veſtem qui comparet.*

44. *Quacumque ſumma*) Viliſſimo etiam pretio.

46. *Dictam*) Præſcriptam, conſtitutam. Sic *dotem dicere* apud Terent. Heaut. 5. 1.

48. *Fugit*) Fugiſſe nos dicitur id, quod ignoramus, aut cujus obliti ſumus.

49. *Solertia*) Unus homo ſolers reperit id, quod *multi*, aut, ut initio dixit, *turba*, reperire, id eſt, exponere non potuerunt. Confirmat enim his verbis id, quod ante dixerat,

Plus eſſe in uno ſæpe, quam in turba, boni.

FABULA V.

PUGNA MURIUM & MUSTELARUM.

Quum victi Mures Muſtelarum exercitu,
(Hiſtoria quorum in tabernis pingitur)
Fu-

AD FAB. V.

2. *Hiſtoria*) Ita legi vult Gudius, neglecta eliſione in ſecunda voce, & ſe aliis poetæ noſtri exemplis tuetur. Heinſius, ne quid verſui deſit,

Hiſtoria quorum & in tabernis pingitur.

Ta-

Fugerent, & artos circum trepidarent cavos;
Ægre recepti, tamen evaſerunt necem.
Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, ut conſpicuum in prælio
Haberent ſignum, quod ſequerentur milites,
Hæſere in portis, ſuntque capti ab hoſtibus;
Quos immolatos victor avidis dentibus
Capacis alvi merſit tartareo ſpecu.
Quemcumque populum triſtis eventus premit,
Periclitatur magnitudo principum,
Mi-

Tabernis) *Tabernæ* hoc loco intelliguntur omnes, quæ ſunt popularis uſus.

Pingitur) Ex conſuetudine.

3. *Artos*) Circa anguſtos introitus cubilium ſuorum tumultuarentur, dum quiſque primus cupit erumpere.

Circum trepidarent) *Circum* poſtponitur hic caſui ſuo, quod poetis familiare. Virg. 1. Æneid.

Errabant acti fatis maria omnia circum.

Trepidarent) Non eſt *expaveſcerent*, aut *paverent*, ſed per ſollicitudinem feſtinarent intrare. Qua ſignificatione uſurpatur quoque apud Terent. Hec. *Trepidari ſentio*: & apud Virg. lib. 4. Æneid.

Dum trepidant alæ.

Et ſic alibi.

Cavos) Vel *cava*; quæ murium domicilia.

4. *Recepti*) Scil. *cavis*. Uſurpatur hæc vox de loco tuto, unde quoque *receptaculorum* nomen.

6. *Ligarant*) Pro *alligarant*, aut ligarant in capitibus.

7. *Signum*) Notam, qua duces a gregariis diſcernerentur.

8. *Hæſere*) Obhæſere, ob amplitudinem cornuum.

9. *Immolatos*) Mactatos, per Catachreſin. Nam *immolandi* verbum ad ſacrificia proprie pertinet. Fab. hujus lib. 23.

Ubi immolatur, exta præguſto Deum.

10. *Merſit*) Devoravit. Grandis & poetica locutio.

12. *Periclitatur*) Periclitari ſolent principes propter ſuam magnitudinem. Similis fere ſententia fuit ſupra lib. 2. fab. 7.

Tuta eſt hominum tenuitas.
Magnæ periclo ſunt opes obnoxiæ.

Contraria tamen huic præſenti eſt lib. 1. fab. 30.

Humiles laborant, ubi potentes diſſident.

Minuta plebes facili præſidio latet.

Quin & ita Horat. in Epiſt.

Quicquid delirant Reges, plectuntur Achivi.

13. *Plebes*) Plebs. Occurrit hæc vox apud optimos Scriptores: ſed dicitur & *plebis*, eodem nempe modo, ut *vulpes* & *vulpis*, *grues* & *gruis*.

Facili) Quia facile præſidium aliquod invenit.

Latet) Tuta eſt, libera a periculo, quod principibus imminet.

FABULA VI.

POETA.

TU qui naſute ſcripta deſtringis mea,
Et hoc jocorum legere faſtidis genus,
Parva libellum ſuſtine patientia,
Severitatem frontis dum placo tuæ,
Et in cothurnis prodit Æſopus novis. 5

¶ *Uti-*

AD FAB. VI.

1. *Tu qui*) Poeta [illegible] alloquitur harum fabularum cenſores. [illegible] *qui* &c. Niſi forte *naſute* ſit [illegible] *Naſutus* eſt, qui ſagacius aliis ſe putat [illegible] errores vitiaque odorari. Talem & nos [illegible] vocamus *neuſvvys*. Martialis lib. XIII. [illegible] corem:

Naſut[illegible] licet, ſis denique naſus,
[illegible] noluerit ferre rogatus Atlas:
E[illegible]ſis ipſum tu deridere Latinum,
[illegible] non potes in nugas dicere plura meas.

Deſtringis) Carpis. Sic ſup. lib. 1. fab. 29.

[illegible] Gravi deſtringunt alios contumelia.

2. *Jocorum*) Vid. ſup. prol. lib. 1.

3. *Suſtine*) Tene, non abjice ſtatim faſtidio quodam tam minutæ ſcriptionis.

4. *Severitatem*) Illam moroſitatem tuam, qua fit ut obducta fronte hos verſus inſpicias.

5. *Et in cothurnis*) Exſpecta, ait, nec abjice libellum, donec te placem, & Æſopus prodeat in cothurnis, id eſt donec novo, & tragœdiæ convenienti ſermone utentem eum audias; id quod vocat *novum*, quia inuſitatum Æſopo fabuliſque ejus.

Co-

¶ *Utinam nec umquam Pelii nemoris jugo,*
Pinus bipenni concidiſſet Theſſala:
Nec ad profeſſæ mortis audacem viam
Fabricaſſet Argus opere Palladio ratem,
Inhoſpitalis prima quæ Ponti ſinus
Patefecit, in perniciem Grajum & Barbarum.
Namque & ſuperbi luget Æetæ domus,

Et

Cothurnus autem erat calceamenti genus, quo actores Tragœdiarum utebantur. Atque hinc pro ſubliminiori dicendi genere uſurpatur. Ovid. 2. Triſt.

Et dedimus tragicis ſcriptum regale cothurnis,
Quæque gravis debet verba cothurnus habet.

6. *Utinam nec unquam*) *Nec* hic idem ac non, ut ſæpe apud Virgil. Simulat autem poeta ſe ſcripturum tragœdiam, & joco hoc velut exordium facit, quomodo Ennius in translatione Euripidis Medeæ. Vid. hic Cicer. lib. de Fat. 15. Auct. ad Herenn. 11. 12. Donat. ad Phormion. 1. 3. 5.

Pelii nemoris) Sylvæ, quæ erat in Pelione monte Theſſaliæ incumbente in ſinum Pelaſgicum.

7. *Pinus*) Quæ in Pelione reperitur frequens. Eſt nomen arboris: ſed per Synecd. eſt hic ſingularis pro plurali.

8. *Profeſſæ*) Certæ [illegible] indubitatæ. Horat. Od. 3.

Audax [illegible]
Gens human[illegible] nefas.

9. *Fabricaſſet*) C. [illegible] Cæſar de aureo ſæculo, [illegible]

Neque per du[illegible]idiſſima ventos
Spes procul amotas fa[illegible] petebat.

Argus) Navis illius artifex [illegible] eſt Jaſon in Colchidem, ad vellus au[illegible]um.

Opere Palladio) Palladis conſilio & a[illegible] vel etiam opera. Fingitur enim ipſa dejeciſſe [illegible]ores ad eam neceſſarias.

10. *Inhoſpitalis*) Proprie. Nam olim *A[illegible]nus* appellabatur. Ovidius de eo in Triſtibus:

Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.

Deinde *Euxinus* eſt dictus, ominis boni cauſa, id eſt, hoſpitalis. Vide porro de Ponti etymo Minervam Sanctii, & ibi doctiſſimas notas Jac. Perizonii p. 629.

11. *Barbarum*) Barbarorum, qui in Colchide habitabant.

12. *Superbi*) Magni, potentis. Sumitur enim hic in bonam partem.

Et regna Peliæ ſcelere Medeæ jacent,
Quæ ſævum ingenium variis involvens modis,
Illic per artus fratris explicuit fugam,
Hic cæde Patris Peliadum infecit manus.
Quid tibi videtur? Hoc quoque inſulſum eſt, ais,
Falſoque dictum: longe quia vetuſtior
Ægea Minos claſſe perdomuit freta,
Juſtoque vindicavit exemplo impetum.

Quid

Luget) Propter hanc expeditionem. Æetas enim amiſerat aureum vellus, filiam Medeam, & filium Abſyrtum.

Æeta) Patris Medeæ.

13. *Peliæ*) Quia Pelias a Medea occiſus, de quo v. Ovid. Metam. lib. 7.

Jacent) Everſa ſcil. nam multa mala in domum patriam intulit Medea, cum relicta patria Jaſonem ſequeretur; de quo videndi poetæ.

14. *Involvens*) Occulens, tegens.

15. *Fratris*) Abſyrti. Vid. Ovid. Triſt. lib. 3. Eleg. 9.

Explicuit) Reſpectu ad oppoſitum *involvens*. Cum enim Medea fugeret, inſequebatur eam cum Jaſone pater Æetas. [illegible] imminenti ergo & jam capturo membra [illegible] is objecit per partes, ut dum ſingul[illegible] col[illegible] interea tempus haberet elabe[illegible]. At[illegible] eſt, *expl[illegible]are fugam per artus fr[illegible]*

[illegible] m p[illegible]uadet ipſis, reddituras ita eun[illegible] Ovid. Metam. Ordo eſt: *Infecit* [illegible] *cæde patris*.

[illegible] Reſpicit eos, qui Euripidem, e[illegible] m Ennium, ob exordium tragœ[illegible] ea dicitur, carpebant.

[illegible]*ge* [illegible] *vetuſtior*) Lemniorum in Thra[illegible] expeditionem deſcribit Valer. Flaccus lib. 2. [illegible]. Vid. Plin. lib. 7. cap. 56. Stat. Theb. lib. [illegible] l. ad Catull. p. 162.

[illegible]. *Ægea*) Mare Ægeum.

Minos) Ante illa tempora Minos Rex Cretæ claſſe tranſiit mare Ægeum.

20. *Vindicavit*) Facto recti exempli vindicavit vim & injuriam ſibi factam in Androgeo filio.

Exemplo) Supplicio, pœna. Terent. Eun. 5. 5. 4.
Quæ futura exempla dicunt in eum indigna.

Impetum) Incurſum piratarum. Alii accipiunt de injuria, per cædem Androgei filii Minoi ab Athe-

Quid ergo poſſum facere tibi, lector Cato,
Si nec fabellæ te juvant, nec fabulæ?
Noli moleſtus eſſe omnino litteris,
Majorem exhibeant ne tibi moleſtiam.
Hoc illis dictum eſt, ſi qui ſtulti nauſeant,
Et, ut putentur ſapere, cœlum vituperant.

---

thenienſibus illata. Vid. Interpretes, & in iis Heinſium in diverſa abeuntem.

21. *Cato*) Proverbialiter de eo, qui moroſitate ingenii omnia carpit, quaſi diceret, o lector, Catoni ſimilis!

22. *Fabellæ*) Nec minora ſcripta, qualia fabulæ Æſopiæ, nec majora, qualia Tragœdiæ, ſeu Tragica argumenta, quorum ſpecimen nunc propoſui.

23. *Noli moleſtus eſſe*) Minatur adverſariis, ſi ſibi ſcribenti moleſti ſint, more poetarum.

25. *Hoc illis dictum eſt*) Sic lib. 1. fab. 7. lib. 2. fab. 22. 10.

Hoc in ſe dictum debent illi agnoſcere.

Lib. 4. fab. 22.

Hoc ſcriptum eſt tibi.

Lib. 5. fab. 2. eodem ſenſu,

Illi adſignari debes hæc narratio.

Lib. 3. fab. 12.

Hoc illis narro.

Lib. 4. 19. 18.

Tibi dico, avare.

Lib. 5. 9. 5.

Qui doctiorem emendat,

Si qui ſtulti nauſeant) Si q[illegible] hæc non juvant.

26. *Cœlum vituperant*) Deo ip[illegible]cium, & imprudentiæ ipſum accuſ[illegible] lis figura de iis, qui præ nimia ſapientia, [illegible]titia potius, pulcherrima etiam & abſolut[illegible]xare inſtituunt. Græcis uſitatam fuiſſe pate[illegible] da & Zenodoto.

FABULA II.

VULPIS & UVA.

Fame coacta Vulpis alta in vinea
Uvam adpetebat ſummis ſaliens viribus:
Quam tangere ut non potuit, diſcedens ait:
Nondum matura eſt, nolo acerbam ſumere.
¶ Qui facere quæ non poſſunt, verbis elevant,
Adſcribere hoc debebunt exemplum ſibi.

AD FAB. II.

1. *Fame coacta Vulpis*) Vide Faernum hexametris hanc fabulam complexum, fab. 19. & Camerar. fab. 129.
Alta) Ad perticas ligata & erecta.
2. *Summis*) Quantis poterat. *Totis viribus* eſt l. 1. fab. 11.
3. *Ut non potuit*) Poſtquam non potuit.
4. *Acerbam*) Immaturam, nondum percoctam. Contrarium eſt *mitis*. Virg. Ecl. 1.
Sunt nobis mitia poma.
5. *Elevant*) Levia & vilia eſſe dicunt, contemnunt.
6. *Adſcribere*) Applicare, attribuere ſibi; Sibi dictum putent. Sic lib. 1. fab. 7.
Exemplum) Fabulam, narrationem. Sic enim alibi.

FABULA III.

EQUUS & APER.

Equus ſedare ſolitus quo fuerat ſitim,
Dum

AD FAB. III.

1. *Quo*) Refertur ad ſequens *vadum*, pro *in quo*, omiſſa præpoſitione. Ordo eſt: *Aper turbavit vadum, quo equus fuerat ſolitus ſedare ſitim, dum volutat ſe ſe.*

2. Ve-

Dum ſeſe Aper volutat, turbavit vadum.
Hinc orta lis eſt: ſonipes iratus fero,
Auxilium petiit hominis, quem dorſo levans
Rediit ad hoſtem. Jactis hunc telis eques
Poſtquam interfecit, ſic locutus traditur:
Lætor tuliſſe auxilium me precibus tuis:
Nam prædam cepi, & didici quam ſis utilis.
Atque ita coegit frenos invitum pati.
Tum mœſtus ille: Parvæ vindictam rei
Dum quæro demens, ſervitutem repperi.
¶ *Hæc iracundos admonebit fabula,*
Impune potius lædi, quam dedi alteri.

FA-

---

2. *Volutat*) *Porcus de luto, in quo volutabatur* &c. Camerar. fab. 317.

Vadum) *Vadum*, aqua, quæ poteſt vadari.

3. *Sonipes*) Sic equus paſſim apud Poetas. Virg. lib. 4. Æn.

Stat ſonipes, & fræna ferox ſpumantia mandit.

Statius lib. 9.

Turbatus ſonipes.

& ſæpe alibi apud eundem. Sed vix intelligo, quomodo huic loco poſſit convenire, cum pateat eſſe ſermonem de equo nondum ſoleis ferreis munito, unde pedes ſonum ſolent edere, quales ſunt, qui nondum jugum ſunt paſſi. Expendant doctiores.

Fero) Adjective hic pro *apro* uſurpatur. Sic lib. 1. fab. 12. de Cervo. Quem locum adi.

4. *Levans*) Tollens e terra, dum in ſe recipit seſſorem.

5. *Hunc.*) Nempe aprum.

Eques) Homo, qui ſic fiebat eques. Non capio quid velit Gudius ſic diſponens hunc locum:

Petit auxilium hominis, quem dorſo levans redit
Ad hoſtem lætus; jactis hunc telis eques &c.

7. *Precibus tuis*) Tibi precanti, & auxilium meum petenti.

11. *Servitutem repperi*) Incidi in ſervitutem. Horat. Epiſt. lib. 1. 10. de Equo & Cervo:

Cervus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis, frenumque recepit.
Sed poſtquam victor violens diſceſſit ab hoſte,
Non equitem dorſo, non frenum depulit ore.

13. *Potius lædi*) *Potius*, id eſt, melius eſſe, *lædi impune*, hoc eſt nulla ſequente pœna læſionem

eam , quam vindicandi cauſa in alterius poteſtatem venire.

Lædi , quam dedi) Παρονομασία , & ἀντανάκλασις elegans.

FABULA IV.

POETA.

P*Lus eſſe in uno ſæpe, quam in turba boni,*
Narratione poſteris tradam brevi.
Quidam decedens tres reliquit filias,
Unam formoſam, & oculis venantem viros;
At

AD FAB. IV.

1. *In uno*) Homine. Vide Juſtin. 5. 4. 12. C. Nepot. 2. 5. 3. & 15. 10. 4. & ibi Interpretes. Cic. pro Lege Manil. c. 11. 12. His adde Mich. Piccart. Dec. 3. cap. 7. & Dominicum Baudium in Trochaicis ſic canentem:

Sæpe nam majora facta præſtat unius viri
Pectus acre, quam phalanges conglobatæ militum.

Turba) Hominum multitudine.

2. *Poſteris*) Immortalitatem ſperavit ſuis ſcriptis Phædrus, ut non modo ex his verbis colligi poteſt, ſed & aliunde intelligitur. Supra Prol. lib. 3.

Habebunt certe, quo ſe oblectent poſteri.

Prol. lib. 5.

Longaque dignum judicatis memoria.

Infra lib. 5. fab. 5.

Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis.

Sed hoc illi commune eſt cum antiquiſſimis etiam poetis, Ennio, Nævio, Horatio, Ovidio, & aliis, quos referre mora eſt.

Tradam) Docebo. Proprie dicitur de Scriptoribus.

3. *Decedens*) Proprie dicitur de mortuis lege naturali. Nepos Attic. 2. *Pater mature deceſſit.*

4. *Oculis venantem viros*) Venari dicitur mulier, quæ captat & vulnerat oculis. Ovid.

Oculis venatur amorem.

Plautus dixit, *Oculis venaturam facere.* Talem dixit

At alteram lanificam, frugi & ruſticam;
Devotam vino tertiam, & turpiſſimam.
Harum autem matrem fecit hæredem ſenex,
Sub conditione, totam ut fortunam tribus
Æqualiter diſtribuat: ſed tali modo,
Ne data poſſideant aut fruantur; tum ſimul
Habere res deſierint, quas acceperint,
Centena matri conferant ſeſtertia.
Athenas rumor implet, mater ſedula
Juriſperitos conſulit: nemo expedit
Quo pacto non poſſideant, quod fuerit datum,
Fructumve capiant; deinde, quæ tulerint nihil,
Quanam ratione conferant pecuniam.
Poſtquam conſumta eſt temporis longi mora,
Nec teſtamenti potuit ſenſus colligi,
Fi-

---

xit Apul. Apol. *Juvenum circum ſpectatricem*. Seneca Decl. 6. *puellari lenocinio oculos circumdare*. Prudentius, *vagari oculis*. D. Ambroſ. de Virg. 3. *Ludere oculis, rotare cervicem*. E Græcis Lucianus, ἐπιβάλλειν τοῖς νέοις τοὺς ὀφθαλμούς.

5. *Lanificam*) *Lanæ deditam*, infra.

Frugi) Antiquus nominativus hujus vocis eſt *frux*. Vide de ea Sanctii Minerv. lib. 4. de Ellipſi, & ibi doctiſſimum Perizonium.

6. *Devotam*) Deditam, ut paulo poſt *Lanæ deditam*.

7. *Sub conditione*) Hac lege, hac limitatione.

Fortunam) Rem familiarem, bona hæreditaria. Magis uſu receptum eſt hoc ſenſu in plurali numero dicere *fortunas*.

10. *Aut fruantur*) Aut iis fruantur. Caſus enim hic eſt diverſus, niſi antique ſumas, *frui data*, ut apud Ciceronem, *Mea bona utantur*.

12. *Centena*) Hoc eſt centum ſingulæ: duos mille & quingentos coronatos. Vide Gron. de Seſtertiis.

13. *Athenas rumor implet*) Per totam urbem rumor ſpargitur tale teſtamentum eſſe compoſitum.

14. *Conſulit*) Proprie de peritis juris, unde & *conſulti* nominantur.

Expedit) Explicat, exponit rem.

16. *Fructumve capiant*) Repetenda eſt negatio ex ſuperiore verſu.

Tulerint) Nihil acceperint.

19. *Colligi*) Percipi, intelligi, expediri.

 20. *Fi-*

Fidem advocavit, jure neglecto, parens:
Seponit mœchæ veſtem, mundum muliebrem,
Lavationem argenteam, eunuchos glabros:
Lanificæ agellos, pecora, villam, operarios,
Boves, jumenta, & inſtrumentum ruſticum:
Potrici, plenam antiquis apothecam cadis,
Domum politam, & delicatos hortulos.
Sic deſtinata dare cum vellet ſingulis,
Et adprobaret populus, qui illas noverat,
Æſopus media ſubito in turba conſtitit:
O ſi maneret condito ſenſus patri,
Quam

---

20. *Fidem advocavit*) Eleganter & proprie. Advocantur enim, a quibus jus exquiritur. Cæterum quia qui ſuggerere jus debuerant, non poterant id explicare, ideo hic *fidem* advocat. Intelligit autem fidem bonam, ex qua teſtamento ſtudet ſatiſfacere, quando ex jure non poteſt.

21. *Veſtem, mundum muliebrem*) Conjunxit & Terent. Heaut. 4. 4. *Aurum, atque veſtem*. Nam aurum ibi eſt, quod hic, *mundus muliebris*.

22. *Lavationem*) Vas ingens lotioni deſtinatum.

Glabros) Leves, imberbes, depiles propter ætatem, natura differentes ab Eunuchis.

24. *Jumenta*) Equos intelligit, atque ſic a bovibus diſtinguit. Nepos Eumene, cap. 5. *Ut Jumenta æque nitida ex caſtello educeret*.

25. *Potrici*) Ter. Andr. 1. 4. *compotricem* dixit.

Apothecam) Cellam, ubi diſponebant, & cuſtodiebant cados.

Cadis) *Cadus* eſt vas vinarium ingens, capiens vini libras centum. Addit *antiquis*, quia tales pretioſiores.

26. *Politam*) Perfectam, abſolutamque omni ratione.

Delicatos) *Venuſtos*, ut mox. Martial.

Ruris bibliotheca delicati.

Rus enim iſtic eſt hortus.

Hortulos) V. Demſter. ad Roſin. l. 1. c. 11. Lipſ. de Conſtantia l. 2. c. 1. 2. 3. & Antiq. Lect. l. 3.

30. *O ſi maneret*) Subintellige, conſtitit, & ſic locutus eſt. Si poſſet conditus ſepultuſque nunc videre, quam male vos intelligatis ſuam voluntatem. Notandum, veteres, quia dubitabant, an ſenſus rerum humanarum ad defunctos pertingeret, creberrime his uſos eſſe & ſimilibus formulis: *Si quis ma-*

Quam graviter ferret, quod voluntatem ſuam
Interpretari non potuiſſent Attici!
Rogatus deinde, ſolvit errorem omnium.
Domum & ornamenta, cum venuſtis hortulis,
Et vina vetera date lanificæ ruſticæ:
Veſtem, uniones, pediſequos, & cætera
Illi adſignate, vitam quæ luxu trahit:
Agros, villas, & pecora cum paſtoribus
Donate mœchæ: Nulla poterit perpeti,
Ut moribus quid teneat alienum ſuis.
Deformis cultum vendet, ut vinum paret;

Agros

---

manium ſenſus eſt; ſi quis in morte ſenſus eſt; ſi quis etiam inferis ſenſus; ſi quis defuncti ſenſus eſt; ſi quid inferi ſentiunt; ſi quis poſt funera ſenſus; ſi quid habet ſenſus umbra; ſi manes poſt fata aliquid ſentiunt. Propert. lib. 4.

Nigras ſi quid ſapit inter arenas.

Nemeſian. Ecl. 1.

Si ſentire datur poſt fata quietis.

31. *Voluntatem ſuam*) Teſtamentum; eſt enim voluntas ultima.

33. *Solvit*) Eleganter, quia eo tenebantur, velut vincti; quod apparet ſup. ver. 14. *Nemo expedit.*

35. *Vina vetera*) *Plenam antiquis apothecam cadis.*

36. *Veſtem, uniones*) Supra verſ. 21. *veſtem, mundum muliebrem.*

Pediſequos) Omnino ſic ſcribendum eſt, ut verſus ſtet, non *pediſſequos.*

37. *Luxu*) Luxus, qui alias latius patet, hic ſtricte accipitur pro ebrietate ſeu temulentia. Significat ergo, quæ tam luxurioſe vivit, ut in convivia & compotationes multos ſumtus impendat & profundat.

Trahit) Velut reluctantem & invitam, quando vita ebrioſorum morti ſimilior eſt quam vitæ.

39. *Perpeti*) Ferre, ſuſtinere, pati. Ter. Heaut. 4. 4.

Non poſſum pati,
Quin tibi caput demulceam.

40. *Moribus*) Non regi hunc ablativum ab *alienus*, ſed a ſubintellecta præpoſitione *a*, docet Voſſius de Conſtruction. cap. 14.

Teneat) Retineat quid, quod non conveniat cum moribus ſuis.

Agros abjiciet mœcha, ut ornatum paret:
At illa gaudens pecore, & lanæ dedita,
Quacumque ſumma tradet luxuriæ domum.
Sic nulla poſſidebit quod fuerit datum,
Et dictam matri conferent pecuniam,
Ex pretio rerum, quas vendiderint ſingulæ.
Ita quod multorum fugit imprudentiam,
Unius hominis repperit ſolertia.

---

42. *Abjiciet*) Vili pretio vendet. Quod Belgice exprimimus: *Voor een leur en een zeur ver Koopen*. Plaut. Moſtell. 3. 3.

Numquam ædepol me ſcio
Vidiſſe uſquam abjectas ædes, niſi modo haſce.

Quod recte exponit Lambinus, vili pretio venditas, & pro nihilo traditas. Sic Seneca *abjicere beneficium* pro cum contemtu & faſtidio dare, lib. 1. de benefic. cap. 1. Nec aliter Terentius.

Paret) Comparet ſibi pecunia, emat. Sic Terent. Heaut. 4. 4. *Aurum atque veſtem qui comparet*.

44. *Quacumque ſumma*) Viliſſimo etiam pretio.

46. *Dictam*) Præſcriptam, conſtitutam. Sic *dotem dicere* apud Terent. Heaut. 5. 1.

48. *Fugit*) Fugiſſe nos dicitur id, quod ignoramus, aut cujus obliti ſumus.

49. *Solertia*) Unus homo ſolers reperit id, quod *multi*, aut, ut initio dixit, *turba*, reperire, id eſt, exponere non potuerunt. Confirmat enim his verbis id, quod ante dixerat,

Plus eſſe in uno ſæpe, quam in turba, boni.

F A B U L A V.

PUGNA MURIUM & MUSTELARUM.

Quum victi Mures Muſtelarum exercitu,
(Hiſtoria quorum in tabernis pingitur)
Fu-

A D F A B. V.

2. *Hiſtoria*) Ita legi vult Gudius, neglecta eliſione in ſecunda voce, & ſe aliis poetæ noſtri exemplis tuetur. Heinſius; ne quid verſui deſit,

Hiſtoria quorum & in tabernis pingitur.

Ta-

Fugerent, & artos circum trepidarent cavos;
Ægre recepti, tamen evaſerunt necem.
Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, ut conſpicuum in prælio
Haberent ſignum, quod ſequerentur milites,
Hæſere in portis, ſuntque capti ab hoſtibus;
Quos immolatos victor avidis dentibus
Capacis alvi merſit tartareo ſpecu.
Quemcumque populum triſtis eventus premit,
Periclitatur magnitudo principum,
Mi-

Tabernis) *Tabernæ* hoc loco intelliguntur omnes, quæ ſunt popularis uſus.

Pingitur) Ex conſuetudine.

3. *Artos*) Circa anguſtos introitus cubilium ſuorum tumultuarentur, dum quiſque primus cupit erumpere.

Circum trepidarent) *Circum* poſtponitur hic caſui ſuo, quod poetis familiare. Virg. 1. Æneid.

Errabant acti fatis maria omnia circum.

Trepidarent) Non eſt *expaveſcerent*, aut *paverent*, ſed per ſollicitudinem feſtinarent intrare. Qua ſignificatione uſurpatur quoque apud Terent. Hec. *Trepidari ſentio*: & apud Virg. lib. 4. Æneid.

Dum trepidant alæ.

Et ſic alibi.

Cavos) Vel *cava*; quæ murium domicilia.

4. *Recepti*) Scil. *cavis*. Uſurpatur hæc vox de loco tuto, unde quoque *receptaculorum* nomen.

6. *Ligarant*) Pro *alligarant*, aut ligarant in capitibus.

7. *Signum*) Notam, qua duces a gregariis diſcernerentur.

8. *Hæſere*) Obhæſere, ob amplitudinem cornuum.

9. *Immolatos*) Mactatos, per Catachreſin. Nam *immolandi* verbum ad ſacrificia proprie pertinet. Fab. hujus lib. 23.

Ubi immolatur, exta præguſto Deum.

10. *Merſit*) Devoravit. Grandis & poetica locutio.

12. *Periclitatur*) Periclitari ſolent principes propter ſuam magnitudinem. Similis fere ſententia fuit ſupra lib. 2. fab. 7.

Tuta eſt hominum tenuitas.
Magnæ periclo ſunt opes obnoxiæ.

Contraria tamen huic præſenti eſt lib. 1. fab. 30.

Humiles laborant, ubi potentes diſſident.

 Quin

Minuta plebes facili præſidio latet.

Quin & ita Horat. in Epiſt.

Quicquid delirant Reges, plectuntur Achivi.

13. *Plebes*) Plebs. Occurrit hæc vox apud optimos Scriptores: ſed dicitur & *plebis*, eodem nempe modo, ut *vulpes* & *vulpis*, *grues* & *gruis*.

Facili) Quia facile præſidium aliquod invenit.

Latet) Tuta eſt, libera a periculo, quod principibus imminet.

FABULA VI.

POETA.

Tu qui naſute ſcripta deſtringis mea,
Et hoc jocorum legere faſtidis genus,
Parva libellum ſuſtine patientia,
Severitatem frontis dum placo tuæ,
Et in cothurnis prodit Æſopus novis. 5

¶ *Uti-*

AD FAB. VI.

1. *Tu qui*) Poet[illegible]uitur harum fabularum cenſores. [illegible]*te*, *qui* &c. Niſi forte *naſute* ſit. [illegible] *Naſutus* eſt, qui ſagacius aliis ſe putat [illegible]um errores vitiaque odorari. Talem & nos [illegible]vocamus [illegible]. Martialis lib. XIII. [illegible]orem:

Naſ[illegible]e licet, ſis denique naſus,
[illegible]oluerit ferre rogatus Atlas:
E[illegible]ſſis ipſum tu deridere Latinum,
[illegible]on potes in nugas dicere plura meas.

De[illegible]gis) Carpis. Sic ſup. lib. 1. fab. 29.

[illegible] Gravi deſtringunt alios contumelia.

2. *Jocorum*) Vid. ſup. prol. lib. 1.

3. *Suſtine*) Tene, non abjice ſtatim faſtidio quodam tam minutæ ſcriptionis.

4. *Severitatem*) Illam moroſitatem tuam, qua fit ut obducta fronte hos verſus inſpicias.

5. *Et in cothurnis*) Exſpecta, ait, nec abjice libellum, donec te placem, & Æſopus prodeat in cothurnis, id eſt donec novo, & tragœdiæ convenienti ſermone utentem eum audias; id quod vocat *novum*, quia inuſitatum Æſopo fabuliſque ejus.

Ca-

¶ *Utinam nec umquam Pelii nemoris jugo,*
Pinus bipenni concidiſſet Theſſala:
Nec ad profeſſæ mortis audacem viam
Fabricaſſet Argus opere Palladio ratem,
Inhoſpitalis prima quæ Ponti ſinus
Patefecit, in perniciem Grajum & Barbarum.
Namque & ſuperbi luget Æetæ domus,

Et

Cothurnus autem erat calceamenti genus, quo actores Tragœdiarum utebantur. Atque hinc pro ſublimiori dicendi genere uſurpatur. Ovid. 2. Triſt.

Et dedimus tragicis ſcriptum regale cothurnis,
Quæque gravis debet verba cothurnus habet.

6. *Utinam nec unquam*) *Nec* hic idem ac non, ut ſæpe apud Virgil. Simulat autem poeta ſe ſcripturum tragœdiam, & joco hoc velut exordium facit, quomodo Ennius in translatione Euripidis Medeæ. Vid. hic Cicer. lib. de Fat. 15. Auct. ad Herenn. 11. 12. Donat. ad Phormion. 1. 3. 5.

Pelii nemoris) Sylvæ, quæ erat in Pelione monte Theſſaliæ incumbente in ſinum Pelaſgicum.

7. *Pinus*) Quæ in Pelione reperitur frequens. Eſt nomen arboris: ſed per Synecd. eſt hic ſingularis pro plurali.

8. *Profeſſæ*) Certæ [illegible] indubitatæ. Horat. Od. 3.

Audax [illegible]
Gens human[illegible] *nefas.*

9. *Fabricaſſet*) C[illegible] Cæſar de aureo ſæculo,

Neque per [illegible]*idiſſima ventos*
Spes procul amotas [illegible] *petebat.*

Argus) Navis illius artifex [illegible] eſt Jaſon in Colchidem, ad vellus au[illegible]ium.

Opere Palladio) Palladis conſilio & a[illegible] vel etiam opera. Fingitur enim ipſa dejeciſſe a[illegible]ores ad eam neceſſarias.

10. *Inhoſpitalis*) Proprie. Nam olim *A[illegible]nus* appellabatur. Ovidius de eo in Triſtibus:

Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.

Deinde *Euxinus* eſt dictus, ominis boni cauſa, id eſt, hoſpitalis. Vide porro de Ponti etymo Minervam Sanctii, & ibi doctiſſimas notas Jac. Perizonii p. 629.

11. *Barbarum*) Barbarorum, qui in Colchide habitabant.

12. *Superbi*) Magni, potentis. Sumitur enim hic in bonam partem.

 Lu-

Et regna Peliæ ſcelere Medeæ jacent,
Quæ ſævum ingenium variis involvens modis,
Illic per artus fratris explicuit fugam,
Hic cæde Patris Peliadum infecit manus.
Quid tibi videtur? Hoc quoque inſulſum eſt, ais,
Falſoque dictum: longe quia vetuſtior
Ægea Minos claſſe perdomuit freta,
Juſtoque vindicavit exemplo impetum.
Quid

Luget) Propter hanc expeditionem. Æetas enim amiſerat aureum vellus, filiam Medeam, & filium Abſyrtum.

Æetæ) Patris Medeæ.

13. *Peliæ*) Quia Pelias a Medea occiſus, de quo v. Ovid. Metam. lib. 7.

Jacent) Everſa ſcil. nam multa mala in domum patriam intulit Medea, cum relicta patria Jaſonem ſequeretur; de quo videndi poetæ.

14. *Involvens*) Occulens, tegens.

15. *Fratris*) Abſyrti. Vid. Ovid. Triſt. lib. 3. Eleg. 9.

Explicuit) Reſpectu ad oppoſitum *involvens*. Cum enim Medea fugeret, inſequebatur eam cum Jaſone pater Æetas. I[illegible]minenti ergo & jam capturo membra [illegible]ecti [illegible]is objecit per partes, ut dum ſingul[illegible] col[illegible]a interea tempus haberet elabe[illegible] At[illegible] eſt, *expli[illegible]are fugam per artus fr*[illegible]

[illegible]m pe[illegible]uadet ipſis, reddituras ita eun[illegible] Ovid. Metam. Ordo eſt: *Infecit* [illegible] *cæde patris.*

[illegible] qui Euripidem, e[illegible]m Ennium, ob exordium tragœd[illegible]ea dicitur, carpebant.

[illegible]*ge* [illegible] *vetuſtior*) Lemniorum in Thra[illegible]expeditionem deſcribit Valer. Flaccus lib. 2. [illegible] Vid. Plin. lib. 7. cap. 56. Stat. Theb. lib. [illegible]I. ad Catull. p. 162.

[illegible]. *Ægea*) Mare Ægeum.

Minos) Ante illa tempora Minos Rex Cretæ claſſe tranſiit mare Ægeum.

20. *Vindicavit*) Facto recti exempli vindicavit vim & injuriam ſibi factam in Androgeo filio.

Exemplo) Supplicio, pœna. Terent. Eun. 5. 5. 4. *Quæ futura exempla dicunt in eum indigna.*

Impetum) Incurſum piratarum. Alii accipiunt de injuria, per cædem Androgei filii Minoi ab Athe-

Quid ergo poſſum facere tibi, lector Cato,
Si nec fabellæ te juvant, nec fabulæ?
Noli moleſtus eſſe omnino litteris,
Majorem exhibeant ne tibi moleſtiam.
Hoc illis dictum eſt, ſi qui ſtulti nauſeant,
Et, ut putentur ſapere, cœlum vituperant.

---

thenienſibus illata. Vid. Interpretes, & in iis Heinſium in diverſa abeuntem.

21. *Cato*) Proverbialiter de eo, qui moroſitate ingenii omnia carpit, quaſi diceret, o lector, Catoni ſimilis!

22. *Fabellæ*) Nec minora ſcripta, qualia fabulæ Æſopiæ, nec majora, qualia Tragœdiæ, ſeu Tragica argumenta, quorum ſpecimen nunc propoſui.

23. *Noli moleſtus eſſe*) Minatur adverſariis, ſi ſibi ſcribenti moleſti ſint, more poetarum.

25. *Hoc illis dictum eſt*) Sic lib. 1. fab. 7. lib. 1. fab. 22. 10.

Hoc in ſe dictum debent illi agnoſcere.

Lib. 4. fab. 22.

Hoc ſcriptum eſt tibi.

Lib. 5. fab. 2. eodem ſenſu,

Illi adſignari debes hæc narratio.

Lib. 3. fab. 12.

Hoc illis narro.

Lib. 4. 19. 18.

Tibi dico, avare.

Lib. 5. 9. 5.

Qui doctiorem emendat,

Si qui ſtulti nauſeant) Si q[illegible] hæc non juvant.

26. *Cœlum vituperant*) Deo ipſi [illegible]cium, & imprudentiæ ipſum accuſant [illegible]lis figura de iis, qui præ nimia ſapientia, [illegible]titia potius, pulcherrima etiam & abſoluti[illegible]xare inſtituunt. Græcis uſitatam fuiſſe pate[illegible]da & Zenodoto.

FABULA VII.

VIPERA & LIMA.

Mordaciorem qui improbo dente adpetit,
Hoc argumento ſe deſcribi ſentiat.
¶ *In officinam Fabri venit vipera.*
Hæc quum tentaret, ſi qua res eſſet cibi,
Limam momordit: illa contra contumax,
Quid me, inquit, ſtulta dente captas lædere,
Omne adſuevi ferrum quæ corrodere?

AD FAB. VII.

1. *Improbo*) Sævo, violento, audaci, temerario, plus conanti quam decet.

2. *Hoc argumento*) Hac narratione, hac fabula. Cicero de invent. Rhetor. lib. 19. *Argumentum eſt ficta res, quæ tamen fieri potuit.* Vide Græv. in Cic. Orat. T. 1. par. 2. p. 276.

3. *Tentaret*) Quæreret, circumſpiceret.

Si qua res eſſet cibi) ſi quid eſſet, quod in cibum poſſet utile eſſe; ſi cibus quis eſſet. Sic *res voluptatum* pro voluptatibus dixit Plaut. Amphitr. Græca locutio eſt, ut jam ſupra oſtendimus. Vid. lib. 1. fab. 1. & fab. 8. & 13. & exemplis illic allatis, ſi lubet, adde hæc. Virgil. lib. 8. Æneid. *Caci mens effera* dixit pro *Caco effero*. Idem Ecl. 4. *decus ævi* pro *ævo decoro*. Alii & *ferri rigor* pro *ferro*: *robur aratri* pro *aratro*. Lucretius quoque *robur ſaxi* pro *ſaxo*: *rigor auri* pro *auro*. Statius etiam lib. 10. *gloria Niſi* pro *Niſo glorioſo*. His adde Oppiani ἔργον ἔρωτος pro ἔρως, & ἔργα ὀνίσκων, pro ὀνίσκοι.

5. *Contumax*) Non cedens, non admittens morſum. Dicitur & de eo, qui mandatis inobediens eſt.

6. *Stulta*) Vocativus eſt, & ad viperam refertur: ut ſupra lib. 2. *Stulte, inquit, erras.* Et lib. 1. *At ille ſtultus.*

Dente) Dentibus tuis. Synech. ſpeciei.

Captas) Tentas, quæris, conaris.

7. *Adſuevi*) Quadriſyllabum: ut jam pluries vidimus. Non multum abludit reſponſum Rubi ad Vulpem apud Æſopum.

FABULA VIII.

VULPIS & HIRCUS.

Homo in periclum ſimul ac venit, callidus
Reperire effugium alterius quærit malo.
¶ *Quum decidiſſet Vulpis in puteum inſcia,*
Et altiore clauderetur margine,
Devenit Hircus ſitiens in eundem locum:
Simul rogavit, eſſet an dulcis liquor,
Et copioſus? Illa fraudem moliens:
Deſcende, amice, tanta bonitas eſt aquæ,
Voluptas ut ſatiari non poſſit mea.
Immiſit ſe barbatus; tum Vulpecula
Evaſit puteo, nixa celſis cornibus:
Hircumque clauſo liquit hærentem vado.

AD FAB. VIII.

2. *Alterius*) Periculo alterius quærit opem, nec curat, licet ferentem eam opem ſibi videat in malum incidere.

3. *Quum decidiſſet*) Paulo aliter Camerarius, quem vide fabula 4.

4. *Clauderetur*) Cohiberetur propter altitudinem, quominus poſſet egredi.

Margine) Quod *ripa* in flumine, id *margo* in puteo.

5. *Sitiens*) *Siti compulſus*. Sic enim lib. 1. fab. 1.

6. *Liquor*) Aqua puteo contenta. Sic lib. 1. fab. 1.
A te decurrit ad meos hauſtus liquor.

7. *Moliens*) Intenta in fraudem, quærens fallere.

8. *Deſcende*) Subintellige, *inquit*.

Amice) Sic lib. 3. fab. 7. Lupus ad Canem: *Unde hoc, amice?*

10. *Barbatus*) Eleganter animalibus ab ea parte corporis, qua maxime cognoſcuntur, nomen imponitur; quod Phædro familiare. Sic *auritulus* pro aſino, *bidens* pro ove, *laniger* pro agno. Vid. Gudium, & Buchnerum de commutata ratione dicendi p. 77. & quæ annotavimus lib. 1. fab. 1.

11. *Nixa*) Nixa hirci cornibus. *Nixa* eſt pro innixa.

12. *Clauſo*) Propter clauſum vadum egredi non valentem.

Vado) Fundo putei. Alioqui hæc vox dicitur de omni illa aqua, quæ poteſt vadari. Unde proverbium, *Res eſt in vado*, id eſt, ſalva. Terent. Andr. 5. 2. 4.

FA-

FABULA IX.

DE VITIIS HOMINUM.

Peras impoſuit Juppiter nobis duas;
Propriis repletam vitiis poſt tergum dedit,
Alienis ante pectus ſuſpendit gravem.
¶ *Hac re videre noſtra mala non poſſumus:*
Alii ſimul delinquunt, cenſores ſumus.

AD FAB. IX.

1. *Peras*) *Pera* eſt ſacculus ex aluta e collo ad lumbos pendens.

3. *Gravem*) *Gravatam*, vel, ut ante, repletam.

4. *Hac re*) *Hac ex re*, ſicut dicimus *quare*, pro qua ex re.

Noſtra mala) *Propria vitia*, ut ante.

5. *Simul*) Simulac alii peccant.

Cenſores) Vitiorum reprehenſores.

FABULA X.

FUR ARAM COMPILANS.

Lucernam fur accendit ex ara Jovis,
Ipſumque compilavit ad lumen ſuum;
Onuſtus qui ſacrilegio quum diſcederet,
Re-

AD FAB. X.

1. *Fur*) Fur quidam, uti ſolet de ignotis.

Ara) In ara perpetuus ignis. Sic lib. 1. fab. 28. *Vulpes ab ara rapuit ardentem facem.*

2. *Ipſumque*) Jovem, pro ipſius fano.

Compilavit) Exſpoliavit. Apul. Apol. dixit, *compilare domum alicujus.*

Suum) Proprium ipſius Jovis, quod ab eo fur acceperat.

3. *Sacrilegio*) Sacrilegium eſt ſacrarum rerum ablatio.

4. *Rel-*

Repente vocem ſancta miſit relligio:
Malorum quamvis iſta fuerint munera,
Mihique inviſa, ut non offendar ſubripi,
Tamen, ſceleſte, ſpiritu culpam lues,
Olim quum adſcriptus venerit pœnæ dies.
Sed ne ignis noſter facinori præluceat,
Per quem verendos excolit pietas deos,
Veto eſſe tale luminis commercium.
Ita hodie nec lucernam de flamma Deum,
Nec de lucerna fas eſt accendi ſacrum.
¶ Quot res contineat hoc argumentum utiles,
Non explicabit alius, quam qui repperit.

---

4. *Relligio*) Deus. Sic fere Virg. lib. 3. Æn.

Namque omnem curſum mihi proſpera dixit Relligio.

Supra lib. 1. fab. 27.

Pœnas ut ſancte religioni penderet.

Vocem mittere pro loqui eſt etiam apud Ciceronem.

5. *Iſta*) Quæ tu abſtuliſti nunc furto.

Munera) Donaria, quæ vulgo dari diis, & in templis eorum ſuſpendi ſolebant.

6. *Mihique inviſa*) Et adeo mihi inviſa & ingrata, ut nihil me moveat illa a te ſubripi.

7. *Spiritu*) Sic *luere capite*, Curt. *Luere ſanguine*, Vell. *luere morte*, Cicero.

Lues) Peribis, ſeu morte lues.

8. *Olim*) Hæc vocula de tempore præterito & futuro dicitur.

Adſcriptus) Scriptus a fatis, definitus.

9. *Præluceat*) Tibi male agenti præluceat.

11. *Commercium*) Uſum. Vult, vetuiſſe Deum, accendi in poſterum lumen de igni ſacro, ſicut fur fecerat, & contra, de lumine ignem ſacrum.

12. *Ita hodie*) Patet hinc antiquitus morem fuiſſe, ut ignis ad ſacra non accenderetur ex igne profano; ſicut nec contra ignis profanus ex ſacro. Sumit quippe Phædrus *lucernam* pro vulgari igne & non ſacro.

Flamma) Igne altaris.

13. *Sacrum*) Sacrificium, victimam. Scil. non ex culina, ſed ex cœlo petebant ignem, quo in hoc negotio utebantur.

14. *Argumentum*) Fabula. Sic ſupra fab. 7.

15. *Non explicabit*) Non neceſſe erit ut explicet alius, quia ipſe, qui excogitavi, nunc facturus ſum.

Qui

Significat primo, ſæpe, quos ipſe alueris,
Tibi inveniri maxime contrarios.
Secundo oſtendit, ſcelera non ira Deum,
Fatorum dicto ſed puniri tempore.
Noviſſime interdicit, ne cum malefico
Uſum bonus conſociet ullius rei.

Qui repperit) Se ipſum intelligit. Unde dicimus primum fabulæ hujus auctorem eſſe Phædrum.

16. *Significat*) Nempe hoc argumentum.

Quos ipſe) Illos nempe, quos alueris.

Alueris) Foveris, ad honores promoveris.

17. *Inveniri*) Eleganter dicitur in reſpectu ad inopinatum eventum. Quomodo Belgæ: IK *bevinde dit anders*. Sic Ter. Eun. 5. 9.

Scis Pamphilam meam inventam Civem?

Contrarios) Adverſarios, hoſtes.

19. *Dicto*) Conſtituto. Sic infra: *Rediit hora dicta*. Ter. Andr. *Hic nuptiis dictus eſt dies*.

20. *Noviſſime*) Poſtremo, reſpicit enim *primo & ſecundo*, quod præceſſit.

Interdicit) Nobis, vel *bono*: ſequitur enim mox *bonus*. Abſolute ſic uſurpatur. Ter. Hec. 4. 1. 48.

Interdico, ne extuliſſe extra ædes puerum uſquam velis.

21. *Conſociet*) Commercium habeat cum malefico.

FABULA XI.

MALAS ESSE DIVITIAS.

Opes inviſæ merito ſunt forti viro,
Quia dives arca veram laudem intercipit.
Cœlo receptus propter virtutem Hercules,
Quum

AD FAB. XI.

Malas eſſe divitias) Vide ad hoc lemma Praſchium.

1. *Opes inviſæ*) Vide Meurſium, Freinshemium, Schefferum, Praſchium, Gudium.

2. *Dives arca*) Summæ opes.

3. *Cœlo receptus*) *In cœlum*, figurata locutio. Sic Virg.

It clamor cælo, pro

Quum gratulantes perſalutaſſet Deos,
Veniente Pluto, qui Fortunæ eſt filius,
Avertit oculos. Cauſam quæſivit Pater.

Odi,

---

pro ad cœlum. Extat hæc Fab. etiam apud Æſopum, fab. 194.

Propter virtutem) Bella & labores in iis exantlati viam ad cœlum adſtruunt. Gloria enim laboris eſt filia. Sen. in Furente:

Non eſt ad aſtra mollis e terris via.

Lib. 4. Anthol. cap. 8. Epigr. 5.

Δέρκεο μυριόμοχθε τεκὲς Ἥρακλες ἀγῶνας.
Οὓς τλὰς, ἀθανάτων οἶκον Ὄλυμπον ἔβης.

Ipſe Hercules quoque de ſe Epigr. 7. poſt enumeratos ſuos labores,

Αὐτὸς ὄλυμπον ἔχω.

Apollo apud Virg. Æneid. IX. ad Aſcanium,

Macte nova virtute puer, ſic itur ad aſtra.

Hercules) Jovis & Alcmenæ filius, qui ob virtutem & gloriam geſtorum creditur annumeratus eſſe diis.

4. *Gratulantes*) Gratulantes ipſi novos iſtos honores. Sed advertendum hic eſt, cum quis *gratulari* amico dicitur de re, quæ ei proſpere evenerit, non aliam eſſe ejus locutionis & ſyntaxeos rationem ac ſignificationem, quam, pro amico & propter amicum gratias agere diis. Quo ſpectare poteſt & Terentianum iſtud Heaut. 5. 1. 6.

Ohe, jam deſine Deos, uxor, gratulando obtundere,
Tuam eſſe inventam gnatam.

Ubi idem videtur eſſe *gratulari*, quod gratias agere. Quod ſi ita ſit, non tam attendit Phædrus rationi quam uſui, qui ipſos Deos gratulantes induxit. Vide Jac. Perizonium ad Sanctii Minervam pag. 5.

Perſalutaſſet) Ordine omnes ſalutaſſet.

5. *Pluto*) Deo divitiarum, filio Fortunæ. Dicitur *Plutus*, *Pluti*, & *Pluto*, *Plutonis*.

6. *Avertit oculos*) Scilicet a *Pluto*.

Cauſam quæſivit) Rogavit eum, cur oculos averteret.

Pater) Jupiter, qui pater deorum dicitur: aut ſolo reſpectu ad Herculem, cujus pater erat, ut ſupra diximus.

7. *Ami-*

Odi, inquit, illum, quia malis amicus eſt,
Simulque objecto cuncta corrumpit lucro.

---

7. *Amicus eſt*) Active, amans malos, eoſque favore proſequens.
8. *Objecto*) Velut eſca volucribus objicitur, qua capiantur.
Corrumpit) Corrumpit omnia, dum pecunias, & lucrum monſtrat.

FABULA XII.

LEO REGNANS.

Utilius homini nihil eſt, quam recte loqui;
Probanda cunctis eſt quidem ſententia,
Sed ad perniciem ſolet agi ſinceritas.
Quum ſe ferarum regem feciſſet Leo,
Et

AD FAB. XII.

1. *Recte*) Aperte, ſincere, directe, ſine ambagibus; ideo enim ſequitur de *ſinceritate*. Oppoſitum hujus eſt *oblique loqui*, quod paſſim in uſu eſt. *Recte* ſic uſurpavit Plaut. Amph. III. *Recte loquere*, & alibi.
2. *Quidem*) Particula hæc vim habet adſeverationis majoris.
Sententia) Hæc ſententia, *Nihil eſſe homini utilius quam recte loqui*.
3. *Agi*) Adduci, trahi. Solet in exitium præcipitari, *ad perniciem devocari*, ut loquitur lib. I. fab. 20.
Sinceritas) Simplicitas & aperta veritas.
4. *Quum ſe*) Ex hac fabula argumentum ſibi petit Gudius, quo probet lib. I. fab. 5. legendum eſſe:
Ego primam tollo, nominor quia Rex Leo.
vel, quod veroſimilius judicat, invitis etiam membranis:
Nominor quia Creon.
Ferarum regem) De majeſtate hujus animalis non inconvenienter huic loco audi ſic canentem Sannazarium in divino opere de partu Virginis lib. I. v. 419.

It

Et æquitatis vellet famam conſequi,
A priſtina deflexit conſuetudine,
Atque inter illas tenui contentus cibo,
Sancta incorrupta jura reddebat fide:
* * * * * * * *

It juxta nemorum terror, rexque ipſe ferarum
Magnanimus nitet ore Leo: quem fuſa per armos
Conveſtit juba: pectoribus generoſa ſuperbit
Majeſtas, non jam ut cædes, aut prælia ſævus
Adpetat.

5. *Famam conſequi*) Vellet juſti nomen ubique conſequi.

6. *Deflexit*) Mutavit antiquum feritatis morem, & vivendi rationem.

7. *Inter illas*) Feras nempe, quarum Rex erat.

8. *Incorrupta*) Dabat leges fide ſincera, nec patente munerum illecebris.

FABULA XIII.

* * * * * * * * *

Poſtquam lavare cœpit pœnitentia
Affrictione veretri linguam mulieris,
Adfinitatem traxit inde obſcœnitas.

AD FAB. XIII.

1. *Lavare*) Al. *labare*, & pro *pœnitentia*, *penis tentio*. Mutila hic omnia & lacera. Sed parva eſt jactura. Petrus Scriverius in Animadverſionibus in Pervig. Ven. ſub fin. *Examina*, inquit, PŒNITENTIAM *Phædri fabulatoris*, *num quid elegantibus illis fabulis ſcelere alicujus impoſtoris acceſſerit mangonii*. Expendant eruditi.

FABULA XIV.

PROMETHEUS.

Rogavit alter, tribadas & molles mares
Quæ ratio procreaſſet: expoſuit Senex:
Idem Prometheus auctor vulgi fictilis;
Qui ſimul offendit ad fortunam, frangitur;
Naturæ partes, veſte quas celat pudor,
Quum ſeparatim toto finxiſſet die,
Aptare mox ut poſſet corporibus ſuis,

Ad

AD FAB. XIV.

1. *Alter*) Quiſpiam, neſcio quis.

Tribadas) V. Voſſii Obſervat. ad Catull. p. 286.

2. *Senex*) Æſopus. Ita ſupra lib. 3. fab. 3. *Naris emunctæ ſenex*, & alibi.

3. *Idem*) Idem ille Prometheus, de quo in præcedenti fab. etiam videtur actum fuiſſe.

Auctor) Hominum formator.

Vulgi) Turbæ hominum.

Fictilis) Ex terra, luto ficti. Hoc enim verbo ſic utebantur. Apul. Apolog. *Etenim quod luto fictum, vel ære inciſum*, &c. Cic. Piſoniana, *Homulus ex argilla & luto fictus*. Martial. 10. 39.

Ficta Prometheo diceris eſſe luto.

Hyginus Fab. cxlII. *Prometheus Japeti filius primus homines ex luto finxit*. Ubi Jac. Gronovius emendat *primos homines*. Fulgent. IX. *Prometheum ajunt hominem ex luto finxiſſe*. Juvenal. ſat. XIV.

Forſitan hæc ſpernant Juvenes, quibus arte benigna
E meliore luto finxit præcordia Titan.

ubi vetus Scholiaſtes: *Prometheus filius Japeti, qui fuit unus e Titanibus*. Conſule etiam Cl. Perizonium ad Sanctii Minervam p. 18.

4. *Simul*) Simulac offendit.

Fortunam) Fortuna hic velut res dura fingitur, ad quam vulgus (nam illud *qui*, quod ante *ſimul* eſt, ad *vulgi*, non ad *Prometheus* eſt referendum) formatus ex luto, ſicut teſta frangitur.

5. *Naturæ partes*) Membra, quibus ſexus diſtinguitur. *Naturalia* apud Juſtinum.

7. *Corporibus ſuis*) A ſe fictis.

8. *Li-*

Ad cœnam eſt invitatus ſubito a Libero;
Ubi inrigatus multo venas nectare,
Sero domum eſt reverſus titubanti pede.
Tum ſemiſomno corde, & errore ebrio,
Adplicuit virginale generi maſculo,
Et maſculina membra adplicuit fœminis.
Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

---

8. *Libero*) Baccho, Deo vini.

9. *Inrigatus multo venas nectare*) Conſtructio eſt Græca. Intelligitur præpoſitio κατὰ. Ad quem modum fere Virg. Ecl. 6.

Inflatum heſterno venas, ut ſemper, Iaccho.

Nectare) Nectar eſt potus deorum, ut cibus ambroſia. Hic ponitur pro vino, quod *Bacchæum nectar* in Sylvis vocat Statius.

10. *Titubanti pede*) Titubantibus pedibus ex ebrietate.

11. *Corde*) Unde alias intellectus & conſilium.

Ebrio) Errore ebrietatis.

12. *Virginale*) Scil. membrum, quod huc ex ſequentibus trahendum. Licet quoque ita ſimpliciter uſurpetur.

13. *Fœminis*) Generi fœmineo, ut ante *generi maſculo*.

14. *Ita nunc*) Inde factum eſt, ut nunc &c.

FABULA XV.

CAPELLÆ & HIRCI.

B*Arbam Capellæ quum impetraſſent ab Jove,*
Hirci mœrentes indignari cœperant,
Quod

AD FAB. XV.

1. *Impetraſſent*) Summis precibus obtinuiſſent.

2. *Indignari*) Ægre iſtud & graviter ferre.

Cœperant) Præferunt Heinſius & Gudius MSS. codicis lectionem, *cœperunt*; pari modo ac fab. 19. eſt in ultimo verſus pede, *abierunt*, penultima brevi. Conſule ad eum locum Tan. Fabrum. Sed non video, cur diſpliceat τὸ *cœperant*.

3. *Di-*

Quod dignitatem fœminæ æquaſſent ſuam;
Sinite, inquit, illas gloria vana frui,
Et uſurpare veſtri ornatum muneris,
Pares dum non ſint veſtræ fortitudinis.
¶ *Hoc argumentum monet, ut ſuſtineas tibi*
Habitu eſſe ſimiles, qui ſunt virtute impares.

---

3. *Dignitatem*) Auctoritatem, quam præ ipſis antea habebant ex barba.

Æquaſſent) Æqualem haberent. Sic Virg. 6. Æn. *Æquatque Sichæus amorem.*

5. *Uſurpare*) Vide de ſignificatione hujus vocis Sanctium in Minerva, & doctiſſimum ejus interpretem Jacob. Perizonium p. 639.

Ornatum) Quem putatis illas gerere non debere.

Muneris) Quod eſt, gravem eſſe; quo barba pertinet.

6. *Pares dum non ſint*) Dum non æquent fortitudinem veſtram. Nam ita paulo ante.

7. *Argumentum*) Fabula, ut ſupra plus ſemel.

Suſtineas) Patiaris, perferas æquo animo.

8. *Imperes*) Te minores.

FABULA XVI.

GUBERNATOR & NAUTÆ.

Quum de fortunis quidam quereretur ſuis
Æſopus finxit conſolandi gratia.
¶ *Vexata ſævis navis tempeſtatibus,*
Inter vectorum lacrymas & mortis metum,
Ferri ſecundis tuta cœpit flatibus,

Ni-

AD FAB. XVI.

1. *De fortunis*) De improſpero ſucceſſu rerum ſuarum. *Fortunæ* igitur hic in plural. pro *fortuna*. Sic Terent. Andr. 1. 1. *Laudare fortunas meas.*

2. *Finxit*) Abſolute, pro *finxit hoc*, vel *hanc fabulam*.

Conſolandi) Illum, ut illum conſolaretur.

3. *Vexata*) Sic apud Virg. eſt *vexata ratis*, id eſt, raptata, huc atque illuc diſtracta.

4. *Vectorum*) Eorum, qui navi vehebantur.

5. *Flatibus*) Provehi ventis ſecundis.

6. *Ex-*

Nimiaque nautas hilaritatem extollere,
Faciem ad ſerenam ſubito ut mutatur dies.
Factus periclo tum gubernator ſophus;
Parce gaudere oportet, & ſenſim queri:
Totam quia vitam miſcet dolor & gaudium.

---

6. *Extollere*) Elatos quaſi, & ſuperbos reddere, tanquam nihil mali amplius poſſet accidere.

7. *Faciem*) Speciem, habitum.

Ut mutatur dies) Poſtquam ſedata tempeſtate ſerenitas rediit.

8. *Periclo*) In quo fuerat.

Gubernator) Nauta. *Dominus navis* apud Nepotem; *Auriga* apud Ovidium.

Sophus) Sapiens, prudens, Græce σοφός.

9. *Parce gaudere*) Subintellige, *inquit.*

Senſim) Parce, moderate.

10. *Totam quia vitam*) Quia tota vita eſt permixta dolore & gaudio.

F A B U L A XVII.

CANUM LEGATI AD JOVEM.

Canes legatos olim miſere ad Jovem,
Melioris vitæ tempus oratum ſuæ,

Ut

AD FAB. XVII.

1. *Canes*) Non diſſimilem huic refert fabulam de aſinis Camerarius. Vide eum fab. 111. & Faern. pag. 101.

2. *Melioris vitæ tempus*) Tempus, quo meliorem vitam poſſent vivere, quam ea eſſet, quam hactenus vixerant.

Oratum) Proprie. Nam & legati vocantur Oratores. Virg. 7. Æneid.

> *Centum Oratores auguſta ad mœnia Regis*
> *Ire jubet.*

Eodem modo Camerarius dicta fabula: *Aſini ad Jovem legatos quodam tempore miſere oratum ut ille ſibi ſuccurreret.*

3. *Seſe*) *Seſe* ſæpe eſt apud Phædrum. lib. 2. fab. 1.

De-

Ut ſeſe eriperet hominum contumeliis,
Furfuribus ſibi conſperſum quod panem darent,
Fimoque turpi maximam explerent famem.
Profecti ſunt legati non celeri pede,
Dum naribus ſcrutantur eſcam in ſtercore.
Citati non reſpondent: vix tandem invenit
Eos Mercurius, & turbatos adtrahit.
Tum vero vultum magni ut viderunt Jovis,
Totam timentes concacarunt regiam.
Propulſi vero fuſtibus, vadunt foras:
Vetat dimitti magnus illos Juppiter.
Mirati, ſibi legatos non revertier,
Turpe æſtimantes aliquid commiſſum a ſuis,
Poſt

Doloſa tuto condidit ſeſe cavo;
& ſic alibi.

3. *Eriperet hominum contumeliis*) *Eripere contumeliis* eſt rapere e contumeliis. Sic lib. 1. fab. 28.
Aquila ut periclo mortis eriperet ſuos.

4. *Conſperſum*) Commixtum. Vide de hoc pane Pignorium de ſervis pag. 525.

5. *Maximam*) Apud Plautum eſt, *multo maximam & graviſſimam.*
Explerent) Explere cogerentur.

6. *Non celeri*) Tardo gradu.

7. *Scrutantur*) Olfaciunt ſtercus, ſi latet ibi eſca.

8. *Citati*) Vocati ſolemni voce Mercurii. Vox eſt a judiciis petita. Vid. Aſcon. in l. 1. Accuſ. in Verr. c. 1.

9. *Turbatos*) Quod tam negligentes fuiſſent officii, nec exſpectaſſent, aut attendiſſent tempus idoneum, ſed requiri debuiſſent a Mercurio.

10. *Magni*) Proprium Jovis cognomentum. Sic & Juno dicitur magna. Quin alii etiam dii. Quod non neceſſe habuit tanto molimine nos docere ferox ille Juvenis, qui & ipſe ingentibus auſis nomen magni meruit. Sic enim de eo Poeta non ignobilis:
Gerardus ille magnus Haverkampius.

12. *Vadunt foras*) Sic & Martial.
Uxor vade foras.

13. *Vetat dimitti*) Vetat eos dimitti, & jubet in cuſtodia teneri.

14. *Revertier*) Reverti, per Paragogen.

15. *Æſtimantes*) Exiſtimantes. Sic ſup. lib. 3. fab. 4.
Ridicule magis hoc dictum quam vere æſtimo.
Aliquid) Aliquid turpis flagitii.

Poſt aliquod tempus alios adſcribi jubent.
Rumor legatos ſuperiores prodidit:
Timentes rurſus aliquid ne ſimile accidat,
Odore canibus anum ſed multo replent.
Abeunt. Rogantes aditum, continuo impetrant.
Conſedit genitor tum Deorum maximus,
Quaſſatque fulmen: tremere cœpere omnia.
Canes confuſi, ſubito quod fuerat fragor,
Repente odorem mixtum cum merdis cacant.
Reclamant omnes vindicandam injuriam.
Sic eſt locutus ante pœnam Juppiter:
Legatos non eſt Regis non dimittere,

Nec

---

16. *Poſt aliquod tempus*) Evangeliſta Matthæus cap. XXI. 36. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους. Curtius: *Altera legatione an mitigari poſſit experiamur.*

Adſcribi) Superioribus illis, antea a ſe miſſis ad Jovem, pro *adſociari*, *adjungi*.

17. *Superiores*) Priores illos, fuſtibus exceptos.

Prodidit) Aperuit, notumque fecit, quam turpiter ſe in Jovis regia geſſiſſent.

18. *Timentes*) Quapropter timentes ne eandem fortunam experiantur novi legati.

19. *Odore*) Aromatibus odoratis. Sic mox infra. Uſitatius tamen *Odores*. Lampridius Heliogab. *Odores Indicos jubebat incendi.*

Sed multo) Eleganter pro, *& eo quidem multo*.

20. *Abeunt*) Ad Jovem, iter eo ſuſcipiunt.

21. *Conſedit*) Tanquam rex & judex. Sic Ovid. l. 13. Metam. 1.

Conſedere Duces.

22. *Fulmen*) Quod Jovi pro ſceptro eſt.

Tremere cœpere) Imitatur Virg. 3. Æn.

Tremere omnia viſa repente.

23. *Confuſi*) *Turbati*, ut v. 9.

24. *Odorem*) Quo repleti fuerant.

25. *Reclamant*) Iterum clamant omnes dii, ut nuper fecerant, cum priores legati ſic ſe geſſiſſent.

Vindicandam) Animadvertendum in illos legatos.

26. *Ante pœnam*) Ante quam præciperet, quam pœnam iis vellet infligi.

27. *Legatos*) Hæc ſequentia, antea confuſa, ſic conſtituimus & expedivimus ex Gudio; quem vide.

Nec eſt difficile, pœnas culpæ imponere:
Stet hoc (feretis pro juſtitia præmium)
Non cito dimitti, verum cruciari fame,
Ne ventrem continere non poſſint ſuum:
Illi autem, qui miſerunt hos tam futiles,
Nunquam carebunt hominis contumelia.
Mandantur antro, non dimittuntur ſtatim.
Ita nunc legatos expectans & poſteros,
Novum venire cum videt, culum olfacit.

Non eſt Regis) Non dimittere legatos, non eſt Regis, id eſt, non decet Regem non dimittere legatos, ne jus gentium ipſis detentis violetur.

29. *Stet hoc*) Scil. decretum. Cic. lib. 9. Epiſt. 2. *Modo ſtet nobis illud, una vivere in ſtudiis noſtris*. Jupiter apud Statium lib. XI. Theb.

Stat parcere mundo.

Pro juſtitia) Secundum juſtitiam.

Præmium) Sermo eſt Jovis ad Deos, qui reclamaverant vindicandam hanc injuriam. Dii enim ferunt præmia bonis bona, malis mala & exitialia. Ita Virgilius, quem imitatus eſt Phædrus, I. Æn.

Di tibi, ſi qua pios reſpectant Numina, ſi quid
Uſquam juſtitiæ eſt, & mens ſibi conſcia recti,
Præmia digna ferant.

30. *Non cito dimitti*) Sic mox, *non dimittuntur ſtatim.*

31. *Ne ventrem continere non poſſint*) Repetita negatio affirmat, ut ſit, Ut poſſint continere ventrem vel alvum. Oppoſitum eſt ſuperiori *cacare.*

32. *Futiles*) Proprie dictum, tanquam qui nil poſſent continere, ſed commiſſum odorem ſtatim effunderent. Sic homines, qui commiſſa non retinent, *futiles* dicuntur.

33. *Nunquam carebunt*) Omni tempore contumelia afficientur.

34. *Antro*) Vinculis. Sic Virg. uſus eſt hac voce in carceris ſignificatione. I. Æn. 52.

Hic vaſto Rex Æolus antro
Luctantes ventos, tempeſtateſque ſonoras
Imperio premit, ac vinclis & carcere frenat.

35. *Exſpectans*) Scil. *canis.*

36. *Novum*) Novum legatum. Senſus eſt, Canis noſtri temporis legatos, non tantum priores illos, ſed & poſteros exſpectans, quorum culus repletus erat odore; quoties novum & incognitum venire videt, culum ejus olfacit, an ille adveniens ſit ex odoriferis illis.

FA-

FABULA XVIII.

HOMO & COLUBRA.

Qui fert malis auxilium, poſt tempus dolet.
Gelu rigentem quidam Colubram ſuſtulit,
Sinuque fovit contra ſe ipſe miſericors;
Namque ut refecta eſt, necuit hominem protinus.
Hanc alia quum rogaret cauſam facinoris,
Reſpondit: Ne quis diſcat prodeſſe improbis.

AD FAB. XVIII.

1. *Qui fert*) Qui malis fert opem, potius damnum & interitum ſentit, quam gratias. Vid. aliquid cum hac fabula conveniens in Camer. fab. 238. *Poſt tempus*) Sic fab. ſuperiori.

Poſt aliquod tempus alios adſcribi jubent.

2. *Rigentem*) Frigeſcentem. Juſtinus lib. 2. cap. 2. de Scythia ait, *eam perpetuis frigoribus rigere*.

3. *Fovit*) Calefecit. Hinc *focus*.

Contra ſe) In perniciem ſuam. Non abſimili modo Ovid. Amor. 3. 8.

Contra te ſolers hominum natura fuiſti.

4. *Refecta*) Recreata, cum paulo ante pene mortua eſſet.

5. *Alia*) Alia colubra.

6. *Ne quis diſcat*) Imo vero, ut quis diſcat non prodeſſe improbis; ſed ſubintelligendum: Ne quis ab exemplo hominis, qui colubram ſinu fovit, diſcat prodeſſe improbis. Vide hic Gudium adferentem iambos ex Andrea Chiocco, quibus hæc eadem fabula eſt expreſſa.

FABULA XIX.

VULPIS & DRACO.

Vulpis cubile fodiens, dum terram eruit,
Agitque plures altius cuniculos,
Pervenit ad Draconis ſpeluncam ultimum,
Cuſtodiebat qui theſauros abditos.
Hunc ſimul aſpexit: Oro ut imprudentiæ
Des primum veniam: deinde, ſi pulcre vides,

Quam

AD FAB. XIX.

2. *Cuniculos*) *Cuniculi* ſunt foſſæ ſubterraneæ. Hinc *cuniculis oppugnare*, pro latenti fraude oppugnare.

3. *Draconis*) Dracones olim habiti cuſtodes defoſſarum aut reconditarum opum. Sic de vellere aureo, ſic de pomis aureis Atlantis traditum.

Ultimum) Ultimo, tandem. Al. *ultimam*, pro ultima ſpeluncæ parte. Quale quid in Ter. Phorm. 1. 4. 38.

Sed quis hic eſt ſenex, quem video in ultima platea?

Idem Heautont. 1. 5. 29.

Eſt mihi ultimis conclave in ædibus quoddam retro.

4. *Abditos*) Defoſſos, reconditos.

5. *Hunc*) Id eſt, draconem.

Oro) Simul adſpexit, inquit, *Oro ut des primum &c.* Loquitur ſic, veluti timens. Ter. Heaut. 4. 1. 10.

Primum te hoc oro, ne quid credas me adverſum edictum tuum
Facere auſam.

Imprudentiæ) Mihi, ſi forte nimis ſim imprudens.

6. *Des veniam*) Ignoſcas, non ægre feras.

Si) *Si* confirmantis eſt, ut Ter. Andr. 1. 5. 58.

Si te in germani fratris dilexi loco.

Virg. Æn 4. 317.

Si bene quid de te merui, fuit aut tibi quicquam
Dulce meum.

Ovid. lib. 7. Metam. 852.

Per noſtri fœdera lecti,
Perque Deos ſupplex oro, ſuperoſque, meoſque;
Per ſi quid merui de te bene.

Pul-

Quam non conveniens aurum ſit vitæ meæ,
Reſpondeas clementer. Quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve tantum eſt præmium,
Ut careas ſomno, & ævum in tenebris exigas?
Nullum, inquit ille; verum hoc a ſummo mihi
Jove attributum eſt. Ergo nec ſumis tibi,
Nec ulli donas quicquam? Sic fatis placet.
Nolo iraſcaris, libere ſi dixero:
Diis eſt iratis natus, qui eſt ſimilis tibi.

Abi-

Pulcre) Recte aſſequeris, recte intelligis. Sic fab. 20. *pulcre intelligo*, & alibi.

7. *Quam non conveniens*) Quam inconveniens, quam parum conveniens.

Vitæ) Ideſt, mihi. Nam de ſe vulpis loquitur, & hæc veluti amoliendæ ſuſpicionis gratia, & benevolentiæ captandæ præmittit. Noſti, inquit, ſatis, non eſſe hoc meum inſtitutum, ut cumulem mihi opes, quæ rapto vivo, & carne animantium veſcor. Itaque quod quæſitura ſum, non ideo facio, tamquam tibi invideam hoc aurum, ipſumque velim habere. Dic tamen, ſi placeat, quare hoc facias, & opibus ſic incumbas.

10. *Ævum in tenebris exigas*) Ætatem aut vitam tuam in ſpeluncis exigas.

11. *Nullum*) Nullum eſt præmium, nullum inde fructum capio.

Summo) *Magno*, *maximo*, ut fab. 17. Juppiter eſt deorum ſummus.

12. *Attributum*) Injunctum, impoſitum eſt, velut munus peculiare.

Ergo) Verba ſunt Vulpis, quibus Draco reſpondet, *Sic fatis placet*.

Sumis tibi) Nec ſumis tibi quicquam, hoc eſt, capis in tuos uſus, impendis.

13. *Sic fatis placet*) Diis ſic viſum eſt, qui mihi hoc attribuerunt. Quaſi diceret, ut f. XVIII. l. III.
Fatorum arbitrio hæ partes ſunt mihi datæ.

14. *Nolo iraſcaris*) Vulpis verba. Formula eſt excuſantis libertatem. Tiber. apud Suet. *Ignoſcas, rogo, ſi quid adverſus te liberius, ſicut ſenator dixero.*

15. *Diis eſt iratis natus*) Inimicis, adverſantibus diis. Sic dicebant veteres, gnari nimirum Deum illis, quos punire vult, ſanam mentem & conſilium eripere. Nam ſi dii hominibus opes dant, nihil inde fructus percipitur, niſi & dent mentem,

Abiturus illuc, quo priores abierant,
Quid mente cœca miſerum torques ſpiritum?
Tibi dico, avare, gaudium hæredis tui,
Qui thure ſuperos, ipſe te fraudas cibo;
Qui

& artem illis fruendi. Hoc enim donum deorum putabant. Quem in ſenſum Horatius:

Di tibi divitias dederunt artemque fruendi.

Tales formulæ ſunt & apud Terent. Phorm. 4. 2.

Satin' illi dii ſunt propitii?

Et Andr. 4. 1. 40.

Neſcio, niſi mihi deos ſatis
Scio fuiſſe iratos, qui auſcultaverim.

Juvenal. Sat. 1.

Fruitur dis
Iratis.

& Sat. 9.

Dis ille adverſis genitus.

Et ſic alii paſſim. Quin & noſter ſupra lib. 2. fab. 9.

Siniſtra quos in lucem natura extulit.

Qui eſt ſimilis tibi) Qui ſic ſine ullo uſu bona multa poſſidet.

16. *Abiturus illuc*) Phædrus hic facit idem, quod ſolebant veteres in conviviis, ubi hortaturi, ut fruerentur rebus lætis, convivas admonebant brevitatis vitæ & impendentis mortis. *Abire* hic eſt pro mori. Sic enim ſimpliciter loquebantur veteres ad vitandam inauſpicatam mortis vocem. Plaut. dixit prol. Caſin. 19. *Abire in communem locum*. Idem alibi, *Ad plures ſe penetrare*. Catullus, *ire*

Illuc, unde negant redire quenquam.

Priores) Qui fuerunt ante te, & excedere tamen vita coacti ſunt.

17. *Mente cæca*) Mente occæcata aut obnubilata ab avaritia.

Torques) Crucias, vexas.

18. *Tibi dico*) Formula indignationis. Sic Terent. And. 4. 5. 23.

Tibi ego dico, an non?

Idem Adelph. 1. 2. 16.

hæc cum illi Mitio
Dico, tibi dico.

Simile quid vide infra lib. 5. fab. 9.

Gaudium hæredis tui) Quo mortuo gaudebunt tui hæredes, quod ſibi tot bona reliqueris.

19. *Qui*

Digitized by Google

Qui triſtis audis muſicum citharæ ſonum ;
Quem tibiarum macerat jucunditas ;
Opſoniorum pretia cui gemitum exprimunt ;
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio ,
Cœlum fatigas ſordido perjurio ;
Qui

---

19. *Qui thure ſuperos*) Qui fraudas Deos thure, quod ſcilicet pecunia eſſet emendum .

Ipſe te) Ita legimus . Venuſtius enim ſic conſtituitur verſus & oratio . *Ipſe te fraudas cibo* , certe Tullianæ eſt elegantiæ , non *ipſum te* . Omnes autem codices , *ipſum te* .

Te fraudas cibo) Ipſe defraudas genium tuum . Sic enim Ter. Phorm. 1. 1. 9.

Quod ille unciatim vix demenſo de ſuo ,
Suum defraudans genium , comparſit miſer .

Sic eſt *fraudare natos lacte* ſup. lib. 3. fab. 15.

20. *Qui triſtis audis*) Qui doles citharæ ſonis aliquid impendi .

21. *Macerat*) Macilentum facit jucunditas illa , quæ in cantu tibiarum eſt , quia illis aliquid impendi debebat . Nam in funere veteres tibiis utebantur . Ovid. Triſt.

Tibia funeribus convenit iſta meis .

22. *Opſoniorum*) *Opſonia* proprie ſunt , quæ ad panem veſcenda dantur .

Pretia) Illis impendenda . Nimia eorum caritas tibi gemitum exprimit .

Gemitum exprimunt) Phraſis Lucretiana , 3. 494.

Exprimitur porro gemitus , quia membra dolore
Adficiuntur , & omnino quod ſemina vocis
Ejiciuntur , & ore foras glomerata feruntur .

23. *Quadrantes*) Nummos minimos , ut ſit ſenſus , talem vel oboli gratia perjurium committere .

Aggeras) Accumulas , adjungis . Sic Belgice dicimus , *byduitjes opleggen* , Supra Prol. lib. 3.

Qui magnas opes
Exaggerare quærit omni vigilia .

Terentius , ut modo vidimus , dixit , *Unciatim comparcere* .

Patrimonio) Proprie illa bona , quæ a parentibus hæreditate ad nos redierunt , patrimonium dici merentur , ſed & quodcunque ex quæſtu & opere noſtro vel aliunde obvenit , eo nomine denotatur .

24. *Cœlum*) Deos . Diis ipſis te inviſum facis .

Fatigas) Senſus eſt , talem non curare , licet Deos ipſos ita ſibi faciat iratos .

Qui circumcidis omnem impenſam funeris,
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

Sordido) Ob rem levem, vilem, & ſordidam, id eſt, avaritiam. Solent nempe avari etiam minimæ pecuniolæ cauſa pejerare.

25. *Circumcidis*) Removes, nullam impenſam facis.

24. *Libitina*) Seu ii, qui in templo ejus (eſt enim Dea funerum) quæ ad funus eſſent neceſſaria, vendebant.

De tuo) Ex re tua, bonis tuis, impenſis. Sic Terent. Adelph. 1, 2. 37.

Opſonat? potat? olet unguenta? de meo.

Plaut. Bacch. 1. 1.

Facere ſumtum de tuo.

FABULA XX.

PHÆDRUS.

Quid judicare cogitet livor, modo
Licet diſſimulet, pulcre tamen intelligo.
Quicquid putabit eſſe dignum memoriæ,
Æſopi dicet: ſi quid minus adriſerit,
A me contendet fictum quovis pignore.
Quem volo refelli jam nunc reſponſo meo:

Sive

AD FAB. XX.

1. *Cogitet*) Velit, conſtituat.

Livor) Homines lividi & maligni.

Modo) Licet modo, ſive nunc diſſimulet, etiamſi non ſtatim indicet, dum vivo & ſcribo, faciet olim.

3. *Memoriæ*) Sic plures veteres locuti ſunt. Infra tamen Prol. lib. 5. *Dignum longa memoria.*

4. *Æſopi dicet*) Dicet eſſe Æſopi.

Adriſerit) Minus placuerit, minus dignum memoria viſum fuerit.

5. *Contendet*) Conſtanter dicet. Studium ſummum perſuadendi notat hæc vox.

Quovis pignore) Quovis pignore poſito.

6. *Jam nunc*) Statim. *Jam nunc* elegans eſt particula, pro quo barbari dicunt, *ex nunc*. Cic. 1. Verr.

Sive hoc ineptum, ſive laudandum eſt opus;
Invenit ille, noſtra perfecit manus.
Sed exequamur cœptum propoſiti ordinem.

Verr. *Quæ cum cogito, jam nunc timeo*. Vide Turſell. de partic. cap. 69.

7. *Opus*) Opus fabularum, quod ſcribo.

8. *Invenit ille*) Æſopus. Idem dicit Prol. lib. 1.
Æſopus auctor quam materiam repperit,
Hanc ego polivi verſibus ſenariis.

Noſtra) Mea, Synecdoche generis.

Perfecit) Conſummavit, abſolvit.

9. *Sed exequamur*) Sed pergamus in propoſito noſtro, & ad exemplum talis fabulæ feramur.

FABULA XXI.

NAUFRAGIUM SIMONIDIS.

Homo doctus in ſe ſemper divitias habet.
¶ *Simonides, qui ſcripſit egregium melos,*
Quo paupertatem ſuſtineret facilius,
Circumire cœpit urbes Aſiæ nobiles,
Mercede pacta laudem victorum canens.

Hoc

AD FAB. XXI.

1. *Homo doctus*) Vide non diſſimilia huic Fabulæ de Ariſtippo Philoſopho, in Eraſmi Apopht. lib. 3.

2. *Simonides*) Poeta fuit Lyricus, qui quæſtui poeſin habuit, & hac arte vitam ſuſtentavit.

Melos) Carmen, verſus lyricos. *Pegaſeium melos* apud Perſium in prologo.

3. *Quo paupertatem ſuſtineret*) Quo facilius victum quæreret.

4. *Circumire cœpit*) Circumiit. Sic ſolet Phædrus loqui, ut non uno loco jam vidimus. *Circumire* dicitur proprie de iis, qui incerto & inſtabili vivendi genere utuntur, ut fere mendici.

5. *Mercede pacta*) Sic optime Heinſius, quem vide; pro quo vulgo *accepta*. Idem eſt *præmium pactum* lib. 1. 8.

Laudem) Vel ſimpliciter, *victores canens*. Sic

 enim

Hoc genere quæſtus poſtquam locuples factus eſt,
Venire in patriam voluit curſu pelagio;
(Erat autem natus, ut ajunt, in Ceo inſula)
Aſcendit navem, quam tempeſtas horrida,
Simul & vetuſtas medio diſſolvit mari.
Hi zonas, illi res pretioſas colligunt,
Sub-

---

enim ſimpliciter *canere* in uſu eſt apud Poetas. Horat. Epod. Od. 9.

Galli canentes Cæſarem.

Et in Odarum libris.

Dum meam canto Lalagen.

Virg. Ecl. 6. 3.

Cum canerem reges & prælia.

& initio Æneid.

Arma virumque cano.

Victorum) In ludis Olympiis Græcorum. C. Nepos Præfat. *Magnis in laudibus tota fuit Græcia, victorem Olympiæ citari.*

6. *Poſtquam locuples factus eſt*) Horatius de eo,

Paupertas impulit audax
Simonidem ut verſus faceret.

Quod ei melius ceſſit, quam videbatur patri Naſonis, filium ab hac arte deterrenti his verbis:

Studium quid inutile tentas?
Mæonides nullas ipſe reliquit opes.

7. *Venire*) Redire voluit in patriam.

Curſu) *Curſus* hic dicitur de navigatione in mari: licet quoque de vehiculo dicatur; quomodo Virg. 3. Æn.

Namque omnem curſum mihi proſpera dixit
Relligio.

Pelagio) Pelagi, æquoreo. Valer. Flac. 1. Argon.

Et dedit æquoreos cælo duce tendere curſus.

Publ. Syrus apud Petron.

Matrona ornata phaleris pelagiis.

8. *Ceo*) Inſula maris Ægei. Ovid.

Cingitur Ægeo nomine Cea mari.

Unde illud eſt Horatii:

Ceæ retractes munera neniæ.

id eſt, Simonideæ.

10. *Diſſolvit*) Fregit. Ovid. Triſt.

Ne temere in mediis diſſoluantur aquis.

Diſſolvere proprie dicitur de navibus, quia & contexi dicuntur, cujus hoc eſt oppoſitum.

11. *Zonas*) In quibus repoſitam habebant olim pecuniam.

12. *Sub-*

Subſidium vitæ. Quidam curioſior,
Simonide, tu ex opibus nil ſumis tuis?
Mecum, inquit, mea ſunt cuncta. Tum pauci enatant,
Quia plures onere degravati perierunt.
Prædones adſunt, rapiunt quod quiſque extulit,
Nudos relinquunt. Forte Clazomene prope
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.
Hic literarum quidam ſtudio deditus,
Simonidis qui ſæpe verſus legerat,
Eratque abſentis admirator maximus,
Sermone ab ipſo cognitum, cupidiſſime
Ad ſe recepit; veſte, nummis, familia

Ho-

---

12. *Subſidium vitæ*) In ſubſidium vitæ, ut ſubſidium aliquod haberent.

Quidam) Ita lib. 3.

Quidam e turba garrulus.

Curioſior) Supple, converſus ad Simonidem ait. *Curioſi* vocantur, qui ſolliciti ſunt de aliis.

14. *Mecum*) Apud me. Similis eſt hiſtoria Biantis, quæ omnibus nota eſt.

Enatant) Natando ſibi conſulunt. Virg. de naufragio Æneæ, divini operis lib. 1.

Apparent rari nantes in gurgite vaſto.

15. *Perierunt*) Sic recte Heinſius, & alii viri docti, penultima correpta.

16. *Extulit*) E mari ſcilicet & naufragio.

17. *Clazomene*) Urbs Joniæ maritima.

18. *Antiqua fuit Urbs*) Verba ſunt Virg. 1. Æn.

Urbs antiqua fuit.

Quam petierunt) Quo ſe contulerunt.

19. *Hic literarum quidam*) Sic fere lib. 5. fab. 1.

In quis Menander, nobilis comœdiis,
Quas, ipſum ignorans, legerat Demetrius,
Et admiratus fuerat ingenium viri.

21. *Eratque*) Et admiratus fuerat ingenium hominis, quem numquam viderat.

22. *Sermone ab ipſo*) Vulgo *ex ſermone*. Sed & ſic Virg. lib. 2. Æn.

Crimine ab uno
Diſce omnes.

23. *Familia*) Servis. Ita ſup. lib. 3. fab. 19.

Æſopus domino ſolus cum eſſet familia.

 24. *Ho-*

Hominem exornavit: cæteri tabulam ſuam
Portant, rogantes victum; quos caſu obvius
Simonides ut vidit: Dixi, inquit, mea
Mecum eſſe cuncta; vos quod rapuiſtis, perit.

---

24. *Hominem*) Significat hæc vox quaſi commiſerationem infortunii, ut ſup. lib. 2. fab. 2.
Capillos homini legere cœpere invicem.
Tabulam ſuam) Naufragii. Naufragi enim ſtipem oſtiatim corrogare ſolebant, in tabula quadam depictum habentes naufragii ſui caſum ad commiſerationem commovendam. V. Hor. 1. Od. 5. & ibi Interpretes.
25. *Quos caſu obvius*) Quibus obviam factus Simonides.
26. *Ut vidit*) Poſtquam vidit.
Dixi) Idem eſt, quod Belgice ſolet dic. *Ik zeide het u vvel, dat ik al myn goed by my had.* Alii interrogative volunt exprimi, ut ſit, *nonne dixi? Zeide ik het u niet vvel?* Sed eodem recidit.
27. *Rapuiſtis*) Cum tanta feſtinatione collegiſtis.
Perit) Pro *periit*, metri cauſa. Quod rapuiſtis periit vobis, perdidiſtis quod extuleratis.

FABULA XXII.

MONS PARTURIENS.

Mons parturibat, gemitus immanes ciens;
Eratque in terris maxima expectatio.
At ille murem peperit. ¶ *Hoc ſcriptum eſt tibi,*
Qui,

AD FAB. XXII.

1. *Mons*) Camerarius fab. 205.
Parturibat) E dolore partus laborabat.
Ciens) Edens. Virg. Georg. 3.
Extremoſque ciet gemitus.
2. *In terris*) Inter homines.
Maxima exſpectatio) Exſpectabatur aliquid grande & magni eventus.
3. *Murem*) Horat. de Arte poetica,
Parturient montes, naſcetur ridiculus mus.

Mi-

Qui, magna quum minaris, extricas nihil.

Minaris) Promittis. Catachreſis. Horat.
Atqui vultus erat multa & præclara minantis.
Extricas nihil) Abſolvis, perficis, expedis. Metaphorica eſt locutio.

FABULA XXIII.

FORMICA & MUSCA.

F*ormica & Muſca contendebant acriter,*
Quæ pluris eſſet. Muſca ſic cœpit prior:
Conferre noſtris tu potes te laudibus?
Ubi immolatur, exta præguſto Deum.
Moror inter aras, templa perluſtro omnia;
In capite regis ſedeo, quum viſum eſt mihi,
Et matronarum caſta delibo oſcula;
Laboro nihil, atque optimis rebus fruor.
Quid

AD FAB. XXIII.

1. *Formica*) Vide Camerar. fab. 211.
Contendebant) Certabant inter ſe.
2. *Pluris*) Quæ pluris eſſet pretii.
Cœpit) Incepit prior loqui.
4. *Immolatur*) Ubi victima mola ſalſa conſpergitur. Hoc enim eſt *immolare*.
Deum) Diis dicata.
5. *Moror*) Commoror, habito, vivo.
Inter aras) In aris. Sic Plaut. Aulul. 2. 5. *Inter vias*, id eſt, in via.
7. *Matronarum caſta oſcula*) Hypallage, pro, *matronarum caſtarum oſcula*.
Oſcula) Parva ora. Ovid. Metam. lib. 1. de Daphne.

Videt igne micantes
Sideribus ſimiles oculos, videt oſcula; quæ non
Eſt vidiſſe ſatis.

Et propius Virg. 1. Æneid.

Oſcula libavit natæ.

8. *Labore nihil*) Nullam rem laboro, ab omni labore ſum libera. Malim cum Heinſio, *Nihil laboro;*

Quid horum ſimile tibi contingit, ruſtica?
Eſt glorioſus ſane convictus Deum,
Sed illi, qui invitatur, non qui inviſus eſt.
Reges commemoras, & matronarum oſcula;
Ego granum in hiemem quum ſtudioſe congero,
Te circa murum video paſci ſtercore.
Aras frequentas; nempe abigeris quo venis:
Nihil laboras, ideo quum opus eſt, nil habes.
Superba jactas, tegere quod debet pudor;
Æſtate me laceſſis; quum bruma eſt, ſiles:
Mori contractam quum te cogunt frigora,
Me copioſa recipit incolumem domus.

Satis

---

boro; quod reddit verſum ornatiorem. Præterea ſequitur ſtatim, *Nihil laboras*.

Optimis rebus) Delicatiſſimis, lautiſſimis. Bonæ res ſunt, quæ faciunt ad bene & laute vivendum. C. Nepos Ageſilao cap. ult. *Quo facto, eum Barbari magis etiam contemſerunt, quod eum ignorantia bonarum rerum illa potiſſimum ſumſiſſe arbitrabantur*.

7. *Ruſtica*) Quæ ruri agis, dum ego verſor in oppidis & templis.

10. *Eſt glorioſus*) Reſpondet Formica.

Convictus Deum) *Convictus* uſurpatur de iis, qui eadem menſa nobiſcum edunt. Cum ergo aræ dicantur menſæ deorum, poſſunt illi, qui ex illis veſcuntur, dici eſſe convictores deorum.

11. *Qui invitatur*) Ἀντανάκλασις hic eſt venuſta in *invitatur*, *inviſus*.

13. *In hiemem*) Hiemis cauſa. Ea ſignificatio hujus particulæ eſt apud Terent. Andr. 2. 2. *Piſciculos minutos ferre in cœnam*.

14. *Murum*) Domum in plateis.

15. *Aras frequentas*) *Moraris inter aras*, ut ſupra.

Quo venis) Quoquo, quocunque, in quemcunque locum venis.

17. *Superba jactas*) Scil. quod ſedeas in capite Regis, & delibes matronarum oſcula.

18. *Quum bruma eſt*) Cum hiems advenit. *Bruma* dicitur dies ſolſtitii hiemalis, quod accidit die 20. aut 21. Decembris.

19. *Contractam*) Inertem & inhabilem ad volandum; a frigore complicatam, convolutam.

20. *Copioſa*) Omni rerum copia inſtructa.

21. *Re-*

Satis profecto retudi ſuperbiam.
¶ Fabella talis hominum diſcernit notas
Eorum, qui ſe falſis ornant laudibus,
Et quorum virtus exhibet ſolidum decus.

---

21. *Retudi*) Refutavi. MS. Gudii habet *Profector & tudi*, quod recte diſpoſitis litteris eſt, *profecto rettudi*, ut prima ſyllaba producatur.
22. *Fabella talis*) Hæc nimirum.
Notas) Signa, indicia, characteres.
24. *Solidum decus*) Decus ſincerum, firmum, infucatum. Opponitur falſis laudibus.

FABULA XXIV.

SIMONIDES A DIIS SERVATUS.

Quantum valerent inter homines literæ,
Dixi ſuperius: quantus nunc illis honos
A ſuperis ſit tributus, tradam memoriæ.
¶ Simonides idem ille, de quo rettuli,
Victoris laudem cuidam pyctæ ut ſcriberet,
Cer-

AD FAB. XXIV.

1. *Quantum valerent*) Quantas divitias ſcilicet homo doctus in ſe ſemper haberet, ut dixit ſuperius.
2. *Superius*) Fabula 21. in qua retulit Simonidem naufragum inveniſſe Clazomenæ virum, qui hunc exceperit, ornaveritque rebus omnibus, ob illius peritiam, ſingularemque eruditionem.
Nunc) *Nunc* conjungendum cum *tradam*.
3. *Tributus*) Sic *tribuere honorem* lib. 1. fab. 7. Quem locum adi.
Tradam memoriæ) Prodam, poſteritati relinquam.
5. *Laudem*) Talem, qualis victoribus tribui ſolebat, qui viciſſent in ſpectaculo ſolemni.
Pyctæ) Pugili victori coronato. Vox eſt Græca πυκτης.
6. *Condixit*) Promiſit petenti.
Pretio) Nam, ut vidimus, quæſtui artem ſuam habuit.
Mercede pacta laudem victorum canens.
Se-

Certo condixit pretio: ſecretum petjt.
Exigua quum frenaret materia impetum,
Uſus poetæ, ut moris eſt, licentia,
Atque interpoſuit gemina Ledæ ſidera,
Auctoritatem ſimilis referens gloriæ.
Opus adprobavit: ſed mercedis tertiam
Accepit partem. Quum reliquum poſceret:
Illi, inquit, reddent, quorum ſunt laudis duæ.
Ve-

Secretum) Locum ſolitarium, meditationi & verſibus faciendis aptum. Ovid. Triſt. lib. 1.
Carmina ſeceſſum ſcribentis & otia quærunt.

Petjt) *Petjt*, pro *petiit*, ut in priore fabula de Simonide *perjt*.

7. *Frenaret*) Metaphora. Cohiberet propter ſuam exiguitatem, ut libero impetu non poſſet evagari.

8. *Licentia*) Poetica libertate uſus eſt, quam *veniam* dixit Horat. in lib. de Arte poet.
Pictoribus atque poetis
Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.
Scimus, & hanc veniam petimuſque, damuſque viciſſim.

9. *Interpoſuit*) Inter ea, quæ proprie argumentum poſtulabat.

Sidera) Pertinet ad *gemina*. Non enim erant Ledæ ſidera, ſed filii, qui ſimul fuerunt ſidera, Gemini, itemque Caſtor & Pollux vocata. De his Horat. Odar. lib. 1.
Sic fratres Helenæ lucida ſidera,
Ventorumque regat Pater.

10. *Auctoritatem*) Significat retuliſſe Simonidem, quæ de ſimili Caſtoris & Pollucis victoria memorantur, ac per comparationem iſtam cum hac victoria, auctoritatem fuiſſe majorem illi.

Referens) Commemorans. Sup. lib. 1. fab. 2.
Æſopus talem tum fabellam rettulit.
& in fabulæ hujus initio:
Simonides idem ille, de quo rettuli.

11. *Adprobavit*) Simonides illi, qui ſub certa mercede id ab eo exegerat.

12. *Reliquum*) Vox quadriſyllaba per diæreſin ob verſum.

13. *Reddent*) Remittit Simonidem ad eos, velut debitores ad ſolvendum paratos.

Duæ) Scil. *partes*, ut ſenſus ſit: Illi, quorum ſunt duæ reliquæ partes laudationis, reddant tibi,
quod

Verum ne irate dimiſſum te ſentiam,
Ad cœnam mihi promitte, cognatos volo
Hodie invitare, quorum es in numero mihi.
Fraudatus quamvis, & dolens injuria,
Ne male dimiſſam gratiam corrumperet,
Promiſit; rediit hora dicta, recubuit.
Splendebat hilare poculis convivium:
Magno apparatu læta reſonabat domus.
Repente duo quum juvenes ſparſi pulvere,
Su-

---

quod poſtulas, ego enim, quod pactus ſum pro mea parte, ſolvi. Faber legit non ita male:

Illi, inquit, reddent, quorum ſunt laudes, duo:

14. *Ne irate*) Ut ſciam, ut certus ſim te non irate dimiſſum. Nam ſi non promitteret, iratum inde colligeret Simonidem. Heinſius,

Verum ne ingrate te dimiſſum ſentias..

15. *Promitte*) Formula eſt invitantium. Plin. Epiſt. 15. lib. 2. *Heus tu promittis ad cœnam, nec venis.*

16. *Quorum es in numero*) Ego te pro tali habeo, ego te inter cognatos meos numero: adeo non debes de ira quadam mea in te ſuſpicari. Olim cum alicui adblandiebantur, eum patrem, fratrem &c. vocabant. Inde ille adoleſcens apud Terent. Phorm. 3. 2. 11.

Tu mihi cognatus, tu parens, tu amicus.

Nec multum abit a more noſtratium.

17. *Fraudatus quamvis*) Quamvis juſta mercede deſtitutus.

18. *Male*) Refertur ad *corrumperet*. *Male corrumpere* eſt imprudenter, & cum ſuo detrimento corrumpere, vel perdere. Senſus eſt, ne male corrumperet gratiam, ſi eam dimitteret, ac recuſaret oblatam.

19. *Rediit*) Acceſſit, venit denuo.
Dicta) Conſtituta. Sic ſupra.
Recubuit) Accubuit. Horat. 1. Epiſt. 5.

Si potes Archaicis conviva recumbere lectis.

21. *Reſonabat*) Virg. Æneid.

Reſonant late clangoribus ædes.

Iterum:

Fit ſtrepitus tectis, vocemque per ampla volutant
Atria.

22. *Repente duo quum*) Sic legendum cum Gudio, vel cum eodem,

Re-

Digitized by Google

Sudore multo diffluentes corpora,
Humanam ſupra formam, cuidam ſervulo
Mandant, ut ad ſe provocet Simonidem,
Illius intereſſe ne faciat moram.
Homo perturbatus excitat Simonidem.
Unum promorat vix pedem triclinio,
Ruina camaræ ſubito oppreſſit cæteros;
Nec ulli juvenes ſunt reperti ad januam.
Ut eſt vulgatus ordo narratæ rei,

Omnes

Repente quum juvenes duo ſparſi pulvere;
vel ut nos olim conjiciebamus,
Quum duo repente juvenes ſparſi pulvere.
In vulgatis eſt:
Repente quum duo juvenes ſparſi pulvere.
Quem quidem verſum ego nullo modo dimetiri poſſum, niſi *duo* vox ſit monoſyllaba: quo nihil durius.

Duo juvenes) Juſtinus lib. 20. 3. *Pugnantibus Locris, aquila ab acie nunquam receſſit, eoſque tandiu circumvolavit quoad vincerent. In cornibus quoque duo juvenes diverſo a cæteris armorum habitu, eximia magnitudine, & albis equis & coccineis paludamentis, pugnare viſi ſunt, nec ultra apparuerunt, quam pugnatum eſt.*

Sparſi) *Decoro pulvere ſordidi*, ut phraſi Horatiana utamur.

Humanam ſupra formam) *Eximia magnitudine*, ut modo in Juſtino. Sic fere de diis loquuntur, ubi ſe conſpiciendos præbent hominibus.

25. *Provocet*) Vocet e convivio.

26. *Faciat moram*) Moretur, ceſſet.

28. *Excitat Simonidem*) Extra eum vocat. Nam *citare* eſt vocare.

28. *Promorat*) Promoverat, vix poſuerat pedem e triclinio.

Triclinio) *Triclinium* hic ſumitur pro conclavi & cœnatione ipſa.

29. *Camaræ*) *Camara* fornix eſt, ſive teſtum fornicatum, Belg. *Gewelf.*, a Græco Καμάρα.

Subito) Vir clariſſimus Petrus Francius, grande eloquentiæ decus, malebat *ſubita*.

30. *Ad januam*) *Ad* loci deſignat propinquitatem. Vid. l. 1. 13.

31. *Vulgatus*) Rumore cognitus.

Ordo narratæ rei) Series rei. Notat maxima minimaque diſtincte expoſita. Terent. Adelph. 3. 4. 2.

Omnem

Omnes ſcierunt, numinum præſentiam
Vati dediſſe vitam mercedis loco.

Omnem rem modo ſeni,
Quo pacto haberet, enarramus ordine.

32. *Numinum*) Deorum, Caſtoris & Pollucis.

33. *Vati*) Simonidi poetæ.

Dediſſe vitam) Incolumem eum ſervaſſe, cum reliqui perirent.

Mercedis) Quam convivator noluerat ſolvere, ſed dixerat reddituros, quorum laudes in carmine celebraverat Simonides.

FABULA XXV.

POETA.

Superſunt mihi quæ ſcribam: ſed parco ſciens;
Primum tibi eſſe ne videar moleſtior,
Diſtringit quem multarum rerum varietas:
Dein ſi quis eadem forte conari velit,
Habere ut poſſit aliquid operis reſidui:
Quamvis materiæ tanta abundet copia,
Labori faber ut deſit, non fabro labor.
Brevitati noſtræ præmium ut reddas, peto,
Quod es pollicitus. Exhibe vocis fidem:
Nam vita morti propior eſt quotidie.
Et hoc minus uſu veniet ad me muneris,

Quo

AD FAB. XXV.

1. *Quæ ſcribam*) Quæ poſſim ſcribere.

3. *Diſtringit quem*) Quem occupatum habent multa diverſi generis negotia.

5. *Reſidui*) A me relicti.

7. *Labori faber ut deſit*) Ut potius artifex opus, quam opus artificem deficiat.

9. *Quod es pollicitus*) Nullam video rationem cur Rittershuſius hic metri cauſa velit ſubſtitui *policitus*.

Exhibe vocis fidem) Præſta ipſo opere, quod voce ac ſermone promiſiſti.

11. *Et hoc minus*) Ita reſtitutus hic verſus ex emendatione Gudii, cum antea legeretur:

Et hoc minus veniet ad me muneris.

recla-

Quo plus conſumet temporis dilatio.
Si cito rem perages, uſus fiet longior:
Fruar diutius, ſi celerius cœpero.
Languentis ævi dum ſunt aliquæ reliquiæ,
Auxilio locus eſt: olim ſenio debilem
Fruſtra adjuvare bonitas nitetur tua,
Quum jam deſierit eſſe beneficio utilis,
Et mors vicina flagitabit debitum.
Stultum admovere tibi preces ſexcenties,
Proclivis ultro quum ſit miſericordia.
Sæpe impetravit veniam confeſſus reus,
Quan-

---

reclamante metri ratione. Danetus cenſet poſſe legi,

Et hoc minus & minus veniet ad me muneris.

Nimirum ut altius vulnus verſui infligatur. At ille peſſime exſcripſit Fabrum ſic emendantem,

Et hoc minus & minus ad me veniet muneris.

Quod patet ex altera emendatione, quam ex eodem adjecit,

Et hoc minus tui ad me venit muneris.

Conſulat lector ipſum Fabrum.

Uſu) De uſu muneris loquitur, & ob brevitatem vitæ cito expediendum eſſe promiſſum beneficium monet, ut eo uti poſſit longius.

12. *Quo plus*) Quo diutius hæc differes.

Temporis) Reſpicit *plus*, quod præcedit.

15. *Ævi dum ſunt*) Valer. Max. lib. 6. cap. 2. *Robuſtæ ſenectutis reliquias.*

18. *Beneficio utilis*) Sic Martial. *Nec inutilis annis.* Cicer. *Et ſuis & publicis rationibus utilis.*

19. *Flagitabit debitum*) Expoſcet vitam, quam illi omnes debemus. Scilicet,

Debemus morti nos noſtraque.

20. *Sexcenties*) Jam ſemel atque iterum opem tuam imploravi. Quid ſtultius certe eſt quam ſexcenties id te rogare? *Sexcenties* pro *pluries* paſſim invenitur apud auctores. Plaut. Menechm. 5. 4.

Quin ſuſpirabo plus ſexcenties in die.

21. *Proclivis ultro*) Schefferus ſuſpicatur ſcripſiſſe Phædrum,

Proclivis ultro quum ſis miſericordiæ,

ſenſu, ſi ita liceat, plano.

22. *Confeſſus reus*) Delictum ſuum confeſſus. Cic. pro Ligar. cap. 1. *Habes igitur Tubero, quod eſt accuſatori maxime optandum, confitentem reum.*

23. *Quan-*

Quanto innocenti juſtius debet dari ?
Tuæ ſunt partes, fuerunt aliorum prius,
Dein ſimili gyro venient aliorum vices.
Decerne quod religio, quod patitur fides,
Et gratulari me fac judicio tuo.
Excedit animus, quem propoſuit terminum,
Sed difficulter continetur ſpiritus,
Integritdtis qui ſinceræ conſcius,
A noxiorum premitur inſolentiis.

Qui

---

23. *Quanto innocenti*) Quanto majori jure venia debet dari innocenti ?

24. *Tuæ ſunt partes*) Locutio petita a ſcenicis, quorum cuique ſuæ ſunt partes datæ. Ter. prol. Phorm.

Primas partes qui aget, is erit Phormio
Paraſitus.

Hoc vult : Te decet exemplum dare aliis bene de opere meo judicandi.

25. *Simili gyro*) Inde ſequentur alii ſuo loco & tempore & ordine.

26. *Decerne*) Fer eam ſententiam, quam ſalva fide boni judicis ferre potes.

27. *Fac*) Fac me gaudere, & mihi ipſi gratulari ob tam faventem tuam in cauſa mea ſententiam.

Judicio tuo) Poteſt etiam eſſe dativus, ut ſenſus ſit : Fac me gratulari, id eſt, gratias agere judicio tuo. Nam ſic *τὸ gratulari* uſurpari monuimus jam hujus libri ſab. 11.

28. *Quem propoſuit*) Quem ſibi propoſuit animus meus.

29. *Difficulter continetur*) Ægre a querelis ſibi temperat innocens afflictus. Recte Apul. in Apol. *Quippe natura vox innocentiæ, ſilentium maleficio diſtributa*. Plaut. Amph.

Quæ non deliquit, decet
Audacem eſſe, confidenter pro ſe, & protervè loqui.

Cæcilius Statius, *Innocentia eloquentia eſt*.

30. *Integritatis*) Apud Horat. in Odis.

Integer vitæ ſceleriſque purus.

31. *Noxiorum*) Eorum, qui nocere poſſunt. Sic ſupra *innoxius*. Reſpicit forte Sejanum, quem ſibi accuſatorem, teſtem ac judicem ſimul fuiſſe, conqueſtus eſt ſupra Prol. lib. 3.

Inſolentiis) Plurali numero eſt uſus, ut augeat

mali

Qui ſint, requires: apparebunt tempore.
Ego quondam legi quam puer ſententiam:
Palam mutire plebeio periculum eſt,
Dum ſanitas conſtabit, pulcre meminero.

EXPLICIT LIB. IV.

mali magnitudinem, & ſic miſerationem facilius inveniat.

32. *Qui ſint, requires*) Rogabis forte, qui ſint, qui mihi tam male velint: ſed ſcies id ſuo tempore, cum ipſi ſe prodent.

33. *Sententiam*) Juven. VIII. 125.

Quod modo propoſui, non eſt ſententia: verum
Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.

34. *Mutire*) Feſtus: MUTIRE, *loqui*, quem vide.

35. *Dum ſanitas conſtabit*) Dum ſanitas conſtabit mihi, dum ero ſana mente præditus, caute ac prudenter revocabo in memoriam hanc ſententiam.

Meminero) Ita legendum. Futurum eſt indicativi. Cic. Accuſ. 3. in Verr. cap. 70. *Sed ego habebo rationem auctoritatis meæ: meminero, quo animo, quo conſilio ad cauſam publicam acceſſerim: non agam tecum accuſatorie; nihil fingam.*

PHÆ-

PHÆDRI FABULARUM

LIBER QUINTUS.

POETA.

Quum deſtinaſſem operis habere terminum,
In hoc, ut aliis eſſet materiæ ſatis,
Conſilium tacito corde damnavi meum.
Nam ſi quis talis etiam eſt tituli artifex,
Quo pacto divinabit quidnam omiſerim,
Ut illud ipſum cupiam famæ tradere;

Sua

AD LIB. V. PROLOGUS.

1. *Quum deſtinaſſem*) Citat Gudius hunc verſum inter eos, in quibus *m* non eliditur. Nimirum ita dimenſus eſt, opinor, ut tertia ſede ſit tribrachys, quarta anapæſtus. Sed fallitur. M hic commode abſorbetur cum præcedente vocali. Tota res patet, ſi tribrachys ſit tertio loco, quarto vero jambus. Adeoque accenſeri debet hic verſus iis, in quibus leges carminis jambici accuratius, quam in his libellis ſolet fieri, ſunt ſervatæ. Margini codicis mei a manu viri docti adſcriptum eſt, ſive ſit conjectura, ſive emendatio alibi reperta:

Quum deſtinaſſem operis facere terminum

quod admitti poteſt, ſi τὸ *m*, ut nonnumquam fit, ſuſtineat ſyllabam. Quomodo hos priores verſus conſtituat Barthius, vide in ejus Adverſ. lib. 30. cap. 22.

2. *In hoc*) Ad hoc, hoc fine.

3. *Conſilium*) *Repudiavi conſilium, quod primum intenderam*, ut cum Terentio loquamur.

4. *Talis etiam*) Titulum intelligit poetæ, qui fabulas ſcribit, quaſi diceret: Nam etiamſi eſt poeta quiſpiam, qui & ipſe ſcribere fabellas volet, quomodo divinare poterit eas, quas ego omiſi, ut non alias ſcribat potius, quas ipſe fingat, diverſas longe ab iis, quas omitto? Sed de loco tam mendoſo & mutilo videantur Interpretes.

6. *Ut illud ipſum*) Ita Faber. Schefferus,

Ut

Sua cuique quum ſit animi cogitatio,
Colorque proprius? ergo non levitas mihi,
Sed certa ratio cauſam ſcribendi dedit.
Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis,
Quas Æſopeas, non Æſopi nomino,
Paucas oſtendit ille, ego plures diſſeram,
Uſus vetuſto genere, ſed rebus novis:
Quarum libellum dum tu varie perleges,
Hunc

Ut illum ipſum cupiam famæ tradere.

8. *Colorque proprius*) Senſus eſt: Habet quiſque ſuam indolem, ſuum ingenium, ſuam ſcribendi rationem, nec bene ſupplet quæ alii omiſerunt.

Levitas) Reſiliendo a propoſito, & mutando conſilium. *Levitas* eſt, cum repentino impetu & ſine ratione certa, veluti vento, rapitur animus atque impellitur in aliquid.

Certa ratio) Eadem ſignificatione fere Ovidius in Faſtis lib. 3. v. 621.

At tu, ſeu ratio noſtris appulit oris,
Sive Deus.

Certa ratio Belgice valet, *Goed overleg.*

10. *Particulo*) Nonius: PARTICULONES *dicti ſunt cohæredes, quod partes patrimonii ſumant.* Id quod firmat auctoritate Pomponii.

11. *Æſopeas*) Sic potius legimus cum Gudio, quam *Æſopias*. Nam licet & hoc queat defendi, venuſtior tamen fit verſus.

12. *Paucas oſtendit ille*) Sic de eadem re ſupra lib. 4. fab. 20.

Invenit ille, noſtra perfecit manus.

13. *Uſus vetuſto*) Uſus antiquo more ſcribendi.

14. *Quarum*) Sic recte Gudius emendavit, & emendationis rationes attulit. *Quarum*, id eſt, fabularum, quæ proxime præcedunt. Antea vitioſe editum fuit,

Quartum libellum dum tu vacide perleges.

Cui lectioni obſtat ratio metrica.

Libellum) *Libellum* vocat totum hoc opuſculum ſuum, ut lib. 1. prolog.

Duplex libelli dos eſt.

Et lib. 4. fab. 6.

Parva libellum ſuſtine patientia.

Sic eſt ſenſus: Mi Particulo; quoniam fabulæ te delectant, quas Æſopi ad exemplum a me confictas, rectius Æſopeas quam Æſopi nomino, quoniam

Hunc obtrectare ſi volet malignitas,
Imitari dum non poſſit, obtrectet licet.
Mihi parta laus eſt, quod tu, quod ſimiles tui
Veſtras in chartas verba transfertis mea,
Dignumque longa judicatis memoria.
In literarum ire plauſum deſidero.

---

niam ille paucas tantum oſtendit, ego tuæ in ſpem gratiæ vetuſto illo ſcribendi genere, ſed rebus fabuliſque novis uſus, plures ejuſmodi fingo, diſferoque: quarum libellum dum modo tu, ut floſculos apicula, late & varie perleges, nunc his, nunc illis ex floribus, omnia libans, ſic verba mea in tuas chartas transferes.

Tu) Opponitur *tu* maligno obtrectatori, de quo ſtatim.

Varie) *Varie* ita intellige, ut ſuperiori nota declaratum eſt, ut tanquam apes ex floribus delibando omnia, mea verba in chartas transferas, licet malignus eas obtrectet.

15. *Malignitas*) Sic ante *livor* pro livido. Epil. lib. 2.

Si livor obtrectare curam voluerit.

17. *Quod tu, quod ſimiles tui*) Cic. VIII. ad Att. 9. *Quanto autem ferocius ille cauſæ ſuæ confidet, cum vos, cum veſtri ſimiles non modo frequentes, ſed læto vultu gratulantes viderit?*

18. *Transfertis*) Excerpitis e ſcriptis meis ſententias, quas imitemini, & ad exemplum noſtrum in chartis veſtris exprimatis.

20. *In literarum*) Sic emendavit Gudius. Alii:

Inliteratum plauſum non deſidero.

Vulgatæ habent,

In literarum plauſum ire deſidero.

quam lectionem tamen retinet Pariſinus Interpres, fruſtra monentibus viris doctis, verſum ſic non poſſe conſtitui. Levi ergo mutatione medicina fit huic loco:

In literarum ire plauſum deſidero.

Literarum eſt literatorum. Valer. Max. lib. 2. cap. 9. *Ipſæ medius fidius mihi literæ ſeculi noſtri obſtupeſcere videntur*. Noſter lib. 4. fab. 6.

Noli moleſtus eſſe omnino literis.

id eſt, literatis.

Plauſum) Nihil moror obtrectantium malignitatem, neque deſidero imperitorum hominum laudes & applauſus, ſed approbationem literatorum hominum promereri cupio.

IDEM POETA.

Æſopi nomen ſicubi interpoſuero,
Cui reddidi jampridem quicquid debui,
Auctoritatis eſſe ſcito gratia;
Ut quidam artifices noſtro faciunt ſæculo,
Qui pretium operibus majus inveniunt, novo
Si marmori adſcripſerunt Praxitelem ſuo,
Myronem argento. Plus vetuſtis nam favet
Invidia mordax, quam bonis præſentibus.

Sed

AD ALTERUM PROLOG.

1. *Sicubi interpoſuero*) Si dixero, Æſopum hoc aut illud feciſſe, hanc recitaſſe fabulam.

2. *Quicquid debui*) Fabulas ab Æſopo acceptas intelligit; eas ait reddidiſſe, quia ſub ipſius nomine in præcedentibus propoſuit.

3. *Auctoritatis*) Ut mihi major inde naſceretur auctoritas.

Gratia) Cauſa, id eſt, ob auctoritatem majorem.

4. *Noſtro*) Quo ego jam vivo.

5. *Novo*) Si marmori novo, vel argento ſuo, id eſt, iconibus ex marmore vel argento a ſe factis, adſcribunt nomen veterum artificum, quales fuere Praxiteles & Myron, ac ſi illi ipſi veteres artifices has ſtatuas manibus ſuis feciſſent: idque ut majus lucrum faciant: quia in talibus antiqua novis ſolent præferri. *Invenire pretium operibus*, Belgice effertur: *Geit van zyn werk maken*.

6. *Praxitelem*) Praxitelis nomen. Statuarius fuit multi nominis, marmoreis ſignis faciendis nobilis.

7. *Myronem*) Ante editum fuit fœdiſſime:

Detrito Myronem argento. Fabulæ exaudiant
Adeo fugatæ;

obſcuro ſenſu, & metro corrupto. Quicquid autem ſudent Interpretes in his conciliandis, nihil eſt planius, quam ſi temere, ut videtur, intruſa amoveantur: quomodo jam variæ editiones habent,

Myronem argento. Plus vetuſtis nam favet
Invidia mordax.

Argento) Argenteis ſignis, ex quibus, ut & æreis faciendis, illuſtre nomen conſecutus eſt Myron.

Favet) Minus nocet.

8. *Invidia mordax*) Invidi homines. Vidimus jam paſſim. Terent. Eun. 3. 1. 20.

Ig

Sed jam ad ſabellam talis exempli feror.

Invidere omnes mihi,
Mordere clanculum.

9. *Talis exempli*) Quod probare poſſit ſententiam de invidia dictam.

F A B U L A I.

DEMETRIUS & MENANDER.

D*Emetrius, qui dictus eſt Phalereus,*
Athenas occupavit imperio improbo.
Ut mos eſt vulgi, paſſim & certatim ruunt:
FELICITER, *ſubclamant. Ipſi principes*
Illam oſculantur, qua ſunt oppreſſi, manum,
Tacite gementes triſtem fortunæ vicem.

Quin

A D F A B. I.

1. *Demetrius*) Orator fuit & Philoſophus eximius.

Phalereus) Mavult nobiliſs. Heinſius, *Phalerius*, quod alterum penultimam producat. Certe nuſquam Phædrus Spondæum in ſexta ſede admittit; quicquid alii clamitent de ejus negligentia.

2. *Improbo*) Injuſto, contra leges, hoc eſt, factus tyrannus.

3. *Ruunt*) Intellige *homines*. Quam male Grammatici negent, verba non ad famam pertinentia (ad famam vero pertinent, *ajo*, *fero*, *prædico*, *perhibeo*) poſſe uſurpari ſine ſuppoſito, multis exemplis docet Sanctius in Minerva, & ad eum Cl. Perizonius p. 431. Certe id quoque ſollicitum videtur habuiſſe Meurſium reponentem:

Ut mos eſt vulgi, paſſim, & certatim ruit,
FELICITER, *ſubclamant.*

Ruit tamen agnoſcit & MS. de quo Gudius.

4. *Feliciter*) Solennis acclamationis formula.

Ipſi principes) Præcipui cives, quomodo *principes Athenienſium* apud Nepotem in Cimone.

6. *Tacite gementes*) Tacite gementes ob triſtem fortunam. Non enim auſi ſunt palam queri de miſeran-

Quin etiam reſides & ſequentes otium,
Ne deſuiſſe noceat, reptant ultimi;
In quis Menander, nobilis comœdiis,
Quas, ipſum ignorans, legerat Demetrius,
Et admiratus fuerat ingenium viri;
Unguento delibutus, veſtitu adfluens,
Veniebat greſſu delicato & languido.
Hunc ubi tyrannus vidit extremo agmine:
Quinam cinœdus ille in conſpectu meo

Au-

---

feranda rerum ſuarum immutatione. Ita fere de iiſdem Athenienſibus, cum ibi rerum potiretur Piſiſtratus, lib. 1. fab. 2.

Hinc conſpiratis factionum partibus
Arcem tyrannus occupat Piſiſtratus.
Cum triſtem ſervitutem flerent Attici,
Non quia crudelis ille; ſed quoniam grave
Omne inſuetis onus, & cœpiſſent queri &c.

7. *Reſides*) Deſides, nihil publice agentes, *ſequentes otium*, ut ipſe exponit.

8. *Ne deſuiſſe noceat*) Nempe *ſibi*; hoc eſt, periculum adferat, tanquam contemnerent novum regem. Alii in *deſuiſſe* ſuppleri volunt *officio*, ut ſit, non feciſſe officium.

Reptant) Lento gradu accedunt. Ter. Adel. 4. 6. 3.

Perreptavi uſque omne oppidum, ad portam, ad lacum.

9. *In quis*) Inter quos ultimos.

Menander) Athenienſis poeta, comicorum princeps.

Nobilis comœdiis) Comœdiis a ſe ſcriptis clarus.

10. *Ipſum ignorans*) De facie eum non noſcens. C. Nepos Ariſtide 1. *Reſpondit ſe ignorare Ariſtidem.*

11. *Et admiratus*) Vide lib. 4. fab. 21.

Viri) Dignitatem hic notat hæc vox.

12. *Veſtitu adfluens*) Similis locutio eſt in Propertio lib. 2. Eleg. 22.

Oſtrina cum fluit in tunica.

Eſt autem *adfluens veſtitu*, qui veſtitu fluxiore incedit, quod divitum erat.

13. *Delicato & languido*) Molli, effœminato. Huc illud *reptare* poteſt pertinere. Francius meus malebat, *delicato*, *languido*, omiſſa conjunctione.

15. *Quinam*) Quo pacto, qua fronte?

Cinœdus) Ille mollis & effœminatus.

In

Audet venire? Reſponderunt proximi:
Hic eſt Menander ſcriptor. Mutatus ſtatim
* * * * * * * * * *

In conſpectu meo) Pro *in conſpectum meum*. Cic. *Veni in Senatu*. Sic & alii boni Scriptores nonnumquam loquuntur. Et contra in verbis non ſignificantibus motum accuſativus ſubinde uſurpatur. Ter. Eun. 2. 2. 29.

> *Ille ubi miſer famelicus videt me eſſe in tantum honorem*.

Ita enim optimi habent codices, non *tanto honore*.

16. *Proximi*) Qui ex amicis vel miniſtris circa Demetrium erant.

17. *Hic eſt Menander*) Formula demonſtrative uſurpari ſolita in laudem alicujus. Mart. lib. 5. Epigr. 13.

> *Sed toto legor orbe frequens, & dicitur* HIC EST.

Perſius Sat. 1. 28.

> *At pulcrum eſt digito monſtrari, & dicier*,
> HIC EST.

Horat. lib. 4. od. 3. ad Melpomenem,

> *Totum muneris hoc tui eſt,*
> *Quod monſtror digito prætereuntium*
> *Romanæ fidicen lyræ*.

Græci ita, οὗτος ἐςί. Senſus igitur eſt: *Hic eſt eximius ille Poeta Menander, qui tot comœdiarum eſt auctor*.

FABULA II.

VIATORES & LATRO.

Viam expediti pariter carpebant duo;
Imbellis alter, alter at promptus manu.
Occurrit illis latro, & intentans necem
Aurum popoſcit. Audax confeſtim irruens
Vim vi repellit, ac ferro incautum occupat,
Et vindicavit ſeſe forti dextera.

AD FAB. II.

Quia Fabula hæc caret principio, viſum eſt quinque hos verſus, licet aliunde ſuppletos, in gratiam adoleſcentiæ præmittere.

6. *Et vindicavit*) Malim, ſi liceat, hoc paſſo:

Latrone occiſo, timidus accurrit comes,
Stringitque gladium, dein rejecta penula:
Cedo, inquit, illum, jam curabo ſentiat,
Quos adtentarit. Tunc qui depugnaverat:
Vellem iſtis verbis ſaltem adjuviſſes modo,
Conſtantior fuiſſem, vera exiſtimans:
Nunc

Seſeque forti vindicavit dextera.
Sic enim gratius fluet verſus.

7. *Timidus accurrit*) Qui timidus erat ante, & ſtabat e longinquo, nunc accurrit.

8. *Rejecta*) Remota ad tergum, ne libertatem brachii, manuſve impediret. Eſt enim geſtus parantium ſe ad pugnam. Virg. Æn. lib. 5.

Duplicem ex humeris rejecit amictum,
Et magnos membrorum artus, magna oſſa, lacertoſque
Exuit, atque ingens media conſiſtit arena.

Ovid. Met. l. 9. v. 32.

Rejeci viridem de corpore veſtem,
Brachiaque oppoſui.

Penula) Veſte peculiari eorum, qui faciebant iter, ex corio, vel coacta lana, pluviis arcendis, cum pileo a tergo, forma cuculli.

9. *Cedo*) Da illum; q. d. Ubi eſt ille?

Curabo ſentiat) Ut ſentiat. Curabo ut ſentiat me nil fruſtra minari, & qua virtute ſint, quos aggreſſus eſt. Seneca 1. Controverſ. *Vis illum veras pœnas dare? Sentiat quam injuriam feceris bono patri.* Cicer. Epiſt. 22. lib. 12. *At etiam de te concionatur, nec impune: nam ſentiet quos laceſſerit.* Ovid. lib. 1. Triſtium:

Nunc te prole tua juvenem Germania ſentit.

Propert. Eleg. x. lib. 2.

Sentit & illa tuas poſtmodo capta manus.

Terent. Eun. 1. 1. 21.

Sentiet qui vir ſiem.

Et princeps poetarum Virg. lib. 7. 433.

Ni dare conjugium, & dicto parere fatetur,
Sentiat.

10. *Quos adtentarit*) Quales & quantos aggreſſus ſit.

Qui depugnaverat) Qui ex pugna victor extiterat.

11. *Vellem*) Subintellige, *inquit*. Familiaris Phædro Ellipſis.

12. *Conſtantior fuiſſem*) Multo animoſior fuiſſem, ſi dixiſſes modo, cum mihi negotium fuit cum latrone illo.

13. *Nunc*

Nunc conde ferrum, & linguam pariter futilem,
Ut poſſis alios ignorantes fallere.
Ego, qui ſum expertus, quantis fugias viribus,
Scio quod virtuti non ſit credendum tuæ.
¶ *Illi adſignari debet hæc narratio,*
Qui re ſecunda fortis eſt, dubia fugax.

---

13. *Nunc conde ferrum*) Conde gladium tuum. Contrarium *ſtringere* paulo ante habuimus.

Futilem) Tam vana jactantem. Refert & Scheſferus ad *ferrum*.

14. *Ignorantes*) Homines qui te ignorant.

16. *Scio quod*) Hanc locutionem, ab aliis impugnatam, probat Faber, & cum eo Voſſius, Scioppius, & ad Sanctii Minervam Jacobus Perizonius.

Virtuti) Viribus, fortitudini, quam præſtas ſcilicet in fugiendo, non in pugnando.

18. *Re ſecunda*) Proſpera.

Dubia) Incerta, adverſa, iniqua.

FABULA III.

CALVUS & MUSCA.

Calvi momordit Muſca nudatum caput,
Quam opprimere captans, alapam ſibi duxit gravem.

Tunc

AD FAB. III.

2. *Opprimere*) Camerarius Fab. 208. *Pungebat ſepe calvum muſca, nota eſt enim hujus improbitas. Itaque ille palmam calvæ infligere, ut illam opprimeret* &c.

Captans) Quærens, ſtudens, volens.

Alapam ſibi duxit) Sibi inflixit magnum colaphum. *Alapa* Latine, Græce colaphus, pro quovis ictu ſumitur inflicto manu, ſive capiti, ſive genis, ſive palma, ſive pugno. Hic certe patet percuſſionem capitis intelligi debere, non os verberatum manus palma. Agitur enim de nudato capite calvi, quod muſca momordit.

Tunc illa irridens: Punctum volucris parvula
Voluiſti morte ulciſci: quid facies tibi,
Injuriæ qui addideris contumeliam?
Reſpondit: Mecum facile redeo in gratiam,
Quia non fuiſſe mentem lædendi ſcio:
Sed te, contempti generis animal improbum,
Quæ delectaris bibere humanum ſanguinem,
Optem necare vel majore incommodo.
¶ *Hoc argumento veniam tam dari decet*
Qui caſu peccat, quam qui conſilio eſt nocens;
Illum eſſe quamvis pœna dignum judico.

---

3. *Irridens*) Schefferus olim *ridens*; quod non improbandum. Mollius fluit verſus, & *ridens*, ut ſæpe, eſt pro *irridens*.

Volucris) Muſca, licet inſecti genus, recte volucris dicitur a volando.

6. *Mecum facile*) Mihi facile ignoſco.

7. *Lædendi*) Me injuria afficiendi.

10. *Majore*) Majore, quam id erat, cum mihi alapam ducerem.

11. *Hoc argumento*) *Hac fabula*, plane ut lib. 2. fab. 8.

Hoc argumento tuta eſt hominum tenuitas.

Et lib. 4. fab. 7.

Hoc argumento ſe deſcribi ſentiat.

Sed jam monuimus ſuperius. Alibi dicit: *Hæc ſignificat fabula*; ut lib. 2. fab. 8.

12. *Qui caſu peccat*) Tam ei qui caſu peccat, quam alteri, qui conſilio, ideſt, data opera, eſt nocens, ignoſcere ſapientem decet.

13. *Illum eſſe quamvis*) Quanquam illum, qui animo deliberato nocet, dignum eſſe pœna judico.

F A-

FABULA IV.

HOMO & ASINUS.

Quidam immolaſſet verrem quum ſancto Herculi,
Cui pro ſalute votum debebat ſua,
Aſello juſſit reliquias poni hordei.
Quas aſpernatus ille, ſic locutus eſt:
Tuum libenter prorſus adpeterem cibum,
Niſi qui nutritus illo eſt, jugulatus foret.
¶ *Hujus reſpectu fabulæ deterritus*

Pe-

AD FAB. IV.

1. *Verrem*) Sacrificabatur aper Herculi, ob devictum ab ipſo aprum Erymanthæum, quem vivum humeris ſuſtuliſſe dicitur.

Sancto Herculi) Ita recte legitur. *Sanctum* vocant Herculem Ovidius, Propertius, Cicero, & alii. Gruterus pagin. XLVIII. Inſcript. 1. & 2.

SANCTISSIMO. HERCULI. INVICTO.

Item inſcript. 11.

HERCULI. SANCTISS. INVICTO. SACR.

& ſic alibi.

2. *Votum*) Cui debebat id, quod voverat, ſi ſaluti redderetur.

3. *Poni*) Apponi in cibum.

Hordei) Quo ſaginaverat verrem illum.

7. *Reſpectu*) Intuitu, conſideratione. Hanc vocem, ut parum latinam, & a nonnullis improbatam defendit Voſſius in lib. de vitiis ſermonis, eamque firmat auctoritate Liviana. Firmat & Gudius contra Hadrian. Cardinalem. Vide eum ad hunc locum. Certe hanc eandem ſibi etiam vitio datam fuiſſe, conqueritur Jacobus Wallius, homo puriſſimæ latinitatis, & in verſibus ad normam veterum faciendis, omnibus ſui ſæculi ſcriptoribus anteponendus. Neſciebant enim, qui peregrinam hanc vocem putabant, ſic loquutum fuiſſe ipſum Ovidium. Sic enim ille Triſt. lib. 1. eleg. 3. de uxore ſibi vim allatura, niſi mariti cauſa ſuſtinuiſſet vivere:

Et voluiſſe mori; moriendo ponere ſenſus:
Reſpectuque tamen non poſuiſſe mei.

Iterum Epiſt. ex Ponto lib. 4. Epiſt. 9. de Tomi-

Periculoſum ſemper vitavi lucrum.
Sed dices: Qui rapuere divitias, habent.
Numeremus agedum, qui deprenſi perierunt;
Majorem turbam punitorum reperies.
Paucis temeritas eſt bono, multis malo.

---

tis, qui eum malebant e Ponto diſcedere, quod videbant illum id vehementer velle, reſpectu tamen ſui hominem retinere cupiebant:

Illi me, quia velle vident, diſcedere malunt:
Reſpectu cupiunt hic tamen eſſe ſui.

Vide ejuſmodi querelam in Wallii Heroicor. lib. 2. Sed ita ſolent vitio creati cenſores. Quæ res mihi in memoriam redigit clamores imperitorum hominum, qui ſatis mirari non poterant in carmine quodam a Jano Broukhuſio Belgas *trepidos* dici, quod ſcilicet illi *formidoloſos* interpretabantur: cum contrarium vel ex hoc noſtro Phædro evinci queat; ne de aliis jam dicam aurei ævi Scriptoribus. Operæ pretium feret lector, ſi locum inſpiciat, qui occurrit in divina Oda, ſcripta in funere Britanniarum reginæ. Sed quo relabor?

8. *Lucrum*) Congeſtas opes lucro, tanquam rem, quæ poſſeſſores ſuos in varia pericula inducat.

9. *Qui rapuere divitias*) Nempe ut Juven. ait Sat. 14.

Unde habeas quærit nemo, ſed oportet habere.

Habent) Divites ſunt, bona poſſident. Sic ἔχειν apud Græcos pro *bona poſſidere*.

10. *Qui deprenſi perierunt*) Qui ob opes variis accuſationibus circumventi, & ſuppliciis affecti fuerunt.

11. *Majorem turbam*) Bene ſubducta ratione patebit plures fuiſſe punitos, quam impune divitias rapuiſſe.

12. *Paucis temeritas eſt bono*) Temeritas iſta prodeſt paucis; multis vero magnum adfert damnum & incommodum.

FABULA V.

SCURRA & RUSTICUS.

Pravo favore labi mortales ſolent;
Et pro judicio dum ſtant erroris ſui,
Ad pœnitendum rebus manifeſtis agi.
¶ *Facturus ludos quidam dives nobiles,*
Propoſito cunctos invitavit præmio,
Quam quiſque poſſet, ut novitatem oſtenderet.

Vene-

AD FAB. V.

1. *Pravo favore*) Per pravum & cæcum favorem. *Labi*) *Errare*. Sic mox, *erroris*.

2. *Pro judicio*) Pro errore judicii ſui, id eſt, ſecundum Phædri conſuetum loquendi modum, pro erroneo judicio ſuo. Talia exempla jam ante vidimus.

Dum ſtant) Dum tuentur ac defendunt judicium ſuum. Sic apud Terentium eſt *ſtare pro aliquo*, pro *tueri partes alicujus*, defendere aliquem. *Stare* & *ſedere* ſunt verba forenſia, hoc judicum, illud advocatorum. Sic ſup. lib. 3. fab. 10.

Stant patroni fortiter
Cauſam tuentes innocentis fœminæ.

Et lib. 1. fab. 10.

Tunc judex inter illos ſedit Simius.

3. *Rebus manifeſtis*) Rationibus & argumentis invictis.

4. *Facturus ludos*) Idem infra fab. 7.

Erat facturus ludos quidam nobiles.

Nobiles) Non obvios, & quotidianos, ſed celebres, qui paſſim noſcerentur.

5. *Propoſito*) Ita lib. 1. fab. 14.

Hoc bibere juſſit ipſum poſito præmio.

Valer. Max. 6. 8. 2. *Cum magna ſibi præmia propoſita videret.*

Virg. 5. Æn. 291. de Ænea.

Hic, qui forte velint rapido contendere curſu,
Invitat pretiis animos, & præmia ponit.

6. *Quam quiſque poſſet*) Ordo eſt, *quiſque oſtenderet novitatem, quam poſſet.*

Novitatem) Nova inventa, novam artem ludicram.

7. *Lau-*

Venere artifices laudis ad certamina;
Quos inter ſcurra notus urbano ſale,
Habere dixit ſe genus ſpectaculi,
Quod in theatro numquam prolatum foret.
Diſperſus rumor civitatem concitat:
Paulo ante vacua turbam deficiunt loca.
In ſcena vero poſtquam ſolus conſtitit,
Sine apparatu, nullis adjutoribus,
Silentium ipſa fecit exſpectatio.
Ille in ſinum repente demiſit caput;
Et ſic porcelli vocem eſt imitatus ſua,
Verum ut ſubeſſe pallio contenderent,

Et

---

7. *Laudis ad certamina*) Ut certarent de laude & præmio propoſito.

8. *Scurra*) Ex eorum genere, qui riſum movent auditoribus, nulla habita ratione verecundiæ & dignitatis.

Urbano ſale) *Sal* hic eſt pro eo, quod jocoſum eſt. *Urbanus* vero *ſal*, cui ineſt elegantia & eruditio quædam ex converſatione politorum & eruditorum hominum.

9. *Habere*) Sic fere de re inventa hoc verbum uſurpatur.

10. *Numquam prolatum*) Ex ſententia ſcilicet divitis, facere volentis ludos novo ſpectaculo nobiles.

11. *Diſperſus rumor*) Teren. in prol. Hecyr. in re ſimili, *Rumor venit*.

Concitat) Convocat in locum unum, ſcil. theatrum.

12. *Deficiunt loca*) Deſunt turbæ loca.

15. *Exſpectatio*) Exſpectatio ſcurræ, cum ille moraretur, apud populum ſilentium facit.

17. *Porcelli vocem eſt imitatus*) Luſit Auſonius in hominem animantium variorum voces exprimentem hoc epigrammate:

Latratus catulorum, hinnitus fingis equorum,
Caprigenumque pecus, lanigeroſque greges
Balatu adſimulas. Aſinos quoque rudere dicas,
Quum vis Arcadicum fingere, Marce, pecus.
Gallorum cantus, & ovantes gutture corvos,
Et quicquid vocum bellua talis habet.
Omnia quum ſimules, ita vere, ut ficta negentur,
Non potes humanæ vocis habere ſonum.

18. *Verum*) Nobiliſs. Heinſius legit *Verrem ut* &c.

Pal.

Et excuti juberent: quo facto ſimul
Nihil eſt repertum, multis onerant laudibus,
Hominemque plauſu proſequuntur maximo.
Hoc vidit fieri ruſticus: Non mehercule
Me vincet, inquit: Et ſtatim profeſſus eſt,
Idem facturum melius ſe poſtridie.
Fit turba major: jam favor mentes tenet,
Et deriſuri, non ſpectaturi, ſedent.
Uter-

Pallio) Pro toga poſitum, ait Gudius, cum in pallio ſinus non ſit.

19. *Et excuti*) Pallium videlicet, aut ſinum. Planiore ſenſu legit Heinſius, *Idque excuti juberent*.

Quo facto) Poſtquam excuſſo pallio non eſt repertus porcellus.

20. *Onerant laudibus*) Abunde laudibus proſequuntur. Juſtin. lib. 5. cap. 4. *Igitur omnibus non humanis tantum, verum & divinis eum honoribus onerant.*

21. *Hominemque plauſu proſequuntur*) Cic. pro Roſc. Com. c. 10. *Sic eſt vulgus: ex veritate pauca, ex opinione multa æſtimat. Quid ſciret ille, perpauci animadvertebant: ubi didiciſſet, omnes quærebant: nihil ab hoc pravum & perverſum produci poſſe arbitrabantur. Si veniret ab Statilio, tametſi artificio Roſcium ſuperaret, adſpicere nemo poſſet. Quia veniebat a Roſcio, plus etiam ſcire, quam ſciebat, videbatur.*

22. *Ruſticus*) Ruſticus quidam, qui ibi aderat.

25. *Fit turba major*) Concurſus omnis generis hominum.

Favor) De ſpectatoribus applaudentibus in theatro vel ſcena dicitur, ut infra fab. 7.

Tibicen gratulari fautores putat.

Mentes tenet) Favor erga ſcurram ita occupatas habuit multitudinis mentes, ut adempta eſſet iis omnis libertas judicandi.

26. *Et deriſuri*) Heinſius,

Ut deriſuros, non ſpectaturos ſcias.

Forte:

Et deriſores, non ſpectatores ſedent.

Quam conjecturam mihi ſuppeditat locus ex lib. 3. fab. 14. ubi ſic noſter de Æſopo:

Quod ſenſit ſimul
Deriſor potius, quam deridendus ſenex,
Arcum retenſum poſuit in media via.

ubi

Uterque prodit: Scurra digrunnit prior,
Movetque plauſus, & clamores ſuſcitat.
Tunc ſimulans ſe ſe veſtimentis Ruſticus
Porcellum obtegere, quod faciebat ſcilicet,
Sed in priore quia nil compererant, latens;
Pervellit aurem vero, quem celaverat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
Acclamat populus: Scurram multo ſimilius
Imitatum; & cogit Ruſticum trudi foras.
At ille profert ipſum porcellum e ſinu,
Turpemque aperto pignore errorem probans;
En hic declarat, quales ſitis judices.

---

ubi *deriſor* oppoſitum τῷ *deridendus* idem valet, quod *deriſurus*; ut ſenſus ſit: Quod ubi ſenſit ſenex Æſopus, qui potius eum eſſet deriſurus, (ſolebat nempe hic Fabulator ſtultitiam hominum deridere, & ſic eorum errores corrigere) quam ab eo deridendus.

Non ſpectaturi) Non tam ad eum ſpectandum, quam deridendum.

27. *Uterque*) Scurra & Ruſticus prodeunt in ſcenam. *Prodire in ſcenam* eſt & apud Nepotem in præfatione.

Digrunnit) In ſinum, ut ante fecerat.

28. *Movetque plauſus*) Commovet multitudinem ad edendos plauſus manibus. Sic enim ſolebant, cum quid approbarent.

Clamores ſuſcitat) *Tollere clamorem* dixit 1. 11. & 1. 6. Cicero in Bruto c. 95. *clamores facere*.

30. *Scilicet*) Confirmantis hic eſt particula.

31. *Sed in priore*) Toti ſunt in aſſerendo hoc verſu Freinshemius & Schefferus. Malim cum Heinſio delere.

Compererant) Nempe ſpectatores.

32. *Vero*) Vero porcello in veſtibus latenti.

33. *Vocem naturæ*) Vocem ſuis, naturalem grunnitum.

35. *Trudi foras*) Ejici contumelioſe. Sic Terentius Eun. 5. 11.

Nam me extruſit foras.

37. *Aperto pignore*) Claro ac manifeſto. *Pignus* notat argumentum certiſſimum.

38. *Hic declarat*) Hic porcellus oſtendit errorem veſtri judicii.

POETA.

Adhuc ſuperſunt multa, quæ poſſim loqui,
Et copioſa abundat rerum varietas;
Sed temperatæ ſuaves ſunt argutiæ:
Immodicæ offendunt. Quare, vir ſanctiſſime
Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis,
Si non ingenium, certe brevitatem adproba,
Quæ commendari tanto debet juſtius,
Quanto poetæ ſunt moleſti validius.

POETA.

39. *Adhuc ſuperſunt multa.*) Lib. 4. fab. 25.

Superſunt mihi quæ ſcribam, ſed parco ſciens.

Loqui) *Scribere*, ut loco laudato.

41. *Temperatæ ſuaves ſunt argutiæ*) Ter. Andr. 1.

Id arbitror
Adprime in vita eſſe utile, ut ne quid nimis.

42. *Immodicæ offendunt*) Nimiæ ſunt moleſtæ ac tædioſæ.

Vir ſanctiſſime) Integerrime. Sic lib. 3. fab. 10. *Sancta uxor*, de integra vita & innocente.

43. *Nomen victurum*) Cujus nomen in ſcriptis meis vivet. *Vivere* eſt hic immortali gloria & memoria vigere. Et ita uſurpatur paſſim apud Scriptores.

45. *Certe*) *Certe* hic eſt minimum, ſaltem. Sic ſupra l. 2. fab. 5.

Donationis, alapæ certe, gaudio.

Brevitatem) Brevitatem magni beneficii loco imputat, cum alias ſolerent poetæ enecare & macerare homines ſuis verboſis commentationibus. Docent id loca, quæ congeſſere viri docti.

46. *Tanto juſtius*) Tanto majori jure.

47. *Poetæ*) Qui juſta opera conſcribunt, quos recitantes non poſſis ſine maxima moleſtia audire. Ovidius:

Ut nos nulla tibi jam ſit legiſſe voluptas:
At brevior demtis pœna duobus erit.

FABULA VI.

DUO CALVI.

INvenit Calvus forte in trivio pectinem,
Acceſſit alter, æque defectus pilis;
Heia, inquit, in commune quodcunque eſt lucri.
Oſtendit ille prædam, & adjecit ſimul:
Superum voluntas favit, ſed fato invido:
Carbonem, ut ajunt, pro theſauro invenimus.
¶ *Quem ſpes deluſit, huic querela convenit.*

AD FAB. VI.

1. *Calvus*) Quidam homo calvus, ut ſolet Phædrus de ignotis.

2. *Æque defectus pilis*) Quem defecerant pili, qui amiſerat pilos. Sic ſup. *defectus annis*.

3. *In commune*) Formula ſolennis, qua utebantur, qui quid alium inveniſſe viderant in publico. Integra locutio eſt, *Confer in commune*. Sed *confer* brevitatis cauſa omittitur.

5. *Superum voluntas favit*) Hoc quoque ſolenne erat. Dicebant talia a diis dari. Quid ſi verſus ita conſtituatur,

Superum voluntas favit, at fato invido?

Invido) Iniquo, non favente.

6. *Carbonem*) Rem nobis non profuturam, nec ullius pretii. Carbones ſcilicet olim propter limites defodiebant. Confer lib. 3. fab. 12.

Ut ajunt) Ceſſit enim in proverbium. Vide Eraſmi Chiliad.

7. *Quem ſpes deluſit*) Qui ſpe ſua fruſtratus eſt.

FABULA VII.

PRINCEPS TIBICEN.

UBi vanus animus, aura captus frivola,
Ar-

AD FAB. VII.

1. *Ubi vanus animus*) Plerumque contingit, ut homines nec certa propoſita habentes, inflati par-
vulo

Arripuit inſolentem ſibi fiduciam,
Facile ad deriſum ſtulta levitas ducitur.
¶ *Princeps tibicen notior paulo fuit,*
Operam Bathyllo ſolitus in ſcena dare.
Is forte ludis, non ſatis memini quibus,
Dum pegma rapitur, concidit caſu gravi
Nec

---

vulo ſucceſſu audeant ſperare majora ſolitis. Sed huic conſequens eſt, ut illorum levitas agnita ludibrium debeat.

Aura) Vulgi gratia & favore. Horat. od. 2. lib. 3.

Arbitrio popularis auræ.

Virg. 6. Æneid.

Nunc quoque jam nimium gaudens popularibus auris.

Ubi Servius exponit, *Favoribus. Unde & AURARII dicuntur fautores*. Cicero dixit, *ventus popularis, venti concionum*.

Frivola) Fragili, quæ cito perit.

2. *Sibi*) Eleganter abundat hæc vocula, ut ſæpe apud Scriptores.

3. *Ad deriſum*) Ad deriſionem, ut derideatur.

Stulta levitas) Vanus animus, vel vanitas illa animi.

4. *Princeps*) Nomen proprium. *Principis* Grammatici meminit Suetonius lib. de Illuſtribus Grammaticis cap. 4. his verbis: *Me quidem adoleſcentulo, repeto quendam Principem nomine alternis diebus declamare, alternis diſputare, nonnullis vero mane diſſerere, poſt meridiem, remoto pulpito, declamare ſolitum*. Vide Grut. Inſcript. DCCCXXXIII. 10. Ita nomina propria ſunt, Rex, Regulus, Tyrannus, Tyrannio, Creon, Creuſa, & alia id genus.

Notior paulo) Quam alii ejuſdem generis homines.

5. *Operam Bathyllo ſolitus*) Inflare tibias ſolitus, ad quas Bathyllus mimus ſaltaret. Vixit hic Bathyllus tempore Auguſti.

7. *Pegma*) Machina fuit artificioſa, pro diverſitate argumenti adornata, in qua vel in ſublime attollere, vel e ſublimi in præceps dare, ac velut dehiſcente terra abſumere ſolebant ſive homines, ſive res, quas eſſet libitum.

Rapitur) Indicat hæc vox celeritatem, qua dehiſcebat, aut ſurgebat motum ponderibus latitantibus. Claudianus:

Mobile ponderibus deſcendat pegma reductis.

8. *Nec*

Nec opinans, & ſiniſtram fregit tibiam,
Duas quum dextras maluiſſet perdere.
Inter manus ſublatus, & multum gemens,
Domum refertur. Aliquot menſes tranſeunt:
Ad ſanitatem dum venit curatio.
Ut ſpectatorum mos eſt, & lepidum genus,
Deſiderari cœpit, cujus flatibus
Solebat excitari ſaltantis vigor.
Erat facturus ludos quidam nobiles,
Et incipiebat Princeps ingredier. Eum
Ad-

---

8. *Nec opinans*) *Nec* valet *non*. Terent. Andr. *Nec opinantes*. Noſter lib. 1. fab. 9. *Accipiter nec opinum rapit*. Virgil. dixit pro eo *incautus* Æneid. 1.
Et ferro incautum ſuperat.

9. *Duas quum dextras*) Fregit tibiam, ſive crus ſiniſtrum, ſed maluiſſet duas dextras tibias (quas ſcil. in comœdiis adhibebat) frangere quam unicam illam ſiniſtram. Luſus elegans eſt in voce *tibiæ*.

10. *Inter manus ſublatus*) Manibus latus e theatro. Cicero Accuſ. 5. in Ver. c.11. *Itaque erant exitus ejuſmodi, ut alius inter manus e convivio, tanquam e prælio, auferretur*. Liv. lib. 3. de Q. Cæſone: *Inter manus domum ablatus*. Lucr. lib. 1. v. 96. de Iphigenia Dianæ immolanda:
Nam ſublata virum manibus tremebundaque ad aras
Deducta eſt.

11. *Aliquot menſes tranſeunt*) Lapſi ſunt aliquot menſes, antequam plene eſſet curatus. *Ire* & *tranſire* de tempore uſurpatur. Ovid. Met. lib. 2. v. 330.
Si modo credimus, unum
Iſſe diem ſine ſole ferunt.

13. *Lepidum genus*) Ut ſpectatorum genus ſolet eſſe lepidum, & a tibicine ſe vult exhilarari. *Lepidum ſpectatorum genus*, id eſt, lepidi ſpectatores, formula Phædro ſolennis. Sic *Grajum genus* pro ipſis Græcis eſt apud Ennium. Et eodem modo ab Euripide dictum eſt, πρεσβυτῶν γένος, pro ipſis ſenibus.

14. *Flatibus*) Cantibus, q. d. quo tibia canente.

15. *Saltantis*) Bathylli, cui operam in ſcena dabat.

16. *Erat facturus*) V. ſup. fab. 5.

17. *Et incipiebat princeps*) Ita Heinſius:

Ut

Adducit pretio, precibus, ut tantummodo
Ipſo ludorum oſtenderet ſeſe die.
Qui ſimul advenit, rumor de tibicine,
Fremit in theatro: quidam affirmant mortuum,
Quidam in conſpectum proditurum ſine mora.
Aulæo miſſo, devolutis tonitrubus,
Dii ſunt locuti more translatitio.
Chorus reducto tunc, & notum canticum
Impoſuit, cujus hæc fuit ſententia:
LÆTARE INCOLUMIS ROMA
SALVO PRINCIPE.

In

Ut incipiebat Princeps ingredier, eum
Inducit pretio & precibus, ut tantummodo
Ipſo ludorum oſtenderet ſe ſe die.

18. *Pretio, precibus*) Terent. Eun. 5. 9. 24.

Perfice hoc
Precibus, pretio, ut hæream aliqua in parte
tandem apud Thaidem.

Horatius etiam,

Nunc prece, nunc pretio.

Nos Belgæ, *Hy brengt' er hem toe met gelt en goede vvorden.*

20. *Qui ſimul advenit rumor*) Qui rumor ſimulac diſpergeretur, venturum nempe Principem, fremitum excitat in theatro.

23. *Aulæo miſſo*) Cum dimitteretur aulæum, poſt quod ſtabant actores. Heinſius:

Aulæo miſſo, devolutis tonitrubus,
Diis collocutis more translatitio.
Chorus reducto &c.

Devolutis tonitrubus) Fiebant hæc ſaxis dejectis poſt ſcenam magno cum fragore.

24. *More translatitio*) Quo transferebantur in ſcenam, ornati magnifice, cum intervenire difficilioribus negotiis deberent, machinæ alicujus ſubſidio. Quanquam per *translatitium* intelligi poteſt pridem uſurpatum, conſuetum, & vulgare.

25. *Reducto*) Tibicini nempe una cum cæteris, ex quibus chorus conſtabat. Poſitum eſt pro *introducto*, *denuo ducto in theatrum*, quia promiſerat ſe oſtenſurum ſe.

27. *Lætare incolumis Roma*) Reſpicit morem acclamandi Principibus. Ita Romæ, acceptis de recuperata Germanici valetudine nunciis, exclamatum, SALVA ROMA, SALVA PATRIA, SALVUS EST

GER-

In plauſus conſurrectum eſt; jactat baſia
Tibicen, gratulari fautores putat.
Equeſter ordo ſtultum errorem intelligit;
Magnoque riſu canticum repeti jubet.
Iteratur illud: homo meus ſe in pulpito
Totum proſternit; plaudit inludens eques:
Ro-

GERMANICUS. Et ſimiliter de Alexandro Severo: SALVA ROMA, QUIA SALVUS ALEXANDER.

28. *In plauſus conſurrectum eſt*) Simul ab omnibus ſurrectum eſt, ut plauſus ederent. Stantes enim fere edebant, præſertim ſi hoc Principis cauſa facerent. Suetonius Auguſto, *Aſſurrectum ei ab univerſis, & a ſtantibus plauſum*. Auctor Dialogi de claris Oratoribus. *Teſtis ipſe populus, qui auditis ejus* (Virgilii) *verſibus ſurrexit univerſus*. Apul. Apol. *Ibi ego comperior, omnes judices tanto poetæ adſurrexiſſe*, id eſt in plauſum. Arnobius lib. 4. *Conclamant, & adſurgunt theatra*. Græci vocant ἀναπηδᾷν & ὑπανίςασθαι.

Jactat baſia) Ori admota manu, ſpargit in vulgus, gratiarum agendarum cauſa. Sic enim ſolebant, quoties declarare animum gratum, aut quoquo modo deditum aliis vellent. Fiebat autem manu primum admota ori, deinde porrecta ad eos, quorum amori vel honori hoc dabatur, & ſic oſculum ipſum porrigebatur velut ac jactabatur. In pleriſque codicibus eſt:

Jactant baſia,
Tibicen gratulari fautores putat.

quomodo emendat & diſtinguit Petrus Scriverius Notis ad Martialem p. 38. probante etiam Nicolao Heinſio. Sed ſequens verſus videtur repugnare.

29. *Gratulari*) Abſolute, *gratulari* pro *gratulari ſibi*. Ita lib. 4. fab. 11.

Quum gratulantes perſalutaſſet Deos.

30. *Equeſter ordo*) Equites in theatro ſedentes.

Stultum errorem) Errorem ex ſtultitia, & judicii infirmitate natum.

32. *Homo meus*) Tibicen princeps, de quo loquor. Additur illud *meus*, velut per commiſerationem tantæ ſtultitiæ.

In pulpito) Ubi canere fabulamque agere ſolebant perſonæ.

33. *Plaudit inludens eques*) *Eques* hic eſt pro *equites*, vel *equeſter ordo*, ut ante. *Plaudit*, vel *plauſus dat*. Horat. lib. 1. Od. 20.

Da-

Rogare populus hunc coronam exiſtimat.
Ut vero cuneis notuit res omnibus,
Princeps ligato crure nivea faſcia,
Niveiſque tunicis, niveis etiam calceis,
Superbiens honore divinæ Domus,
Ab univerſis capite eſt protruſus foras.

---

datus in theatro
Cum tibi plauſus.

34. *Rogare populus*) Populus putat eum rogare, ut coronetur tanquam victor. Non male forte legeretur;

Rogare populus hinc coronam exiſtimat:

ut ſenſus ſit: Ex eo, quod tibicen ſe in pulpito proſterneret, & tantos plauſus darent Equites, ex eo, inquam, populus credidit eum rogare coronam. Sed nihil immutandum.

Coronam) Præmium certaminis in ludo illo.

35. *Ut vero*) Ut vero per omnes partes theatri intellecta eſt hominis vanitas.

Cuneis) Sedilibus in theatro, ubi ſedebat populus.

36. *Nivea faſcia*) Alba, candida; qui color olim relatus eſt inter regales.

37. *Niveiſque tunicis*) Præfert Gudius, *Niveaque tunica*; quem vide omnino ad hunc locum.

38. *Honore divinæ domus*) Honore, quo non ipſe, ſed divina domus afficiebatur, id eſt, Auguſta, Cæſarea, Imperatoria, Principalis. Rigaltius hunc locum dum emendare vult, corrumpit. Ipſe eum vide.

39. *Capite eſt protruſus foras*) Cum contumelia præceps eſt datus. Sic fere fab. 5. 35. Ter. Eun. 4. 5. 11.

Correxit miles, quod intellexi minus: nam
me extruſit foras.

FABULA VIII.

OCCASIO DEPICTA.

Curſu volucri pendens in novacula,
Calvus, comoſa fronte, nudo corpore,
Quem ſi occuparis, teneas; elapſum ſemel
Non ipſe poſſit Jupiter reprehendere;
Oc-

AD FAB. VIII.

1. *Curſu volucri*) Alatis pedibus.

Pendens) Tam celer, ut terram non attingat. Sic enim de volantibus Ovid. de Perſeo lib. 4. Met.

Cumque ſuper Lybicas victor penderet arenas.

Et ſic alii.

In novacula) Vide præter alia, quæ paſſim occurrunt, Andreæ Alciati Embl. XVI. lib. 1. *In novacula* autem valet hic *cum novacula*, vel *novaculam manu tenens*. Virg. 5. Æn.

Horridus in jaculis:

hoc eſt, jaculis inſtructus. Idem lib. 11.

Rapidum ſuper amnem
Infelix fugit in jaculo ſtridente Camilla.

Florus lib. 1. *Juventus in equis & armis*, h. e. armata & equis inſidens. Auſon. Epigr. CXXXI.

Laudo Timomachum, matrem quod pinxit in enſe
Cunctantem.

h. e. quod pinxerit cunctantem, cum manu jam teneret gladium ad interficiendos liberos. Manil. lib. 2. v. 241.

Et qui contento fulget Centaurus in arcu.

Danetus exponit male, *tanta velocitate, ut poſſit incedere in novacula.*

2. *Calvus*) Muliebri ſpecie quoque ita pingitur.

Fronte capillata, poſt eſt Occaſio calva.

Comoſa fronte) Comis abundante.

Nudo corpore) Quo nempe ſit expeditior ad avolandum.

3. *Quem ſi occuparis*) Quem ſi prævenias inopinatum quaſi, ac non ſentientem.

Teneas) Ne patiaris a te abire, quia ſemel elapſus non redit.

4. *Non ipſe poſſit Jupiter*) Non ipſe Jupiter, quamvis ſit maximus deorum, & omnipotens dicatur.

Re-

Occaſionem rerum ſignificat brevem.
¶ Effectus impediret ne ſegnis mora,
Finxere Antiqui talem effigiem Temporis.

Reprehendere) Retrahere e fuga. Livius, *Adeo turbati erant dextræ alæ equites pediteſque, ut quoſdam Conſul Cato manu ipſe reprenderit, verteritque in hoſtem*. Lucret. lib. 6. v. 507.

Quod niſi reſpirent venti, non ulla refrænet
Res, neque ab exitio poſſit reprehendere euntes.

Propertius:

Quam poſſit quiſquam noſtros reprehendere curſus.

6. *Effectus impediret*) Ne per nimiam cunctationem effectu rerum deſtituamur. Optime legit Nob. Heinſius:

Effectus impediatur ne ſegni mora.

7. *Temporis*) Non ſimpliciter, ſed ejus, quod ante dixit, *occaſionem*, h. e. opportunitatem.

FABULA IX.

TAURUS & VITULUS.

Anguſto in aditu Taurus luctans cornibus,
Quum vix intrare poſſet ad præſepia,
Monſtrabat vitulus quo ſe pacto plecteret:
Tace, inquit, ante hoc novi, quam tu natus es.
¶ Qui doctiorem emendat, ſibi dici putet.

AD FAB. IX.

1. *Luctans cornibus*) Difficulter permeans.

3. *Vitulus*) Qui forte adſtabat.

Plecteret) Alii *flecteret*. Eodem recidit. Docet Schefferus in libris de re vehiculari, 1. 4.

4. *Quam tu natus es*) Præſens pro præterito perfecto, *natus fuiſti*. Proverbium conveniens ſeni reprehendenti hominem adoleſcentem & ſciolum, a quo laceſſitur.

5. *Qui doctiorem emendat*) Sus ſcilicet Minervam docens, ut in alio eſt proverbio.

Sibi dici putet) Sic fere ſup. Ter. Andr. 1. 2. 16.

Hæc cum illi, Micio,
Dico, tibi dico.

FABULA X.

VENATOR & CANIS.

ADverſus omnes fortis veloces feras
Canis quum domino ſemper feciſſet ſatis,
Languere cœpit annis ingravantibus.
Aliquando objectus hiſpidi pugnæ ſuis,
Ad-

AD FAB. X.

1. *Adverſus omnes*) Aliam fabulam de Cane ſene refert Camerarius fab. 278. Confer Statium ſic loquentem de Leone jam ſene Theb. lib. XI.

Qualis leo rupe ſub alta,
Quem virides quondam ſylvæ monteſque tremebant,
Jam piger & longo jacet exarmatus ab ævo.
Magna tamen facies, & non adeunda ſenectus:
Et ſi demiſſas veniat mugitus ad aures,
Erigitur, meminitque ſui, vireſque peractas
Ingemit, & campis alios regnare leones.

Fortis veloces) Malim certe cum Heinſio:

Adverſus omnes fortis & velox feras.

Vide eum ad hunc locum.

2. *Semper feciſſet ſatis*) Tmeſis, pro *ſatisfeciſſet*.

3. *Annis ingravantibus*) Cum anni eum gravarent, id eſt, moleſtiam adferrent: vel annis ingraveſcentibus. Sic Horatius dixit *gravis annis*, de milite ſene. Ovidius quoque:

Quoniam gravis ipſa ſenecta eſt.

Ennius apud Ciceronem, *ſenio confectus*.

4. *Aliquando objectus*) Commiſſus quodam tempore cum ſue in pugnam. Multa congerit exempla Torrentius ad Horatium Epod. lib. od. 2. quo probet, ubi de re venatica ſermo eſt, *canes* fœminino genere uſurpari. Fatetur tamen hanc obſervationem non eſſe perpetuam. Patet certe etiam ex hoc Phædri loco. Quin & ex Columel. 7. 12. *Pecuarius canis neque tam ſtrigoſus, & pernix eſſe debet, quam qui damas cervoſque, & velociſſima ſectatur animalia.*

Hiſpidi) Setoſi apri.

5. Ca-

Adripuit aurem : ſed carioſis dentibus
Prædam dimiſit . Hic tum Venator dolens ,
Canem objurgabat . Cui latrans contra ſenex :
Non

---

5. *Carioſis dentibus*) Invalidis jam , & carie adeſis .

6. *Venator dolens*) Prædam jam captam ſic ſibi iterum , tanquam bolum e faucibus , eripi .

7. *Latrans contra ſenex*) Non dubitavimus ita reſtituere hunc verſum hactenus corruptum , hortante imprimis , cui plurimum in his ſtudiis tribuimus , Jano Broukhuſio . Prima in *latrare* a nemine veterum , qui alicujus eſſet auctoritatis , unquam correpta eſt . Adeo ut cum aliis erraverit Guntherus , dum ſcriberet :

Portavit ſcapulis paſſus plus mille latrantem .

Quod non vidit eum laudans Ritterſhuſius , qui tamen Phædrum nimiæ negligentiæ in obſervandis hujus carminis legibus accuſat . V. Voſſ. de art. Gramm. lib. 2. p. 75. ubi hunc Phædri verſum improbat . Ultima enim horum verſuum ſedes neceſſario recipit jambum . Hinc doctiſſimus Barthius merito in Perottum invehitur , qui tam indoctus fuerit poeſeos , ut etiam ultimo ſenarii pedi ſpondæum appoſuerit . Accuratius hac voce eſt uſus Jacobus Sannazarius , quem non veretur Ludovicus de la Cerda , elegans ingeniorum ſpectator , anteponere Statio Papinio . Sic ille Epigr. lib. 1. 19.

Cum prope latrantes ſenſit adeſſe canes .

Et lib. 2. 46.

Quod noctu latras , quod ſellas olfacis ultus .

Par ratio eſt in *migrare* , in qua voce primam male corripuit Manilius . Et eadem pene in *Nigrare* , cujus prima , ut bene obſervavit Taubmannus , a Virgilio ſemper extenditur , excepto uno loco in lib. VIII. Æneid.

Credunt ſe vidiſſe Jovem , cum ſæpe nigrantem .

Itaque re bene perpenſa puto nihil melius eſſe , quam hanc in Phædro emendationem admitti , urgente etiam , ut mihi videtur , ipſo ſenſu . Nam *ſenex contra latrans* videtur eſſe *ſenex contra reſpondit latrans* , ideſt , *latrando* . Unde nihil periculi , ſi verba ita , ut monuimus , tranſponantur . *Latrans contra ſenex* . Significat igitur . Canis contra ſenex & gravatus annis domino ſuo hoc pacto

 reſpon-

Non te deſtituit animus, ſed vires meæ.
Quod fuimus laudas, jam damnas quod non ſumus.
¶ *Hoc cur, Philete, ſcripſerim, pulcre vides.*

EXPLICIT LIB. V.

reſpondit. *Latrans*, ut jam ante monuimus, ponitur pro *latratore*, ut *amans* apud Terentium & Ovidium pro *amatore*; *Medentes* pro *medicis* apud Lucretium; *Hinniens* pro *equo* apud Apulejum; *Mugientes* pro *bubus* apud Horatium; *Laniger* quoque apud noſtrum pro *agno*; & *Auritulus* pro *aſino*. Quod tamen ſummopere miror non admitti a doctiſſimo Cellario, ſtatuente cum Gebhardo, dicto loco retineri debere *auriculas* pro *auritulus*. Vide eum in Theſauro Fabri in voce *Auricula*.

8. *Non te deſtituit animus*) Animus meus non deſtituit te, non fallit, non facere negligit, aut curat quod imperas. Vir celeberrimus, mihique amiciſſimus Petrus Francius reponebat: *Non me deſtituit animus*; quod non diſplicet. Apud Virgilium lib. 5. Æn. 394. ſic fere Aceſtæ, a quo dictis caſtigabatur, & impellebatur ad pugnam, reſpondit Entellus:

> *Non laudis amor, nec gloria ceſſit*
> *Pulſa metu; ſed enim gelidus tardante ſenecta*
> *Sanguis hebet, frigentque effœtæ in corpore vires.*

9. *Quod non ſumus*) Damnas quod non ſumus amplius, i. e. ægre fers, quod non ſemper retineamus, & ſic etiamnum habeamus illas vires, quas habuimus olim. Ex conjectura Heinſii legi poſſit:

> *Quod fuimus, lauda, non damna, quod jam ſumus,*

vel,

> *Quod fuimus laudas, dum damnas, quod nunc ſumus.*

Barthius Adverſ. lib. 44. cap. 6. legit,

> *Quod fuimus laudas, jam dedamnas quod ſumus.*

Ita ille, ſed non favente Delio.

10. *Hoc cur, Philete, ſcripſerim*) Sic fabellas aliquando finit auctor, Lib. 3. fab. 12.

Hoc

Hoc illis narro, qui me non intelligunt.
Et ejuſdem libri fab. 1.
Hoc quo pertineat, dicet qui me noverit.
Vult ſe excuſare Phileto, quod non ea ſcribat alacritate ſenex, qua ſcripſit olim, cum adhuc ætate viribuſque eſſet integris.

APPENDIX FABULARUM A MARQUARDO GUDIO

E Manuſcripto veteri deſcriptarum.

FABULA I.

MILVUS ÆGROTANS.

Multos quum menſes ægrotaſſet Milvius;
Nec jam videret eſſe vitæ ſpem ſuæ;
Matrem rogabat, ſancta circumiret loca,
Et

AD APPEND.

FAB. I.

1. *Multos quum menſes*) Non abſimilis extat fabula apud Æſopum de Corvo ægrotante. Expreſſit & Camerarius fab. 131. Faernus quoque fabulam ſuam de Corvo ægrotante ex hac Phædri ſic videtur contexuiſſe, ut felici variatione ſenariis in throcaicos converſis eadem fere dixerit. Operæ pretium erit ſic narrantem audire:

Deſtitutus corvus æger mortis in periculo,
Anxius Matrem rogabat, ut ſalute pro ſua
Vota Diis concepta ſupplex & preces effunderet.
Nate mi, quid vota pro te, Mater inquit, proderunt,
Qui tibi omnes reddidiſti ſemper infenſos Deos?
Nam quis, obſecro, eſt eorum, cujus ex altaribus
Exta tu non involaris, ſacra non turbaveris?

3. *Sancta circumiret loca*) Ut circumiret templa, aras &c. Sic in periculis conſtituti ſolebant etiam privatorum domos circumire.

4. *Pro*

Et pro ſalute vota faceret maxima.
Faciam, inquit, fili; ſed opem ne non impetrem,
Vehementer vereor; tu, qui delubra omnia
Vaſtando, cuncta polluiſti altaria,
Sacrificiis nullis parcens, nunc quid vis rogem?

---

4. *Pro ſalute*) Ut ſalutem recuperaret. Lib. 5. fab. 2. *pro vita rogant.*

Vota faceret) Voveret Diis multa, ſi filius ſuus a morbo liberaretur.

5. *Ne non impetrem*) Vereor me non impetraturam quod peto.

6. *Tu qui delubra*) Editum fuit *Sed qui delubra*, &c. Non aſſequor quid ſibi velit illud *ſed* hic denuo repetitum. Conjicio ſcripſiſſe Phædrum cum emphaſi, *Tu, qui delubra*, &c. q. d. Quomodo audes tu, qui tot flagitiis Deos offendiſti, me rogare, ut pro te apud eos intercedam?

7. *Sacrificiis*) Vox hoc loco quadriſyllaba.

FABULA II.

LEPORES VITÆ PERTÆSI.

Qui ſuſtinere non poteſt ſuum malum,
Alios

AD FAB. II.

1. *Qui ſuſtinere non poteſt*) Qui non poteſt ferre. Terentius Andr. 5. 4.

Non tu tuum malum æquo animo feres?

Sed hoc modo & ſupra l. 1. fab. 2. locutus eſt Phædrus,

Hoc ſuſtinere, majus ne eveniat malum.

Ubi & dixerat *perferre*:

Quia noluiſtis veſtrum ferre, inquit, bonum,
Malum perferte.

Quo loco, quod hic obiter addo, memini clariſſ. Francium maluiſſe,

Quia noluiſtis regem ferre, inquit, bonum, non male, ſi tanta mutatio, nulla codicum auctoritate ſuffulta, poſſit admitti.

Alios inſpiciat, & diſcat tolerantiam.
¶ *Aliquando in ſylvis ſtrepitu magno conciti*
Lepores clamant, ſe propter aſſiduos metus
Finire velle vitam. Sic quendam ad lacum
Venerunt, miſeri quo ſe præcipites darent.

Ad-

---

2. *Alios inſpiciat*) Aliorum hominum inſpiciat vitam. Sic Teren. Adelph. 3. 3. 62.

Inſpicere, tanquam in ſpeculum, in vitas omnium
Jubeo, atque ex aliis ſumere exemplum ſibi.

Plinius junior etiam: *Inſpicere hominem propius.*
Diſcat tolerantiam) Diſcat *ſuſtinere ſuum malum*, quod idem eſt. Illuſtriſs. Gudius, cui has Phædri reliquias debemus, conjicit ita legendum:

Aliorum exemplo toleranter diſcat pati.

id quod firmat auctoritate Ciceronis, apud quem eſt, *Toleranter dolores pati.*

3. *Aliquando*) *Aliquando* hic valet *quodam tempore*. Vide de vi & uſu hujus voculæ Horat. Turſell. de partic.

In ſylvis ſtrepitu) Adi Camer. fab. 56.

Conciti) Perturbati, metu perculſi. Editum eſt *conati* in priori editione, nec erratis adſcriptum. Non dubito tamen quin ſit vitium typographicum, quod ſic correximus, monſtrante ipſo Gudio, qui fabulam hanc hoc pacto conſtituit:

In ſylva quondam ſtrepitu magno conciti
Lepores, aſſiduos velle ſe propter metus
Finire vitam, clamitant. Sic proximum
Venere ad ſtagnum, quo ſe præcipites darent.
Adventu quorum poſtquam ranæ territæ,
Confeſtim in imos trepidantes fugiunt lacus:
Heu, inquit unus, ſimilis illarum eſt timor;
Sequamur & feramus vitam ut cæteri.

4. *Propter aſſiduos metus*) In quibus viverent ob inſidias venatorum.

5. *Finire velle vitam*) *Finire vitam* eſt mori. Sic Nepos Pauſania, cap. ult. *ubi vitam finierat*: niſi quod hic legi volunt *poſuerat*. Eſt tamen & Plinii *finire vitam*; & Ovidii in Triſtibus:

Quilibet hanc ſævo vitam mihi finiat enſe.

Et ſic fere in perorat. Metam.

Incerti ſpatium mihi finiat ævi.

6. *Quo ſe præcipites darent*) Quo ſe præcipitarent. Terent. Andr. 3. 4. 27.

Uti-

Adventu quorum poſtquam ranæ territæ
Virides in algas miſeræ fugientes ruunt:
Heu, inquit unus, ſunt & alii, quos timor
Vexat malorum. Ferte vitam, ut cæteri.

Utinam eſſet aliquid hic, quo nunc me præcipitem darem!

8. *Virides in algas*) Ulvas. Nam *algam* volunt eſſe maris, *ulvam* ſtagnorum.

9. *Heu, inquit*) Lib. 1. fab. 31.

Heu quanta nobis inſtat pernicies, ait.

Unus) Unus nempe fugientium leporum.

10. *Malorum*) Miſeriarum, calamitatum. Sic initio, *ſuſtinere ſuum malum*.

FABULA III.

VULPIS & JUPITER.

NAturam turpem nulla fortuna obtegit.
¶ Humanam in ſpeciem quum vertiſſet Jupiter
Vulpem, regali pellex ut ſedit throno,
Scarabeum vidit prorepentem ex angulo;

No-

AD FAB. III.

1. *Fortuna*) Dignitas, honor.

2. *Humanam in ſpeciem*) In hominis formam.

3. *Regali*) Regis. Cum Jupiter eam collocaſſet in ſolio regali. *Rex* autem a poetis Græcis & Latinis vocatur Jupiter, ut Juno *regina*. Virg. Æn. lib. 10. 621. de Jove:

Rex ætherei breviter ſic fatur Olympi.

Et lib. 1. Juno ipſa de ſe,

Aſt ego, quæ divum incedo regina.

Sed nec hi ſolum, ſed multo minores etiam, ut Pan, & ſi quid eo vilius, Reges dicebantur, quod Græci & Latini exemplis paſſim docent.

Pellex) Nam in humanam ſpeciem verſa, & jam regina facta, ſic & Jovi dilecta, pellex erat Junonis. De pellicibus, quas Jupiter adamavit, ubique Ovid. in Met.

Notamque ad prædam celeri proſiluit gradu.
Superi riſere, magnus erubuit pater,
Repudiatam turpemque pellicem expulit;
His proſequutus: Vive quo digna es modo,
Quæ noſtris uti meritis digne non potes.

---

5. *Prædam*) Qua ſcilicet ſolebat delectari, cum adhuc vulpis eſſet.

Celeri proſiluit gradu) De throno proſiluit *veloci ſaltu*, ut eſt lib. 3. fab. 2.

6. *Magnus erubuit pater*) Erubuit Jupiter: nam *magnus* eſt ejus cognomentum. V. lib. 4. fab. 17.

7. *Turpemque pellicem*) Quia rem turpem commiſiſſet. Nam repudiari olim ſolitæ uxores ob rem pudendam.

8. *His proſequutus*) Hæc verba adjiciens. Attende ad varietatem hujus formulæ. Lib. 1. fab. 6.

Sic eſt locutus.

Ibid. fab. 10.

Dixiſſe fertur.

Ibid. fab. 12.

Vocem hanc edidiſſe dicitur.

Ibid. fab. 14.

Hæc edidit.

Ibid. fab. 27.

Fertur locutus.

Lib. 3. fab. 5.

Sic proſequutus.

Ibid. fab. 20.

Hoc locutus eſt modo, &c.

9. *Meritis*) Beneficiis, quibus te proſequimur. *Digne*) Uti decebat ad id dignitatis faſtigium evectam.

FABULA IV.

LEO & MUS.

NE *quis minores lædat, fabula hæc monet.*

¶ Leo-

AD FAB. IV.

1. *Minores*) Qui ſunt minores, quam ipſe eſt. Tale quid docuit ſupra lib. 1. fab. 28.

Quam-

¶ *Leone in ſylva dormiente, ruſtici*
Luxuriabant mures: & unus ex iis
Super cubantem caſu quodam tranſiit.
Expergefactus miſerum Leo celeri impetu
Arripuit; ille veniam ſibi dari rogat,
Crimen fatetur, peccatum imprudentiæ.
Hoc Rex ulciſci glorioſum non putans,
Igno-

Quamvis ſublimes debent humiles metuere.
Lædat) Injuria aliqua afficiat.
2. *Ruſtici*) *Ruſtici* idem eſt Ciceroni, quod *agrarii* vel *agreſtes*.
3. *Luxuriabant mures: & unus ex iis*) Ita ex conjectura hunc verſum reſtituimus; cum antea editum eſſet

Luxuriantes mures, unus ex iis
Super cubantem, &c.

contra omnem analogiam & regulas artis metricæ. Nobiliſs. Broukhuſius malebat,

Laſciviebant mures, unus ex iis.

præcipue quod *laſcivire* huic loco magis convenire videretur, quam *luxuriare*. Quicquid ſit, prior lectio tota cubat in mendo.
5. *Celeri impetu*) Sic præced. fab. *Celeri gradu*.
6. *Veniam ſibi dari rogat*) Sic lib. 1. fab. 22.

Dediſſem veniam ſupplici.

Lib. 4. fab. 19.

Oro ut imprudentiæ
Des primum veniam.

7. *Crimen fatetur*) Editum fuit,

Crimen ſupplex fatetur, peccatum imprudentiæ,

ſed reſpuente verſu. Inducendum eſt, ſi verſus conſtabit, vel *crimen*, vel *ſupplex*, ſenſu tamen integro:

Supplex fatetur peccatum imprudentiæ.

ſcilicet eſſe: vel

Crimen fatetur, peccatum imprudentiæ.

Fatetur crimen a ſe commiſſum, quod nempe ſit non mali animi, ſed imprudentiæ peccatum. Niſi malis *imprudentiæ*, id eſt, a ſe peccatum eſſe per imprudentiam, ſuffragante Petro Francio.
8. *Rex*) Leo, qui Rex dicitur ferarum. Lib. 4. fab. 12.

Quum ſe ferarum Regem feciſſet Leo.

Adi illum locum, & cum eo confer quæ late commentatus eſt Gudius ad lib. 1. fab. 5.

Ignovit & dimiſit. Poſt paucos dies
Leo dum vagatur noctu, in foveam decidit.
Captum ut ſe agnovit laqueis, voce maxima
Rugire cœpit; cujus immanem ad ſonum
Mus ſubito accurrens: non eſt quod timeas, ait,
Beneficio magno gratiam reddam parem.
Mox omnes artus, artuum & ligamina
Luſtrare cœpit, cognitoſque dentibus
Nervos rodendo laxat ingenia artuum.
Sic captum mus leonem ſylvis reddidit.

Glorioſum non putans) Non putans convenire cum gloria magnanimi leonis.

9. *Dimiſit*) Dimiſit murem incolumem.

Poſt paucos dies) Sic & l. 1. fab. 17. *Paucis diebus interpoſitis*. Lib. 3. fab. 2.

10. *Dum vagatur*) Dum pervagatur nemora, dum huc illuc diſcurrit.

In foveam) Factam ad capiendas feras. Vide lib. 3. fab. 2.

11. *Captum ut ſe agnovit laqueis*) Imitatur more ſuo Virgil. qui Georg. 1.

Tum laqueis captare feras.

Voce maxima) Lib. 1. fab. 11. de Aſino venante,

Clamorem ſubitum tollit totis viribus.

Rugire autem vox eſt leonum.

13. *Non eſt quod timeas, ait*) Idem habes l. 2. fab. 1. & lib. 3. fab. 2. *Timere abſiſte.*

14. *Beneficio magno*) Quod mihi nuper præſtitiſti, cum me incolumem dimitteres. Nempe verum eſt, quod dixit lib. 3. fab. 2.

Solet a deſpectis par referri gratia.

15. *Artus*) Nodos & juncturas. Sic articuli ſunt noduli, parvulæ juncturæ. Sic apud Plinium *articuli ſegetum*, pro nodis. Eleganter autem Phædrus nervis conjunxit artus. Quemadmodum enim in humani corporis fabrica inciſis nervis laxantur artus: ita in laqueis e nervo ferino contextis, artus ſive nodi, quibus feræ mirifico quodam artificio conſtringuntur, laxantur, ſi nervos ſeces.

16. *Luſtrare*) Diligenter inſpicere, ubi facillime poſſent divelli.

Cognitoſque) Poſt diligentem luſtrationem inventos.

17. *Laxat ingenia artuum*) Artificioſum & ingenioſum apparatum nodorum concurrentium, quibus

ſtatim

ſtatim implicabatur fera, atque in latentes illos laqueos incidebat. Sic Plinius dixit in Epiſt. *Ingenium cœnæ*, pro artificioſo convivii apparatu.

Sic captum) De Leone plagis liberato vide aliquid in Camerar. fab. 319.

FABULA V.

HOMO & ARBORES.

Pereunt, ſuis auxilium qui dant hoſtibus.
¶ *Facta bipenni quidam ab arboribus petit,*
Manubrium ut darent, e ligno, quod foret
Firmum: juſſerunt omnes oleaſtrum dari.
Accepit munus, aptans & manubrium
Cœpit ſecuri magna excidere robora.
Dum-

AD FAB. V.

1. *Auxilium qui dant*) Sic lib. 1. fab. 25.

Conſilia qui dant prava cautis hominibus.

Et lib. 4. fab. 18.

Qui fert malis auxilium, poſt tempus dolet.

Auxilium dare eſt Virg. Æn. lib. 2. v. 691.

Da deinde auxilium, pater, atque hæc omina firma.

2. *Bipenni*) Securi, ſic dicta, quia ab utraque parte habet aciem.

3. *E ligno*) Sic Plautus dixit, *e ferro fabricatum eſt*. Virg. *Lorica ex ære*.

4. *Firmum*) *Firmum* proprie dicitur de ligno duriſſimo, ad imitationem Virg. lib. 2. Æn.

Firma cavavit
Robora.

id eſt dura, quæ Plinius vocat inflexibilia.

Oleaſtrum) Lignum ex *Oleaſtro*, id eſt Olea ſylveſtri. Synecdoche.

5. *Aptans & manubrium*) Nempe *ſecuri*. *Aptare facta manubria* eſt apud Columellam lib. XI. *Aptare trabes* apud Virgil. 1. Æneid.

6. *Cœpit ſecuri magna excidere robora*) Elegans formula, quam Phædrus videtur habuiſſe in deliciis, quod paſſim in his fabulis videre eſt. Lib. 1. fab. 2.

Dumque eligebat quæ vellet, ſic Fraxino
Dixiſſe fertur Quercus, Merito cædimur.

EXPLICIT FELICITER.

cum cœpiſſent queri.
Ibid. ead. fab.
Corripere cœpit ſingulas.
Ibid. fab. 3.
Redire mœrens cœpit ad proprium genus.
& alibi.

Excidere robora) *Securi cædere* eſt apud Ovidium. *Cædere arbores* apud Virgilium. *Qui robur illic cecidit* apud Ciceronem.

Robora) Duriſſimas quercus, cæteraſque arbores.

7. *Dumque eligebat*) Dum eligeret quæ ſibi vellet robora truncare vel excidere.

8. *Merito cædimur*) Sic plane noſter lib. 1. fab. 31.
De reliquis ſunt una, Merito plectimur.

FL. AVIANI

FABULÆ XLII.

Variis Lectionibus & Notis illuſtratæ

AD SCHOLÆ USUM.

Digitized by Google

TYPOGRAPHI
MONITUM.

SEntentias, quæ a græcis ἐπιμύθια *dicuntur, diverſis typorum formis expreſſi, quod eas Critici ad Auctorem alium referant, & ætatem minus bonam redolere putent. Retinere volui, ut qui ſcholas habent, per eas juventutem exerceant monendo, caſtigando, reficiendo. Notæ enim ipſæ ad ſcholæ uſum dumtaxat ſcriptæ ſunt: quod ſane qui reputabit, & quanti valeat intelliget, non plura requiret.*

AVIANUS THEODOSIO

S. D.

DUbitanti mihi, Theodoſi optime, cuinam litterarum titulo noſtri nominis memoriam mandaremus, fabularum textus occurrit, quod in his urbane concepta falſitas deceat, & non incumbat neceſſitas veritatis. Nam quis tecum de oratione, quis de poemate loqueretur, cum in utroque litterarum genere & Atticos Græca eruditione ſuperes, & Latinitate Romanos? Hujus ergo materiæ ducem nobis Æſopum noveris: qui reſponſo Delphici Apollinis monitus ridicula orſus eſt, ut legenda firmaret. Verum has pro exemplo fabulas & Socrates divinis operibus indidit,

AVianus) Ex antiquis codicibus & MSS. non *Avienus*, ut vulgo. Qua de re V. Cannegieteri Diſſertationem c. 7.

Theodoſio) Privato homini, amico ſuo, ut apparet ex modo ſcribendi, non Imperatori, ut quidam putarunt. V. eundem Cannegieterum ib. c. 4. & ſeq.

Veritatis) Quæ difficillime invenitur, & explicatur.

Legenda firmaret) Auctoritate Apollinis fabulas confirmaret, & ad legendum homines alliceret.

Pro exemplo) Ut eſſent exemplo. Exemplum enim dividitur in verum & fictum.

Socrates) Quia Socrates ſolebat diſputare a ſimili.

Fla-

didit, & poemati ſuo Flaccus aptavit; quod in ſe ſub jocorum communium ſpecie, vitæ argumenta contineant: quas Græcis jambis Babrias repetens in duo volumina coarctavit; Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos reſolvit. De his ergo uſque ad quadraginta & duas in unum redactas fabulas dedi: quas rudi Latinitate compoſitas elegis ſum explicare conatus. Habes ergo opus, quo animum oblectes, ingenium exerceas, ſolicitudinem leves, totumque vivendi ordinem cautus agnoſcas. Loqui vero arbores, feras cum hominibus gemere, verbis certare volucres, animalia ridere fecimus, ut pro ſingulorum neceſſitatibus vel ab ipſis inanimis ſententia proferatur. Vale.

Flaccus) Horatius, qui in Sermonibus & Epi-
ſtolis uti ſolet fabulis.
Poemati) Hoc eſt carminibus ſuis. Sumitur tum
poema, tum *poeſis* interdum pro toto opere poeti-
co; quamvis conſtet ex partibus longe diverſis.
Græcis) Al. *Græcus*.
Babrias) De quo Suidas, & Jo. Tzetzes. Al.
Gabrias. V. Fabricium Biblioth. Græc. l. 2. c. 9.
n. 7.
Elegis) Elegiacis verſibus.
Gemere) Confabulari. Nam apud hunc Poetam
verbum *Gemo* ſignificat quemlibet ſonum mittere
pro mittentis natura. Ita uſurpatur fab. 26. Apud
alios auctores *gemitus* ponitur pro ejulatu; vel pro
ſono ejulatum imitante, cujuſmodi eſt in Satyr.
Petronii c. 120. *Antra gemunt*.

AVIA-

A V I A N I

F A B U L A I.

R U S T I C A & L U P U S.

R*Uſtica deflenti parvo juraverat olim,*
Ni taceat, rabido quod foret eſca lupo.
Credulus hanc vocem lupus audiit, & manet ipſas
Pervigil ante fores, irrita vota gerens.
Nam laſſata puer nimiæ dat membra quieti,
Spem quoque raptori ſuſtulit inde fames.
Hunc ubi ſylvarum repetentem luſtra ſuarum
Jejunum conjux ſenſit adeſſe lupa,
Cur, inquit, nullam reſſers de more rapinam?
Languida conſumtis ſed trahis ora genis?
Ne mireris, ait, deceptum fraude maligna
Vix miſerum vacua delituiſſe fuga.
Nam quæ præda, rogo, quæ ſpes contingere poſſet,
Jurgia nutricis cum mihi verba darent?
Hæc ſibi dicta putet, ſeque hac ſciat arte notari,
Fœmineam quiſquis credidit eſſe fidem.

AD FABULAM I.

Q*Uod foret*) Duriuſcula conſtructio, quamvis excuſetur a Grammaticis.

Nimiæ) Ideſt multæ, permultæ. Ego malim *ſimul ac* pro *nimiæ*.

Reſſers) Primam in hac voce, & ſimilibus, ex particula *re* compoſitis, non raro Poetæ producunt, geminata littera ſequente.

Hæc ſibi dicta &c.) Diſtichon hoc nec Aviani eſt, nec facit ad rem. Neque enim per hanc fabulam fides fœminæ reprehenditur, ſed ſtolida lupi credulitas. Laudanda fœmina quæ puerum verbo potius terruit, quam facto læſit; contra reprehendendus lupus, qui minis ad terrorem jactatis temere credidit. Adde, minus Latine dici, *eſſe fidem fœmineam*, pro eſſe fidem fœminis.

FA-

FABULA II.

AQUILA & TESTUDO.

Pennatis avibus quondam teſtudo locuta eſt,
Si quis eam volucrem conſtituiſſet humi,
Protinus e rubris conchas proferret arenis,
Quis pretium nitido cortice bacca daret.
Indignans ſibimet, tardo quod ſedula greſſu
Nil ageret, toto perficeretque die.
Aſt ubi promiſſis aquilam fallacibus implet,
Experta eſt ſimilem perfida lingua fidem.
Et male mercatis dum quærit ſidera pennis,
Occidit infelix alitis ungue fero.
Tum quoque ſublimis, cum jam moreretur, in auras
Ingemuit, votis hæc licuiſſe ſuis.
Nam dedit exoſæ poſt hæc documenta quietis,
Non ſine ſupremo magna labore peti.
Sic quicumque nova ſublatus laude tumeſcit,
Dat merito pœnas, dum meliora cupit.

AD FAB. II.

Conſtituiſſet humi) i. ſi quis eam, humi cum eſſet, conſtituiſſet volucrem, alis ſuis ſuſtuliſſet in auras. Cannegieter ex conjectura leg. *corripuiſſet humo.*

E rubris conchas) Margaritas maris rubri.

Fallacibus) Promiſſis non ſolutis, fefellit aquilam, cujus alis in altum ſublata fuerat: at aquila fœdifragam diſcerpſit.

Sublimis) i. ſublimis cum eſſet. Al. leg. *ſublimes.*

Supremo labore) i. extremo periculo, ſupremo malo.

Sic &c. Diſtichon neſcio cujus, certe poetæ non boni.

FABULA III.

CANCRI.

Curva retro cedens cum fert veſtigia cancer,
Hiſpida ſaxoſis terga reliſit aquis.
Hunc genitrix facili cupiens procedere greſſu,
Talibus alloquiis præmonuiſſe datur.
Ne tibi tranſverſo placeant hæc devia, nate,
Rurſus in obliquos neu velis ire pedes:
Sed niſu contenta ferens veſtigia recto,
Innocuos prono tramite ſiſte gradus.
Cui gnatus, faciam, ſi me præceſſeris, inquit,
Rectaque monſtrantem certior ipſe ſequar.
Nam ſtultum nimis eſt, cum tu praviſſima tentes,
Alterius cenſor ut vitioſa notes.

AD FAB. III.

Reliſit) Impegit in ſaxa, tergaque infregit.

Datur) i. dicitur. *Da* pro *dic* paſſim apud Poetas. Vide fab. 15. & 25.

Ne tibi) Ne tu tranſverſus eas per devia; neu velis ire *rurſus*, ideſt retrorſum, in pedes obliquos. Duo enim monet.

Contenta) i. intenta.

Prono) *Prono tramite* dixit etiam Lucretius lib. 6. 26. Alii leg. *prorſo*. Alii *proſo*, exſtruſa littera canina, ideſt recto.

Nam ſtultum) Clauſula ejuſdem farinæ, ac duæ ſuperiores.

FABULA IV.

BOREAS & PHŒBUS.

Immitis Boreas, placiduſque ad ſidera Phœbus
Jurgia cum magno conſeruere Jove.

Quis

AD FAB. IV.

Ad ſidera) Idem eſt atque apud ſidera, hoc eſt apud Deos una cum magno Jove litem audientes.

Quis

Quis prior inceptum peragat: mediumque per orbem
Carpebat ſolitum forte viator iter.
Convenit, hanc potius liti præfigere cauſam,
Pallia nudato decutienda viro.
Protinus impulſus ventis circumtonat æther,
Et gelidus nimias depluit imber aquas.
Ille magis duplicem lateri circumdat amictum,
Turbida ſummotos qua trahit aura ſinus.
Sed tenues radios paulatim increſcere Phœbus
Juſſerat, ut nimio ſurgeret igne jubar,
Donec laſſa volens requieſcere membra viator,
Depoſita feſſus veſte reſedit humi.
Tum victor docuit præſentia numina Titan,
Nullum præmiſſis vincere poſſe minis.

Quis) Pro uter.
Mediumque &c.) Meridie, cum Sol eſt in orbe medio.
Convenit) Ital. *Convengon fra loro*, ut recte clariſſimus Trombellus.
Ut nimio &c.) Cannegieter ex conjectura leg. *& nimio ſurgere in igne*.
Præſentia) Quæ aderant.
Minis) Quia Boreas vi egerat.

FABULA V.

ASINUS PELLE LEONIS INDUTUS.

Metiri ſe quemque decet, propriiſque juvari
Laudibus, alterius nec bona ferre ſibi;
Ne detracta gravem faciant miracula riſum,
Cœperit in ſolitis cum remanere malis.
Exuvias aſinus Getuli forte leonis
Rep-

AD FAB. V.

Miracula) Pro re omni, quæ admirationem movet.
Remanere) Al. *remeare*.
Getuli) Al. *defuncti*.

Ani-

Repperit, & ſpoliis induit ora novis,
Aptavitque ſuis incongrua tegmina membris;
Et miſerum tanto preſſit honore caput.
Aſt ubi terribilis animo circumſtetit horror,
Pigraque præſumtus venit in oſſa vigor:
Mitibus ille feris communia pabula calcans,
Turbabat pavidos per ſua rura boves.
Ruſticus hunc magna poſtquam deprehendit ab aure;
Correptum vinclis, verberibuſque domat:
Et ſimul abſtracto denudans corpora tergo,
Increpat his miſerum vocibus ille pecus.
Forſitan ignotos mutato tegmine fallis:
At mihi, ceu quondam, ſemper aſellus eris.

Animo) Al. *mimo*. Fortaſſe melius.
Præſumtus) Ante ſumptus per minimum ad terrendas alias feras.
Pavidos) Al. *pavidas*.
Sua rura) Al. *ſua luſtra*.
Pecus) Omne genus animalis præter hominem vocatur hoc nomine.
Fallis) Alii, & quidem melius, leg. *fallas*.
Ceu) Al. *qui*.

FABULA VI.

RANA & VULPES.

Edita gurgitibus, olimque immerſa profundo,
Et luteis tantum ſemper amica vadis,
Ad ſuperos colles, herboſaque prata recurrens
Mulcebat miſeras turgida rana feras,

Cal-

AD FAB. VI.

Olimque) Quidam legendum putant, *limoque*.
Colles) Al. *calles*.
Mulcebat miſeras) Mulcendo leniebat miſerias ferarum, quod ipſa medicam artem teneret.

Peo-

Callida quod poſſet gravibus ſuccurrere morbis,
Et vitam ingenio continuare ſuo.
Nec ſe Pæonio jactat ceſſiſſe magiſtro,
Quamvis perpetuos curet in orbe Deos.
Tunc vulpes pecudum ridens aſtuta quietem,
Verborum vacuam prodidit eſſe fidem.
Hæc dabit ægrotis, inquit, medicamina membris,
Pallida cæruleus cui notat ora color?
Ne ſibimet quiſquam de rebus inaniter ullis,
Quas nequit, imponat, iſta fabella monet.

Pæonio) Pæon Deorum medicus apud Homerum Iliad. 3.

Perpetuos) Æternos & immortales.

Pecudum quietem) Ceteræ pecudes quieſcebant, non repugnantes ranæ dictis.

Ne ſibimet) Diſtichon ineptum, nec Aviano dignum.

FABULA VII.

CANIS & RUSTICUS.

Haud facile eſt pravis innatum mentibus, ut ſe
Muneribus dignas ſuppliciove putent.
Forte canis quidam nullis latratibus horrens,
Nec patulis primum rictibus ora trahens,
Mollia ſed pavidæ ſubmittens verbera caudæ,
Concitus audaci vulnera dente dabat.
Hunc dominus, ne quem probitas ſimulata lateret,
Juſſerat in rabido gutture ferre notam.
Fau-

AD FAB. VII.

Haud facile) Diſtichon ex alia vena, & quidem miſera.

Submittens) Subjiciens utero caudam.

Verbera caudæ) Canes, qui latrant & minantur, tollunt caudam, ſibique dorſum verberant.

Notam) Vulgo leg. *molam*: ſed *nola* & primam ſylla-

Faucibus & nexis crepitantia ſubligat æra,
Quæ facili motu ſigna cavenda darent.
Hæc tamen ille ſibi credebat munera ferri,
Et ſimilem turbam deſpiciebat ovans.
Tunc inſultantem ſenior de plebe ſuperbum
Aggreditur, tali ſingula voce movens.
Infelix, quæ tanta rapit dementia ſenſum,
Munera pro meritis ſi cupis iſta dari?
Non hoc virtutis decus oſtentatur in ære:
Nequitiæ teſtem ſed geris inde ſonum.

ſyllabam habet longam, & verſum ſequentem reddit ſupervacuum.

Tunc) Al. *hunc*.

Inſultantem) Tintinnabulum ſaltando jactantem.

Aggreditur) Al. *Alloquitur*.

Movens) Al. *monens*.

Munera) Tintinnabulum non erat munus & præmium, ſed teſtimonium nequitiæ.

F A B U L A VIII.

CAMELUS & JUPITER.

*C*ONtentum propriis ſapientem vivere rebus,
Nec cupere alterius, noſtra fabella monet;
Indignata cito ne ſtet fortuna recurſu,
Atque eadem minuat, quæ dedit ante, rota.
Corporis immenſi fertur pecus iſſe per auras,
Et magnum precibus ſollicitaſſe Jovem.
Turpe nimis cunctis, irridendumque videri
Inſignes geminis cornibus ire boves;
Se ſolum nulla munitum parte camelum,
Objectum cunctis, expoſitumque feris.

Ju-

A D F A B. VIII.

Contentum &c.) Tetraſtichon neſcio cujus.

Pecus) Camelus.

Per auras) Al. *per arva*.

Magnum) Al. *magnis*.

Aſ-

Jupiter arridens poſtquam ſperata negavit,
Inſuper & magnæ ſuſtulit auris onus:
Vive minor merito, cui ſors non ſufficit, inquit,
Et tua perpetuum, livide, damna geme.

Arridens) Al. *at ridens*, & quidem fortaſſe melius.

Sperata) Et negavit, quæ camelus ſperaverat, & inſuper eum mulcavit auribus.

Minor merito) Sine auribus, quas merueras ante preces & querelas iſtas.

FABULA IX.

VIATORES & URSA.

Montibus ignotis, curviſque in vallibus arctum
Cum ſocio quidam ſuſcipiebat iter,
Securus quodcunque malum fortuna tuliſſet,
Robore collato poſſet uterque pati.
Dumque per inceptum vario ſermone feruntur,
In mediam præceps convenit urſa viam.
Horum alter facili comprendens robora curſu
In viridi trepidum fronde pependit onus:
Ille trahens nullo jacuit veſtigia greſſu,
Exanimem fingens, ſponte reliſus humi.
Con-

AD FAB. IX.

Arctum) Iter *arctum*, ſeu *artum*, eſt difficile atque impeditum.

Securus) Deeſt *quod* ad plenam & elegantem conſtructionem.

Inceptum) Cannegieter ex conjectura leg. *incertum*.

Convenit) Idem leg. *en venit*. Cur non *advenit*? Sed verbum hoc Aviani proprium. V. fab. 17.

Facili) i. agili.

Reliſus) Stratus. Cannegieter mavult *refuſus*, vel *corpore fuſus*.

Cu-

Continuo prædam cupiens fera ſæva cucurrit,
Et miſerum curvis unguibus ante levat:
Verum ubi concreto riguerunt membra timore,
(Nam ſolitus mentis liquerat oſſa calor)
Tunc olidum credens, quamvis jejuna, cadaver,
Deſerit, & luſtris conditur urſa ſuis.
Sed cum ſecuri paulatim in verba rediſſent;
Liberior juſto qui fuit ante fugax,
Dic ſodes, quidnam trepido tibi rettulit urſa?
Nam ſecreta diu multaque verba dedit.
Magna quidem monuit: tamen hæc quoque maxima juſſit,
Quæ miſero ſemper ſunt facienda mihi.
Ne facile alterius repetas conſortia, dixit,
Rurſus ab inſana ne capiare fera.

Cupiens) Fortaſſe *rapiens*, ut idem conjicit.
Ante) Antequam voret.
Mentis) Spirituum. Melius Cannegieter, *mentem liquit & oſſa*.
Deſerit) Fama eſt, urſam parcere cadaveribus: quod Poetæ ſatis eſt, licet fortaſſe falſum ſit.
Liberior juſto) Non enim fugaci & fœdifrago jocari licebat.
Diu) Al. *tibi*.
Repetas) Ne rurſus ineas ſocietatem cum altero illo, qui te deſeruit.
Inſana) Ideſt rabida.

FABULA X.

EQUES CALVUS.

Calvus eques capiti ſolitus religare capillos,
Atque alias nudo vertice ferre comas,
Ad campum nitidis venit conſpectus in armis,
Et

AD FAB. X.

Ad campum) In campum Martium, ubi exercitationes fiebant.

Et facilem frenis flectere cœpit equum.
Hujus ab adverſo Boreæ ſpiramina perflant,
Ridiculum populo conſpiciente caput.
Nam mox dejecto nituit frons nuda galero,
Diſcolor appoſita quæ fuit ante coma.
Ille ſagax, tantis quod riſus millibus eſſet,
Diſtulit admota calliditate jocum,
Quid mirum appoſitos, referens, fugiſſe capillos,
Quem prius æquævæ deſeruere comæ?
Ridiculo cuiquam cum ſis, abſolvere temet
Oppoſita veri cum ratione ſtude.

Hujus ab adverſo) Adverſus hunc ſpirante vento, apparuit calvitium. Sed modus dicendi, ſi caret librariorum mendo, duriuſculus eſt.

Galero) Galericulo dejecto, apparuit frons alterius coloris.

Diſtulit) Callide jocum disjecit.

Appoſitos) Adſcititios. Al. *poſitos*.

Ridiculo &c.) Diſtichon adſcititium, & male compactum.

FABULA XI.

OLLA ÆREA ET LUTEA.

Arripiens geminas ripis cedentibus ollas,
Inſanis pariter flumen agebat aquis.
Sed diverſa duas ars & natura creavit:
Ære prior fuſa eſt: altera ficta luto.
Diſpar erat fragili, & ſolidæ concordia motus,
Incertumque vagus amnis habebat iter.

Ne

AD FAB. XI.

Arripiens) Vulgo leg. *eripiens*.

Cedentibus.) Disjectis.

Diſpar) Non poterant convenire ratione diverſi ponderis.

Vagus) Fractis enim ripis exundabat.

Ha-

Ne tamen alliſam confringeret ærea teſtam,
Jurabat ſolitam longius ire viam.
Illa timens (ne quid levibus graviora nocerent,
Et quia nulla brevi eſt cum meliore fides)
Quamvis ſecuram verbis me feceris, inquit,
Non timor ex animo decutiendus erit.
Nam, me ſive tibi, ſeu te mihi conferat unda,
Semper ero ambobus ſubdita ſola malis.
Pauperior caveat ſeſe ſociare potenti;
Namque fides illi cum parili melior.

Habebat) Al. *agebat*.
Ne tamen) Ærea jurejurando pollicebatur, alteram ſibi alliſam non eſſe perituram.
Alliſam) Al. *eliſam*. Al. *illiſam*.
Brevi) Tenui atque imbecillo.
Pauperior &c.) Diſtichon ſequioris poetæ.

FABULA XII.

RUSTICUS QUI THESAURUM INVENERAT.

Ruſticus impreſſo molitus vomere terram
Theſaurum ſulcis proſiluiſſe videt.
Mox indigna animo properante reliquit aratra,
Semina compellens ad meliora boves.
Continuo ſupplex Telluri conſtruit aram,
Quæ ſibi depoſitas ſponte dediſſet opes.
Hunc fortuna novis gaudentem provida rebus
Admonet, indignam ſe quoque thure dolens.
Nunc inventa meis non profers munera templis,
Atque alios mavis participare deos.
Sed

AD FAB. XII.

Indigna) Non digna novis opibus ſuis.
Semina meliora) Per translationem. Non enim amplius ſerere volebat agros.
Profers) Al. *prodis*. Dolet autem fortuna, ſe non coli ſacrificiis.

Sed cum ſubrepto fueris triſtiſſimus auro;
Me primam lacrymis ſollicitabis inops.
Non me ridenti, ſed triſti cernere vultu
Fas erit, & vacua ſint tibi vota tua.
Unius accepto peccat grave quiſque talento,
Si, quod ab hoc ſumpſit, imputat hoc alii.

Non me &c.) Tetraſtichon ab auctore profectum minus idoneo.

FABULA XIII.

TAURUS & LEO.

Immenſum taurus fugeret cum forte leonem,
Tutaque deſertis quæreret antra viis:
Speluncam reperit, quam tunc hirſutus habebat,
Cinyphii ductor qui gregis eſſe ſolet.
Aſt ubi ſubmiſſa meditantem irrumpere fronte
Obvius obliquo terruit ore caper;
Triſtis abit, longaque fugax de valle locutus
(Nam timor expulſum jurgia ferre vetat)
Non te demiſſis ſetoſum, putide, barbis,
Illum qui ſupereſt, conſequiturque, tremo.
Nam ſi diſcedat, noſces, ſtultiſſime, quantum
Diſcrepet a tauri viribus hircus olens.

Dum

AD FAB. XIII.

Viis) Al. *jugis*: & quidem aptius ad *antra*.
Habebat) Occupabat caper, iſque princeps.
Cinyphii) Ex hac regione Africæ, ubi multi, & grandes hirci.
Aſt) Al. *poſt*.
Obliquo) Indignanti, ideoque tranſverſo.
Timor) Timor a Leone in cauſſa erat, cur taurus non jurgaretur cum hirco, a quo expellebatur antro.
Supereſt) Superſtat.
Conſequitur) Al. *inſequitur*.

Dum

Dum cupis illatum tibimet perſolvere damnum,
Abſque tui damno hocce caveto fore.

Dum cupis) Ex alio penu, nec ſane bono.

FABULA XIV.
SIMIA & JUPITER.

Jupiter in toto quondam quæſiverat orbe,
Munera natorum quis meliora daret.
Certatim ad Regem currit genus omne ferarum,
Permiſſumque homini cogitur ire pecus.
Sed nec ſquamigeri deſunt ad jurgia piſces,
Vel quidquid volucrum purior aura vehit.
Inter quos trepidæ ducebant pignora matres,
Judicio tanti diſcutienda Dei.
Tunc brevis informem traheret cum ſimia natum,
Ipſum etiam in riſum compulit ire Jovem.
Hanc tamen ante alias rupit turpiſſima vocem,
Dum generis crimen ſic abolere cupit.
Jupiter hoc nolit; maneat victoria ſi quem,
Judicio ſupereſt omnibus iſte meo.
Ergo mos homini eſt, quidquid ſibi fecerit ipſe,
Vile licet maneat, comprobat ipſe tamen.
Nolo velis rerum quidquam laudare tuarum,
Alterius niſi ſint ore probata prius.

AD FAB. XIV.

Munera natorum) Ideſt natos, Latine & Poetice.
Inter &c.) Cannegieter ſic ex conject. leg. *Inter vos trepidas ducentes* &c. *Judicio tanti* &c. *Hic brevis* &c.
Hanc) Fortaſſe *Et*.
Generis) Prolis. Al. *genitrix*.
Nolit) Sit Jupiter invitus: ſi aliquem manet victoria, manet iſtum ſimium, qui judicio meo ſuperſtat omnibus. Alii leg. *novit*, pro *nolit*.
Ergo mos &c.) Ex trivio.

FABULA XV.

GRUS & PAVO.

THreiciam volucrem fertur Junonius ales
 Communi ſociam continuiſſe cibo.
Namque inter varias fuerat diſcordia formas,
 Magnaque de facili jurgia lite trahunt.
Quod ſibi multimodo fulgerent membra decore,
 Cæruleam facerent livida terga gruem.
Et ſimul erectæ circumdans tegmina caudæ,
 Sparſerat arcanum rurſus in aſtra jubar.
Illa licet nullo pennarum certet honore,
 His tamen inſultans vocibus uſa datur:
Quamvis innumerus plumas variaverit ordo,
 Merſus humi ſemper florida terga geris.
Aſt ego deformi ſublimis in aera penna
 Proxima ſideribus, numinibuſque feror.
Si quadam virtute nites, ne deſpice quemquam:
 Ex alia quadam forſan & ille nitet.

AD FAB. XV.

Threiciam) Grus æſtate in Thracia degit, hieme ſecedit in Lybiam.

Junonius) Pavo.

Continuiſſe) Tenuiſſe. Quid ſi *conciliaſſe*? Sic enim recte naſcitur poſtea particula *namque*. Al. *continuaſſe*. quod verbum habes f. 21. & 34.

Trahunt) Intellige originem.

Arcanum) Recte Barthius putat legi poſſe *arquatum*, a figura caudæ jam explicatæ.

Rurſus) pro *retrorſus*, ut in Fab. 3.

Datur) Dicitur, ut in Fab. eadem, & 25.

Quamvis &c.) Tu præſtas plurimis, ſed inertibus, ego volatu.

Si quadam &c.) Adſcititium.

FABULA XVI.

QUERCUS & ARUNDO.

Montibus e ſummis radicitus eruta quercus
Decidit, inſani turbine victa noti.
Quam tumidis ſubter decurrens alveus undis
Suſcipit, & fluvio præcipitante rapit.
Verum, ubi diverſis impellitur ardua ripis
In fragiles calamos, grande reſedit onus.
Tunc ſic exiguo connectens ceſpite ramos,
Miratur liquidis quod ſtet arundo vadis.
Se quoque tam vaſto nec dum conſiſtere trunco;
Aſt illam tenui cortice ferre minas.
Stridula mox blando reſpondit canna ſuſurro,
Seque magis tutam debilitate docet.
Tu rapidos, inquit, ventos, ſævaſque procellas
Deſpicis, & totis viribus acta ruis.
Aſt ego ſurgentes paulatim demoror auſtros,
Et quamvis levibus provida cedo notis.
In tua præruptus offendit robora nimbus:
Motibus aura meis ludificata perit.
Hæc nos dicta monent magnis obſiſtere fruſtra;
Paulatimque truces exſuperare minas.

AD FAB. XVI.

Radicitus) Al. *radicibus*.

Ramos) Ita vocantur calami tenues arundinis. Sic enim conſtrue: *Tunc miratur, quod arundo connectens ramos ceſpite ſic exiguo ſtet* &c.

Se quoque) Illud quoque miratur, &c.

Rapidos) Al. *rabidos*.

Totis) Al. *tutis*.

Aſt) Cannegieter *haud* legit. Quia arundo non demoratur auſtros paullatim ſurgentes, ſed cedit ſtatim.

Præruptus) Al. *proruptus*.

Hæc nos &c.) Aliunde petitum & adſutum.

FABULA XVII.

TIGRIS & VENATOR.

Venator jaculis haud irrita vulnera torquens,
Turbabat rapidas per ſua luſtra feras.
Tunc pavidis audax cupiens ſuccurrere tigris,
Verbere commotas juſſit adeſſe minas.
Ille tamen ſolito contorquens tela lacerto,
Nunc tibi, qualis eram, nuntius iſte feret.
Et ſimul emiſſum tranſegit viſcera ferrum,
Perſtrinxitque citos haſta cruenta pedes.
Molliter affixum traheret cum ſaucia telum,
A trepida fertur vulpe retenta diu.
Dum rogat, unde foret, qui talia vulnera ferret,
Aut ubinam jaculum delituiſſet agens?
Illa gemens, fractoque loqui vix murmure cœpit:
Nam ſolitas voces ira dolorque rapit.
Nulla quidem medio convenit in aggere forma,
Quæque oculis olim ſit repetenda meis:
Sed cruor, & validis in nos directa lacertis
Oſtendunt aliquem tela fuiſſe virum.

Bru-

AD FAB. XVII.

Verbere) Quo ſolent uti venatores ad excitandas feras.

Qualis eram) Tempus pro tempore.

Feret) Al. *refert*.

Tranſegit) Al. *transjecit*.

Perſtrinxit) Al. *præſtrinxit*.

Molliter) Leniter extraheret.

Retenta diu) Multis verbis.

Convenit) Pro ſimplici *venit*, ut ſolet Avianus. V. Fab. 9.

In aggere) In loco pugnæ, ut Virgilius Æn. 5. 113. *medio canit aggere ludos*. Communiter *agger* eſt via quædam ſublimior. Al. *ab aggere*.

Quæque &c.) Et quam olim, ſi videro, recognoſcam.

Virum) Vel hac voce ſignificat venatorem non vul-

Bruta licet ſoleant animalia jure timeri,
Omnibus eſt illis plus metuendus homo.

vulgarem, vel ſimpliciter hominem, ut idem fab. 19. & 24. & Virgilius Georg. 4. 223.
Bruta &c.) Ex vena infirmiore.

FABULA XVIII.

JUVENCI & LEO.

Quatuor immenſis quondam per prata juvencis
Fertur amicitiæ tanta fuiſſe fides,
Ut ſimul emiſſos nullus divelleret error,
Rurſus & e paſtu turba rediret amans.
Hos quoque collatis inter ſe cornibus ingens
Dicitur in ſylvis pertimuiſſe leo,
Dum metus oblatam prohibet tentare rapinam,
Et conjuratos horret adire boves.
Sed, quamvis audax, factiſque immanior eſſet,
Tantorum ſolus viribus impar erat.
Protinus aggreditur pravis inſiſtere verbis,
Colliſum cupiens diſſociare pecus.
Et poſtquam dictis animos disjunxit acerbis,
Invaſit miſerum, diripuitque gregem.
Tunc quidam ex ipſis, vitam ſervare quietam
Qui cupit, ex noſtra diſcere morte poteſt:
Neve cito admotas verbis fallacibus aures
Impleat, aut veterem deſerat ante fidem.

AD FAB. XVIII.

Amans) Al. *ovans*.
Collatis) Al. *collectis*.
Tantorum) Al. *taurorum*.
Pravis inſiſtere &c.) Dolo agere, & prava conſilia ferre.
Colliſum) Conſociatum. Al. leg. *collectum*. Al. *collatum*. Al. *connexum*.
Quietam) Tutam & beatam. Sed quatuor hæc carmina parum nitida & concinna, ſiquis expulerit, non repugnabo.

FABULA XIX.

ABIES & DUMUS.

HOrrentes dumos abies pulcherrima riſit,
Cum facerent formæ jurgia magna ſuæ;
Indignum referens cunctis certamen haberi,
Quos meritis nullus conſociaret honor.
Nam mihi deductum ſurgens in nubila corpus
Verticis erectas tollit in aſtra comas.
Puppibus & patulis media cum ſede locamur,
In me ſuſpenſos explicat aura ſinus.
At tibi deformem quod dant ſpineta figuram,
Deſpectum cuncti præteriere viri.
Ille refert: nunc læta quidem bona ſola fateris,
Et noſtris frueris imperioſa malis.
Sed cum pulcra minax ſuccidet membra ſecuris,
Quam velles ſpinas tunc habuiſſe meas!
Nemo ſuæ carnis nimium lætetur honore,
Ne vilis factus poſt ſua damna gemat.

AD FAB. XIX.

Quos meritis) Videri indignum certamen eorum, quos nulla ratio meritorum faceret æquales.
Deductum) Recte ductum & informatum.
Puppibus) Et cum locor in patulis puppibus ad ſuſtinenda vela, &c.
Fateris) Profiteris bona tantum.
Nemo &c.) Frigidum & inelegans.

FABULA XX.

PISCATOR & PISCIS.

PIſcator ſolitus prædam deprendere ſeta
Exigui piſcis vile trahebat onus.

Sed

AD FAB. XX.

Deprendere) Piſcari funiculis & hamo. Al. *ſuſpendere*.

Vul-

Sed poſtquam ſuperas captum perduxit ad auras,
Atque avido fixum vulnus ab ore tulit:
Parce, precor, lacrymis ſupplex ita dixit obortis:
Nam quanta ex noſtro corpore lucra feres?
Nunc me ſaxoſis genitrix fœcunda ſub antris
Fudit, & in propriis ludere juſſit aquis:
Tolle minas, tenerumque tuis ſine creſcere menſis:
Hæc tibi me rurſum litoris ora dabit.
Protinus immenſi depaſtus cærula Ponti,
Pinguior ad calamum ſponte recurro tuum.
Ille nefas captum referens abſolvere piſcem,
Difficiles queritur caſibus eſſe vices.
Nam miſerum eſt, inquit, præſentem amittere prædam;
Stultius & rurſum vota futura ſequi
Incerta pro ſpe ne munera certa relinque;
Ne rurſus quæras, forte nec invenias.

Vulnus) Hamum ſignificat, unde vulnus.
Tulit) Abſtulit, traxit.
Ita dixit) Al. *adfatur*.
Nunc me) Recens natus ſum.
Tolle minas) Dimitte me, donec creſcam.
Depaſtus cærula) Al. *paſtus per cærula*.
Caſibus) Caſibus, quibus piſcis rurſus capiatur.
Miſerum) Al. *ſtultum*.
Futura) Vota ſequi prædæ futuræ. Al. *diurna*.
Incerta pro &c.) Spurium.

FABULA XXI.

RUSTICUS & AVIS.

Lege prius hanc Fabulam in Gellio l. 2. c. 29.

PArvula progeniem terræ mandaverat ales,
Qua ſtabat viridi ceſpite flava ſeges.
Ru-

AD FAB. XXI.

Flava) Matura.

Ruſticus hanc fragili cupiens decerpere culmo;
Vicinam ſupplex forte petebat opem.
Sed vox implumes turbavit credula nidos:
Suaſit & a laribus continuare fugam.
Cautior hos remeans prohibet diſcedere mater:
Nam, quid ab externis perficietur? ait.
Ille iterum caris operam mandavit amicis:
At genitrix rurſum tutior inde manet.
Sed poſtquam curvas dominum comprendere falces,
Frugibus & veram ſenſit adeſſe manum:
Nunc, ait, o miſeri, dilecta relinquite rura
Cum ſpem de propriis viribus ille petit.

Vicinam) Primo petit opem vicinorum.
Nidos) Vox hæc turbavit pullos credulos.
Suaſit & a) Ex Cannegiet. Al. *Suaſerat &*.
Continuare) *Continuare fugam* apud Avianum eſt fugere; ut *continuare vitam* eſt vivere. Fab. 34.
Perficietur) Ope externa nihil fiet. Al. *proficietur*.
Iterum) Poſt vicinos, vocat amicos; ſed ab his mater minus timet.
Veram) Neque fallentem, neque cunctantem, ut ſolet manus vicini & amici.

FABULA XXII.

INVIDUS & AVARUS.

Jupiter ambiguas hominum prædiſcere mentes,
Ad terras Phœbum miſit ab arce poli.
Tunc duo diverſis poſcebant numina votis;
Namque alter cupidus, invidus alter erat.
His ſe ſe medium Titan, ſcrutatus utrumque,
Obtulit, & precibus ut peteretur, ait:
Præ-

AD FAB. XXII.

Prædiſcere) Al. *perdiſcere*. Pendet autem infinitum hoc a *miſit*.
Numina) Al. *munera*.

Præ-

Præſtabit facilis: nam quæ ſperaverit unus,
Protinus hæc alter congeminata feret.
Sed cui longa jecur nequeat ſatiare cupido,
Diſtulit admotas in nova lucra preces:
Spem ſibi confidens alieno creſcere voto,
Seque ratus ſolum munera ferre duo.
Ille ubi captantem ſocium ſua præmia vidit,
Supplicium proprii corporis optat ovans.
Nam petit exſtincto ut lumine degeret uno,
Alter ut, hoc duplicans, vivat utroque carens.
Tunc ſortem ſapiens humanam riſit Apollo,
Invidiæque malum rettulit inde Jovi.
Quæ dum proventis aliorum gaudet iniquis,
Lætior infelix & ſua damna cupit.

Præſtabit facilis) Se facile præſtaturum pollicetur. Al. *præſtandi facilis*.

Quæ ſperaverit) Al. *quæque rogaverit*, ideſt quæcumque.

Sed cui &c.) Avarus.

Diſtulit) Ceſſit petendi locum alteri, ut quod ille obtineret, ſibi duplicaretur.

In nova lucra) Al. *in ſua damna*.

Ille ubi) Invidus optavit ſupplicium ſibi, ut duplicaretur alteri.

Exſtincto) Al. *exſtinctus*. Sed neutrum ſervat carminis leges. Cannegieter mallet leg. *ſub lumine degat ut uno*.

Hoc duplicans) Duplicans malum hoc.

Inde) Ad implendum numerum. Al. *ipſe*. Al. *ille*.

Proventis) Dicitur in partem tum bonam, tum malam.

Et ſua damna) Etiam ſua damna.

FABULA XXIII.

STATUARIUS.

Venditor inſignem referens de marmore Bacchum,

AD FAB. XXIII.

Referens) Formans.

Expoſitum pretio fecerat eſſe Deum.
Nobilis hunc quidam, funeſta in ſede ſepulcri
Mercari cupiens, compoſiturus erat.
Alter adoratis ut ferret munera templis,
Redderet & ſacro debita vota loco:
Nunc (ait) ambiguum, facias quod mercibus omen,
Cum ſpes in pretium pectora diſpar agit,
Seu me defunctis, ſeu malis tradere Divis,
Sive decus buſti, ſeu velis eſſe Deum.
Subdita namque tibi eſt magni reverentia fati,
Atque eadem retinet funera noſtra manus.
Convenit hoc illis, quibus eſt permiſſa poteſtas,
Num prodeſſe aliis, an nocuiſſe velint.

Expoſitum facere) Pro exponere Poetæ non improprie dicunt.
Nunc ait) Bacchus ait: nunc ambiguum eſt, quale omen facias tuis mercibus.
Cum ſpes in pretium) Al. *cum ſpes & pretium*.
Fati) Fatum meum eſt in manu tua.
Convenit &c.) Latinum eſt, non tamen Aviani.

FABULA XXIV.

VENATOR & LEO.

Certamen longa protractum lite gerebant
Venator quondam nobilis, atque leo.
Hi cum perpetuum cuperent in jurgia finem,
Edita continuo forte ſepulcra vident.
Illic docta manus flectentem colla leonem
Fecerat in gremio procubuiſſe viri.
Sci-

AD FAB. XXIV.

Quondam) Al. *quidam*. Sed tunc quidem vox *nobilis* adjicienda eſt Leoni.
Docta manus) Artifex leonem finxerat morientem ſub homine domitore.

Sci-

Scilicet affirmat, pictura teſte ſuperbum
Se fieri: extinctam nam docet eſſe feram.
Ille graves oculos ad inania ſigna retorquens
Infremit, & rabido pectore verba dedit.
Irrita te generis ſubiit fiducia veſtri,
Artificis teſtem ſi cupis eſſe manum.
Quod ſi noſtra novum caperet ſolertia ſenſum,
Sculperet ut docili pollice ſaxa leo:
Tunc hominem adſpiceres oppreſſum murmure magno,
Condere ſub rabidis ultima fata genis.

Scilicet) Recte ait Cannegieter, totum hoc laborare. Dum meliora ſeſe offerunt, ita lege: *Ilicet hic clamat pictura teſte priorem.*

Affirmat) Communiter leg. *Affirmans*.

Noſtra ſolertia) Si ſolertia leonis eſſet capax hujus artis, aſpiceres in marmore hominem victum & morientem.

Magno) Al. *ſolo*. Cannegieter mallet leg. *marmore in iſto*.

Condere ſub) Ex eodem Canneg. Vulgo leg. *conderet ut*.

FABULA XXV.

PUER & FUR.

Flens puer extremam putei conſedit ad oram,
Vana ſupervacuis rictibus ora trahens.
Callidus hunc lacrymis poſtquam fur vidit obortis,
Quænam triſtitiæ ſit modo cauſa, rogat.
Ille ſibi abrupti fingens diſcrimina funis,
Auri conqueritur deſiluiſſe cadum.

Nec

AD FAB. XXV.

Ad oram) Al. *ad undam*.

Hunc lacrymis) Canneg. mallet *has lacrymas*: & *adortus* pro *obortis*.

Tra-

Nec mora, ſollicitam traxit manus improba veſtem,
Exutus putei protinus ima petit.
Parvulus exiguo circumdans pallia collo,
Sentibus immerſus delituiſſe datur.
Sed poſt fallaci ſuſcepta pericula voto
Triſtior amiſſa veſte reſedit humi.
Dicitur his ſolers vocem rupiſſe querelis,
Et gemitu ſummos ſollicitaſſe Deos.
Perdita, quiſquis erit, poſthac bene pallia credat,
Qui putat in liquidis quod natet urna vadis.
Nemo nimis cupide ſic res deſideret ullas,
Ne plus cum cupiat, perdat & id quod habet.

Traxit) Fur ſtatim detraxit ſibi veſtem. Elegans eſt conjectura Cannegieteri, qui ita leg. *ſollicitum traxit mens improba, veſtem Exuit, & putei &c.*
Sed poſt &c.) Sed fur poſt pericula &c.
Bene) Al. *ſibi*.
Natet) Al. *natat*. Sed totum hoc frigidum eſt, & magna mutatione indiget, ut ſignificetur, eos condemnari, qui nimia cupiditate facile credunt.
Nemo nimis &c.) Ex alia manu.

FABULA XXVI.

LEO & CAPELLA.

Viderat excelſa paſcentem rupe capellam,
Cominus eſuriens cum leo ferret iter.
Et prior, heus, inquit, præruptis ardua ſaxis
Linque, nec hirſutis paſcua quære jugis;
Sed cytiſi croceum per prata virentia florem,
Et glaucas ſalices, & thyma grata pete.
Illa gemens, deſiſte (precor) fallaciter, inquit,

Se-

AD FAB. XXVI.

Hirſutis) Juga carduis & ſpinis conſita.
Gemens) V. notam ult. epiſtolæ nuncupatoriæ,

Tol-

Securam placidis inſimulare dolis.
Vera licet moneas, & magna pericula tollas,
Tu tamen his dictis non facis eſſe fidem.
Nam quamvis rectis conſtet ſententia verbis,
Suſpectam hanc rabidus conſiliator habet.
Ne citius blandis cujuſquam credito dictis:
Sed, ſi ſint fidi, reſpice quid moneant.

Tollas) Monendo tollas.
Rabidus) Al. *rapidus*. Al. *avidus*.
Ne citius &c.) Frigidiuſculum.

FABULA XXVII.

CORNIX & URNA.

Ingentem ſitiens cornix adſpexerat urnam,
Quæ minimam fundo continuiſſet aquam.
Hanc enixa diu planis effundere campis,
Scilicet ut nimiam pelleret inde ſitim.
Poſtquam nulla viam virtus dedit, admovet omnes
Indignata nova calliditate dolos.
Nam brevis immerſis adcreſcens ſponte lapillis
Potandi facilem præbuit unda viam.
Viribus, hæc docuit, quam ſit prudentia major,
Qua cœptum volucris explicuiſſet opus.

AD FAB. XXVII.

Enixa) Al. *eniſa*, quod idem eſt.
Virtus) Pro viribus.
Dolos) Al. *jocos*.
Nam brevis) Congeſtis lapillis effecit, ut aqua ſurgeret. Id veteres ſcriptores & de cervis, & de canibus narrant.
Viribus &c.) Recta ſententia, ſed ab alio auctore.

FABULA XXVIII.

RUSTICUS & JUVENCUS.

Vincla recuſanti, dedignantique juvenco
 Aſpera mordaci ſubdere colla jugo,
Ruſticus obliqua ſuccidens cornua falce,
 Credidit inſanum defremuiſſe pecus.
Cautus & immenſo cervicem innectit aratro;
 (Namque erat hic cornu promptior atque pede)
Scilicet ut longus prohiberet verbera temo,
 Neve ictus faciles ungula ſæva daret.
Sed poſtquam irato detrectans vincula collo,
 Immeritam vacuo calce fatigat humum:
Continuo everſam pedibus diſpergit arenam,
 Quam ferus in domini ora ſequentis agit.
Tunc ſic informi ſquallentes pulvere crines
 Diſcutiens, imo pectore victus ait:
Nimirum exemplum naturæ deerat iniquæ,
 Qua fieri poſſes cum ratione nocens.

AD FAB. XXVIII.

Defremuiſſe) Al. *detumuiſſe*.

Aratro) Ita innectit cervicem aratro, ut ſimul immiſſo temone tranſverſo, pedes in officio contineat.

Hic) Canneg. leg. *haud*, ſane elegantius.

Sed poſtquam) Idem leg. *Necquicquam*.

Everſam) Al. *excuſſam*. Al. *verſam*. Al. *& verſam*. Cum juvencus neque cornu, neque pede ferire dominum poſſet, commovit arenam in os ejus. Hoc autem eſt ratione & conſilio nocere: quod ſane mirum in bove.

Iniquæ) Iniquus dicitur, quia ingenioſus ad lædendum ſupra naturæ ſuæ vires.

FABULA XXIX.

SATYRUS & VIATOR.

Horrida congeſtis cum ſtaret bruma pruinis,
Cunctaque durato ſtringeret arva gelu:
Hæſit in adverſa nimborum mole viator:
Perdita nam prohibet ſemita ferre gradum.
Hunc nemorum cuſtos fertur miſeratus in antro
Exceptum Satyrus continuiſſe ſuo.
Quem ſimul adſpiciens ruris miratur alumnus,
Vimque homini tantam protinus eſſe pavet.
Nam gelidos artus vitæ ut revocaret in uſum,
Afflatas calido ſolverat ore manus.
Sed cum depulſo cœpiſſet frigore lætus
Hoſpitis eximia ſedulitate frui:
Namque illi agreſtem cupiens oſtendere vitam,
Sylvarum referens optima quæque dabat:
Obtulit & calido plenum cratera Lyæo,
Laxet ut infuſus frigida membra tepor.
Ille ubi ferventem labris contingere teſtam
Horruit, algenti ſufflat ab ore gelu.
Obſtupuit duplici monſtro perterritus hoſpes,
Et pulſum ſylvis longius ire jubet.
Nolo, ait, ut noſtris unquam ſucceſſerit antris,
Tam diverſa duo qui ſimul ore ferat.
Qui bene colloquitur coram, ſed poſtea prave,
Hic erit inviſus, bina quod ora gerat.

AD FAB. XXIX.

Nimborum mole) In nive, quæ ſemitas obruerat.
Ruris alumnus) Idem, qui nemorum cuſtos dictus eſt.
Adſpiciens) Al. *adſpexit*.
Pavet) Al. *ſtupet*.
Sufflat gelu) Gelidam facit ſufflando. Al. *rurſus ab ore tulit*.
Duplici monſtro) Duplici miraculo, quod ſufflando modo calefaceret, modo frigefaceret.
Qui bene &c.) Sine colore Aviani.

FABULA XXX.

RUSTICUS & SUS.

VAſtantem ſegetes, & pinguia culta ruentem
Liquerat abſciſſa ruſticus aure ſuem,
Ut memor accepti referens monumenta doloris,
Ulterius teneris parceret ille ſatis.
Rurſus in excepti deprenſus crimine campi,
Perdidit indultæ perfidus auris onus.
Nec mora, prædictæ ſegeti caput intulit horrens,
Quo pœna indignum congeminata facit.
Tunc domini captum menſis dedit ille ſuperbis,
In varias epulas plurima fruſta ſecans.
Sed cum conſumpti dominus cor quæreret apri,
Impatiens fertur quod rapuiſſe cocus;
Ruſticus hoc juſtam verbo compeſcuit iram,
Affirmans ſtultum non habuiſſe ſuem.
Nam cur membrorum demens in damna rediſſet,
Ut toties uno poſſet ab hoſte capi?
Hæc illos præcepta monent, qui ſæpius auſi,
Nunquam peccatis abſtinuere manus.

AD FAB. XXX.

Ruentem) Eruentem.

Crimine) Al. *gramine*.

Indultæ) Perdidit alteram aurem, quam illi ruſticus indulſerat.

Prædictæ) Non placet. Libenter reponerem *bis vetitæ*.

Quo pœna &c.) Quo capite indignum eſſe declarat pœna bis ante inflicta.

Iram) Domini in cocum.

Demens) Al. *toties*, ideſt ab eodem venatore ter.

Ut toties uno) Al. *atque uno toties*.

Hæc illos &c.) Infra Aviani ingenium, non tamen recens.

FABULA XXXI.

MUS & BOS.

INgentem fertur mus quondam parvus oberrans
Auſus ab exiguo lædere dente bovem.
Verum ubi mordaci confecit vulnera roſtro,
Tutus in anfractus conditur inde ſuos.
Ille licet vaſta torvum cervice minetur,
Non tamen iratus, quem petat, eſſe videt.
Tunc indignantem juſto ſermone fatigans
Diſtulit hoſtiles calliditate minas:
Non quia magna tibi tribuerunt membra parentes,
Viribus effectum conſtituere tuis.
Diſce tamen brevibus quæ ſit fiducia monſtris,
Et facies, quidquid parvula turba cupit.

AD FAB. XXXI.

Ab exiguo) Præpoſitio *ab* ſuſtinetur Poetica licentia.

Roſtro) Traducitur hæc etiam ad mures, quia rodunt.

Tunc indignantem) Al. *hunc*.

Juſto) Al. *tali*.

Diſtulit) Disjecit, irritas fecit.

Effectum) Datæ ſunt tibi vires, ſed non omnia efficiuntur viribus.

Diſce tamen &c.) Præter Aviani mentem, & præter fidem.

FABULA XXXII.

RUSTICUS & HERCULES.

HÆrentem luteo ſub gurgite ruſticus axem
Liquerat, & nexos ad juga tarda boves.

Fru-

AD FAB. XXXII.

Juga tarda) Al. *juga curva*.

Com-

Fruſtra compoſitis confidens Numina votis
Ferre ſuis rebus, cum reſideret, opem.
Cui victor ſummis Tirynthius infit ab aſtris:
(Nam vocat hunc ſupplex in ſua vota Deum)
Perge laborantes ſtimulis agitare juvencos,
Et manibus pigras diſce juvare rotas.
Tunc quoque congreſſus, majoraque viribus auſus
Fac ſuperos animis conciliare tuis.
Diſce tamen pigris non flecti Numina votis,
Præſenteſque adhibe, cum facis ipſe, Deos.

Compoſitis) Al. leg. *diſpoſitis*, ideſt per templa collocatis.
Cum reſideret) Dum ipſe inertim ſederet nihil agens.
Victor) Vulgo leg. *rector*. Sed *victor*, ut recte obſervavit Cannegieter, & monet Servius ad Virg. Æn. 8. 203. eſt perpetuum Herculis epithetum.
Hunc vocat) Tum quod Hercules magnos conatus adjuvat, tum quod res ruſticæ in ejus tutela ſunt, viæ vero præſertim.
Juvare) Al. *movere*.
Congreſſus) Conatus & auſus ſupra vires, Diis juvantibus.
Tunc quoque) Particula *quoque* vacat. Fortaſſe legendum, *Tunc te*; & ſi placet particulam retinere, leg. *Te quoque*.
Diſce tamen &c.) Non inelegans, ſi demas particulam *tamen*. Sed certe aliunde petitum.

FABULA XXXIII.

ANSER & RUSTICUS.

ANſer erat cuidam pretioſo germine fœta,
Ovaque quæ nidis aurea ſæpe daret.
Dixerat hanc volucri legem natura ſuperbæ,
Ne

AD FAB. XXXIII.

Dixerat) Al. *fixerat*. Al. *fecerat*. Ditiſſima hæc volucris cogebatur lege naturæ unum tantum ovum in ſingulos dies parere.

Spe-

Ne liceat pariter munera ferre duo.
Sed dominus cupidum ſperans vaneſcere votum,
Non tulit exoſas in ſua lucra moras,
Grande ratus pretium volucris de morte referre,
Qui tam continuo munere dives erat.
Poſtquam nuda minax egit per viſcera ferrum,
Et vacuam ſolitis fœtibus eſſe videt:
Ingemuit tantæ deceptus crimine fraudis,
Nam pœnam meritis rettulit inde ſuis.
Sic qui cuncta Deos uno male tempore poſcunt,
Juſtius his etiam vota diurna negant.

Sperans vaneſcere) Sperans, ſe poſſe reddere vanum avaræ naturæ votum, noluit ferre moras iſtas.
Ratus) Putans in ventre anſeris magnum quendam latere ovorum theſaurum, eam occidit; ſed nihil invenit.
Nuda) Nullo auro conveſtita.
Inde) Al. *ille*.
Sic qui &c.) Faceſſat alio.

F A B U L A XXXIV.

F O R M I C A & C I C A D A.

Quiſquis torpentem paſſus tranſire juventam,
Non timuit vitæ providus ante ſuæ;
Confectus ſenio, poſtquam gravis adfuit ætas,
Heu, fruſtra alterius ſæpe rogavit opem.
Solibus ereptos hyemi formica labores
Diſtulit; & brevibus condidit ante cavis.
Ve-

A D F A B. XXXIV.

Tranſire) Al. *tranſiſſe*.
Timuit) Providit; quia timor cautos facit.
Rogavit) Al. *rogabit*.
Ereptos) Res labore quæſitas, & ereptas æſtati. Al. *obreptans* h. e. reptans huc atque illuc, cum eſſent ſoles.
Diſtulit hyemi) Repoſuit in hiemem.
De-

Verum ubi candentes ſuſcepit terra pruinas,
Arvaque ſub rigido delituere gelu,
Pigra nimis tantos non æquans corpore nimbos,
In propriis laribus humida grana legit.
Decolor hanc precibus ſupplex alimenta rogabat,
Quæ quondam querulo ruperat arva ſono.
Se quoque maturas cum tunderet area meſſes,
Cantibus æſtivos explicuiſſe dies.
Parvula tunc ridens ſic eſt affata cicadam:
(Nam vitam pariter continuare ſolent)
Mi quoniam ſummo ſubſtantia parta labore eſt,
Frigoribus mediis otia longa traho.
At tibi ſaltandi nunc ultima tempora reſtant,
Cantibus eſt quoniam vita peracta prior.

Delituere) Diriguere.
Humida) Quia ſub terra.
Decolor) Cicada deformis macie. Al. *Diſcolor*.
Se quoque) Memorat ſedulitatem canendi ſuam.
Explicuiſſe) Levaſſe labores dierum.
Continuare) V. Fab. XXI.

FABULA XXXV.

SIMIA & GNATI.

Fama eſt, quod geminum profundens ſimia partum
Dividit in varias pignora nata vices.
Namque unum caro genitrix educit amore,
Alterius odiis exſaturata tumet.
Cœperit ut fœtam gravior terrere tumultus,
Diſſimili gnatos conditione rapit.
Dilectum manibus, vel pectore geſtat amico,
Contemtum dorſo ſuſcipiente levat.

Sed

AD FAB. XXXV.

Nata) Al. *cara* Al. *bina*.
Educit) Educat amans, alterum odit.
Fœtam) Quandiu lactat, dicitur fœta.

Oſ-

Sed cum laſſatis nequeat conſiſtere plantis,
Oppoſitum fugiens ſponte relinquit onus.
Alter at hirſuto circumdans brachia collo
Hæret, & invita cum genitrice fugit.
Mox quoque dilecti ſuccedit in oſcula fratris
Servatus, vetulis unicus heres avis.
Sic multos neglecta juvant, atque ordine verſo
Spes humiles rurſus in meliora refert.

Oppoſitum) Laſſata curſu, impoſitum dorſo retinet vel invita: oppoſitum, quem pectore gerit, ſponte rejicit.
Relinquit) Al. *remittit*.
In oſcula) Mater incipit diligere & oſculari, quem oderat.
Sic multos &c.) Vix ferendum ſub Aviani nomine.

FABULA XXXVI.

VITULUS & BOS.

Pulcher & intacta vitulus cervice reſultans
Scindentem aſſidue viderat arva bovem.
Nec pudet, heus, inquit, longævo vincula collo
Ferre, nec expoſitis otia noſſe jugis?
Cum mihi ſubjectas pateat diſcurſus in herbas,
Et nemorum liceat rurſus opaca ſequi.
At ſenior, nullam verbis compulſus in iram,
Vertebat ſolitam vomere feſſus humum.
Donec depoſito per prata liceret aratro
Molliter herboſo procubuiſſe toro.
Mox vitulum ſacris innexum reſpicit aris
Admotum cultro cominus ire popæ.
Hanc

AD FAB. XXXVI.

Intacta) Non tacta jugo.
Expoſitis) Hoc eſt depoſitis.
Solitam) Al. *ſolidam*.
Admotum) Al. *admoto*.

Hanc tibi triſtis, ait, dedit indulgentia mortem,
Expertem noſtri quæ facit eſſe jugi.
Proderit ergo graves quamvis perferre labores,
Otia quam tenerum mox peritura pati.
Eſt hominum ſors iſta, magis felicibus ut mors
Sit cita: cum miſeros vita diurna tegat.

Popæ) Repoſui ex Cannegietero. Vulgo leg. *prope*.
Proderit &c.) Tetraſtichon. Apolline nullo.

FABULA XXXVII.

CANIS & LEO.

Pinguior exhauſto canis occurriſſe leoni
Fertur, & inſertis verba dediſſe jocis.
Nonne vides, duplici tendantur ut ilia tergo;
Luxurietque toris nobile pectus? ait.
Proximus humanis duco piger otia menſis,
Communem capiens largius ore cibum.
Sed quid craſſa (malum) circumdat guttura ferrum?
Ne cuſtodita fas ſit abire domo.
At tu magna diu moribundus luſtra pererras,
Donec ſe ſylvis obvia præda ferat.
Perge igitur noſtris tua ſubdere colla catenis,
Dum liceat faciles promeruiſſe dapes.
Protinus ille gravem gemitu collectus in iram,
Atque ferox animi, nobile murmur agit.

Vade,

AD FAB. XXXVII.

Verba dediſſe) Illuſiſſe. V. Phœdrum l. 3. Fab. 7.
Duplici) Lato, obeſo.
Piger) Ita repoſui ex Cannegietero. Vulgo leg. *duco poſt*.
Communem) Laudat fortunam ſuam, quaſi communem cum homine fruentem menſa.
Sed quid) Rogat leo, quid ſignificet ferrea catena. Altero carmine reſpondet Canis.

Va-

Vade, ait, & meritis nodum cervicibus infer,
Compenſentque tuam vincula dura famem.
At meā cum vacuis libertas redditur antris,
Quamvis jejunus, quæ libet, arva peto.
Has illis epulas potius laudare memento,
Qui libertatem poſtpoſuere gulæ.

Vacuis) Carentibus præda, ſed tamen liberis.

FABULA XXXVIII.

PISCIS FLUVIATILIS & MARINUS.

Dulcibus e ſtagnis fluvio torrente coactus
Æquoreas præceps piſcis obibat aquas.
Illic ſquamigerum deſpectans improbus agmen,
Eximium ſeſe nobilitate refert.
Non tulit exemplum patrio ſub gurgite phoca,
Verbaque cum ſalibus aſperiora dedit.
Vana laboratis aufer mendacia dictis,
Quæque refutari te quoque teſte valent.
Nam quis erit potior, populo ſpectante, probabo,
Si pariter captos humida lina trahant.
Tunc me nobilior magno mercabitur auro:
Te ſimul ære brevi debile vulgus emet.
Quiſquis ab externis nuper devenerit oris,
Non decet indigenis ut velit eſſe prior.

AD FAB. XXXVIII.

Deſpectans) Deorſum aſpiciens & contemnens.
Sub gurgite) Al. *de gurgite*.
Quis erit) Uter ſit. Notanda conſtructio.
Spectante) Populo teſte.
Quiſquis &c.) Macie laborat.

FABULA XXXIX.

MILES & LITUUS.

Voverat attritus quondam per prælia miles
  Omnia ſuppoſitis ignibus arma dare:
Vel quæ victori moriens ſibi turba dediſſet,
  Vel quidquid profugo poſſet ab hoſte capi.
Interea votis ſors adfuit, & memor arma
  Cœperat accenſo ſingula ferre rogo.
Tunc lituus rauco defendens murmure culpam,
  Immeritum flammis ſe docet eſſe prius.
Nulla tuos, inquit, petierunt tela lacertos,
  Viribus affirmes quæ tamen acta meis.
Sed tantum ventis & cantibus arma coegi,
  Hæc quoque ſubmiſſo teſtor & aſtra ſono.
Ille reſultantem flammis crepitantibus addens,
  Nunc te major, ait, pœna, dolorque rapit.
Nam licet ipſe nihil poſſis tentare nec auſus,
  Sævior hoc, alios quod facis ipſe malos.

AD FAB. XXXIX.

Attritus) Multorum ſtipendiorum miles.

Moriens) Vel erepta hoſti morienti, vel relicta a fugiente.

Sors adfuit) Ut liberaretur a militia, & votum ſolvere poſſet.

Defendens) Amoliebatur a ſe culpam. Al. *deflectens*.

Immeritum &c.) Totum hoc carmen vel ſanum non eſt, vel ſane miſerum.

Hæc quoque) Vocat in teſtimonium arma ipſa & aſtra.

Submiſſo) Humili & tremebundo.

Reſultantem) Al. *reluctantem*. Al. *reſiſtentem*.

Rapit) Libenter legerem *manet*. h. e. debetur tibi &c.

Sævior hoc) Hoc ipſo ſævior es, quod alios ad prælia excitas.

FABULA XL.

PARDUS & VULPES.

D*iſtinctus maculis & pulcro pectore pardus*
Inter conſimiles ibat in arva feras.
Sed quia nulla graves variarent terga leones,
Protinus his miſerum credidit eſſe genus.
Cætera ſordenti damnans animalia vultu,
Solus in exemplum nobilitatis erat.
Hunc arguta novo gaudentem vulpis amictu
Corripit, & vanas approbat eſſe notas.
Vade, ait, & pictæ nimium confide figuræ,
Dum mihi conſilium pulcrius eſſe queat.
Miremurque magis, quos munera mentis adornant,
Quam qui corporeis enituere bonis.

AD FAB. XL.

Ibat in arva) Al. *reſpuit ire*.

Sed quia) Al. *& quod*.

Variarent) Al. *variarunt*. Al. *varientur*. Pardus enim maculoſus eſt, non item leo, quamvis cetera præſtet.

Sordenti) Cui ſordent.

Novo) Pro egregio & ſuperbo poſuit.

Approbat) Al. *comprobat*.

Vade, ait) Al. *atque ait, i pictæ*.

Figuræ) Ex Cannegiet. Sumſit enim Avianus hemiſtichion ex Ovidio de Art. 2. 143. Vulgo leg. *juventæ*.

Conſilium) Nam vulpes valet aſtutia.

Miremurque &c.) Diſtichon deterius.

FABULA XLI.

NIMBUS & TESTA.

IMpulſus ventis, & preſſa nube coactus,
Ruperat hybernis ſe gravis imber aquis.
Cumque per effuſas ſtagnaret turbine terras,
Expoſitum campis fictile preſſit opus.
(Mobile namque lutum tepidus prius inſtruit aer,
Diſcat ut admoto rectius igne coqui.)
Tunc nimbus fragilis perquirit nomina teſtæ.
Immemor illa ſui, Amphora dicor, ait.
Et me docta manus rapiente volumina gyro
Molliter obliquum juſſit habere latus.
Hactenus hac, inquit, liceat conſtare figura:
Jam te ſubjectam diluet imber aquis.
Et ſimul accepto violentius amne fatiſcens,
Pronior in tenues victa cucurrit aquas.
Infelix, quæ magna ſibi cognomina ſumens
Auſa pharetratis nubibus iſta loqui.
Hæc poterunt miſeros poſt hæc exempla monere,
Subdita nobilibus ut ſua fata gemant.

AD FAB. XLI.

Preſſa) Concretæ nubes largiorem imbrem fundunt.

Effuſas turbine terras) Pro *effuſo turbine terris*. Cannegieter ingenioſe mutat, *offuſas regnaret turbine terras*.

Preſſit) Oppreſſit.

Amphora) Nomen honoratiſſimum & princeps inter vaſa fictilia.

Et me) Al. *nam me*. Al. *nunc me*.

Molliter obliquum) Quia tumeſcit amphoræ venter. Niſi hoc ad anſas referendum eſt.

Hactenus) Uſque ad hoc tempus, inquit nimbus, &c.

Jam) Al. *nam*. Fortaſſe *nunc*.

Victa) Soluta imbre. Al. *ficta*.

Nubibus) Quas *pharetratas* vocat a motu, quod jaculari imbres ſolent, impulſu ventorum acti. Al. *imbribus*.

Hæc poterunt &c.) Muſis parum propitiis.

FA-

FABULA XLII.

LUPUS & HŒDUS.

Forte lupum melior curſu deluſerat hœdus,
Proxima vicinis dum terit arva caſis.
Inde fugam recto tendens in mœnia curſu,
Inter lanigeros adſtitit ille greges.
Impiger hunc raptor mediamque ſecutus in urbem,
Tentat compoſitis ſollicitare dolis.
Nonne vides, inquit, cunctis ut victima templis
Immerita pecudum morte cruentet humum?
Quod niſi ſecuro valeas te reddere campo,
Heu mihi, vittata tu quoque fronte cades.
Ille refert: modo, quam metuis, precor, exue curam;
Et tecum viles, improbe, tolle minas.
Nam ſat erit ſacrum Divis fudiſſe cruorem,
Quam rabidi fauces exſaturare lupi.
Sic quoties duplici ſubduntur triſtia caſu,
Expedit inſignem promeruiſſe necem.

AD FAB. XLII.

Terit) Paſcitur in arvis, quæ caſis & mœnibus proxima ſunt; iccirco potuit brevi curſu ſuperare lupum. Porro *terit* eſt ex Canneg. Nam vulgo leg. *petit*.

Impiger) Al. *impius*. Rectius Neveletus conjicit legi poſſe *Imminet huic raptor*.

Valeas) Melius *properes* ex Canneg.

Vittata) Vittis cincta.

Tecum tolle) Tolle, & tibi habe.

Nam ſat erit) Intellige particulam comparationis, quæ interdum ſubticetur. Sed alii leg. *Nam ſatius*. Al. *Namque malo*.

Rabidi lupi) Al. *rabido lupo*.

Sic quoties &c.) Clauſula, ut ſuperiores, inconcinne expreſſa, & Aviano affícta.

INDEX

FABULARUM GRÆCARUM.

ΛΎκος ϗ ἄρς.
Βάτραχοι.
Κολοιός.
Κύων κρέας φέρων.
Α'λώπηξ.
Λύκος ϗ γέρανος.
Λέων ϗ ὄνος.
Ε'λαφος.
Α'λώπηξ ϗ κόραξ.
Κύνες λιμώττουσαι.
Α'νὴρ ϗ ἑταιρίδες.
Κυνόδηκτος.
Μυαγύρται.
Α'λώπηξ ϗ βότρυς.
Μύες ϗ γαλαῖ.
Ε'χις ϗ ῥίνη.
Α'λώπηξ ϗ τράγος.
Πήρα.
Η'ρακλῆς ϗ Πλοῦτος.
Πλέοντες.
Γεωργὸς ϗ ὄφις.
Λέων ϗ μῦς.
Ι'ππος ϗ ἔλαφος.
Κολοιός.
Κερδὼ ϗ βότρυς.
Κόραξ ϗ κερδώ.
Βάτραχοι.
Α'νὴρ μιξότριξ.
Κολοιός.
Κύων κρέας φέρων.
Λύκος ϗ ἄρς.
Λύκος ϗ γέρανος.
Γεωργὸς ϗ ὄφις.
Βατραχομυομαχία.

FABULÆ GRÆCÆ

Latinis PHÆDRI Fabulis reſpondentes.

EX ÆSOPO.

Phædr. Lib. I. Fab. 1.

Λύκος καὶ Ἄρς.

ΛΥ΄κος θεασάμενος ἄρνα ἀπό τινος ποταμοῦ πίνοντα, τοῦτον ἠβουλήθη μετ᾽ εὐλόγου αἰτίας καταθοινήσασθαι. διόπερ στὰς ἀνωτέρω, ἠτιάσατο αὐτὸν ὡς θολοῦντα τὸ ὕδωρ, καὶ πίνειν αὐτὸν μὴ ἐῶντα. τοῦ δὲ λέγοντος, τοῖς ἄκροις χείλεσι πίνειν, καὶ ἄλλως οὐ δυνατόν αὐτοῦ ἑστῶτος κάτω, ἐπάνω ταράσσειν τὸ ὕδωρ, ὁ λύκος ἀποτυχὼν ταύτης τῆς αἰτίας, ἔφη, ἀλλὰ πέρυσι τὸν πατέρα μου ἐλοιδόρησας. εἰπόντος δὲ ἐκείνου, μηδὲ τότε γενέσθαι, ὁ λύκος ἔφη πρὸς αὐτὸν, ἐὰν οὖν εὐλογίας ἀπορεῖς, ἐγὼ δέ σε οὐ κήδομαι.

Phædr. Lib. I. Fab. 2.

Βάτραχοι.

ΒΑ΄τραχοι λυπούμενοι περὶ τῆς ἑαυτῶν ἀναρχίας, πρέσβεις ἔπεμψαν πρὸς τὸν Δία, βασιλέα αὐτοῖς παρασχεῖν. ὁ δὲ συνιδὼν τὴν εὐήθειαν, ξύλον εἰς τὴν λίμνην καθῆκεν. καὶ οἱ βάτραχοι, τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες τὸν ψόφον, εἰς τὰ βάθη τῆς λίμνης ἔδυσαν. ὕστερον δὲ, ὡς ἀκίνητον ἦν τὸ ξύλον, ἀναδύντες εἰς τοσοῦτον καταφρονήσεως ἦλθον, ὡς καὶ ἐπιβαίνοντες αὐτῷ ἐπικαθέζεσθαι. ἀναξιοπαθοῦντες δὲ τοιοῦτον ἔχειν βατιλέα, ἧκον ἐκ δευτέρου πρὸς τὸν Δία, καὶ τοῦτον παρεκάλουν ἀλλάξαι αὐτοῖς τὸν ἀρχηγόν. τὸν γὰρ πρῶτον λίαν εἶναι νωχελῆ καὶ ἀδόκιμον. ὁ δὲ Ζεὺς ἀγανακτήσας κατ᾽ αὐτῶν, ὕδρον αὐτοῖς ἔπεμψεν, ὑφ᾽ οὗ συλλαμβανόμενοι κατησθίοντο.

Phædr. Lib. I. Fab. 3.

Κολοιός.

Κολοιὸς μεγέθει τῶν ἄλλων διαφέρων, ὑπερφρονήσας τοὺς ὁμοφύλους, παρεγένετο πρὸς τοὺς κόρακας, ϗ τούτοις ἠξίου συνδιαιτᾶσθαι. οἱ δὲ ἀγνοοῦντες αὐτοῦ τὸ εἶδος ϗ τὴν φωνὴν, παίοντες αὐτὸν ἐξέβαλον. ϗ ὃς ἀπελαθεὶς ἀπ᾽ αὐτῶν, ἧκε πάλιν πρὸς τοὺς κολοιούς· οἱ δὲ ἀγανακτοῦντες ἐπὶ τῇ ὕβρει, οὐ προσεδέξαντο αὐτόν. οὕτω τε συνέβη αὐτὸν τῆς ἐξ ἀμφοτέρων διαίτης στερηθῆναι.

Phædr. Lib. I. Fab. 4.

Κύων κρέας φέρων.

Κύων κρέας φέρων ποταμὸν διέβαινε. θεασάμενος δὲ τὴν ἑαυτοῦ σκιὰν ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ὑπέλαβεν ἕτερον κύνα εἶναι κρέας κατέχοντα. καὶ ἀφεὶς τὸ ἴδιον, ὥρμησε τὸ ἐκείνου λαβεῖν. ἀπώλεσε δὲ ἀμφότερα. τὸ μὲν οὖν οὐκ ἦν· ὃ δὲ κατεῖχεν, ὑπὸ τοῦ ῥεύματος κατεσύρετο.

Phædr. Lib. I. Fab. 7.

Ἀλώπηξ.

Ἀλώπηξ εἰς οἰκίαν ἐλθοῦσα ὑποκριτοῦ, καὶ ἕκαστα τῶν αὐτοῦ σκευῶν διερευνωμένη, εὗρε ϗ κεφαλὴν μορμολυκείου εὐφυῶς κατεσκευασμένην, ἣν καὶ ἀναλαβοῦσα ταῖς χερσὶν, ἔφη, ὢ οἵα κεφαλὴ, ϗ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει.

Phædr. Lib. I. Fab. 8.

Λύκος ϗ Γέρανος.

Λύκου λαιμῷ ὀστέον ἐνεπήγει. ὁ δὲ γεράνῳ μισθὸν παρέξειν εἶπεν, εἰ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἐπιβαλοῦσα, τὸ ὀστοῦν ἐκ τοῦ λαιμοῦ αὐτοῦ ἐκβάλοι. ἡ δὲ τοῦτ᾽ ἐκβαλοῦσα, δολιχόδειρος οὖσα, τὸν μισθὸν ἐπεζήτει. ὃς τις γελάσας, ϗ τοὺς ὀδόντας θήξας, ἀρκεῖ σοι μισθὸς, ἔφη, τοῦτο ϗ μόνον, ὅτι ἐκ

λύκ

λύκου στόματος ϗ ὀδόντων ἐξῆρες κάραν σώαν μηδὲν παθοῦσαν.

Phædr. Lib. I. Fab. 11.

Λέων ϗ Ὄνος.

Λέων ϗ ὄνος κοινωνίαν θέμενοι ἐξῆλθον ἐπὶ θήραν. γενομένων δὲ αὐτῶν κατά τι σπήλαιον, ἐν ᾧ αἶγες ἄγριαι, ὁ μὲν λέων πρὸ τοῦ στομίου στὰς, ἐξιούσας τὰς αἶγας συνελάμβανεν· ὁ δὲ ὄνος ἔνδον εἰσελθὼν ἐνήλατο αὐταῖς, ϗ ὠγκᾶτο ἐκφοβεῖν βουλόμενος. τοῦ δὲ λέοντος τὰς πλείστας συλλαβόντος, ἐξελθὼν ἐκεῖνος ἐπυνθάνετο αὐτοῦ, εἰ γενναίως ἠγωνίσατο, ϗ τὰς αἶγας ἐξεδίωξεν. ὁ δὲ εἶπεν, ἀλλ' εὖ ἴσθι, ὅτι κἀγὼ ἄν σε ἐφοβήθην, εἰ μὴ ᾔδειν σε ὄνον ὄντα.

Phædr. Lib. I. Fab. 12.

Ἔλαφος.

Ἔλαφος διψήσας ἐπὶ πηγὴν ἦλθεν· ἰδὼν δὲ τὴν ἑαυτοῦ σκιὰν, τοὺς μὲν πόδας ἐμέμφετο, ὡς λεπτοὺς ϗ ἀσθενεῖς ὄντας, τὰ δὲ κέρατα αὐτοῦ ἐπῄνει, ὡς μέγιστα ϗ εὐμήκη. μηδέπω πιὼν κυνηγοῦ καταλαβόντος ἔφευγεν. ἐπὶ πολὺν δὲ τόπον δραμὼν, ϗ εἰς ὕλην ἐμβὰς, τοῖς κέρασιν ἐμπλακεὶς ἐθηρεύθη. ἔφη δὲ, ὦ μάταιος ἐγὼ, ὃς ἐκ μὲν τῶν ποδῶν ἐσώθην, οὓς ἐμεμφόμην, ἐκ δὲ τῶν κεράτων προεδόθην, οἷς ἐκαυχώμην.

Phædr. Lib. I. Fab. 13.

Ἀλώπηξ ϗ Κόραξ.

Κόραξ κρέας ἁρπάσας ἐπί τινος δένδρου ἐκάθισεν. ἀλώπηξ δὲ τοῦτον ἰδοῦσα, ϗ βουληθεῖσα περιγενέσθαι τοῦ κρέατος, στᾶσα κάτωθεν ἐπῄνει αὐτὸν, ὡς εὐμεγέθες ϗ καλὸν ὄρνεον λέγουσα, ϗ θηρευτικὸν ϗ εὔμορφον, ϗ ὅτι ἥρμοζέ σοι βασιλέα εἶναι ὀρνέων, εἰ ϗ φωνητικὸς ὑπῆρχες. ἀλλ' [illegible] πόξον ὄρνεον, ϗ ἄλαλον ὑπάρχει. ὁ δὲ κό-

ραξ

ραξ ἀκούσας ταῦτα, καὶ χαυνωθεὶς τοῖς ἐπαίνοις, ῥίψας τὸ κρέας, μεγάλως ἐκεκράγει. ἡ δὲ ἀλώπηξ δραμοῦσα καὶ λαβοῦσα τὸ κρέας, ἔφη πρὸς αὐτὸν, ἔχεις κόραξ ἅπαντα· νοῦς δέ γε λείπει.

Phædr. Lib. I. Fab. 20.

Κύνες λιμώττουσαι.

Κύνες λιμώττουσαι ὡς ἐθεάσαντο ἔν τινι ποταμῷ βύρσας βρεχομένας, μὴ δυνάμεναι αὐτῶν ἐφικέσθαι, συνέθεντο ἀλλήλαις, ὅπως πρῶτον τὸ ὕδωρ ἐκπίωσι, καὶ εἶθ᾽ οὕτως ἐπὶ τὰς βύρσας παραγένωνται. συνέβη δὲ αὐταῖς πιούσαις πρὶν διαῤῥαγῆναι, ἢ τῶν βυρσῶν ἐφικέσθαι.

Phædr. Lib. II. Fab. 2.

Ἀνὴρ καὶ ἑταιρίδες.

Ἀνήρ τις μέσην ἔχων ἥβην δύο ἔσχεν ἑταίρας, μίαν μὲν γραῦν, τὴν δὲ ἑτέραν νέαν. τούτῳ ἡ μὲν γραῦς τὰς μελαίνας τρίχας ἔτιλλεν, ὡς γέροντα τοῦτον θέλουσα, ἡ δὲ νέα, τὰς πολιὰς, ἕως ἂν αὐτὸν φαλακρὸν ἐποίησαν, καὶ ὄνειδος ἁπάντων.

Phædr. Lib. II. Fab. 3.

Κυνόδηκτος.

Δηχθείς τις ὑπὸ κυνὸς, τὸν ἰασόμενον περιῄει ζητῶν. ἐντυχὼν δέ τις αὐτῷ καὶ γνοὺς, ὃ ζητεῖ, ὦ οὗτος, εἶπεν, εἰ σώζεσθαι βούλῃ, λαβὼν ἄρτον, καὶ τούτῳ τὸ αἷμα τῆς πληγῆς ἐκμάξας, τῷ δακόντι κυνὶ φαγεῖν ἐπίδος. κἀκεῖνος γελάσας ἔφη, ἀλλ᾽ εἰ τοῦτο ποιήσω, δεῖ με ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ πόλει κυνῶν δηχθῆναι.

Phædr. Lib. III. Fab. 20.

Μηναγύρται.

Μηναγύρται ὄνον ἔχοντες, τούτῳ εἰώθεσαν τὰ σκεύη ἐπιτιθέντες ὁδοιπορεῖν. καὶ

καὶ δήποτε ἀποθανόντος αὐτοῦ ἀπὸ κόπου, ἐκδείραντες αὐτὸν ἐκ τοῦ δέρματος τύμπανα κατεσκεύασαν, ϗ τούτοις ἐχρῶντο. ἑτέρων δὲ αὐτοῖς μηναγυρτῶν ἀπαντησάντων, ϗ πυνθανομένων αὐτῶν, ποῦ ἂν εἴη ὁ ὄνος, ἔφασαν, τεθνηκέναι μὲν αὐτὸν, πληγὰς δὲ τοσαύτας λαμβάνειν, ὅσας οὐδὲ ζῶν ὑπέμενεν.

Phædr. Lib. IV. Fab. 1.

Ἀλώπηξ ϗ Βότρυς.

ΒΟ'τρυας πεπείρους ἀλώπηξ κρεμαμένους ἰδοῦσα, τούτους ἐπειρᾶτο καταφαγεῖν· πολλὰ δὲ καμοῦσα, ϗ μὴ δυνηθεῖσα ψαῦσαι, τὴν λύπην παραμυθουμένη ἔλεγεν, ὄμφακες ἔτι εἰσίν.

Phædr. Lib. IV. Fab. 5.

Μύες ϗ Γαλαί.

ΜΥσὶ ϗ γαλαῖς πόλεμος ἦν. ἀεὶ δὲ οἱ μύες ἡττώμενοι, ἐπειδὴ συνῆλθον εἰς τ' αὐτὸ, ὑπέλαβον, ὅτι δι' ἀναρχίας τοῦτο πάσχουσιν. ὅθεν ἐπιλεξάμενοι στρατηγοὺς ἐχειροτόνησαν. οἱ δὲ βουλόμενοι ἐπισημότεροι τοῖς ἄλλοις εἶναι, κέρατα κατασκευάσαντες ἑαυτοῖς συνῆψαν. ἐνστάσης δὲ τῆς μάχης συνέβη πάντας τοὺς μύας ἡττηθῆναι. οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ῥαδίως εἰσέδυον· οἱ δὲ στρατηγοὶ μὴ δυνάμενοι εἰσελθεῖν διὰ τὰ κέρατα, ἀναλαμβανόμενοι κατησθίοντο.

Phædr. Lib. IV. Fab. 7.

Ἔχις ϗ Ῥίνη.

ἜΧις εἰσελθὼν εἰς χαλκουργοῦ ἐργαστήριον, ἓν τῶν σκευῶν τῶν ὄντων ἐζήτει φαγεῖν. ἧκεν οὖν πρὸς τὴν ῥίνην. ϗ αὐτὴν παρεκάλει δοῦναι αὐτῷ τι. ἡ δὲ ὑποτυχοῦσα εἶπεν· ἀλλ' εὐήθης εἶ, παῤ ἐμοῦ τι ἀποίσεσθαι οἰόμενος, ἥτις οὐ διδόναι, ἀλλὰ λαμβάνειν παρὰ πάντων εἴωθα.

Phædr.

Phædr. Lib. IV. Fab. 8.

Ἀλώπηξ καὶ Τράγος.

Ἀλώπηξ καὶ τράγος διψῶντες εἰς φρέαρ κατέβησαν. μετὰ δὲ τὸ πιεῖν, τοῦ τράγου σκεπτομένου τὴν ἄνοδον, ἡ ἀλώπηξ ἔφη, θάρσει, χρήσιμόν τι καὶ εἰς τὴν ἀμφοτέρων σωτηρίαν ἐπινενόηκα. εἰ γὰρ ὄρθιος σταθεὶς, τοὺς ἐμπροσθίους τῶν ποδῶν τῷ τοίχῳ προσερείσεις, καὶ τὰ κέρατα ὁμοίως εἰς τοὔμπροσθεν κλινεῖς, ἀναδραμοῦσα διὰ τῶν σῶν αὐτὴ νώτων καὶ κεράτων, καὶ ἔξω τοῦ φρέατος ἐκεῖθεν πηδήσασα, καὶ σὲ μετὰ τοῦτο ἀνασπάσω ἐντεῦθεν. τοῦ δὲ τράγου πρὸς τοῦτο ἑτοίμως ὑπηρετησαμένου, ἐκείνη τοῦ φρέατος οὕτως ἐκπηδήσασα, ἐσκίρτα περὶ τὸ στόμιον ἡδομένη. ὁ δὲ τράγος αὐτὸν ἐμέμφετο, ὡς παραβαίνουσαν τὰς συνθήκας. ἡ δ', ἀλλ' εἰ τοσαύτας, εἶπε, φρένας ἐκέκτησο, ὁπόσας, ἐν τῷ πώγωνι τρίχας, οὐ πρότερον ἂν κατέβης, πρὶν ἢ τὴν ἄνοδον σκέψασθαι.

Phædr. Lib. IV. Fab. 9.

Πήρα.

Ἄνθρωπος δύο πήρας ἕκαστος φέρει, τὴν μὲν ἔμπροσθεν, τὴν δὲ ὄπισθεν. γέμει δὲ κακῶν ἑκατέρα· ἀλλὰ ἡ μὲν ἔμπροσθεν ἀλλοτρίων, ἡ δὲ ὄπισθεν τῶν αὐτοῦ τοῦ φέροντος. καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι τὰ μὲν ἑαυτῶν κακὰ οὐχ ὁρῶσι, τὰ δὲ ἀλλότρια πάνυ ἀκριβῶς θεῶνται.

Phædr. Lib. IV. Fab. 11.

Ἡρακλῆς καὶ Πλοῦτος.

Ἡρακλῆς ὁ θεωθεὶς καὶ παρὰ τῷ Διῒ ἑστιώμενος, ἕνα ἕκαστον τῶν θεῶν μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης ἠσπάζετο. καὶ δὴ τελευταίου εἰσελθόντος τοῦ Πλούτου, κατὰ τοῦ ἐδάφους κύψας ἀπεστρέψατο αὐτόν. ὁ δὲ Ζεὺς θαυμάσας τὸ γεγονὸς, ἐπυνθάνετο αὐτοῦ τὴν αἰτίαν, δι' ἣς πάντας τοὺς δαίμονας ἀσμένως προσ-

προσαγορεύσας, μόνον τὸν Πλοῦτον ὑποβλέπεται, ὁ δὲ εἶπεν, ἀλλ' ἔγωγε διὰ τοῦτο αὐτὸν ὑποβλέπομαι, ὅτι παρ' ὃν καιρὸν ἐν ἀνθρώποις ἤμην, ἑώρων αὐτὸν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῖς πονηροῖς συνόντα.

Phædr. Lib. IV. Fab. 16.

Πλέοντες.

ἘΜβάντες τινὲς εἰς σκάφος ἔπλεον. γενομένων δὲ αὐτῶν πελαγίων, συνέβη χειμῶνα ἐξαίσιον γενέσθαι, καὶ τὴν ναῦν μικροῦ καταδύεσθαι. τῶν δὲ πλεόντων ἕτερος περιῤῥηξάμενος τοὺς πατρῴους θεοὺς ἐπεκαλεῖτο μετὰ οἰμωγῆς καὶ στεναγμῶν, χαριστήρια ἀποδώσειν ἐπαγγελλόμενος, ἐὰν περισωθῶσι. παυσαμένου δὲ τοῦ χειμῶνος, καὶ πάλιν γαλήνης γενομένης, εἰς εὐωχίαν τραπέντες ὠρχοῦντό τε καὶ ἐσκίρτων, ἅτε δὴ ἐξ ἀπροσδοκήτου διαπεφευγότες κινδύνου. καὶ στεῤῥὸς ὁ κυβερνήτης ὑπάρχων, ἔφη πρὸς αὐτοὺς, ἀλλ', ὦ φίλοι, οὕτω καὶ ἡμᾶς γεγηθέναι δεῖ, ὡς πάλιν, ἐὰν τύχοι, χειμῶνος ἐσομένου.

Phædr. Lib. IV. Fab. 18.

Γεωργὸς καὶ Ὄφις.

ΓΕωργὸς χειμῶνος ὥραν, ὄφιν εὑρὼν ὑπὸ κρύους πεπηγότα, τοῦτον λαβὼν, ὑπὸ κόλπου κατέθετο. θερμανθεὶς δὲ ἐκεῖνος καὶ ἀναλαβὼν τὴν ἰδίαν φύσιν, ἔπληγε τὸν εὐεργέτην.

GUD. FAB. IV.

Λέων καὶ Μῦς.

ΛΕ'οντος κοιμωμένου μῦς τῷ σώματι ἐπέδραμεν· ὁ δὲ ἐξαναστὰς, καὶ συλλαβὼν αὐτὸν, ἐδεήθη αὐτοῦ μὴ θῦσαι αὐτὸν, λέγων ὅτι σωθεὶς πολλὰς χάριτας αὐτῷ ἀποδώσει.

γελά-

γελάσας δὲ ἀπέλυσεν αὐτόν. συνέβη δὲ αὐτὸν μετ᾽ οὐ πολὺ τῇ τοῦ μυὸς χάριτι περισωθῆναι. ἐπειδὴ γὰρ συλληφθεὶς ὑπό τινων κυνηγῶν, καμίλῳ ἐδέθη ἐπί τινι δένδρῳ, τηλικαῦτα καὶ ὁ μῦς αὐτοῦ ἀκούσας στένοντος, ἐλθὼν τὸν κάμιλον περιέτρωγε, καὶ λύσας αὐτὸν, ἔφη· σὺ δὲ οὕτω μου κατεγέλασας, ὡς μὴ προσδοκῶν ἀμοιβὴν παρ᾽ ἐμοῦ κομίσασθαι. νῦν δ᾽ εὖ ἴσθι, ὅτι ἐστὶ καὶ παρὰ μυσί χάρις.

Fabula Steſichori apud Ariſt. Rhetor. Lib. 2. eadem fere ac Phædr. Lib. 4. Fab. 3.

ΣΤησίχορος, ἑλομένων στρατηγὸν αὐτοκράτορα τῶν Ἱμερέων Φάλαριν, καὶ μελλόντων φυλακὴν διδόναι τοῦ σώματος, εἶπεν αὐτοῖς λόγον. ὡς ἵππος κατεῖχε λειμῶνα μόνος. ἐλθόντος δ᾽ ἐλάφου, καὶ διαφθείραντος τὴν νομὴν, βουλόμενος τιμωρήσασθαι τὸν ἔλαφον, ἠρώτα τὸν ἄνθρωπον, εἰ δύναιτο μετ᾽ αὐτοῦ κολάσαι τὸν ἔλαφον· ὁ δ᾽ ἔφησεν, ἐὰν λάβῃ χαλινὸν, καὶ αὐτὸς ἀναβῇ ἐπ᾽ αὐτὸν, ἔχων ἀκόντια. Συνομολογήσαντος δὲ, καὶ ἀναβάντος, ἀντὶ τοῦ τιμωρήσασθαι, αὐτὸς ἐδούλευσεν ἤδη τῷ ἀνθρώπῳ. Οὕτω δὲ καὶ ὑμεῖς ὁρᾶτε, φησὶ, μὴ τοὺς πολεμίους βουλόμενοι τιμωρήσασθαι, ταυτὰ πάθητε τῷ ἵππῳ· τὸν μὲν γὰρ χαλινὸν ἤδη ἔχετε, ἑλόμενοι στρατηγὸν αὐτοκράτορα. ἐὰν δὲ καὶ φυλακὴν δῶτε, καὶ ἀναβῆναι ἐάσητε, δουλεύσετε ἤδη Φαλάριδι.

EX LIBANIO.

Eadem fere ac Phædr. Lib. 1. Fab. 3.

ἜΔοξε τῷ Διῒ βασιλεῦσαι καὶ τὸ ὀρνίθων γένος, καὶ διὰ τοῦ Ἑρμοῦ πρὸς ἀγῶνα κάλλους ἐκάλει, ὡς δώσων τῷ καλλίστῳ φανέντι τὴν ὀρνίθων ἀρχήν. Ἐκαλλωπίζετο γοῦν τὰ ὄρνεα, τὰ μὲν ἐν κρήναις, τὰ δ᾽ ἐν πηγαῖς τε καὶ λίμναις, καὶ τῶν πτερῶν ἐξεκα-

λεῖτο ὁπόσα ἑαυτοῖς ὥραν οὐκ ἔφερον. Ὁ δὲ κολοιὸς (ἦν γὰρ ἄμορφος) ἐπιτεχνᾶται τοιάδε. Τῶν πτερῶν ὁπόσα ἐπέπτει τοῖς ὕδασιν ἀναιρούμενος, ἕκαστον ἑαυτῷ περιετίθει, συναρμόττων σοφῶς ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ, καὶ χρῆμα ποικιλώτερον γίγνεται. Καὶ ὡς ἧκεν ἐπὶ τὴν κρίσιν, ἐπέστρεφε μὲν τῶν ὀρνέων τὰ ὄμματα· θάμβος δὲ ἐνέβαλλε καὶ αὐτῷ τῷ δικαστῇ, ὥστε ὑπεχώρει μὲν αὐτῷ καὶ ὁ λευκότατος κύκνος. Μικρὸν δὲ ὁ ταὼς ἐδόκει, καὶ αἱ τούτου βαφαί. καταπεφρόνητο δὲ καὶ ἀετῶν ἡ σεμνότης. Μέλλοντες δὲ ἤδη τοῦ Διὸς αὐτῷ ἐγχειρίζειν τὸ σκῆπτρον, ἡ γλαὺξ ἰδοῦσα τὸ ἑαυτῆς ἐν τῷ κολοιῷ πτερὸν, προσιοῦσα ἀπέσπα, καὶ ἄλλος τὸ ἑαυτοῦ, καὶ πᾶς τὸ οἰκεῖον· Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀλλοτρίων, ἐγυμνοῦτο τοῦ κολοιοῦ τὸ εἶδος, καὶ ἐγελᾶτο. Τὸ μὴ τοῖς οἰκείοις κοσμεῖσθαι βραχεῖαν μὲν τὴν ὑπόλαυσιν, πολλὴν δὲ ἐλεγχθέντι ποιεῖ τὴν αἰσχύνην.

EX GABRIA.

Phædr. Lib. IV. Fab. 2.

Κερδὼ βότρυν βλέπουσα μακρᾶς ἀμπέλου,
Πρὸς ὕψος ἧρτο, καὶ καμοῦσα πολλάκις
Ἑλεῖν, ἀπεῖπε. πρὸς δ' ἑαυτὴν ταῦτ' ἔφη,
Μὴ κάμνε, ῥάγες ὀμφακίζουσιν μάλα.

Lib. I. Fab. 13.

Τυρὸν κόραξ ἔδακνε, κερδὼ δ' ἠπάτα.
Εἰ γλῶσσαν εἶχες, Ζηνὸς ἦς ὄρνις μέγας.
Εὐθὺς δ' ὁ τοῦτον ῥίψεν, ἡ δ' αὐτὸν φάγεν.
Ἔχεις κόραξ ἅπαντα, νοῦν κτῆσαι μόνον.

Lib. I. Fab. 6.

Γάμοις ἔχαιρον βάτραχοι τοῦ ἡλίου,
Καί τις πρὸς αὐτοὺς εἶπεν. ὦ δειλὸν γένος,
Εἰ γὰρ μόνας τρέμοιμεν αὐγὰς ἡλίου,
Τί, εἴγε τεκνώσειε, τοῦτον βαστάσει;

Lib. II. Fab. 2.

Ἐ'Ρωμιάνας δύ᾽ εἶχεν ἀνὴρ μιξότριξ,
Χρόνῳ διεκηνοχυῖαι πάντη καὶ τρόπῳ.
Ἡ μὲν μελαίνας, ἡ δὲ λευκὰς ἔκφερον.
Ἐξ ὧν ψιλωθεὶς πᾶσιν ὠράθη γέλως.

Lib. I. Fab. 3.

Ἀ'Λλοτρίοις πτεροῖσιν ἠμφιεσμένος
Ηὔχει κολοιὸς ὀρνέων ὑπερφέρειν.
Πρῶτον δὲ δῶρον ἡ χελιδὼν ἥρπακει,
Μεθ᾽ ἣν ἅπαντες· εἶτα γυμνὸς εὑρέθη.

Lib. I. Fab. 4.

ΦΕ'ρων ποταμοῦ πλησίον κύων κρέας,
Κύψας ἑαυτὸν, ἄλλον εἰς ὕδωρ βλέπει.
Χχνὼν δὲ λοιπὸν τοῦ κάτω λαβεῖν κρέας,
Ἀπεστερεῖτο καὶ τοῦ, ὅπερ ἐκράτει.

Lib. I. Fab. 1.

ΛΥ'κος πρὸς ἄρνα φησὶν, οὐ πρόσθεν σύ μοι
Ὕδωρ ταράττες; ἄρτι γαςρὸς ἐξέφυν.
Καὶ, πῶς ὕδωρ ταράττον, ἀγνοῶ ποτε;
Θοίνη γένη μοι, κἂν θέμις, κἂν μὴ θέμις.

Lib. I. Fab. 8.

ΕΙ'ς λαιμὸν ὀςοῦν ἐμπεπήγη τοῦ λύκου
Μισθῷ δ᾽ ἑλὼν γέρανος, ἤτει τὴν χάριν.
Ζῶον τράχηλον ἐκ λύκου λαιμοῦ φέρων,
Μηδ᾽ ἄλλο μηδὲν μισθὸν ἢ τοῦτο σκόπει.

Lib. IV. Fab. 19.

Ἔ'Θαλπέ τις γεωργὸς ἐν κόλποις ὄφιν
Ὥρᾳ κρύους· ἐπεὶ δὲ θέρμης ᾔσθετο,
Ἔπληξε τὸν θάλψαντα, κἄκτεινε τάχος.
Οὕτω κακοὶ ποιοῦσι τοὺς εὐεργέτας.

ΟΜΗ.

ΟΜΗΡΟΥ

ΒΑΤΡΑΧΟΜΥΟΜΑΧΙΑ.

Ἀρχόμενος πρῶτον μουσῶν χορὸν ἐξ Ἑ-
λικῶνος
Ἐλθεῖν εἰς ἐμὸν ἦτορ ἐπεύχομαι, εἵνεκ'
ἀοιδῆς,
Ἣν νέον ἐν δέλτοισιν ἐμοῖς ἐπὶ γούνασι θῆκα·
Δῆριν ἀπειρεσίην, πολεμόκλονον ἔργον Ἄρηος
Εὐχόμενος μερόπεσσιν ἐς οὔατα πᾶσι βα-
λέσθαι
Πῶς μύες ἐν βατράχοισιν ἀριστεύσαντες ἔ-
βησαν,
Γηγενέων ἀνδρῶν μιμούμενοι ἔργα γιγάντων,
Ὡς λόγος ἐν θνητοῖσιν ἔην. Τοίην δ' ἔχεν
ἀρχήν.
Μῦς ποτε διψαλέος, γαλέης κίνδυνον ἀ-
λύξας,
Πλησίον ἐν λίμνῃ ἁπαλὸν προσέθηκε γέ-
νειον,
Ὕδατι τερπόμενος μελιηδεῖ· τὸν δὲ κατεῖδε
Λιμνόχαρις πολύφημος, ἔπος δ' ἐφθέγξατο
τοῖον.
Ξεῖνε, τίς εἶ; πόθεν ἦλθες ἐπ' ἠόνα;
τίς δέ σ' ὁ φύσας;
Πάντα δ' ἀλήθευσον· μὴ ψευδόμενον σε
νοήσω.
Εἰ γάρ σε γνοίην φίλον ἄξιον, ἐς δόμον ἄξω,
Δῶρα δέ τοι δώσω ξεινήϊα πολλά, καὶ ἐσθλά.
Εἰμὶ δ' ἐγὼ βασιλεὺς Φυσίγναθος, ὃς κα-
τὰ λίμνην
Τιμῶμαι, βατράχων ἡγούμενος ἤματα πάντα.
Καί με πατὴρ Πηλεὺς ποτε γείνατο, Ὑδρο-
μεδούσῃ
Μιχθεὶς ἐν φιλότητι παρ' ὄχθας Ἠριδανοῖο.
Καὶ σε δ' ὁρῶ καλόν τε, καὶ ἄλκιμον, ἔξο-
χον ἄλλων,
Σκηπτοῦχον βασιλῆα, καὶ ἐν πολέμοισι μα-
χητὴν
Ἔμμεναι· ἀλλ' ἄγε θᾶσσον ἑὴν γενεὴν ἀ-
γόρευε.

Τὸν δ' αὖ Ψιχάρπαξ ἠμείβετο, φώνησέν τε·
Τίπτε γένος τὠμὸν ζητεῖς, φίλε, δῆλον ἅπασιν
Ἀνθρώποις τε, θεοῖς τε, καὶ οὐρανίοις πετεηνοῖς;
Ψιχάρπαξ μὲν ἐγὼ κικλήσκομαι, εἰμὶ δὲ κοῦρος
Τρωξάρταο πατρὸς μεγαλήτορος· ἡ δέ νυ μήτηρ
Λειχομύλη, θυγάτηρ Πτερνοτρώκτου βασιλῆος.
Γείνατο δ' ἐν καλύβῃ με, καὶ ἐξεθρέψατο βρωτοῖς
Σύκοις καὶ καρύοις, καὶ ἐδέσμασι παντοδαποῖσι.
Πῶς δὲ φίλον ποιῇ με τὸν εἰς φύσιν οὐδὲν ὁμοῖον;
Σοὶ μὲν γὰρ βίος ἐστὶν ἐν ὕδασιν· αὐτὰρ ἔμοι γε
Ὅσσα παρ' ἀνθρώποις τρώγειν ἔθος. οὐδὲ μελήθει
Ἄρτος τρισκοπάνιστος ἀπ' εὐκύκλου κανέοιο,
Οὐδὲ πλακοῦς τανύπεπλος ἔχων πολλὴν σισαμῖδα,
Οὐ τόμος ἐκ πτέρνης, οὐχ ἥπατα λευκοχίτωνα,
Οὐδὲ τυρὸς νεόπηκτος ἀπὸ γλυκεροῖο γάλακτος,
Οὐ χρηστὸν μελίτωμα, τὸ καὶ μάκαρες ποθέουσιν,
Οὐδ' ὅσα πρὸς θοίνην μερόπων τεύχουσι μάγειροι,
Κοσμοῦντες χύτρας ἀρτύμασι παντοδαποῖσιν.
Οὐδέ ποτ' ἐκ πολέμοιο κακὴν ἀπέφυγον αὐτὴν,
Ἀλλ' εὐθὺς μετὰ μῶλον ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθην.
Οὐ δὲ δι' ἄνθρωπον, καίπερ μέγα σῶμα φοροῦντα,
Ἀλλ' ἐπὶ λέκτρον ἰὼν, ἄκρον δάκτυλον καταδάκνω,
Καὶ πτέρνης λαβόμην, καὶ οὐ πόνος ἵκανεν ἄνδρα,
Νήδυμος οὐκ ἀπέφυγεν ὕπνος, δάκνοντος ἐμεῖο.

Ἀλλ'

Ἀλλὰ δύω μάλα πάντα τὰ δείδια πᾶσαν ἐπ' αἶαν,
Κίρκον καὶ γαλέω, οἵ μοι μέγα πένθος ἄγουσι,
Καὶ παγίδα ϛονόεσσαν, ὅπου δολόεις πέλε πότμος.
Πλεῖϛον δὴ γαλέω περιδείδια, ἥτις ἀρίϛη,
Ἣ καὶ τρωγλοδύνοντα κατὰ τρώγλω ἐρεείνει.
Οὐ τρώγω ῥαφάνας, οὐ κράμβας, οὐ κολοκύντας,
Οὐ τεύτλοις χλωροῖς ἐπιβόσκομαι, οὐδὲ σελίνοις.
Ταῦτα γὰρ ὑμῶν ἐϛιν ἐδέσματα τῶν κατὰ λίμνω.
Πρὸς τάδε μειδήσας Φυσίγναθος ἀντίον ηὔδα.
Ξεῖνε, λίαν αὐχεῖς ἐπὶ γαϛέρι. ἔϛι καὶ ἡμῖν
Πολλὰ μάλ' ἐν λίμνῃ καὶ ἐπὶ χθονὶ θαύματ' ἰδέσθαι.
Ἀμφίβιον γὰρ ἔδωκε νομὼ βατράχοισι Κρονίων,
Σκιρτῆσαι κατὰ γῶ, καὶ ἐφ' ὕδασι σῶμα καλύψαι.
Εἰ δ' ἐθέλεις καὶ ταῦτα δαήμεναι, εὐχερές ἐϛιν.
Αἴρω σ' ἐν νώτοισι· κράτει δέ με, μή ποτ' ὄληαι,
Ὅππως γηθόσυνος τὸν ἐμὸν δόμον εἰσαφίκηαι.
Ὣς ἄρ' ἔφη, καὶ νῶτ' ἐδίδου. ὁ δ' ἔβαινε τάχιϛα,
Χεῖρας ἔχων ἁπαλοῖο κατ' αὐχένος ἅλματι κούφῳ.
Καὶ πρῶτον μὲν ἔχαιρεν, ὅτ' ἔβλεπε γείτονας ὅρμους,
Νήξει τερπόμενος Φυσιγνάθου. ἀλλ' ὅτε δή ῥα
Κύμασι πορφυρέοις ἐπεκλύζετο, πολλὰ δακρύων,
Ἄχρηστον μετάνοιαν ἐμέμφετο. τίλλε δὲ χαίτας,

Καὶ πόδας ἔσφιγγεν κατὰ γαςέρος· ἂν δέ οἱ ἦτορ
Πάλλετ' ἀηθείῃ, καὶ ἐπὶ χθόνα βούλετ' ἰδέσθαι·
Δεινὰ δ' ἐπεςονάχιζε, φόβου κρυόεντος ἀνάγκῃ·
Οὐρὴν μὲν πρῶτ' ἔπλασ' ἐφ' ὕδασιν, ἠΰτε κώπην
Σύρων· εὐχόμενος τε Θεοῖς ἐπὶ γαῖαν ἱκέσθαι,
Ὕδασι πορφυρέοισιν ἐκλύζετο· πολλὰ δ' ἐβόα·
Καὶ τοῖον φάτο μῦθον, ἀπὸ ςόματος δ' ἀγόρευεν.

Οὐχ οὕτω νώτοισιν ἐβάςασε φόρτον ἔρωτος
Ταῦρος, ὅτ' Εὐρώπην διὰ κύματος ἦγ' ἐπὶ Κρήτην,
Ὡς ἔμ' ἐπιπλώσας ἐπινώτιον ἦγεν ἐς οἶκον
Βάτραχος, ὑψώσας ὠχρὸν δέμας ὕδατι λευκῷ.

Ὕδρος δ' ἐξαπίνης ἀνεφαίνετο δεινὸν ὅραμα
Ἀμφοτέροις· ὀρθὸν δὲ ὑπὲρ ὕδατος εἶχε τράχηλον.
Τοῦτον ἰδὼν κατέδυ Φυσίγναθος, οὔτι νοήσας
Οἷον ἑταῖρον ἔμελλεν ἀπολλύμενον κατὰ λίμνην.
Δῦ δὲ βάθος λίμνης, καὶ ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν.
Κεῖνος δ' ὡς ἀφέθη, πέσεν ὕπτιος εὐθὺς ἐς ὕδωρ.
Κεῖρας δ' ἔσφιγγεν, καὶ ἀπολλύμενος κατέτριζε.
Πολλάκι μὲν κατέδυνεν ἐφ' ὕδατι, πολλάκι δ' αὖτε
Λακτίζων ἀνέδυνε. μόρον δ' οὐκ ἦν ὑπαλύξαι.
Δευόμεναι δὲ τρίχες πλεῖςον βάρος εἷλκον ἐπ' αὐτῷ.
Ὕδασι δ' ὀλλύμενος, τοίους ἐφθέγξατο μύθους.

Οὐ

Οὐ λήσεις γε Θεοὺς, Φυσίγναθε, ταῦτα ποιήσας,
Ναυηγὸν ῥίψας ἀπὸ σώματος, ὡς ἀπὸ πέτρης.
Οὐκ ἄν μου κατὰ γαῖαν ἀμείνων ἦσθα κάκιστε,
Παγκρατίῳ, τε, πάλῃ τε, καὶ εἰς δρόμον. ἀλλὰ πλανήσας
Εἰς ὕδωρ μ' ἔῤῥιψας· ἔχει Θεὸς ἔκδικον ὄμμα.
Ποινὴν σὺ τίσεις μυῶν στρατῷ, οὐδ' ὑπαλύξεις.

Ταῦτ' εἰπὼν, ἀπέπνευσεν ἐν ὕδασι· τὸν δὲ κατεῖδε
Λειχοπίναξ ὄχθῃσιν ἐφεζόμενος μαλακῇσι
Δεινὸν δ' ἐξολόλυξε, δράμων δ' ἤγγειλε μύεσσιν.
Ὡς δ' ἔμαθον τὴν μοῖραν, ἔδυ χόλος αἰνὸς ἅπαντας.
Καὶ τότε κηρύκεσσιν ἑοῖς ἐκέλευσαν ὑπ' ὄρθρον
Κηρύσσειν ἀγορὴν δ' ἐς δώματα Τρωξάρταο,
Πατρὸς δυστήνου Ψιχάρπαγος, ὃς κατὰ λίμνην
Ὕπτιος ἐξήπλωτο νεκρὸν δέμας, οὐδὲ παρ' ὄχθαις
Ἦν ἤδη τλήμων, μέσσῳ δ' ἐπενήχετο πόντῳ.
Ὡς δ' ἦλθον σπεύδοντες ἅμ' ἠοῖ, πρῶτος ἀνέστη
Τρωξάρτης ἐπὶ παιδὶ χολούμενος, εἶπέ τε μῦθον.

Ὦ φίλοι, εἰ καὶ μοῦνος ἐγὼ κακὰ πολλὰ πέπονθα
Ἐκ βατράχων, ἡ μοῖρα κακὴ πάντεσσι τέτυκται.
Εἰμὶ δ' ἐγὼ δύστηνος, ἐπεὶ τρεῖς παῖδας ὄλεσσα.
Καὶ τὸν μὲν πρῶτόν ῥα κατέκτανεν ἁρπάξασα
Ἐχθίστη γαλέη, τρώγλης ἔκτοσθεν ἑλοῦσα·
Τὸν δ' ἄλλον πάλιν ἄνδρες ἀπηνέες ἐς μόρον ἦξαν

Κακοτέραις τέχναις, ξύλινον δόλον ἐξευρόντες,
Ἣν παγίδα καλέουσι, μυῶν ὀλέτειραν ἐοῦσαν·
Ὁ τρίτος ἦν ἀγαπητὸς ἐμοὶ καὶ μητέρι κεδνῇ,
Τοῦτον ἀπέπνιξεν Φυσίγναθος ἐς βυθὸν ἄξας.
Ἀλλ' ἄγεθ' ὁπλισόμεσθα, καὶ ἐξέλθωμεν ἐπ' αὐτοὺς
Σώματα κοσμήσαντες ἐν ἔντεσι δαιδαλέοισιν.
Τοῦτ' εἰπὼν, ἀνέπεισε καθοπλίζεσθαι ἅπαντας.
Καὶ τοὺς μὲν ῥ' ἐκόρυσσεν Ἄρης πολέμοιο μεμηλώς·
Κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμησιν ἔθηκαν,
Ῥήξαντες κυάμους χλωροὺς, εὖ τ' ἀσκήσαντες,
Οὓς αὐτοὶ διὰ νυκτὸς ἐπιστάντες κατέτρωξαν.
Θώρηκας δ' εἶχον καλαμοστεφέων ἀπὸ βυρσῶν,
Οὓς, γαλέην δείραντες, ἐπισταμένως ἐποίησαν·
Ἀσπὶς δ' ἦν λύχνου τὸ μεσόμφαλον· ἡ δὲ νυλόγχη,
Εὐμήκεις βελόναι, παγχάλκεον ἔργον Ἄρηος.
Ἡ δὲ κόρυς, τὸ λέπυρον ἐπὶ κροτάφοισι καρύου.
Οὕτω μὲν μύες ἦσαν ἔνοπλοι. ὡς δ' ἐνόησαν
Βάτραχοι, ἐξανέδυσαν ἀφ' ὕδατος, εἰς δ' ἕνα χῶρον
Ἐλθόντες, βουλὴν ξύναγον πολέμοιο κακοῖο.
Σκεπτομένων δ' αὐτῶν πόθεν ἡ στάσις, ἢ τίς ὁ θρύλλος,
Κῆρυξ ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σκῆπτρον μετὰ χερσὶ,
Τυρογλύφου υἱὸς μεγαλήτορος Ἐμβασίχυτρος,
Ἀγγέλλων πολέμοιο κακὴν φάτιν, εἶπέ τε μῦθον.

Ὦ βά-

Ὦ βάτραχοι, μύες ὔμμιν ἀπειλήσαντες ἔπεμψαν
Εἰπεῖν, ὁπλίζεσθαι ἐπὶ πτόλεμόν τε μάχην τε.
Εἶδον γὰρ καθ' ὕδωρ Ψιχάρπαγα, ὅν κατέπεφνεν
Ὑμέτερος βασιλεὺς Φυσίγναθος, ἀλλὰ μάχεσθε
Οἵ τινες ἐν βατράχοισιν ἀριστῆες γεγάατε.
Ὣς εἰπὼν ἀπέφηνε· λόγος δ' εἰς οὔατα μυῶν
Εἰσελθὼν ἐτάραξε φρένας βατράχων ἀγερώχων.
Μεμφομένων δ' αὐτῶν Φυσίγναθος εἶπεν ἀναστάς.
Ὦ φίλοι, οὐκ ἔκτεινον ἐγὼ μῦν, οὐδὲ κατεῖδον
Ὀλλύμενον. πάντως ἐπνίγη παίζων παρὰ λίμνην,
Νήξεις τὰς βατράχων μιμούμενος. οἱ δὲ κάκιστοι
Νῦν ἐμὲ μέμφονται τὸν ἀναίτιον, ἀλλ' ἄγε βουλὴν
Ζητήσωμεν, ὅπως δολίους μύας ἐξολέσωμεν.
Τοίγαρ ἐγὼν ἐρέω, ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα.
Σώματα κοσμήσαντες ἐνοπλισθῶμεν ἅπαντες
Ἄκροις παρ' χείλεσσιν, ὅπου κατάκρημνος ὁ χῶρος.
Ἡνίκα δ' ὁρμηθέντες ἐφ' ἡμέας ἐξέλθωσι,
Δραξάμενοι κορύθων, ὅς τις σχεδὸν ἀντίος ἔλθοι,
Ἐς λίμνην αὐτοὺς σὺν ἔντεσιν αἶψα βάλωμεν.
Οὕτω γὰρ πνίξαντες ἐν ὕδασι τοὺς ἀκολύμβους,
Στήσομεν εὐθύμως τὸ μυοκτόνον ὧδε τρόπαιον.
Ὣς ἄρα φωνήσας, ὅπλοις ἐνέδυσεν ἅπαντας.
Φύλλοις μὲν μαλαχῶν κνήμας ἑὰς ἀμφεκάλυψαν.
Θώρηκας δ' εἶχον χλοερῶν πλατέων ἀπὸ τεύτλων.

Φύλλοι

Φῦλλα δὲ τῶν κραμβῶν εἰς ἀσπίδας εὖ ἤσκησαν.
Ἔγχος δ' ὀξύχοινος ἑκάστῳ μακρὸς ἀρήρει.
Καὶ κόρυθες κοχλιῶν λεπτῶν κρᾶατ' ἀμφεκάλυπτον.
Φραξάμενοι δ' ἔστησαν ἐπ' ὄχθαις ὑψηλῇσι,
Σείοντες λόγχας· θυμοῦ δ' ἔπλητο ἕκαστος.
Ζεὺς δὲ Θεοὺς καλέσας εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα,
Καὶ πολέμου πληθὺν δείξας, κρατεροὺς τε μαχητάς,
Πολλοὺς καὶ μεγάλους, ἠδ' ἔγχεα μακρὰ φέροντας,
Οἷος κενταύρων στρατὸς ἔρχεται ἠδὲ γιγάντων,
Ἡδὺ γελῶν ἐρέεινε, τίνες βατράχοισιν ἀρωγοὶ,
Ἢ μυσὶν ἀθανάτων, καὶ Ἀθηναίην προσέειπεν.
Ὦ θύγατερ, μυσὶν ἦ ῥ' ἐπαλεξήσουσα πορεύσῃ;
Καὶ γὰρ σοῦ κατὰ νηὸν ἀεὶ σκιρτῶσιν ἅπαντες,
Κνίσσῃ τερπόμενοι καὶ ἐδέσμασιν ἐν θυσιάων.
Ὣς ἄρ' ἔφη Κρονίδης. τὸν δὲ προσέειπεν Ἀθήνη,
Ὦ πάτερ, οὐκ ἂν πώποτ' ἐγὼ μυσὶ τειρομένοισιν
Ἐλθοίμην ἐπαρωγὸς, ἐπεὶ κακὰ πολλά μ' ἔοργαν,
Στέμματα βλάπτοντες, καὶ λύχνους εἵνεκ' ἐλαίου.
Τοῦτο δέ μου λίην ἔδακε φρένας, οἷον ἔρεξαν,
Πέπλον μου κατέτρωξαν, ὃν ἐξύφηνα καμοῦσα
Ἐκ ῥοδάνης λεπτῆς, καὶ στήμονα λεπτὸν ἔνησα.
Τρώγλας τ' ἐμποίησαν· ὁ δ' ἠπητής μοι ἐπέστη,
Καὶ πράσσει με τόκους. τοῦτο χάριν ἐξώργισμαι.
Κρησαμένη γὰρ ὕφηνα, καὶ οὐκ ἔχω ἀνταποδοῦναι.

Ἀλλ'

Ἀλλ' οὐδ' ὧς βατράχοισιν ἀρηγέμεν οὐκ ἐθελήσω.
Εἰσὶ γὰρ οὐδ' αὐτοὶ φρένας ἔμπεδοι, ἀλλά με πρῶτον
Ἐκ πολέμου ἀνιοῦσαν, ἐπεὶ λίην ἐκοπώθην,
Ὕπνου δευομένην οὐκ εἴασαν θορυβοῦντες
Οὐδ' ὀλίγον καταμῦσαι, ἐγὼ δ' ἄϋπνος κατεκείμην
Τὴν κεφαλὴν ἀλγοῦσα, ἕως ἐβόησεν ἀλέκτωρ.
Ἀλλ' ἄγε παυσώμεσθα Θεοὶ τούτοισιν ἀρήγειν,
Μή κέ τις ἡμείων τρωθῇ βέλει ὀξυόεντι.
Εἰσὶ γὰρ ἀγχέμαχοι, καὶ εἰ Θεὸς ἀντίος ἔλθοι.
Πάντες δ' οὐρανόθεν τερπώμεθα δῆριν ὁρῶντες.
Ὣς ἄρ' ἔφη. τῇ δ' αὖτε πεπείθοντο Θεοὶ ἄλλοι
Πάντες, ὁμῶς δὲ ἀολλέες ἤλυθον εἰς ἕνα χῶρον.
Κάδδ' ἦλθον κήρυκε τέρας πολέμοιο φέροντε
Καὶ τότε κώνωπες μεγάλας σάλπιγγας ἔχοντες
Δεινὸν ἐσάλπιζον πολέμου κτύπον. οὐρανόθεν δὲ
Ζεὺς Κρονίδης βρόντησε τέρας πολέμοιο κακοῖο.
Πρῶτος δ' Ὑψιβόας Λειχήνορα οὔτασε δουρὶ,
Ἑσταότ' ἐν προμάχοις κατὰ γαστέρα εἰς μέσον ἧπαρ.
Κάδδ' ἔπεσεν πρηνὴς, ἁπαλὰς δ' ἐκόνισσεν ἐθείρας.
Τρωγλοδύτης δὲ μετ' αὐτὸν ἀκόντισε Πηλείωνα·
Πῆξεν δ' ἐν στέρνῳ στιβαρὸν δόρυ. τὸν δὲ πεσόντα
Εἷλε μέλας θάνατος, ψυχὴ δὲ ἐκ σώματος ἔπτη.
Σευτλαῖος δ' ἄρ' ἔπεφνε βαλὼν κέαρ Ἐμβασίχυτρον.

Ἀρτο-

Α'ρτοφάγος δὲ Πολύφωνον κατὰ γαςέρα τύψεν.
Η῎ριπε δὲ πρηνὴς, ψυχὴ δὲ μελέων ἐξέπτη.
Λιμνόχαρις δ' ὡς εἶδεν ἀπολλύμενον Πολύφωνον,
Τρωγλοδύτην πέτρῳ μυλοειδέϊ τρῶσεν ἐπιφθὰς
Αὐχένα παρ' μέσσον. τὸν δὲ σκότος ὄσσ' ἐκάλυψεν.
Λειχήνωρ δ' αὐτοῖο τιτύσκετο δουρὶ φαεινῷ,
Καὶ βάλεν (οὐδ' ἀφάμαρτε) καθ' ἧπαρ. ὡς δ' ἐνόησε
Κραμβοφάγος, ὄχθαισι βαθείαις ἔμπεσε φεύγων.
Α'λλ' οὐδ' ὥς ἀπέληγεν ἐν ὕδασιν, ἤλασε δ' αὐτόν.
Κάππεσε δ', οὐκ ἀνένευσεν, ἐβάπτετο δ' αἵματι λίμνη
Πορφυρέῳ. αὐτὸς δὲ παρ' ἠϊόν' ἐξετανύσθη,
Χορδῇσι λιπαρῇσί τ' ἐπορνύμενος λαγόνεσσιν.
Λιμνίσιος δ' ὄχθαισι Τυρογλύφον ἐξενάριξε.
Πτερνογλύφον δὲ ἰδὼν Καλαμίνθιος, εἰς φόβον ἦλθεν,
Η῞λατο δ' ἐς λίμνην φεύγων, τὴν ἀσπίδα ῥίψας.
Υ'δρόχαρις δέ τε πέφνε Πτερνοφάγον βασιλῆα,
Χερμαδίῳ πλήξας κατὰ βρέγματος. ἐγκέφαλος δὲ
Ε'κ ῥινῶν ἔςαζε. παλάσσετο δ' αἵματι γαῖα.
Λειχοπίναξ δ' ἔκτεινεν ἀμύμονα Βορβοροκοίτην,
Ε'γχει ἐπαΐξας. τὸν δὲ σκότος ὄσσ' ἐκάλυψε.
Πρασσοφάγος δ' ἐσιδὼν, ποδὸς εἵλκυσε Κνισσοδιώκτην,
Ε'ν λίμνῃ δ' ἀπέπνιξε, κρατήσας χειρὶ τένοντα.

Ψιχάρ-

Ψιχάρπαξ δ' ἤμυν' ἑτάρων πέρι τεθνειώτων,
Καὶ βάλε Πηλούσιον κατὰ νηδύος εἰς μέσον ἧπαρ.
Πίπτε δὲ οἱ πρόσθεν, ψυχὴ δ' ἄϊδος δε βεβήκει,
Πηλοβάτης δ' ἐσιδὼν, πηλοῦ δράκα ῥίψεν ἐπ' αὐτόν.
Καὶ τὸ μέτωπον ἔχρισε, καὶ ἐξετύφλου παρὰ μικρόν.
Θυμώθη δ' ἄρα κεῖνος, ἑλὼν δέ γε χειρὶ παχείῃ
Κείμενον ἐν πεδίῳ λίθον ὄβριμον, ἄχθος ἀρούρης,
Τῷ βάλε Πηλοβάτην ὑπὸ γούνατα. πᾶσα δ' ἐκλάσθη
Κνήμη δεξιτερὴ, πέσε δ' ὕπτιος ἐν κονίῃσι.
Κραυγασίδης δ' ἤμυνε, καὶ αὖθις βαῖνεν ἐπ' αὐτόν.
Τύψε μέσην δ' αὐτὸν κατὰ γαστέρα, πᾶς δὲ οἱ εἴσω
Ὀξύσχοινος δῦνε· χαμαὶ δ' ἔκχυντο ἅπαντα
Ἔγκατ' ἐφελκομένῳ ὑπὸ δούρατι χειρὶ παχείῃ.
Σιτοφάγος δ' ὡς εἶδεν ἐπ' ὄχθῃσιν ποταμοῖο,
Σκάζων ἐκ πολέμου ἀνεχάζετο, τείρετο δ' αἰνῶς·
Ἥλατο δ' ἐς τάφρον, ὅπως φύγῃ αἰπὺν ὄλεθρον.
Τρωξάρτης δ' ἔβαλεν Φυσίγναθον ἐς πόδα ἄκρον.
Ὦκα δὲ τειρόμενος ἐς λίμνην ἥλατο φεύγων.
Τρωξάρτης δ' ὡς εἶδεν ἔθ' ἡμίπνουν προπεσόντα,
Καὶ οἱ ἐπέδραμεν αὖθις, ἀποκτάμεναι μενεαίνων.
Πρασσαῖος δ' ὡς εἶδεν ἔθ' ἡμίπνουν προπεσόντα,
Ἦλθε διὰ προμάχων, καὶ ἀκόντισεν ὀξέϊ σχοίνῳ.

Οὐδ'

Οὐδ' ἔρρηξε σάκος, σχέτο δ' αὐτοῦ δουρὸς ἀκωκή.
Ἦν δέ τις ἐν μύεσσι νέος παῖς ἔξοχος ἄλλων,
Ἀγχέμαχος φίλος υἱὸς ἀμύμονος Ἀρτεπιβούλου,
Ὄρχαμος, αὐτὸς ἐν Ἄρη φαίνων κρατερὸς Μεριδάρπαξ,
Ὃς μόνος ἐν μύεσσιν ἀριστεύεσκε μάχεσθαι.
Στῆ δὲ παρὰ λίμνην γαυρούμενος οἶος ἀπ' ἄλλων.
Στεῦτο δὲ πορθήσειν βατράχων γένος αἰχμητάων.
Καὶ νύκεν ἐξετέλεσσεν, ἐπεὶ μέγα οἱ σθένος ἦεν,
Εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε, θεῶν τε,
Καὶ τότ' ἀπολλυμένους βατράχους ᾤκτειρε Κρονίων.
Κινήσας δὲ κάρη, τοίην δ' ἐφθέγξατο φωνήν.
Ὢ πόποι, ἦ μέγα ἔργον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι.
Οὐ μικρόν μ' ἔπληξε Μεριδάρπαξ κατὰ λίμνην,
Ἐνναίρειν βατράχους βλεμεαίνων. ἀλλὰ τάχιστα
Παλλάδα πέμψωμεν πολεμόκλονον, ἠδὲ καὶ Ἄρην,
Οἵ μιν ἀποσχήσουσι μάχης κρατερόν περ ἐόντα.
Ὣς ἄρ' ἔφη Κρονίδης. Ἄρης δ' ἀπαμείβετο μύθῳ.
Οὔτ' ἄρ' Ἀθηναίης Κρονίδη σθένος, οὔτε Ἄρηος
Ἰσχύσει βατράχοισιν ἀρηγέμεν αἰπὺν ὄλεθρον.
Ἀλλ' ἄγε πάντες ἴωμεν ἀρηγόνες. ἢ τὸ σὸν ὅπλον
Κινείσθω μέγα Τιτανοκτόνον, ὀβριμοεργόν,
Ὧι Τιτᾶνας πέφνες ἀρίστους ἔξοχα πάντων,

Ἐγκέ-

Ἐγκέλαδόν τ' ἐπέδησας, ἰδ' ἄγρια φῦλα γιγάντων.
Ὣς ἄρ' ἔφη. Κρονίδης δ' ἔβαλε ψολόεντα κεραυνόν.
Πρῶτα μὲν ἐβρόντησε, μέγαν δ' ἐλέλιξεν ὄλυμπον,
Αὐτὰρ ἔπειτα κεραυνὸν, δειμαλέον Διὸς ὅπλον,
Ἧκ' ἐπιδινήσας, ὃ δ' ἄρ' ἔπτατο χειρὸς ἄνακτος.
Πάντας μὲν ῥ' ἐφόβησε βαλὼν βατράχους τε, μύας τε.
Ἀλλ' οὐδ' ὣς ἀπέληγε μυῶν στρατὸς, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον
Ἵετο πορθήσειν βατράχων γένος αἰχμητάων,
Εἰ μὴ ἀπ' οὐλύμπου βατράχους ἐλέησε Κρονίων,
Ὅς ῥα τότε βατράχοισιν ἀρωγοὺς εὐθὺς ἔπεμψεν.
Ἦλθον δ' ἐξαίφνης νωτάκμονες, ἀγκυλοχῆλαι,
Λοξοβάται, στρεβλοὶ, ψαλιδόστομοι, ὀστρακόδερμοι,
Ὀστοφυεῖς, πλατύνωτοι, ἀποστίλβοντες ἐν ὤμοις,
Βλαισοὶ, χειροτένοντες, ἀπὸ στέρνων ἐσορῶντες,
Ὀκτάποδες, δικάρηνοι, ἀχειρέες, οἳ δὲ καλεῦνται
Καρκίνοι, οἵ ῥα μυῶν οὐρὰς στομάτεσσιν ἔκοπτον,
Ἠδὲ πόδας, καὶ χεῖρας· ἀνεγνάμπτοντο δὲ λόγχαι.
Οὓς καὶ ὑπέδδεισαν δειλοὶ μύες, οὐδ' ὑπέμειναν.
Ἐς δὲ φυγὴν ἐτράποντο. ἐδύετο δ' ἥλιος ἤδη,
Καὶ πολέμου τελετὴ μονοήμερος ἐξετελέσθη.

Τέλος τῆς Ὁμήρου Βατραχομυομαχίας.

NOI RIFORMATORI

DELLO STUDIO DI PADOVA

AVENDO veduto per la fede di reviſione, ed approvazione del *P. F. Gio. Tommaſo Maſcareni* Inquiſitor Generale del ſanto Officio di Venezia nel Libro intitolato: *Phædri Auguſti Liberti & Flavii Aviani Fabulæ &c.* ſtampato non vi eſſer coſa alcuna contro la ſanta Fede cattolica, e parimente per atteſtato del Segretario noſtro, niente contro Principi, e buoni coſtumi, concediamo licenza a *Giuſeppe Remondini* Stampator di Venezia che poſſa eſſere ſtampato, oſſervando gli ordini in materia di Stampe, e preſentando le ſolite copie alle pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 4. Decembre 1775.

(*Alviſe Vallareſſo Rif.*
(*Andrea Tron Cav. Proc. Rif.*
(*Girolamo Aſcanio Giuſtinian Cav. Rif.*

Regiſtrato in libro a car. 303. al n. 513.

Davidde Marcheſini Segr.

2758718 A

2758718.A.

Digitized by Google

B.5.5.665
B.N.C. - FIRENZE

by Goog